



REPUBLIKA SLOVENIJA

MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO

INŠPEKTORAT RS ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Dunajska 58, 1000 Ljubljana

T: 01 434 57 00
E: irskglr.mkgp@gov.si
www.ikglr.gov.si

Številka: 010-20/2025-1

INŠPEKTORAT REPUBLIKE SLOVENIJE ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO, LOVSTVO IN RIBIŠTVO

POROČILO ZA LETO 2024

Ljubljana, april 2025

PREDGOVOR

Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo (v nadaljevanju: IRSKGLR) s poročilom o delu, sestavljenim na podlagi 10. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru, prikazuje v nadaljevanju s ključnimi kazalniki obseg delovanja v letu 2024.

IRSKGLR izvaja naloge inšpekcijskega nadzora z namenom varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb.

Letno poročilo temelji na podatkih, ki so jih za svoja področja dela pripravile inšpekcije, ki delujejo v okviru organa in Služba za skupne in pravne zadeve.

Velik izziv pri delu Inšpekcije za kmetijstvo je v letu 2024 predstavljalo **zaraščanje kmetijskih zemljišč**, tudi v lasti RS, saj na eni strani ni interesa mladih za prevzem kmetij, po drugi strani pa imamo ostarelo populacijo kmetov (Kozjansko, Haloze, Goričko, Tolminsko). Poseben problem predstavljajo **nelegalni oglasni panoji** na kmetijskih zemljiščih, kjer je bilo v letu 2024 obravnavanih 130 zadev. Pri svojem delu inšpektorji za kmetijstvo ugotavljajo težave s postavitvijo **nelegalnih objektov** na kmetijskih zemljiščih, odstranitve katerih je v pristojnosti Inšpektorata za naravne vire in prostor ali občinske inšpekcije, pristojnost kmetijske inšpekcije pa je zahteva po vzpostavitvi namenske rabe po odstranitvi objekta. Veliko je tudi primerov **nenamenske rabe kmetijskih zemljišč** za namene parkirišč, skladišč, deponij, oglaševanja in podobnih neskladij. Gradbena podjetja so bila z **nelegalnimi posegi** na kmetijskih zemljiščih še posebej aktivna v mestnih občinah, na Obali pa je stalno prisoten pritisk na kmetijska zemljišča zaradi gradnje vikend objektov.

Inšpekcija za vinarstvo je v letu 2024 poleg ostalih vsebin posebno pozornost namenila poostrenemu **nadzoru vin v prometu** glede na kakovostne in varnostne parametre ter enoloških sredstev v prometu. Odstotek neprimernih vin za promet je okoli 16 %. Zvišal se je delež vin, ki jih je bilo potrebno izločiti iz prometa zaradi neustrezne kakovosti (napake ali bolezni) ali povišane vsebnosti elementov nad dovoljenimi vrednostmi. Znižal se je delež vin, ki so bila izločena iz prometa zaradi neidentičnosti.

Zaradi težav, ki jih podlubniki povzročajo v gozdovih, je nadzor nad izvajanjem **sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih** del že nekaj let ključna naloga inšpekcije za gozdarstvo – tako je bilo tudi v letu 2024. V letu 2024 je med drugim inšpekcija za gozdarstvo izvedla 49 nadzorov **vožnje v naravnem okolju**. Nadzori so potekali tudi izven rednega delovnega časa ob koncih tedna ali v poznih popoldnevih med tednom. Od Policije, občinskih redarstev in Zavoda za gozdove Slovenije je inšpekcija za gozdarstvo prejela 152 predlogov za uvedbo prekrškovnih postopkov, kar je trikrat več kot preteklo leto.

Inšpekcija za lovstvo je na podlagi ugotovljenih nepravilnosti v preteklih letih posebno pozornost posvetila **nadzoru lovsko čuvajske službe**. Poostren nadzor lovsko čuvajske službe se je zaradi ugotovitev pri nadzoru in ugotovljenih nepravilnosti nadaljeval v celotnem letu 2024.

Inšpekcija za lovstvo je zaradi poenotenja dela inšpekcije v letu 2024 pripravila več navodil ravnanja, t. i. **Standardne operativne postopke** (SOP) za posamezna ožja področja dela inšpekcije. Pripravila je SOP za: zadrževanje divjadi v ujetništvu, izvajanje izrednih posegov, nadzor skupnih lovov in nadzor lovsko čuvajske službe. V letu 2025 namerava inšpekcija za lovstvo pripraviti še dodatne SOP, saj se je izkazalo, da so dober pripomoček pri poenotenju in izvajanju dela lovskim inšpektorjem.

Največ kršitev na področju sladkovodnega ribištva predstavlja ribolov **brez veljavne ribolovne dovolilnice** in na načine, ki so prepovedani. Kršitelji so v veliko primerih socialni problemi, saj imajo zakonsko prebivališče na centrih za socialno delo, kar ribiškimi inšpektorjem otežuje vodenje postopkov zaradi vročanje pošte. Skrben nadzor je inšpekcija za ribištvo izvajala tudi na področju **posegov v vodotoke**, ki niso bili skladni s soglasjem-mnenjem Zavoda za ribištvo Republike Slovenije ali pa ga sploh niso imeli.

Kontrola gospodarskega ribištva na morju je bila usmerjena na kontrolo slovenskih gospodarskih in športnih ribičev ter **nespoštovanje arbitražne odločitve** s strani hrvaških gospodarskih ribičev. Nadzore v skladu s pooblastili je inšpekcija za ribištvo prav tako opravljala v ribarnicah, ribjih restavracijah, pri grosistih, na mednarodnih mejnih prehodih. Prav tako so ribiški inšpektorji med drugim sodelovali pri izvajanju **izmenjav inšpektorjev** med Hrvaško, Italijo in Slovenijo ter programa MSC5 »Jadran«. Na področju morskega ribištva je potekalo aktivno sodelovanje z nadzornimi organi Evropske komisije.

IRSKGLR je tudi v letu 2024 aktivno sodeloval v delovni skupini Vlade RS za preprečevanje goljufivih in zavajajočih praks v agroživilski verigi.

Pri delu inšpekcij je potrebno izpostaviti tudi **preventivno delo inšpektorjev**, ki mu je IRSKGLR v letu 2024 namenili posebno pozornost. Preventivno smo delovali med drugim s pomočjo obveščanja javnosti preko medijev in spletne strani IRSKGLR, z odgovori na novinarska vprašanja in z obveščanjem javnosti o dovoljenem ravnanju. Na inšpekciji za gozdarstvo so med drugim pripravili predavanja za preko sto izvajalcev del v gozdovih o nadzoru izvajanja del v gozdovih in minimalnih pogojih, ki jih morajo izvajalci del pri tem spoštovati. V akcijah nadzora voženj v naravnem okolju in nasprotju z režimom uporabe v okviru inšpekcij za gozdarstvo in lovstvo, je bilo poleg izrečenih ukrepov, razdeljenih več sto zgibank o gozdnem bontonu in obvestil o pravilih vožnje v naravnem okolju. Preventivni dopis »Vožnja in nabiralništvo v slovenskih gozdovih« je bil preveden v italijanski in angleški jezik, saj je na določenih področjih v gozdovih vedno več tujih obiskovalcev.

V letu 2024 velja izpostaviti dobro sodelovanje s Policijo, Finančno upravo republike Slovenije, Upravo za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Inšpektoratom za delo RS in vsemi ostalimi inšpektorati. Prav smo med drugim uspešno sodelovali z Zavodom za gozdove Slovenije, Javno kmetijsko svetovalno službo pri KGZS, Upravo RS za pomorstvo in številnimi drugimi organi, ki delujejo na področju dela IRSKGLR.

Znotraj Inšpekcijskega sveta smo izvajali aktivnosti za **primerljivo umestitev inšpektorjev** znotraj enotnega plačnega sistema v javnem sektorju, s čimer bomo

nadaljevali tudi v letu 2025, ko se bodo pričela pogajanja o dodatkih za prepovedi in omejitve, ki so določena v Zakonu o skupnih temeljih sistema plač v javnem sektorju.

Prav tako je bilo uspešno nadaljevanje projekta »Zasnova in razvoj podpornega informacijskega sistema za učinkovit in transparenten inšpekcijski nadzor na terenu – **eFokus**.« V sodelovanju z Ministrstvom za digitalno preobrazbo so bili v marcu 2024 uspešno izvedeni postopki prehoda na centralno upravljanje namizne računalniške opreme in storitev podpore uporabnikom.

Posebno pozornost smo namenili ukrepom za dvig učinkovitosti ter še bolj kakovostno delo inšpektorjev. Uveden je bil **mentorski sistem**, s katerim pomagamo novim zaposlenim pri uvajanju v delo. V lanskem letu smo zaradi upokožitev zaposlili 8 novih sodelavcev, večino na delovnih mestih inšpektorjev. Z namenom izboljšanja dela so se sodelavci udeležili več usposabljanj, številna pa smo izvedli z lastnimi zaposlenimi. Ob koncu leta smo izvedli anketo med zaposlenimi o organizacijski klimi v IRSKGLR, **ki je pokazala visoko stopnjo pripadnosti, zavzetosti in zadovoljstva zaposlenih** v organu. Rezultati ankete nam bodo služili za pripravo različnih ukrepov, s katerimi bomo poskušali še izboljšati stanje v organu.

V letu 2024 se je med drugim ustanovila tudi **skupina za kakovost** v IRSKGLR, v okviru katere so bili s strani zaposlenih izvedeni prvi interni pregledi na eni izmed notranjih organizacijskih enot organa. Izvedba internih pregledov predstavlja podlago za poenotenje upravno inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov ter nenazadnje za izvajanje ukrepov za še bolj uspešno in učinkovito delo IRSKGLR z namenom varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb.

Na IRSKGLR smo v letu 2024, kljub kadrovske podhranjenosti, tako inšpekcij kot podpornih služb, **uspešno in učinkovito izvedli zadane naloge**, s tem pa uspešno nadaljevali z aktivnostmi nadzora nad izvajanjem oziroma spoštovanjem zakonov in drugih predpisov z namenom varovanja javnega interesa ter interesov pravnih in fizičnih oseb. Za to so **zaslužni vsi sodelavci**, brez katerih del in nalog ne bi bilo mogoče opraviti ter vse organizacije in posamezniki, s katerimi smo sodelovali v preteklem letu.

Zahvaljujemo se vsem zaposlenim v IRSKGLR za njihov trud, strokovnost in predanost delu ter se veselim nadaljnjega sodelovanja z vsemi partnerji na področjih, ki so v naši pristojnosti.

Prepričan sem, da bo naše delo še naprej prispevalo k ohranitvi in razvoju kmetijstva, gozdarstva, lovstva in ribištva.

mag. Igor Kotnik
GLAVNI INŠPEKTOR

Kazalo

UVOD	1
ZAKONODAJA	2
<i>Predpisi s področja državne ureditve</i>	2
<i>Predpisi s področja upravnega in prekrškovnega prava</i>	3
<i>Materialni predpisi</i>	3
Inšpekcija za kmetijstvo	3
Inšpekcija za vinarstvo	8
Inšpekcija za gozdarstvo	12
Inšpekcija za lovstvo in ribištvo	14
ORGANIZACIJSKE IN SPLOŠNE ZADEVE	18
<i>Organizacija</i>	18
<i>Izobraževanje</i>	19
<i>Finančni viri</i>	20
<i>Javna naročila izvedena v letu 2024</i>	23
<i>Informatika</i>	24
DELO IRKGLR PO INŠPEKCIJAH	28
PREGLED OPRAVLJENEGA DELA	28
<i>Število postopkov po Zakonu o splošnem upravnem postopku in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru</i>	28
<i>Število postopkov po Zakonu o prekrških</i>	29
UGOTOVITVE IN VSEBINSKI KOMENTAR DELA	31
INŠPEKCIJA ZA KMETIJSTVO	31
<i>Splošno</i>	31
<i>Organiziranost in kadrovska struktura</i>	32
<i>Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora</i>	33
<i>Ukrepi po Zakonu o prekrških v letu 2024</i>	37
KMETIJSKA ZEMLJIŠČA	38
MINERALNA GNOJILA	45
ŽIVINOREJA	47
NADZORI IN UKREPI PO DOLOČBAH ZAKONA O KMETIJSTVU	49
VZORČENJE TAL NA OSTANKE FFS, NITRATE IN TEŽKE KOVINE NA VVO TER NA ONESNAŽEVALA V TLEH GNOJENIH Z DIGESTATOM	54
VARSTVO VODA PRED ONESNAŽEVANJEM Z NITRATI IZ KMETIJSKIH VIROV	61
BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI, UPORABA KOMPOSTA ALI DIGESTATA	64
PROMOCIJA KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVIL	64
SPOROČANJE PODATKOV V TRŽNO INFORMACIJSKI SISTEM	66
INŠPEKCIJA ZA VINARSTVO	67
<i>Splošno</i>	67
<i>Organiziranost in kadrovska struktura inšpekcije za vinarstvo</i>	70
<i>Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora</i>	72
NADZOR PRIDELAVE GROZDJA IN VINA	72
PRIDELAVA GROZDJA IN VINA	72
REGISTER PRIDELOVALCEV GROZDJA IN VINA - RPGV	77
PROMET Z GROZDJEM, MOŠTOM IN ENOLOŠKIMI SREDSTVI	82
<i>Označevanje vina in enoloških sredstev</i>	85
VZROČENJE VINA IN ENOLOŠKIH SREDSTEV	87
<i>Nadzor nad delom pooblaščenih organizacij</i>	98

<i>Izrečeni ukrepi v skladu z določili Zakona o prekrških</i>	104
<i>Predlogi za izboljšanje dela</i>	107
INŠPEKCIJA ZA GOZDARSTVO	108
<i>Splošno</i>	108
<i>Organiziranost in delovanje inšpekcije za gozdarstvo</i>	108
<i>Sanitarna sečnja v letu 2024</i>	111
<i>Inšpekcijski postopek</i>	114
ZAKON O GOZDOVIH (ZG).....	116
NADZOR DOLOČB UREDBE (EU) 995/2010.....	126
ZAKON O GOZDNEM REPRODUKCIJSKEM MATERIALU.....	127
ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU RASTLIN.....	127
UREDBA O VARSTVU SAMONIKLIH GLIV.....	130
NADZOR VOŽENJ V NARAVNEM OKOLJU.....	130
UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA SPREMEMBE.....	131
<i>Delo inšpekcije za gozdarstvo kot prekrškovnega organa</i>	132
INŠPEKCIJA ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO	135
<i>Splošno</i>	135
<i>Organiziranost in kadrovska sestava</i>	135
<i>Pregled opravljenega dela</i>	136
<i>Inšpekcija za lovstvo</i>	138
<i>Inšpekcija za ribištvo - sladkovodno ribištvo</i>	145
<i>Inšpekcija za ribištvo – morsko ribištvo</i>	148

UVOD

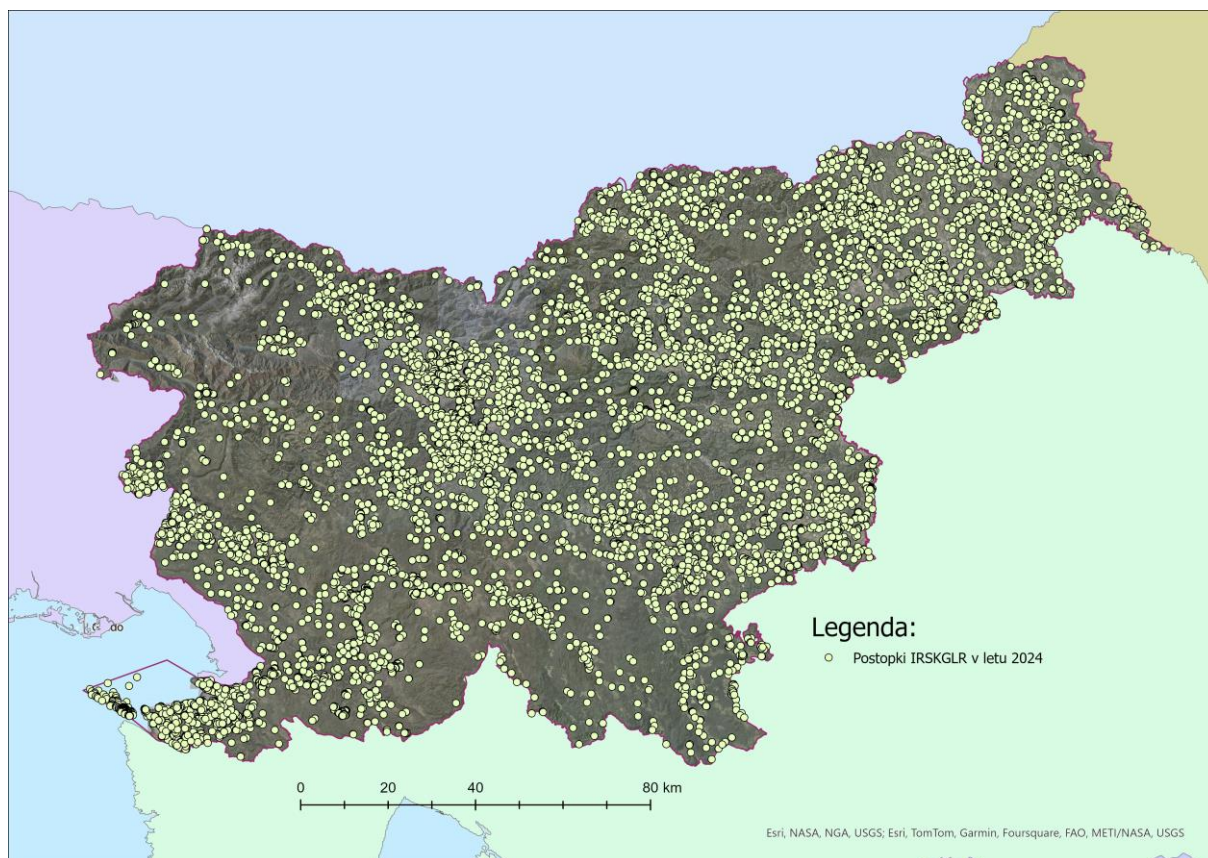
IRSKGLR je bil ustanovljen na podlagi Uredbe o organih v sestavi ministrstev (s spremembo uredbe Uradni list RS, št. 91/2014) in opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvrševanjem predpisov iz pristojnosti Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (v nadaljevanju: MKGP).

IRSKGLR opravlja naloge inšpekcijskega nadzora nad izvajanjem predpisov s področij kmetijstva, varstva kmetijskih zemljišč, delovanjem agrarnih skupnosti, promocije kmetijskih in živilskih proizvodov, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina, vključno z nalogami uradnega nadzora na področju varnosti, kakovosti in označevanja vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina, razvoja podeželja, ukrepov kmetijske politike, zootehniko, na področju identifikacije in registracije živali, nad izvajanjem rejskih programov ter delovanjem selekcijskih centrov, delovanjem javnih služb v kmetijstvu, dobre kmetijske prakse, prometom in uporabo organskih in mineralnih gnojil in sredstev za izboljšanje tal ter njihove uporabe na obdelovalnih in pašnih površinah, na področju živalskih stranskih proizvodov in pridobljenih proizvodov, ki niso namenjeni prehrani ljudi, razen nalog, ki so v pristojnosti Agencije Republike Slovenije za okolje in Uprave Republike Slovenije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, nad uporabo biološko razgradljivih odpadkov, varstvom voda in kmetijskih zemljišč pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov, na področju soobstoja gensko spremenjenih kmetijskih rastlin, gozdarstva, lovstva in varstva prostoživečih živalskih vrst, sladkovodnega in morskega ribištva, na podlagi veljavnega protokola ali zakonske podlage lahko opravlja tudi kontrolo v postopkih izvajanja ukrepov iz pristojnosti Agencije Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja.

IRSKGLR je glede na delovno področje sestavljen iz štirih inšpekcij in službe za skupne in pravne zadeve.

Inšpekcije, ki delujejo v okviru IRSKGLR, so:

- Inšpekcija za kmetijstvo,
- Inšpekcija za vinarstvo,
- Inšpekcija za gozdarstvo,
- Inšpekcija za lovstvo in ribištvo.



Slika 1: Pregled vseh opravljenih nadzorov inšpektorata v letu 2024 na območju Republike Slovenije.

Zakonodaja

V tem seznamu navajamo le nabor poglobitnih zakonov z delovnega področja IRSKGLR. Zakonodaja je dostopna preko spletnih strani IRSKGLR (<https://www.gov.si/drzavni-organi/organi-v-sestavi/inspektorat-za-kmetijstvo-gozdarstvo-lovstvo-in-ribistvo/zakonodaja/>) oziroma MKGP ter drugih ministrstev.

Predpisi s področja državne ureditve

- Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 – uradno prečiščeno besedilo, 89/07 – odl. US, 126/07 – ZUP-E, 48/09, 8/10 – ZUP-G, 8/12 – ZVRS-F, 21/12, 47/13, 12/14, 90/14, 51/16, 36/21, 82/21, 189/21, 153/22 in 18/23)
- Zakon o javnih uslužbencih (Uradni list RS, št. 63/07 – uradno prečiščeno besedilo, 65/08, 69/08 – ZTFI-A, 69/08 – ZZavar-E, 40/12 – ZUJF, 158/20 – ZIntPK-C, 203/20 – ZIUPOPĐVE, 202/21 – odl. US in 3/22 – ZDeb)
- Zakon o sistemu plač v javnem sektorju (Uradni list RS, št. 108/09 – uradno prečiščeno besedilo, 13/10, 59/10, 85/10, 107/10, 35/11 – ORZSPJS49a, 27/12 – odl. US, 40/12 – ZUJF, 46/13, 25/14 – ZFU, 50/14, 95/14 – ZUPPJS15, 82/15, 23/17 – ZDOdv, 67/17, 84/18, 204/21, 139/22, 38/24, 48/24 – odl. US in 95/24 – ZSTSPJS)

Predpisi s področja upravnega in prekrškovnega prava

- Zakon o splošnem upravnem postopku (Uradni list RS, št. 24/06 – UPB, 105/06 – ZUS-1, 126/07, 65/08, 8/10, 82/13, 175/20 – ZIUOPDVE in 3/22 – ZDeb)
- Zakon o upravnih taksah (Uradni list RS, št. 106/10 – UPB, 14/15 – ZUUJFO, 84/15 – ZZelP-J, 32/16, 30/18 – ZKZaš in 189/20 – ZFRO)
- Zakon o prekrških (Uradni list RS, št. 29/11 – uradno prečiščeno besedilo, 21/13, 111/13, 74/14 – odl. US, 92/14 – odl. US, 32/16, 15/17 – odl. US, 73/19 – odl. US, 175/20 – ZIUOPDVE, 5/21 – odl. US in 38/24)
- Zakon o sodnih taksah (Uradni list RS, št. 37/08, 97/10, 63/13, 58/14 – odl. US, 19/15 – odl. US, 30/16, 10/17 – ZPP-E, 11/18 – ZIZ-L, 35/18 – odl. US in 204/21)
- Zakon o inšpekcijskem nadzoru (Uradni list RS, št. 43/07 – UPB in 40/14)
- Zakon o varstvu osebnih podatkov (Uradni list RS, št. 163/22)
- Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15, 14/18, 121/21, 10/22, 74/22 – odl. US, 100/22 – ZNUZSZS, 28/23 in 88/23 – ZOPNN-F)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
- Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (Uradni list RS, št. 51/06 – uradno prečiščeno besedilo, 117/06 – ZDavP-2, 23/14, 50/14, 19/15 – odl. US, 102/15, 7/18 in 141/22)

Materialni predpisi

Inšpekcija za kmetijstvo

Nacionalna zakonodaja:

- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23)
- Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15, 36/18, 151/22 in 4/25)
- Uredba o izvajanju javne svetovalne službe v čebelarstvu za obdobje od 1. januarja 2022 do 31. decembra 2028 (Uradni list RS, št. 172/21 in 83/24)
- Uredba o izvajanju državne javne službe na osuševalnih in namakalnih sistemih (Uradni list RS, št. 82/18 in 79/23)
- Uredba o ureditvi trga s hmeljem (Uradni list RS, št. 20/09, 60/10, 88/11, 50/15)
- Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Uredba o ugotavljanju onesnaženosti kmetijskih zemljišč in gozda (Uradni list RS, št. 6/90, Uradni list RS, št. 59/96 - ZKZ, 68/96)
- Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (Uradni list RS, št. 113/09, 5/13, 22/15, 12/17, 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o uporabi oljčnih tropin in rastlinske vode za gnojenje (Uradni list RS, št. 10/22)
- Uredba o podrobnejših merilih za presojo, ali obdelovalec ravna kot dober

- gospodar (Uradni list RS, št. 81/02)
- Uredba o izvajanju ukrepa odpravljanje zaraščanja na kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 111/23 in 44/24)
 - Zakon o živinoreji (Uradni list RS, št. 18/02, 110/02 – ZUreP-1, 45/04 – ZdZPKG, 90/12 – ZdZPVHVVR in 45/15)
 - Uredba o izvajanju uredbe (EU) o reji živali (Uradni list RS, št. 59/18)
 - Uredba o izvajanju izvedbene uredbe (EU) o določitvi pravil v zvezi z metodami za identifikacijo enoprstih kopitarjev (Uradni list RS, št. 103/15)
 - Pravilnik o centralnem registru objektov akvakulture in komercialnih ribnikov ter o zbiranju podatkov o staležu in proizvodnji akvakulture (Uradni list RS, št. 3/11)
 - Uredba o načinu in pogojih izvajanja javnih služb v živinoreji (Uradni list RS, št. 99/08)
 - Uredba o izvajanju Uredbe (EU) o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu (Uradni list RS, št. 30/23)
 - Zakon o mineralnih gnojilih (Uradni list RS, št. 29/06, 90/12 – ZdZPVHVVR)
 - Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov (Uradni list RS, št. 26/11, 57/12)
 - Uredba o določitvi višine in začetku plačevanja obveznega prispevka za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja pridelave in predelave sadja (Uradni list RS, št. 81/16, 10/18)
 - Uredba o obveznem prispevku za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja mleka za obdobje 2023–2025 (Uradni list RS, št. 77/22)
 - Uredba o obveznem prispevku za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja mesa za obdobje 2023–2025 (Uradni list RS, št. 60/22)
 - Uredba o določitvi višine in začetku plačevanja obveznega prispevka za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance sektorja pridelave in predelave mesa za goveje in perutninsko meso (Uradni list RS, št. 103/15)
 - Uredba o zelenem javnem naročanju (Uradni list RS, št. 51/17, 64/19, 121/21 in 132/23)
 - Zakon o soobstoju gensko spremenjenih rastlin z ostalimi kmetijskimi rastlinami (Uradni list RS, št. 41/09 in 69/15 – ZOPPGSR)
 - Zakon o omejevanju ali prepovedi pridelave gensko spremenjenih rastlin (Uradni list RS, št. 69/15)
 - Uredba o podrobnih ukrepih za pridelavo gensko spremenjene koruze (Uradni list RS, št. 12/10)
 - Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF, 17/14, 163/22, 18/23 – ZDU-10, 88/23, 95/23 – ZIUOPZP in 117/23 – ZIUOPZP-A)
 - Zakon o agrarnih skupnostih (Uradni list RS, št. 74/15, 44/22 in 38/24)
 - Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24)
 - Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata (Uradni list RS, št. 99/13, 56/15, 56/18 in 44/22 – ZVO-2)

- Zakon o vodah (Uradni list RS, št. 67/02, 2/04 – ZZdrI-A, 41/04 – ZVO-1, 57/08, 57/12, 100/13, 40/14, 56/15, 65/20, 35/23 – odl. US, 78/23 – ZUNPEOVE in 52/24 – odl. US)
- Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (Uradni list RS, št. 68/96, 41/04 - ZVO-1 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče (Uradni list RS, št. 98/11 in 93/13 in 84/16)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca (Uradni list RS, št. 25/16)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Rižane (Uradni list RS, št. 49/08, 72/12 in 69/13)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Apaškega polja (Uradni list RS, št. 59/07, 32/11 in 22/13, 79/15)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Dravskoptujskega polja (Uradni list RS, št. 59/07, 32/11 in 24/13, 79/15)
- Uredba o vodovarstvenem območju za javno oskrbo s pitno vodo v občinah Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in delu občine Ljutomer (Uradni list RS, št. 191/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ruš, Urbanskega platoja, Limbuške dobrave in Dravskega polja (Uradni list RS, št. 24/07, 32/11, 22/13, 79/2015 in 182/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Selniška dobrava (Uradni list RS, št. 72/06, 32/11 in 22/13, 79/15)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja (Uradni list RS, št. 43/15, 181/21, 60/22 in 35/23 – odl. US)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane (Uradni list RS, št. 115/07, 9/08 – popr., 65/12 in 93/13)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko (Uradni list RS, št. 24/12)
- Uredba o vodovarstvenih območjih za občini Škofja Loka in Gorenja vas - Poljane (Uradni list RS, št. 164/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice (Uradni list RS, št. 62/13, 92/14 in 93/20)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodno telo vodonosnikov na območju Slovenj Gradca (Uradni list RS, št. 56/15, 21/18 in 17/23)
- Uredba o vodovarstvenem območju za vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič (Uradni list RS, št. 53/16)
- Uredba o nadomestilu za zmanjšanje dohodka iz kmetijske dejavnosti zaradi prilagoditve ukrepom vodovarstvenega režima za obdobje 2023 do 2029 (Uradni list RS, št. 132/23)
- Uredba o neposrednih plačilih iz strateškega načrta skupne kmetijske politike

- 2023–2027 (Uradni list RS, št. 17/23, 63/23, 113/23, 2/24, 30/24, 83/24 in 2/25)
- Uredba o izvedbi ukrepov kmetijske politike za leto 2022 (Uradni list RS, št. 20/22 in 110/22)
- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo, 61/17 – GZ, 54/22, 78/23 – ZUNPEOVE in 81/24)
- Zakon o planinskih poteh (Uradni list RS, št. 61/07 in 92/21)
- Zakon o Triglavskem narodnem parku (Uradni list RS, št. 52/10, 46/14 – ZON-C, 60/17, 82/20 in 18/23 – ZDU-10)
- Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)
- Zakon o voznikih (Uradni list RS, št. 92/22 – uradno prečiščeno besedilo in 153/22)
- Uredba o izvajanju uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev (Uradni list RS, št. 129/20 in 32/24)
- Uredba o koordinaciji delovanja ministrstev in njihovih organov v sestavi s pristojnostmi na področju varnosti živil in krme, zdravstvenega varstva živali in zaščite živali ter zdravstvenega varstva rastlin (Uradni list RS, št. 82/10)
- Uredba o izvajanju Uredbe (ES) o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi (Uradni list RS, št. 58/11)
- Zakon o izvajanju Uredbe (EU) Evropskega parlamenta in Sveta o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 200/20 in 16/23)

Evropska zakonodaja:

- Direktiva Sveta 91/676/EGS z dne 12. decembra 1991 o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (UL L št. 375 z dne 31. 12. 1991, str. 1), zadnjič spremenjeno z Uredbo (ES) št. 1137/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o prilagoditvi nekaterih aktov, za katere se uporablja postopek, določen v členu 251 Pogodbe (UL EU L 375 z dne 31.12.1991, str. 1-8)
- Uredba Komisije (EU) 2015/262 z dne 17. februarja 2015 o določitvi pravil v skladu z direktivama Sveta 90/427/EGS in 2009/156/ES v zvezi z metodami za identifikacijo enoprstih kopitarjev (uredba o potnih listih za enoprste kopitarje) (UL EU št. L 59 z dne 03.03.2015, str. 1-53)
- Uredba (EU) št. 2016/1012 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 8. junija 2016 o zootehniških in genealoških pogojih za rejo, trgovino s čistopasemskimi plemenskimi živalmi, hibridnimi plemenskimi prašiči in njihovim zarodnim materialom ter za njihov vstop v Unijo ter o spremembi Uredbe (EU) št. 652/2014, direktiv Sveta 89/608/EGS in 90/425/EGS ter razveljavitvi določenih aktov na področju reje živali (»Uredba o reji živali«) (UL EU št. L 171 z dne 29.06.2016, str. 66-143)

- Direktiva Evropskega parlamenta in Sveta 2000/60/ES z dne 23. oktobra 2000 o določitvi okvira za ukrepe Skupnosti na področju vodne politike (UL L št. 327 z dne 22.12.2000, str. 1-73), zadnjič spremenjena z Direktivo Sveta 2013/64/EU z dne 17. decembra 2013 o spremembi direktiv Sveta 91/271/EGS in 1999/74/EC ter direktiv 2000/60/ES, 2006/7/ES, 2006/25/ES in 2011/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta zaradi spremembe položaja Mayotta v razmerju do Evropske unije (UL EU št. L 353 z dne 28.12.2013, str. 1-73)
- Direktiva 2008/98/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. novembra 2008 o odpadkih in razveljavitvi nekaterih direktiv (UL EU št. L 312 z dne 22.11.2008, str. 3-30)
- Uredba (ES) št. 1069/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o določitvi zdravstvenih pravil za živalske stranske proizvode in pridobljene proizvode, ki niso namenjeni prehrani ljudi, ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1774/2002 (Uredba o živalskih stranskih proizvodih) (UL EU št. L 300 z dne 14.11.2009, str. 1-33)
- Uredba (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011 (UL EU št. L 169 z dne 25.06.2019, str. 1-44)
- Uredba (EU) 2019/1009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu, spremembi uredb (ES) št. 1069/2009 in (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2003/2003 (UL EU št. L 161 z dne 16.06.2022, str. 121-121)
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL EU št. L 95 z dne 07.04.2017, str. 1-142)
- Uredba (EU) 2017/2394 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. decembra 2017 o sodelovanju med nacionalnimi organi, odgovornimi za izvrševanje zakonodaje o varstvu potrošnikov, in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2006/2004 (UL EU št. L 345 z dne 27.12.2017, str. 1-26)
- Uredba (EU) 2019/515 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. marca 2019 o vzajemnem priznavanju blaga, ki se zakonito trži v drugi državi članici, in o razveljavitvi Uredbe (ES) št. 764/2008 (UL EU št. L 91 z dne 29.03.2019, str. 1-18).

Inšpekcija za vinarstvo

Nacionalna zakonodaja:

- Zakon o vinu (Uradni list RS, št. 105/06, 72/11, 90/12 – ZdZPVHVVR, 111/13 in 27/17 – ZKme-1D)
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23)
- Zakon o odpravi posledic naravnih nesreč (Uradni list RS, št. 114/05 – uradno prečiščeno besedilo, 90/07, 102/07, 40/12 – ZUJF, 17/14, 163/22, 18/23 – ZDU-10, 88/23, 95/23 – ZIUOPZP in 117/23 – ZIUOPZP-A)
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)
- Zakon o varstvu potrošnikov (Uradni list RS, št. 130/22)
- Pravilnik o označevanju in embalaži vina (Uradni list RS, št. 37/10 in 8/17)
- Pravilnik o kletarski evidenci in spremnih dokumentih za promet z vinom (Uradni list RS, št. 96/09)
- Pravilnik o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja - Bizeljčan (Uradni list RS, št. 22/09, 59/09)
- Uredba o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji (Uradni list RS, št. 57/15, 36/18, 151/22 in 4/25)
- Pravilnik o višini stroškov za izdelavo predhodnega mnenja o ustreznosti elaborata, ki določa naziv PTP, za spremljanje dozorevanja grozdja, za mnenje o ustreznosti količine in kakovosti grozdja za pridelavo vrhunskega vina ZGP, za izdelavo 3 izotopskih analiz in za dodatno izobraževanje pokuševalcev (Uradni list RS, št. 31/08, 104/09, 51/12, 32/13, 15/14, 17/15 in 29/16)
- Pravilnik o vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Teran (Uradni list RS, št. 205/21)
- Pravilnik o vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Metliška črnina in vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Belokranjec (Uradni list RS, št. 112/22)
- Pravilnik o seznamu geografskih označb za vina in trsnem izboru (Uradni list RS, št. 49/07, 26/21 in 15/22)
- Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina (Uradni list RS, št. 16/07, 62/09 in 4/16)
- Pravilnik o načinu jemanja vzorcev vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina ter vzorcev enoloških sredstev za analize in o postopku z odvzetimi predmeti (Uradni list RS, št. 94/05 in 105/06 – ZVin)
- Pravilnik o pogojih, ki jih mora izpolnjevati grozdje za predelavo v vino, o dovoljenih tehnoloških postopkih in enoloških sredstvih za pridelavo vina in o pogojih glede kakovosti vina, mošta in drugih proizvodov v prometu (Uradni list RS, št. 43/04, 127/04, 112/05 in 105/06-Zvin)
- Pravilnik o imenovanju pokuševalcev in pooblaščne organizacije za

preizkušanje pokuševalcev in organoleptičnih sposobnosti kmetijskih inšpektorjev (Uradni list RS, št. 69/01, 87/01 popr. in 105/06-ZVin)

- Navodilo o fizikalno kemijskih analizah grozdnega mošta in vina (Uradni list RS, št. 43/01, in 105/06 – ZVin)
- Pravilnik o postopku in načinu ocenjevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina (Uradni list RS, št. 32/00, 99/01, in 105/06 – ZVin)
- Pravilnik o vinu s priznanim tradicionalnim poimenovanjem Cviček (Uradni list RS, št. 44/22)
- Pravilnik o kontroli kakovosti grozdja v času trgatve (Uradni list RS, št. 68/99, 79/00, 69/01 in 105/06-ZVin)
- Uredba o izvajanju delov določenih uredb Skupnosti glede živil, higiene živil in uradnega nadzora nad živili (Uradni list RS, št. 72/10 in 129/20)
- Uredba o izvajanju uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev (Uradni list RS, št. 129/20 in 32/24)
- Pravilnik o registraciji in odobritvi obratov na področju živil (Uradni list RS, št. 96/14)
- Pravilnik o zdravstvenih zahtevah za osebe, ki pri delu v proizvodnji in prometu z živili prihajajo v stik z živili (Uradni list RS, št. 82/03 in 25/09)
- Uredba o sistemu dovoljenj za zasaditev vinske trte (Uradni list RS, št. 4/16, 23/17, 22/24 in 70/24)
- Odredba o zgornji meji količine vina za lastno rabo (Uradni list RS, št. 19/02 in 47/16 – Ztro-1)
- Pravilnik o vinu z oznako priznanega tradicionalnega poimenovanja – Ritoznojčan (Uradni list RS, št. 38/16)
- Uredba o izvajanju uredbe (ES) o aditivih za živila (Uradni list RS, št. 12/11 in 87/12)

Evropska zakonodaja:

- Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL EU št. L 347 z dne 20.12.2013, str. 671-854)
- Uredba EU št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in svet z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004 (UL EU št. L 304 z dne 22.11.2011, str. 18-63)
- Delegirana uredba komisije (EU) 2019/33 z dne 17. oktobra 2018 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vlogami za zaščito označb porekla, geografskih označb in tradicionalnih izrazov v

vinskem sektorju, postopkom ugovora, omejitvami uporabe, spremembami specifikacij proizvoda, preklicem zaščite ter označevanjem in predstavitvijo (UL EU št. L 9 z dne 11.01.2019, str. 2-45)

- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/34 z dne 17. oktobra 2018 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vlogami za zaščito označb porekla, geografskih označb in tradicionalnih izrazov v vinskem sektorju, postopkom ugovora, spremembami specifikacij proizvoda, registrom zaščitenih imen, preklicem zaščite in uporabo simbolov ter Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z ustreznim sistemom pregledov (UL EU št. L 9 z dne 11.01.2019, str. 46-76)
- Uredba (EU) 2024/1143 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. aprila 2024 o geografskih označbah za vino, žgane pijače in kmetijske proizvode ter zajamčenih tradicionalnih posebnostih in neobveznih navedbah kakovosti za kmetijske proizvode, spremembi uredb (EU) št. 1308/2013, (EU) 2019/787 in (EU) 2019/1753 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1151/2012 (UL EU št. L 2024/1143 z dne 23.04.2024)
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/934 z dne 12. marca 2019, o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede vinorodnih območij, na katerih je mogoče delež alkohola povečati, dovoljenih enoloških postopkov in omejitev, povezanih s pridelavo in konzerviranjem proizvodov vinske trte, najmanjšega odstotnega deleža alkohola za stranske proizvode in njihovega odstranjevanja ter objave spisov OIV (UL EU št. L 149 z dne 07.06.2019, str. 1-52)
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/273 z dne 11. decembra 2017 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede sistema dovoljenj za zasaditev vinske trte, registra vinogradov, spremnih dokumentov in certificiranja, registra o prejemu in izdaji, obveznega prijavljanja, uradnega obveščanja in objavljanja sporočenih informacij ter o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede ustreznih preverjanj in kazni, spremembi uredb Komisije (ES) št. 555/2008, (ES) št. 606/2009 in (ES) št. 607/2009 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 436/2009 in Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/560 (UL EU št. L 58 z dne 28.02.2018, str. 1-59)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/274 z dne 11. decembra 2017 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede sistema dovoljenj za zasaditev vinske trte, certificiranja, registra o prejemu in izdaji, obveznega prijavljanja in uradnega obveščanja ter Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede ustreznih preverjanj ter razveljavitvi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2015/561 (UL EU št. L 58 z dne 28.02.2018, str. 60-95)
- Uredba (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter

zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES) št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL EU št. L 95 z dne 07.04.2017, str. 1-142)

- Uredba (ES) št. 178/2002 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 28. januarja 2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje, ustanovitvi Evropske agencije za varnost hrane in postopkih, ki zadevajo varnost hrane (UL EU št. L 31 z dne 01.02.2002, str. 1-24)
- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 852/2004 z dne 29. aprila 2004 o higieni živil (UL EU št. 139 z dne 30.04.2004, str. 1-54)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 314/2012 z dne 12. aprila 2012 o spremembi uredb (ES) št. 555/2008 in (ES) št. 436/2009 glede dokumentov, ki spremljajo prevoz proizvodov iz grozdja in vina, ter evidenc, ki se vodijo v vinskem sektorju (UL EU št. L 103 z dne 13.04.2012, str. 21-37)
- Uredba Komisije (ES) št. 555/2008 z dne 27. junija 2008 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 479/2008 o skupni ureditvi trga za vino glede podpornih programov, trgovine s tretjimi državami in obsega vinogradniških površin ter o izvajanju nadzora v vinskem sektorju (UL EU št. L 170 z dne 30.06.2008, str. 1-80)
- Uredba (EU) 2021/2117 Evropskega parlamenta in Sveta, z dne 2. decembra 2021 o spremembi uredb (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil, (EU) št. 251/2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in (EU) št. 228/2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije (UL EU št. L 435 z dne 06.12.2021, str. 262-314)
- Uredba (EU) št. 251/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 1601/91 (UL EU št. L 84 z dne 20.03.2014, str. 14-34)
- Mednarodni sporazumi Evropske Skupnosti s tretjimi državami, ki urejajo zaščito poimenovanj vin in medsebojno priznavanje enoloških postopkov in sredstev
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2016/1149 z dne 15. aprila 2016 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede nacionalnih podpornih programov v vinskem sektorju in o spremembi Uredbe Komisije (ES) št. 555/2008 (UL EU št. L 190 z dne 15.07.2016, str. 1-22)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2016/1150 z dne 15. aprila 2016 o določitvi pravil za uporabo Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta

glede nacionalnih podpornih programov v vinskem sektorju (UL EU št. L 190 z dne 15.07.2016, št. 23-71)

- Uredba Evropskega parlamenta in Sveta (ES) št. 396/2005 z dne 23. februarja 2005 o mejnih vrednostih ostankov pesticidov v ali na hrani in krmi rastlinskega in živalskega izvora ter o spremembi Direktive Sveta 91/414/EGS (UL EU št. L 70 z dne 16.03.2005, str. 1-16)
- Uredba (ES) št. 1333/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o aditivih za živila (UL EU št. L 354 z dne 31.12.2008, str. 16-33)
- Uredba (ES) št. 1331/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 16. decembra 2008 o vzpostavitvi skupnega postopka odobritve za aditive za živila, encime za živila in arome za živila (UL EU št. L 354 z dne 31.12.2008, str. 1-6)
- Uredba (EU) 2017/1001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. junija 2017 o blagovni znamki Evropske unije (UL EU št. L 154 z dne 16.06.2017, str. 1-99)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2021/1007 z dne 18. junija 2021 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) 2018/274 glede analitične podatkovne banke izotopskih podatkov in pregledov v vinskem sektorju (UL EU št. L 222 z dne 22.06.2021, str. 8-11)

Inšpekcija za gozdarstvo

Nacionalna zakonodaja:

- Zakon o gozdovih (Uradni list RS, št. 30/93, 56/99 – ZON, 67/02, 110/02 – ZGO-1, 115/06 – ORZG40, 110/07, 106/10, 63/13, 101/13 – ZDavNepr, 17/14, 22/14 – odl. US, 24/15, 9/16 – ZGGLRS, 77/16 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o dodatnih ukrepih za odpravo posledic škode zaradi prenamnožitve populacije podlubnikov (Uradni list RS, št. 14/18 in 65/20)
- Zakon o gozdnem reprodukcijskem materialu (Uradni list RS, št. 58/02, 85/02 - popr., 45/04 - ZdZPKG in 77/11)
- Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin (Uradni list RS, št. 62/07 – UPB, 36/10 in 40/14 – ZIN-B in 21/18 – ZNOrg)
- Zakon o kmetijskih zemljiščih (Uradni list RS, št. 71/11 – uradno prečiščeno besedilo, 58/12, 27/16, 27/17 – ZKme-1D, 79/17, 44/22 in 78/23 – ZUNPEOVE)
- Zakon o kmetijstvu (Uradni list RS, št. 45/08, 57/12, 90/12 – ZdZPVHVVR, 26/14, 32/15, 27/17, 22/18, 86/21 – odl. US, 123/21, 44/22, 130/22 – ZPOmK-2, 18/23 in 78/23)
- Zakon o ohranjanju narave (Uradni list RS, št. 96/04 – uradno prečiščeno besedilo, 61/06 – ZDru-1, 8/10 – ZSKZ-B, 46/14, 21/18 – ZNOrg, 31/18, 82/20, 3/22 – ZDeb, 105/22 – ZZNSPP in 18/23 – ZDU-10)
- Zakon o planinskih poteh (Uradni list RS, št. 61/07 in 92/21)
- Zakon o varstvu okolja (Uradni list RS, št. 44/22, 18/23 – ZDU-10, 78/23 – ZUNPEOVE in 23/24)
- Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22)

- Zakon o rudarstvu (Uradni list RS, št. 14/14 – uradno prečiščeno besedilo, 61/17 – GZ, 54/22, 78/23 – ZUNPEOVE in 81/24)
- Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno (Uradni list RS, št. 32/14, 47/15 – ZZSDT, 43/19, 121/21 – ZJN-3B in 78/23 – ZORR)
- Gradbeni zakon (Uradni list RS, št. 199/21, 105/22 – ZZNŠPP, 133/23 in 85/24 – ZAID-A)
- Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 43/11)
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98, 56/99 – ZON, 41/04 – ZVO-1, 58/11 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o izvajanju uredb (EU) o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin (Uradni list RS, št. 78/19 in 69/23)
- Uredba o varstvu samoniklih gliv (Uradni list RS, št. 57/98, 56/99 – ZON, 41/04 – ZVO-1, 58/11 in 44/22 – ZVO-2)
- Uredba o varstvu pred požarom v naravnem okolju (Uradni list RS, št. 20/14)
- Uredba o zavarovanih prosto živečih glivah (Uradni list RS, št. 58/11)

Evropska zakonodaja:

- Uredba (EU) 2023/1115 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 31. maja 2023 o omogočanju dostopnosti nekaterih primarnih in drugih proizvodov, povezanih s krčenjem in degradacijo gozdov, na trgu Unije in njihovem izvozu iz Unije ter o razveljavitvi Uredbe (EU) št. 995/2010 (UL EU št. L 150 z dne 09.06.2023, str. 206-247)
- Uredba EU št. 995/2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode z dne 20.10.2010 (UL EU št. L 295 z dne 12.11.2010, str. 23-34)
- Uredba (EU) 2016/2031 z dne 26. oktobra 2016 o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, spremembi uredb (EU) št. 228/2013, (EU), št. 652/2014 in (EU) št. 1143/2014 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi direktiv Sveta, 69/464/EGS, 74/647/EGS, 93/85/EGS, 98/57/ES, 2000/29/ES, 2006/91/ES in 2007/33/ES (UL EU št. L 317 z dne 23.11.2016, str. 4-104)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/2072, z dne 28. novembra 2019 o določitvi enotnih pogojev za izvajanje Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, kar zadeva ukrepe varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 690/2008 in spremembi Izvedbene uredbe Komisije (EU) 2018/2019 (UL EU št. L 319 z dne 10.12.2019, str. 1-279)
- Uredba (EU) 2017/625 z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih, ter o spremembi uredb (ES) št. 999/2001, (ES) št. 396/2005, (ES) št. 1069/2009, (ES) št. 1107/2009, (EU) št. 1151/2012, (EU) št. 652/2014, (EU) 2016/429 in (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta, uredb Sveta (ES)

št. 1/2005 in (ES) št. 1099/2009 ter direktiv Sveta 98/58/ES, 1999/74/ES, 2007/43/ES, 2008/119/ES in 2008/120/ES ter razveljavitvi uredb (ES) št. 854/2004 in (ES) št. 882/2004 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 89/608/EGS, 89/662/EGS, 90/425/EGS, 91/496/EGS, 96/23/ES, 96/93/ES in 97/78/ES ter sklepa Sveta 92/438/EGS (Uredba o uradnem nadzoru) (UL EU št. L 95 z dne 07.04.2017, str. 1-142)

Inšpekcija za lovstvo in ribištvo

Področje lovstva:

- Zakon o divjadi in lovstvu (Uradni list RS, št. 16/04, 120/06 – odl. US, 17/08, 46/14 – ZON-C, 31/18, 65/20, 97/20 – popr., 44/22 in 158/22)
- Odlok o lovsko upravljavskih območjih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 110/04, 197/20, 58/22 in 137/22)
- Uredba o ustanovitvi lovišča s posebnim namenom Brdo pri Kranju (Uradni list RS, št. 114/04)
- Uredba o ustanovitvi lovišč s posebnim namenom v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 117/04, 38/14, 58/22, 137/22 in 162/22)
- Uredba o podelitvi koncesij za trajnostno gospodarjenje z divjadjo (Uradni list RS, št. 100/08)
- Odlok o loviščih v Republiki Sloveniji in njihovih mejah (Uradni list RS, št. 128/04, 38/14, 197/20, 58/22, 137/22 in 162/22)
- Pravilnik o vsebini in načinu vodenja katastra lovsko upravljavskih območij, lovišč in lovišč s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 8/05 in 80/12)
- Pravilnik o merilih za finančno ovrednotenje nalog lovskih organizacij (Uradni list RS, št. 14/23)
- Pravilnik o območnih združenjih upravljavcev lovišč in lovišč s posebnim namenom (Uradni list RS, št. 62/06)
- Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo (Uradni list RS, št. 91/10 in 200/20)
- Pravilnik o evidentiranju odstrela in izgub divjadi ter o imenovanju komisije za oceno odstrela in izgub v lovsko upravljavskem območju (Uradni list RS, št. 120/05 in 29/15)
- Pravilnik o vrstah in moči lovskega orožja, načinu zasledovanja ranjene ali obstreljene živali ter višini škode na divjadi, ki je povzročena s protipravnim lovom (Uradni list RS, št. 50/16)
- Uredba o določitvi divjadi in lovnih dob (Uradni list RS, št. 101/04 in 81/14)
- Pravilnik o polharski dovolilnici (Uradni list RS, št. 75/09)
- Pravilnik o minimalnih pogojih za zaščito posameznih ne lovnih površin pred škodo od divjadi (Uradni list RS, št. 42/16)
- Pravilnik o organizaciji lovsko-čuvajske službe, o vsebini in pogojih za opravljanje izpita za lovskega čuvaja ter obliki izkaznice in službenega znaka (Uradni list RS, št. 120/05, 79/06, 17/11 in 46/16)

- Pravilnik o pogojih za opravljanje lovskega izpita in obliki dokazila o opravljenem lovskem izpitu (Uradni list RS, št. 3/06 in 37/07)
- Pravilnik o lovski izkaznici (Uradni list RS, št. 4/12)
- Zakon o zaščiti živali (Uradni list RS, št. 38/13 – uradno prečiščeno besedilo, 21/18 – ZNOrg, 92/20, 159/21, 109/23 in 12/25 – odl. US)
- Pravilnik o izvajanju uredbe (ES) o zaščiti živali med prevozom (Uradni list RS, št. 1/24)
- Odredba o bivalnih razmerah in oskrbi živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 90/01 in 46/14 – ZON-C)
- Uredba o zatočišču za živali prosto živečih vrst (Uradni list RS, št. 98/02, 46/04 in 39/08)
- Pravilnik o označevanju živali prostoživečih vrst v ujetništvu (Uradni list RS, št. 58/04)

Področje sladkovodnega ribištva:

- Zakon o sladkovodnem ribištvu (Uradni list RS, št. 61/06)
- Uredba o pravilih ravnanja v zvezi z ukrepanjem ob poginih rib (Uradni list RS, št. 91/09)
- Uredba o ribjih vrstah, ki so predmet ribolova v celinskih vodah (Uradni list RS, št. 46/07)
- Uredba o določitvi meja ribiških območij in ribiških okolišev v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 52/07)
- Uredba o določitvi voda posebnega pomena ter načinu izvajanja ribiškega upravljanja v njih (Uradni list RS, št. 52/07)
- Uredba o koncesijah za izvajanje ribiškega upravljanja v ribiških okoliših v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 80/07 in 44/22 – ZVO-2)
- Pravilnik o ribolovnem režimu v ribolovnih vodah (Uradni list RS, št. 99/07, 75/10)
- Pravilnik o podrobnejših pogojih za pridobitev dovoljenja za gojitev rib za poribljavanje (Uradni list RS, št. 61/10)
- Pravilnik o komercialnih ribnikih (Uradni list RS, št. 113/07 in 100/12)
- Pravilnik o načrtovanju in poročanju v ribištvu (Uradni list RS, št. 18/08)
- Pravilnik o ribiškem katastru in evidencah v ribištvu (Uradni list RS, št. 18/08)
- Pravilnik o obliki in vsebini značke in službene izkaznice ribiškega čuvaja ter poročanju in vodenju evidenc o opravljanju ribiško čuvajske službe (Uradni list RS, št. 85/08)
- Pravilnik o pogojih in načinu smukanja prostoživečih domorodnih ribjih vrst (Uradni list RS, št. 63/08)
- Pravilnik o odškodninskem ceniku za povračilo škode na ribah (Uradni list RS, št. 110/08)

Področje morskega ribištva:

- Zakon o morskem ribištvu (Uradni list RS, št. 115/06, 76/15, 69/17 in 44/22)
- Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov (Uradni list RS, št. 22/24)
- Uredba o izvajanju uredbe (EGS), uredb (ES) in uredb (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike (Uradni list RS, št. 75/16 in 76/17)
- Uredba o izvajanju uredb (ES) o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanje (Uradni list RS, št. 50/16, 76/17 in 149/21)
- Uredba sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike, o spremembi uredb (ES) št. 847/96, (ES) št. 2371/2002, (ES) št. 811/2004, (ES) št. 768/2005, (ES) št. 2115/2005, (ES) št. 2166/2005, (ES) št. 388/2006, (ES) št. 509/2007, (ES) št. 676/2007, (ES) št. 1098/2007, (ES) št. 1300/2008, (ES) št. 1342/2008 in razveljavitvi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1627/94 in (ES) št. 1966/200 (UL EU št. L 343 z dne 22.12.2009, str. 1-50)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 404/2011 z dne 8. aprila 2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike (UL EU št. L 112 z dne 30.04.2011, str. 1-153)
- Uredba Komisije (ES) št. 1010/2009 z dne 22. oktobra 2009 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1005/2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanje (UL EU št. L 280 z dne 27.10.2009, str. 5-41)
- Izvedbena uredba Komisije (EU) 2015/1962 z dne 28. oktobra 2015 o spremembi Izvedbene uredbe (EU) št. 404/2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike (UL EU št. 287 z dne 31.10.2015, str. 6-51)
- Uredba (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ribiški politiki in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1954/2003 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 2371/2002 in (ES) št. 639/2004 ter Sklepa Sveta 2004/585/ES (UL EU št. L 354 z dne 28.12.2013, str. 22-61)
- Uredba (EU) št. 1379/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva in o spremembi uredb Sveta (ES) št. 1184/2006 in (ES) št. 1224/2009 ter razveljavitvi Uredbe Sveta (ES) št. 104/2000 Uredba (EU) št. 1627/2016 (UL EU št. L 354 z dne 28.12.2013, str. 1-21)
- Uredba (EU) 2023/2053 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra

2023 o vzpostavitvi večletnega načrta upravljanja za modroplavutega tuna v vzhodnem Atlantiku in Sredozemskem morju, spremembi uredb (ES) št. 1936/2001, (EU) 2017/2107 in (EU) 2019/833 ter razveljavitvi Uredbe (EU) 2016/1627 (UL EU št. L 238 z dne 27.09.2023, str. 1-64)

- Uredba Sveta (ES) št. 1967/2006 z dne 21. decembra 2006 o ukrepih za upravljanje za trajnostno izkoriščanje ribolovnih virov v Sredozemskem morju, spremembi Uredbe (EGS) št. 2847/93 in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1626/94 (UL EU št. L 409 z dne 30.12.2006, str. 9-61)
- Uredba (EU) 2019/1241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o ohranjanju ribolovnih virov in varstvu morskih ekosistemov s tehničnimi ukrepi, o spremembi uredb Sveta (ES) št. 2019/2006, (ES) št. 1224/2009 ter uredb (EU) št. 1380/2013, (EU) 2016/1139, (EU) 2018/973, (EU) 2019/472 in (EU) 2019/1022 Evropskega parlamenta in Sveta ter o razveljavitvi uredb Sveta (ES) št. 894/97, (ES) št. 850/98, (ES) št. 2549/2000, (ES) št. 254/2002, (ES) št. 812/2004 in (ES) št. 2187/2005 Uredba sveta (ES) št. 1005/2008 (UL EU št. L 198 z dne 25.07.2019, str. 105-201)
- Uredba Sveta (ES) št. 1005/2008 z dne 29. septembra 2008 o vzpostavitvi sistema Skupnosti za preprečevanje nezakonitega, neprijavljenega in nereguliranega ribolova, za odvrčanje od njega ter za njegovo odpravljanje in o spremembi uredb (EGS) št. 2847/93, (ES) št. 1936/2001 in (ES) št. 601/2005 ter o razveljavitvi uredb (ES) št. 1093/94 in (ES) št. 1447/1999 (UL EU št. L 286 z dne 29.10.2008, str. 1-32)
- Delegirana uredba Komisije (EU) 2023/2918 z dne 22. avgusta 2023 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1380/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z določitvijo izjeme de minimis za obveznost iztovarjanja za nekatere vrste pridenega ribolova v Jadranskem morju ter jugovzhodnem Sredozemskem morju (UL EU št. L 2023/2918 z dne 28.12.2023)
- Pravilnik o prostočasnem ribolovu na morju (Uradni list RS, št. 64/08)

Organizacijske in splošne zadeve

Organizacija

Na dan 31.12.2024 je IRSKGLR deloval na 22 lokacijah po Sloveniji, organiziran v uradu glavnega inšpektorja in 8 območnih enotah. V okviru inšpektorata so delovale 4 inšpekcije in centralno organizirana služba za skupne in pravne zadeve:

- Inšpekcija za kmetijstvo,
- Inšpekcija za gozdarstvo,
- Inšpekcija za vinarstvo,
- Inšpekcija za lovstvo in ribištvo,
- Služba za skupne in pravne zadeve.

Z enotnim kadrovskim načrtom MKGP za leto 2024 in 2025 številka 100-5/2024/1 z dne 06.06.2024 je bilo določeno, da je dovoljeno število zaposlenih v Inšpektoratu Republike Slovenije za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo na dan 31.12.2024, 87 oseb in 1 kvota za zaposlitev pripravnika. Na dan 31.12.2024 je bilo v IRSKGLR zaposlenih 82 javnih uslužbencev za nedoločen, od tega 2 javna uslužbenca, ki sta delala krajši delovni čas v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in v skladu s predpisi o starševskem varstvu in družinskih prejemkih. Od 2 javnih uslužbencev, ki sta delo opravljala s krajšim delovnim časom, je 1 javna uslužbenka delala 20 ur na teden in 1 javna uslužbenka 25 ur na teden.

Struktura zaposlenih po delovnih mestih je bila naslednja:

- 65 inšpektorskih delovnih mest,
- 17 drugih uradniških in strokovno tehničnih delovnih mestih.

V letu 2024 je 8 javnih uslužbencev nastopilo z delom v IRSKGLR, delovno razmerje pa je prenehalo 8 javnim uslužbencem. Na dan 31.12.2024 je bilo v inšpektoratu zaposlenih 40 moških in 42 žensk. Povprečna starost zaposlenih je znašala 54,2 let.

Število zaposlenih po notranjih organizacijskih enotah (NOE) je razvidno iz preglednice 1.

Preglednica 1: Število zaposlenih po NOE na dan 31.12.2024.

Naziv NOE	Št. zaposlenih
Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo – UGI (Urad glavnega inšpektorja)	2
Inšpekcija za kmetijstvo	2
Inšpekcija za gozdarstvo	1
Inšpekcija za vinarstvo	1
Inšpekcija za lovstvo in ribištvo	1
Služba za skupne in pravne zadeve	9
Območna enota Celje	12
Območna enota Koper	11
Območna enota Kranj	4
Območna enota Ljubljana	11
Območna enota Maribor	9
Območna enota Murska Sobota	5
Območna enota Nova Gorica	6
Območna enota Novo mesto	8
SKUPAJ	82

Izobrazbena struktura zaposlenih je razvidna iz preglednice 2.

Preglednica 2: Izobrazbena struktura zaposlenih.

Stopnja izobrazbe	Odstotek
Doktorat	1,2
Magisterij	13,4
Univerzitetna, druga bolonjska	63,4
Visoka strokovna, prva bolonjska	14,7
Višja strokovna	4,9
Srednja	2,4
SKUPAJ	100 %

Na kadrovskem področju so bile v letu 2024 izvajane in izvedene vse aktivnosti, določene z Zakonom o javnih uslužbencih, ki se nanašajo na karierni razvoj zaposlenih. V skladu s 105. členom Zakona o javnih uslužbencih, ki določa, da mora nadrejeni vsaj enkrat letno opraviti razgovor z vsakim javnim uslužbencem, so bili opravljeni letni razgovori z zaposlenimi.

Izobraževanje

Zaposleni so se v letu 2024 udeležili različnih seminarjev, tečajev, konferenc in drugih oblik izpopolnjevanja in usposabljanja.

Finančni viri

Inšpektorat RS za kmetijstvo, gozdarstvo, lovstvo in ribištvo je neposredni proračunski uporabnik in je v celoti financiran iz sredstev Proračuna RS. Delno se za potrebe inšpekcije za morsko ribištvo, v okviru katere deluje tudi nadzorni center za morsko ribištvo, zagotavlja del opreme za nadzor morskega ribištva iz Evropskega sklada za pomorstvo, ribištvo in akvakulturo (ESPRA), za obdobje 2021-2027, ki ga upravlja MKGP. V okviru izvajanja projekta Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva – NOO, NRP 2336-22-0001 IS učinkovitega inšpekcijskega nadzora – eFokus se zagotavljajo sredstva EU za povečanje učinkovitosti in zanesljivosti inšpekcijskega dela na terenu. Več o vsebini projekta je razvidno v poglavju Informatika.

Sprejeti in realizirani finančni načrt IRSKGLR je razviden iz preglednice 3.

Preglednica 3: Sprejeti in veljavni proračun IRSKGLR za leto 2023 z realizacijo.

Proračunska postavka	Naziv PP	Sprejeti proračun v €	Veljavni proračun na dan 31.12.2023 v €	Izplačila upravičencem v letu 2023 v €	Poraba glede na sprejeti proračun (%)
	IRSKGLR – Skupaj	4.534.688	4.696.225	4.487.024	98,9
221184	Plačilo DDV za NOO - IRSKGLR	16.565	16.565	5.980	36,1
261810	Certifikati, informatika, obrazci in registri	36.155	27.155	16.346	45,2
261910	Analize odvzetih vzorcev inšpekcije in izvedenci	121.253	122.273	122.270	100,8
452410	Materialni stroški	437.595	452.595	410.332	93,8
597010	Plače	3.816.120	3.966.120	3.855.740	101,0
677510	Izvršbe inšpekcijskih odločb	50.000	49.480	14.370	28,7
772010	Investicije in investicijsko vzdrževanje	50.000	50.000	44.2556	88,5
774210	Prevozna sredstva – sredstva odškodnin	2.000	6.541	6.541	327,1
895900	Sredstva od prodaje državnega premoženja	2.000	8.996	6.996	349,8

Poraba finančnih sredstev v letu 2024 je glede na sprejeti proračun znašala 95,6 % celotne načrtovane porabe. Poraba sredstev na posamezni proračunski postavki je bila v večji meri skladna s planirano letno dinamiko.

Obrazložitev porabe po posameznih proračunski postavkah:

Na PP 221184 so bila v letu 2024 načrtovana sredstva v višini 16.565 € za plačilo DDV v okviru izvajanja Projekta – Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva – NOO, NRP 2336-22-0001 IS učinkovitega inšpekcijskega nadzora - eFokus. Realizacija izplačil za DDV v okviru tega projekta je znašala 5.980 €. Sredstva so bila porabljenjena za plačilo DDV ob nakupu računalniške in programske opreme v skladu s projektom. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavke in financiranja iz evropskih sredstev v okviru PP 221184 v povezavi s PP 221468 je razvidno v poglavju Informatika.

Na PP 261810 Certificati, informatika, obrazci in registri so bila sredstva porabljenjena v skladu z namenom postavke za potrebe informatike, in sicer nadaljevanje združevanja in posodabljanja poslovnih aplikacij za potrebe IRSKGLR. Realizacija je znašala 20.240 €. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavke je opisano v poglavju Informatika.

Na PP 261910 Analize odvzetih vzorcev inšpekcije in izvedenci je bila poraba sredstev v skladu z načrtovano in je znašala 122.270 €. Sredstva so bila porabljenjena za izvedbo analiz odvzetih vzorcev v inšpekcijskih postopkih na področju kmetijstva in vinarstva. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavk je razvidno v poglavjih po posameznih inšpekcijah.

Na PP 452410 Materialni stroški je bila poraba v skladu z načrtovano v skupnem znesku 410.332 €. Sredstva zagotavljajo pogoje za delovanje organa in za ustrezne delovne pogoje za nemoteno delo uslužbencev. Namenjena so za pokrivanje stroškov kot so pisarniški in splošni material, posebni material in storitve, telekomunikacije, promocija zdravja na delovnem mestu, komunalne storitve, vzdrževanje službenih vozil, službena potovanja, tekoče vzdrževanje, poslovne najemnine, storitve prevajanja, povračila odvetniških stroškov in zagotavljanje zaščitne opreme za inšpektorje.

Na PP 597010 Plače je bila poraba višja od sprejetega proračuna in sicer je znašala 3.855.740 €. Sredstva na tej PP so namenjena plačam uslužbencev v skladu s kadrovskim načrtom in veljavnimi zakonskimi predpisi s tega področja.

Na PP 677510, ki je namenjena Izvršbam inšpekcijskih odločb po drugi osebi, je bila realizacija nižja od sprejetega proračuna in je znašala 14.370 €. Sredstva so bila porabljenjena za stroške izvršb inšpekcijskih odločb po drugi osebi na področju inšpekcije za kmetijstvo, lovstvo in gozdarstvo. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavk je razvidno v poglavjih po posameznih inšpekcijah.

Na PP 772010 Investicije in investicijsko vzdrževanje je bila realizacija v skladu z načrtovano v višini 44.256 €. Iz sredstev ne tej postavki so bila kupljena 3 službena vozila, 9 mobilnih telefonov, pisarniški stroji in pohištvo. Tekom leta so bila nabavljena 3 nova vozila prek skupnega javnega naročila, ki ga je izvedlo Ministrstvo za javno upravo (v nadaljevanju: MJU), in sicer 2-krat Dacia duster 4x4 v vrednosti 39.740 € in 1-krat Renault Clio v vrednosti 11.455 €. Na dan 31.12.2024 je vozni park organa obsegal 43 vozil, od tega 21 manjših vozil, 14 vozil s povišanim podvozjem, 7 vozil na štiri kolesni pogon ter 1 električno vozilo. Povprečna starost vozil je znašala 6 let.

PP 774210 in PP 895900 sta namenski proračunski postavki. Realizacija tekom leta 2024 je znašala 6.541 € na PP 774210 in 6.996 € na PP 895900. Sredstva v navedeni višini so bila porabljena za nakup novih službenih vozil, ki so navedena v predhodnem odstavku. Več o prenosu sredstev iz leta 2023 je opisano v odstavku Obrazložitev prenosa neporabljenih namenskih sredstev iz preteklega leta v skladu s 44. členom Zakona o javnih financah (v nadaljevanju: ZJF).

V preglednici 4 je razviden prikaz načrtovanih sredstev iz NOO za leto 2024 z realizacijo.

Preglednica 4: Načrtovana sredstva iz NOO za leto 2023 z realizacijo.

Proračunski uporabnik/ Proračunska postavka	Naziv PP	Sprejeti plan v €	Veljavni proračun na dan 31.12.2024 v €	Izplačila upravičencem – realizacija v €
PU 1621/ 221468	C2K7IL Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva - eFokus	508.656	27.181	27.181

V okviru izvajanja Projekta – Digitalni prehod na področju kmetijstva, prehrane in gozdarstva – NOO, NRP 2336-22-0001 IS učinkovitega inšpekcijskega nadzora - eFokus, je bil na PP 221184 v letu 2024 načrtovani plan porabe v višini 508.656 €. Dejanska realaizacija glede na izvajanje projekta je znašala 27.181 €, zaradi zamud z izvedbo načrtovanih javnih naročil, ker je del realizacije vezan na centralna javna naročila. Sredstva so bila porabljena za vzdrževanje licenčne programske opreme ESRI ArcGIS in za spletne in mobilne GIS rešitve ter pripravo dodatnih prostorskih slojev za digitalne karte za podporo terenskega inšpekcijskega dela. Več o vsebini porabe sredstev iz te postavke je opisano v poglavju Informatika. Izvedba projekta se je zamaknila v leto 2025.

Obrazložitev večjih odstopanj med sprejetim in realiziranim finančnim načrtom

Večjih odstopanj med skupnim sprejetim in realiziranim finančnim načrtom ni bilo. Izvedena realizacija je bila 98,9 %. Do odstopanja realizacije je prišlo na nivoju posameznih proračunskih postavk.

Na PP 221184 Plačilo DDV za NOO je prišlo do realizacije v višini 36,1% sprejetega proračuna. Realizacija je odvisna od poteka izvedbe celotnega projekta. Del izvajanja projekta je bil zamaknjen na leto 2025.

Odstopanja so se pojavila na PP 261810 Certifikati, informatika, obrazci in registri, kjer je bila predvidena poraba v višini 39.155 €, dejansko pa je prišlo do realizacije v višini 20.540 € kar predstavlja 52,5 % sprejetega proračuna. Odstopanje je povezano z izvajanjem projekta 2336-22-0001, ki delno pokriva področje vzdrževanja in

nadgradnje IT opreme. V letu 2024 je bila sklenjena pogodba za vzdrževanje aplikacije eNIS za obdobje dveh let.

PP 677510, ki je namenjena Izvršbam inšpekcijskih odločb po drugi osebi, je bila realizacija nižja od načrtovane in sicer 28,7 % sprejetega proračuna. Navedeno je posledica dejstva, da inšpekcijski zavezanci ob ukrepu izvršbe inšpekcijske odločbe po drugi osebi, sami izvedejo kar jim je bilo naloženo pred rokom izvršbe, zato do dejanske izvedbe ne pride. Porabo na tej postavi je tudi sicer zelo težko načrtovati, ker je nemogoče napovedati potrebe po izvršbah drugih oseb v inšpekcijskih postopkih. Sredstva za izvajanje navedenega inšpekcijskega ukrepa pa morajo biti nujno zagotovljena, saj v nasprotnem primeru tovrstnih inšpekcijskih odločb ne bi bilo mogoče izvajati.

Obrazložitev prenosa neporabljenih namenskih sredstev iz preteklega leta v skladu s 44. členom ZJF

Sredstva na PP 774210 so nastala na podlagi izplačil odškodnin zavarovalnice ob škodnih dogodkih s prevoznimi sredstvi. Sredstva na PP 895900 so posledica prodaje odpisanih službenih vozil. Ostanek namenskih sredstev iz leta 2023 v znesku 1.434 € na PP 774210 je bil prenesen v proračunsko obdobje 2024, ker so navedena sredstva odškodnin prispela po izvedenem postopku nabave vozil v letu 2023. Prenosa sredstev od prodaje vozil iz leta 2023 na PP 895900 ni bilo.

Javna naročila izvedena v letu 2024

Večina javnih naročil za potrebe IRKGLR je bila realizirana v okviru skupnih javnih naročil za državno upravo pod okriljem Direktorata za javna naročila na MJU. Takšnih naročil je bilo šest, in sicer:

- SJN1/2024 Nakup okoljsko manj obremenjujočih novih motornih vozil in električnih vozil, razen vozil za posebne namene ODVOZ-1/2024, št. 430-8/2024
- SJN2/2024 Dobava pisarniškega materiala in galanterije, ODGIP-2/2024, št. 430-16/2024
- SJN3/2024 Nakup in dobava papirja za tiskanje in kopiranje formata A4/A3 ODPAP-10/2024 št. 430-130/2024
- SJN4/2024 Storitve pisnega prevajanja, jezikovne redakcije mednarodnih sporazumov in pogodb ter lektoriranje, št. 43011-1/2024
- SJN5/2024 Storitve mobilne telefonije in nakup mobilnih aparatov ter storitve prenosa podatkov z uporabo omrežja mobilnega operaterja in nakup opreme za prenos podatkov ODMOB-82/2024
- SJN6/2024 Izvajanje okoljsko manj obremenjujočih poštnih storitev, št. 430-194/2024

V letu 2024 je bilo izvedenih 9 evidenčnih javnih naročil od vrednosti 10.000 € do 40.000 € za katere je bila sklenjena pogodba, 1 evidenčno javno naročilo do vrednosti

10.000 €, za katerega je bila sklenjena pogodba, ostalo pa so bile izdane naročilnice, od tega 36 naročilnic za dobavljeno blago ter 87 naročilnic za opravljene storitve.

Informatika

Za informacijsko podporo zaposlenim na IRSKGLR deloma skrbita dva zaposlena inšpektorja, ki poleg ostalih nalog nudita pomoč pri uporabi informacijske tehnologije in namizne računalniške opreme. Skrb za informacijsko podporo IRSKGLR je z letom 2017 sicer prevzelo MJU, po reorganizaciji pa je to Ministrstvo za digitalno preobrazbo (v nadaljevanju: MDP).

MDP skrbi tudi za odpravo težav v primeru v primeru izpadov informacijskih sistemov, odpovedi dotrajane namizne računalniške opreme in tiskalnikov, zato vse tovrstne dogodke prijavljamo na MDP. MDP zagotavlja centralno podporo uporabnikov preko pogodbenih izvajalcev, ki so izbrani v okviru javnih naročil. Razreševanje servisnih zahtevkov je relativno dobro v primeru systemske opreme, večje so težave v primeru podpore namizne računalniške opreme, kjer kakšni servisni postopki trajajo predolgo.

IRSKGLR je v sodelovanju z MDP v mesecu marcu 2024 uspešno izvedel postopek prehoda na centralno upravljanje namizne računalniške opreme in storitev podpore uporabnikom. Konec leta 2023 je bilo izvedeno javno naročilo za nakup prenosnih in tabličnih računalnikov, ki smo jih potem uspešno centralizirali in razdelili vsem uporabnikom na IRSKGLR. S tem so zaposleni dobili tudi boljšo namizno programsko opremo, ki omogoča boljše medsebojno sodelovanje in izmenjavo informacij. Vsak uporabnik ima tako enoten uporabniški profil, s katerim se prijavlja na različne naprave, paket MS Office 365, vključno z MS Teams, ki omogoča različne vrste sodelovanja, vključno s funkcionalnostjo skupnega dela na dokumentih preko SharePoint portala.

Nekoliko slabše je stanje na področju tiskalniške opreme, kjer se večnamenski tiskalniki najemajo, ker je ta storitev za velike količine izpisov trenutno najbolj ekonomična, manjše večnamenske tiskalnice pa IRSKGLR zagotavlja MDP.

Pri systemski opremi, na kateri tečejo poslovne aplikacijske rešitve IRSKGLR ni zaznati večjih težav. V primeru systemske opreme IRSKGLR zgledno sodeluje z MDP, ki tudi proaktivno pristopa k razreševanju težav in k nadgradnjam operativnega systemskega okolja. Vsa ta oprema je razmeroma uporabna, iz leta 2021 in je performančno ustrezna, zato z nadgradnjo aplikacijskih rešitev in z diskovnimi kapacitetami ni večjih težav.

Na področju telekomunikacijske opreme in mrežnih povezav MDP prav tako zagotavlja ustrezní nivo storitev, pri čemer gre pohvala MDP tudi za proaktivni pristop na področju nadgradnje omrežnih povezav. Pri okvarah in izpadih povezav je podpora zmeraj hitro odreagirala.

V letu 2024 je IRSKGLR skrbel za nemoteno delovanje obstoječih poslovnih aplikacij in podatkovnih baz. Za storitve razvojnega poslovne aplikacije Enotnega nadzornega informacijskega sistema (v nadaljevanju: eNIS) je bila sklenjena pogodba z zunanjim izvajalcem, ki je urejal večje vsebinske preнове aplikacijskih vmesnikov in podatkovnih

baz eNIS ter podatkovne integracije eNIS in zalednih spletnih in mobilnih rešitev z GIS podporo.

V letu 2024 je bil ukinjen aplikacijski vmesnik eNIS2, funkcionalnosti obeh dosedanjih aplikacijskih vmesnikov pa je bil prenesen v en sam vmesnik. Hkrati so bili prečiščeni in ločeni podatki v podatkovni bazi na aktivni in arhivski del. V arhivski del so bili preneseni podatki inšpekcij, ki so nekoč delovale v okviru širšega IRSKGLR, danes pa so del drugih državnih organov.

Pri nadgradnjah smo skrbeli predvsem za osnovno skladnost aplikacije s spremembami zakonodaje, spremembami izvornih evidenc in registrov in za izpolnjevanje obveznosti nacionalnega in mednarodnega poročanja, ki ga je iz leta v leto več. Z lastnimi kadri smo skrbeli za nujno nemoteno delovanje strežniške in druge systemske strojne opreme, na katerih tečejo poslovne aplikacije in za pomoč uporabnikom pri uporabi poslovnih aplikacij.

Pri nadgradnji aplikacijskih rešitev smo iskali rešitve za lažji in hitrejši vnos podatkov na več ravneh. Posodobljene so bile vnosne maske s kontrolo ob vnosu podatkov in logične kontrole pred zaključevanjem zadev, da se zagotovi kakovost podatkov vpisanih v podatkovne baze. Z nadgradnjo poročil in poizvedb smo razbremenili del ročnega poročanja inšpektorjev, poročila pa omogočajo poročanje po različnih kriterijih, tudi prostorskih.

Za potrebe učinkovitega nadzora na področju morskega ribištva smo konec leta začeli s posodobitvami modulov za nadzor morskega ribištva s prenovo podatkovne baze in vnosnih mask ribiških zapisnikov, ki so enotni za vse države članice EU. Prenavljamo tudi sistem poročil iz tega naslova, modul za vodenje zavezancev nadzora, ocene tveganja in načrtovanja inšpekcijskih pregledov glede na oceno tveganja.

Pri nadzoru morskega ribištva uporabljamo še informacijski sistem z imenom Pelagus, ki ga je vzpostavila Uprava RS za pomorstvo in služi sprotnemu spremljanju ladijskega prometa. Znotraj tega imamo dostop do modula za nadzor ribiških plovil na morju, vključno z radarskim spremljanjem plovil. Prav tako imamo vzpostavljeno podatkovno povezavo med aplikacijo eNIS s podatki iz aplikacije InfoRib, ki je bila prenovljena v letu 2022, da lažje preverjamo podatke o ulovu iz ribiških dnevnikov in inšpekcijskih zapisnikov, podatke o prvi prodaji rib, vsa dovoljenja na področju gospodarskega ribolova in druge vsebine, ki so potrebne za pripravo in izdelavo ocene tveganja in navzkrižnih preverjanj, ki jih opravlja inšpekcija za morsko ribištvo. Navedene podatke uporabljamo pri analizi neskladij in pri navzkrižnem preverjanju teh v okviru Centra za nadzor morskega ribištva.

V letu 2024 smo nadaljevali tudi z izvajanjem projekta Zasnova in razvoj podpornega informacijskega sistema za učinkovit in transparenten inšpekcijski nadzor na terenu - eFokus, ki je financiran iz EU sredstev Mehanizma za okrevanje in odpornost »NextGenerationEU«. Projekt zagotavlja potrebno informacijsko infrastrukturo z vzpostavitvijo novih aplikacij in ustrezno računalniško opremo za digitalno terensko delo inšpektorjev na platformi ArcGIS Enterprise. S projektom Inšpektorat izboljšuje učinkovitost in zanesljivost inšpekcijskega terenskega dela na način, da ima inšpektor na terenu na voljo potrebne podatke v digitalni obliki, na različnih tipih naprav, vključno z mobilnimi telefoni. Tako na terenu lahko preveri potrebne prostorske podatke in sloje,

tam opravil potrebna dejanja in ugotovitve, vključno z zapisnikom, posnetkom stanja, fotografijami in izjavami strank. Zajete podatke shrani v digitalni obliki in jih že iz terena posreduje v zaledni informacijski sistem IRSKGLR, eNIS. Ocenjena vrednost projekta znaša 1.281.120 € z DDV. Znesek v višini 1.050.098 € se financira iz EU sredstev Mehanizma za okrevanje in odpornost, medtem ko se DDV krije iz integralnega proračuna.

V letu 2024 smo iz projekta financirali storitve priprave prostorskih digitalnih slojev za pripravo tematskih spletnih in mobilnih kart za posamezne inšpekcije, ki delujejo znotraj IRSKGLR.

Aktivnosti na projektu eFOKUS tečejo v skladu z investicijskim načrtom. Časovno vsebine izgradnje informacijskih rešitev in nabave systemske opreme rahlo zamujajo, zaradi različnih usklajevanj in pridobivanja soglasij s strani MDP za izvedbo vsakega javnega naročila kar precej podaljša izvedbo vseh naročil, zamujajo pa tudi skupna javna naročila, ki jih izvaja MDP. Zelo velik je tudi obseg dokumentacije, ki je potrebna za realizacijo nabav in stalnih poročanj.

V okviru projekta smo doslej implementirali rešitve za podporo terenskega inšpekcijskega dela. Inšpektorjem je bila zagotovljena kartografska podpora na mobilnih napravah, vzpostavljene so bile spletne GIS aplikacije, kjer so iste podlage in sloji inšpektorjem na voljo za dodatne analize, pripravo poročil na terenu zajetih podatkov, zagotovili smo integracijo prostorskih podatkov med poslovnim informacijskim sistemom eNIS in na novo vzpostavljenimi rešitvami. Tako imajo inšpektorji na terenu pregled, na katerih zemljiščih so bili že izvedeni kateri inšpekcijski in prekrškovni postopki in osnovne informacije o teh zadevah. Prav tako inšpektorji IRSKGLR na terenu lahko zajemajo osnovne prostorske podatke in fotografije, ki se neposredno iz terena pretakajo v zaledne sisteme IRSKGLR. Vzpostavljeno infrastrukturo smo dali v uporabo tudi Upravi za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin in Inšpektoratu za naravne vire in prostor.

Realizacija na projektu je ob zaključku leta 2024 znašala 33,19 % vrednosti projekta.

Pri svojem delu zaposleni IRSKGLR uporabljajo vse več aplikacij drugih državnih organov, kot so Zemljiška knjiga, aplikacije Zavoda za gozdove Slovenije, aplikacije Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije, evidence in registre Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin, Finančne uprave RS, MKGP, Ministrstva za notranje zadeve in nekaterih drugih organov, kot sta Uprava za javna plačila in Ministrstvo za finance, zato potrebujejo veliko znanja za poznavanje poslovne logike vsake aplikacije. Na eni strani s tem zaposleni pridobijo na času pri vpogledu v podatke iz uradnih evidenc in registrov, po drugi strani pa uporaba različnih aplikacij za njih pomeni vse večji tehnološki izziv in uporabniške veščine, saj je vsaka aplikacija napisana v drugačni tehnologiji, uporablja različne načine avtentikacije, ki so za navadne uporabnike velik tehnološki izziv. Tako imajo uporabniki za vsako izmed teh različna uporabniška imena in gesla, ponekod avtentikacija poteka z digitalnimi potrdili in različnimi rešitvami. Velik izziv spletnih aplikacij je tudi zagotavljanje skladnosti in varnostnih posodobitev brskalnikov, ki pogosto blokirajo zastarele aplikacije. Tako izzivov pri pomoči uporabnikov iz dneva v dan ne manjka, že zaradi uporabe tehnologije, ki ni v domeni IRSKGLR.

Zaposlenim smo za delo s službenimi aplikacijami omogočili varni VPN dostop do nekaterih službenih aplikacij, da lahko delajo od doma ali iz terena, tudi inšpektorji, ki delo opravljajo na službenem plovilu ali v okviru za to opremljenih vozil, predvsem na področju nadzora morskega ribištva v pristaniščih in ribarnicah. Tehnična podpora uporabnikom je na tem področju potrebna ves čas, saj se tehnologije in rešitve ves čas posodablajo. Pri podpori uporabnikom na daljavo se poslužujemo sistema ISL light rešitve, ki je pohvale vredna za pomoč uporabnikom na različnih lokacijah, ki jih ima IRSKGLR v Republiki Sloveniji.

V letu 2024 smo od MDP v uporabo prejeli še sledečo IT opremo:

- 40 zaslonov 24"
- 9 prenosnih računalnikov s priklopnimi postajami
- 6 namiznih tiskalnikov
- 1 prenosni tiskalnik
- 1 namizna MF naprava

Od časa epidemije covida-19, ko smo začeli s spletnimi sestanki, se tega še naprej poslužujemo, da prihranimo na času službenih poti in stroških. Kot najboljša rešitev za naše potrebe se je izkazala aplikacija MS Teams, uporabljamo pa tudi Zoom in Webex.

DELO IRSKGLR PO INŠPEKCIJAH

PREGLED OPRAVLJENEGA DELA

Število postopkov po Zakonu o splošnem upravnem postopku in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru

V preglednicah 5, 6, 7 in 8 je predstavljeno število postopkov, ki so bili izvedeni po Zakonu o splošnem upravnem postopku (v nadaljevanju: ZUP) in Zakonu o inšpekcijskem nadzoru (v nadaljevanju: ZIN) za zadnjih šest let.

Preglednica 5: INŠPEKCIJA ZA KMETIJSTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2019	6782	483	1401	65	8731
2020	8778	684	968	144	10574
2021	7806	749	1104	290	9949
2022	7062	669	1037	200	8968
2023	5825	566	656	146	7193
2024*	4454	699	576	56	5785

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 35 in 36.

Preglednica 6: INŠPEKCIJA ZA VINARSTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2019	2280	252	281	139	2952
2020	3636	201	283	212	4332
2021	4407	101	198	474	5180
2022	3332	129	165	403	4029
2023	2245	63	121	202	2631
2024*	1937	95	109	52	2139

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 71.

Preglednica 7: INŠPEKCIJA ZA GOZDARSTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2019	2657	150	165	203	3175
2020	2774	118	155	193	3240
2021	2926	157	177	206	3466
2022	2580	179	213	202	3174
2023	2253	233	373	131	2990
2024	2391	187	177	72	2827

Preglednica 8: INŠPEKCIJA ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Leto/št.	Št. pregledov	Sklepov	Odločb	Opozoril	Skupaj ZUP/ZIN
2019	1313	76	135	38	1562
2020	919	109	201	51	1280
2021	1641	80	214	68	2003
2022	1298	64	201	57	1620
2023	1388	172	175	99	1834
2024*	1010	69	111	24	1214

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 135 in 136.

Število postopkov po Zakonu o prekrških

V preglednicah 9, 10, 11 in 12 je razvidno število postopkov, ki so jih posamezne inšpekcije vodile po Zakonu o prekrških (v nadaljevanju: ZP-1) za obdobje zadnjih šestih let.

Preglednica 9: INŠPEKCIJA ZA KMETIJSTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2019	133	117	144	50	444
2020	167	88	122	36	413
2021	278	161	115	81	635
2022	334	91	84	47	556
2023	41	83	64	34	222
2024	75	86	42	32	235

Preglednica 10: INŠPEKCIJA ZA VINARSTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2019	52	138	13	13	216
2020	191	84	11	2	288
2021	236	76	18	7	337
2022	132	119	13	16	280
2023	203	87	6	5	301
2024*	100	62	6	3	171

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 71.

Preglednica 11: INŠPEKCIJA ZA GOZDARSTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2019	190	371	86	297	944
2020	255	352	77	266	950
2021	333	255	55	299	942
2022	263	330	65	319	977
2023	225	452	71	340	1088
2024	394	563	46	311	1314

Preglednica 12: INŠPEKCIJA ZA LOVSTVO IN RIBIŠTVO

Leto/št.	Opozorila ZP-1	Opomin ZP-1	Plačilni nalog-globe ZP-1	Odločbe-globe ZP-1	Skupaj ZP-1
2019	152	125	180	186	643
2020	177	139	142	197	655
2021	160	140	215	414	929
2022	71	80	51	474	676
2023	72	144	45	205	466
2024*	42	68	40	152	302

* Pojasnila o vzrokih za manjši obseg dela so navedena na strani 135 n 136.

Splošno

Pri svojem delu kmetijski inšpektorji ugotavljajo največ težav s postavitvijo nelegalnih objektov na kmetijskih zemljiščih, odstranitve katerih je v pristojnosti Inšpektorata za naravne vire in prostor ali občinske inšpekcije, pristojnost inšpekcije za kmetijstvo pa je zahteva po vzpostavitvi namenske rabe po odstranitvi objekta. Veliko je tudi primerov nenamenske rabe kmetijskih zemljišč za namene parkirišč, skladišč, deponij, oglaševanja in podobnih neskladij. Velik problem je zaraščanje kmetijskih zemljišč, tudi skladovih, saj na eni strani ni interesa mladih za prevzem kmetij, po drugi strani pa imamo ostarelo populacijo kmetov (Kozjansko, Haloze, Goričko, Tolminsko). Poseben problem predstavljajo nelegalni oglasni panoji na kmetijskih zemljiščih, pri čemer je bilo v letu 2024 obravnavanih 130 zadev. Postopki so zaradi slamnatih podjetij dolgotrajni in dostikrat povezani z upravnim sporom. Poseben problem predstavlja vročanje dokumentov strankam v tretjih državah, saj RS nima podpisanega protokola o vročanju pisemskih pošilk s temi državami. Gradbena podjetja z nelegalnimi posegi na kmetijskih zemljiščih so še posebej aktivna v mestnih občinah, na Obali pa je pritisk na kmetijska zemljišča velik zaradi gradnje vikend objektov. Zaradi povečanja staleža živali na kmetijskih gospodarstvih se kmetje soočajo z viški organskih gnojil, kar lahko vodi v kršitev nitratne uredbe.

Pričakujemo, da bodo ključne spremembe zakonskih predpisov sprejete čim hitreje, saj na nekaterih področjih dela s sedaj veljavnimi zakonskimi predpisi kmetijski inšpektorji oteženo izvajajo inšpekcijski nadzor. Na področju kmetijstva sta v pripravi spremembi Zakona o kmetijstvu ter Zakona o kmetijskih zemljiščih. V pripravi so tudi podzakonski predpisi na področju Zakona o sredstvih za gnojenje predvsem glede registracijskih postopkov novih organskih gnojil ter imenovanje pooblaščenih laboratorijev. Prav tako je potrebno v Zakon o kmetijskih zemljiščih vgraditi varovalko, ki bo onemogočala zlorabo pri namenski in dejanski rabi kmetijskih zemljišč oziroma pri prostorskem načrtovanju.

Naravne razmere za kmetijstvo v RS so neugodne. Zemljišča, primerna za kmetijstvo, so omejena, saj gozdovi pokrivajo več kot 60% ozemlja. Kmetijska zemljišča zavzemajo manj kot 30% vse površine, ta delež pa vztrajno pada zaradi zaraščanja, širjenja zazidalnih površin in nove prometne infrastrukture. Okoli 75% kmetijskih zemljišč je na območjih z neugodnimi razmerami za kmetovanje, večinoma v gorskih in gričevnatih predelih. Čeprav neugodne razmere povsem ne preprečujejo kmetovanja na teh območjih, pa je zaradi njih produktivnost nižja, izbor kmetijskih usmeritev omejen, proizvodni stroški pa višji. V strukturi kmetijske zemlje v uporabi prevladuje trajno travinje (okoli 60%). Negativne posledice se zato kažejo predvsem v živinoreji, kjer je prilagajanje aktualnim stanjem na trgu veliko počasneje. Le okoli 35% vseh kmetijskih zemljišč je namenjen pridelavi poljščin in vrtnin, preostalih 5% pa pokrivajo trajni nasadi. RS je glede površine njivskih površin na prebivalca na dnu EU, saj ta znaša le 800 m² *per capita*.

Inšpekcija za kmetijstvo si je v letu 2024 pri svojem delu zastavila naslednje cilje:

- preprečevanje zaraščanja in degradacije kmetijskih zemljišč,
- zagotavljanje finančne discipline in sledljivosti porekla pri prijavi pridelka z nadzorom registrov RKG in VOLOS,
- zagotavljanje zadostnega deleža lastnih surovin in surovin dokupljenih iz drugih kmetij ter opravljanje lastnih storitev s ciljem boljše rabe lastnih proizvodnih zmogljivosti in delovnih moči kmetije pri nadzoru dopolnilne dejavnosti na kmetiji,
- zagotavljanje dobre kmetijske prakse pri gnojenju s spoštovanjem kmetijsko okoljskih pogojev, še posebej na vodovarstvenih območjih,
- nadzor identifikacije in registracije živali ter izvajanja rejskih programov javnih služb s področja kmetijstva oziroma živinoreje,
- zagotavljanje plačevanja prispevkov za promocijo nekaterih kmetijskih pridelkov in živil,
- nadzor nad spoštovanjem deleža ekoloških živil in živil iz shem kakovosti pri zelenem javnem naročanju javnih zavodov,
- zagotavljanje pravilne prijave škode v kmetijstvu zaradi naravnih nesreč na podlagi nadzora,
- preprečevanje nepoštenih poslovnih praks, zlasti pri označevanju storitev kmetijske dejavnosti,
- preprečevanje sive ekonomije pri prometu s kmetijskimi pridelki in izdelki, kar smo poskušali doseči na tri načine:
 - o s poostrenimi nadzori v okviru obstoječe zakonodaje,
 - o z okrepljenim sodelovanjem z ostalimi inšpekcijami in organi, ki sodelujejo v Inšpekcijskem svetu (Policija, FURS, UVHVVR, TIRS) in
 - o z aktivnim sodelovanjem pri spremembah področne zakonodaje.

Organiziranost in kadrovska struktura

Inšpekcija za kmetijstvo opravlja nadzor nad 19 zakoni, 37 uredbami, 26 podzakonskimi akti, 9 uredbami EU in 3 direktivami EU. Nadzor nad izvajanjem določb zakonov in podzakonskih predpisov je v letu 2024 izvajalo 24 kmetijskih inšpektorjev (22,6 FTE) v 8 območnih enotah in 9 izpostavah Inšpektorata. Od tega sta bili dve sodelavki zaposleni za krajši delovni čas, pet sodelavcev je opravljal tudi naloge vodij območnih enot v Ljubljani, Mariboru, Kopru, Novi Gorici, Novem mestu in Celju. Inšpektorici v OE Maribor in OE Koper, Izpostava Postojna sta se v letu 2024 upokojili.

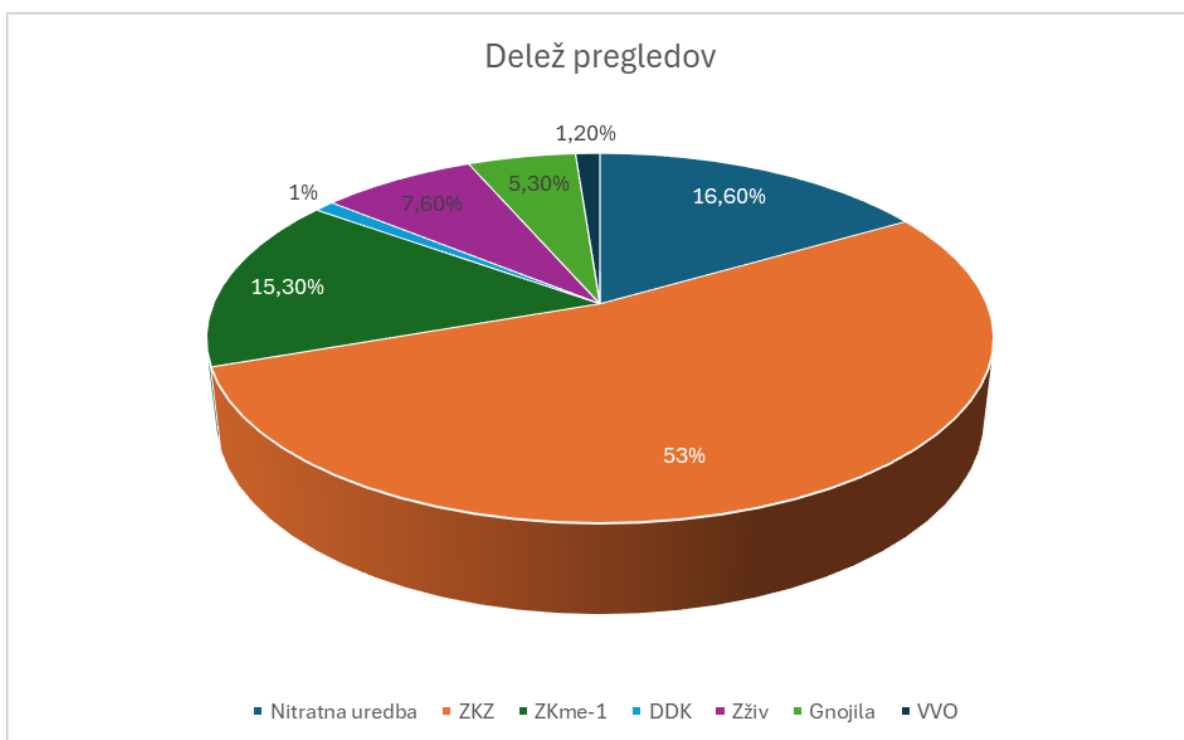
Skozi celotno leto je bilo organiziranih več skupnih sestankov, usposabljanj in izobraževanj, ki so potekala v živo in virtualno. Na delovnih sestankih so se inšpektorji seznanili z novostmi na področju zakonodaje, izmenjali dobre prakse s ciljem, da se izboljša kakovost dela, prediskutirani so bili tudi primeri slabe prakse. Namen in cilj skupnih sestankov je bil tudi poenotenje inšpekcijskih postopkov. Ob tem je potrebno poudariti, da so se število in vrsta kršitve med posameznimi deli države zelo razlikovali, kar bo podrobneje obrazloženo in vizualno prikazano v nadaljevanju poročila.

Zaradi velikega obsega nalog in zakonskih predpisov, ki določajo pristojnost nadzora inšpekciji za kmetijstvo, se je pri določenih specialnih ali sezonsko vezanih vsebinah nadzor organiziral v manjših skupinah.

Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora

Kmetijski inšpektorji so v letu 2024 skupno opravili 4451 pregledov, od tega je bilo izdanih 2816 zapisnikov ter opravljenih 1635 administrativnih pregledov z uradnim zaznamkom. Ugotovili so 2108 nepravilnosti ter izdali 574 upravnih odločb, ki pa lahko tako kot pregledi vključujejo več različnih vsebinskih področij. Velik delež ugotovljenih nepravilnosti je posledica velikega števila ciljno usmerjenih prijav v tem letu (884).

PRIMERJAVA PODATKOV PO VSEBINAH NADZORA ZA LETO 2024

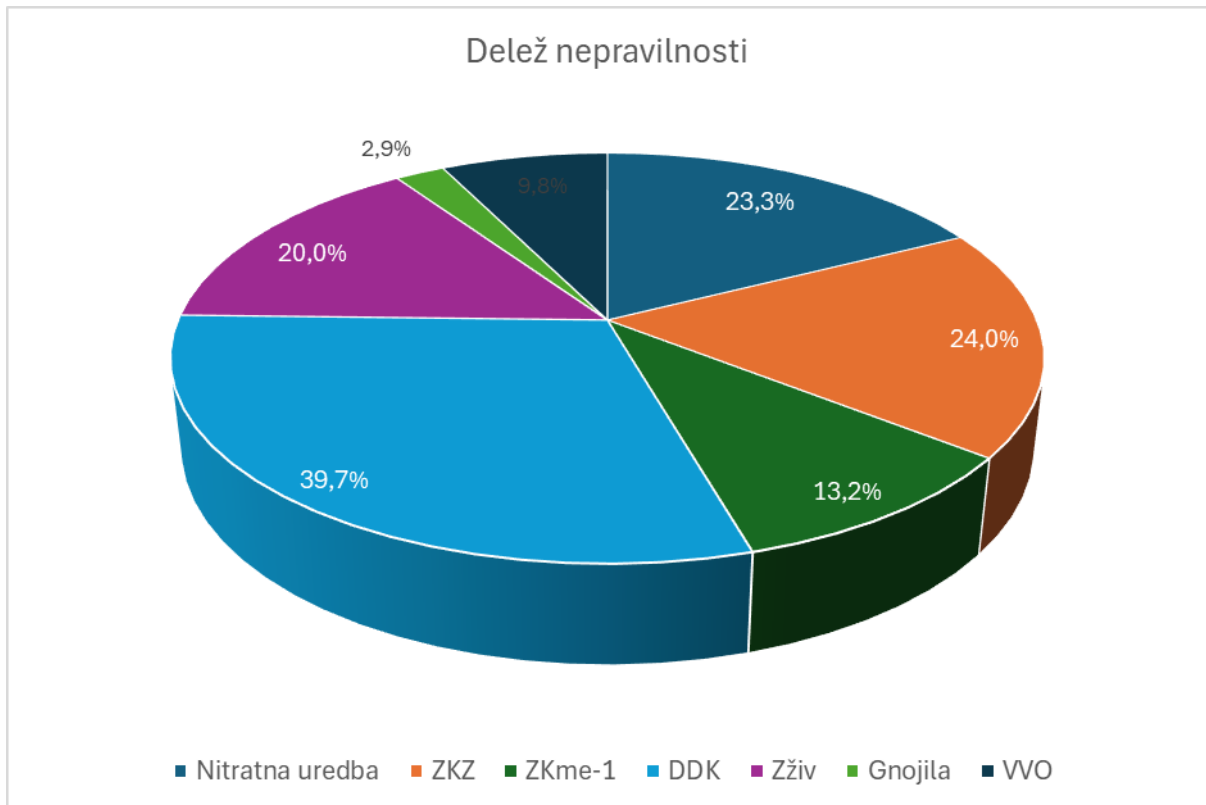


Slika 2: Delež inšpekcijskih in kontrolnih pregledov inšpekcije za kmetijstvo v letu 2024 po vsebinskih področjih.

Iz slike 2 je razvidno tudi, da največji delež obremenitev predstavlja Zakon o kmetijskih zemljiščih (v nadaljevanju: ZKZ) in sicer 53% pregledov v povezavi z zaraščanjem, nenamensko rabo kmetijskih zemljišč ter postavitvijo nelegalnih objektov kot so oglasni panoji. Sledi nadzor na podlagi Zakona o živinoreji (v nadaljevanju: Zživ) in Zakona o kmetijstvu (v nadaljevanju: ZKme-1) ter izvajanje Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov (v nadaljevanju: nitratna uredba) vključno z nadzorom uporabe digestata in komposta na kmetijskih zemljiščih. V manjšem deležu so se izvedli nadzori vsebin na področju dopolnilnih dejavnosti, v povezavi s sledljivostjo porekla slovenskega sadja in zelenjave na lokalnem trgu ter preprečevanjem zaposlovanja in dela na črno. Kljub temu, da delež pregledov na

vodovarstvenih območjih predstavlja le 1,2% vseh pregledov, pa je nadzor nad izvajanjem dobre kmetijske prakse na teh območjih izrednega pomena za zagotavljanje varstva okolja in pitne vode.

Iz slike 3 je razviden prikaz skupnega števila nepravilnosti v letu 2024 po vsebinskih področjih.

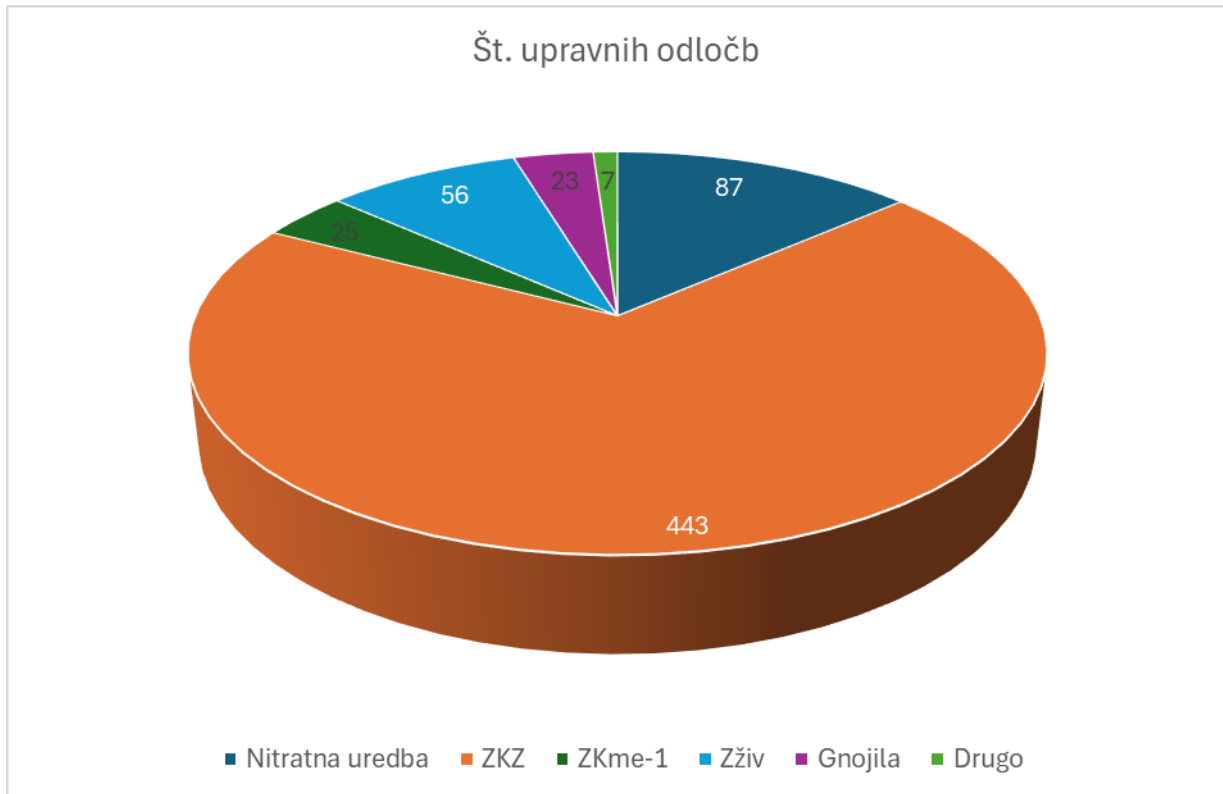


Slika 3: Delež nepravilnosti v letu 2024 po vsebinskih področjih.

Največ nepravilnosti pri izpostavljenih vsebinskih področjih je bilo ugotovljenih pri nadzoru dopolnilne dejavnosti na kmetijah in sicer 39,7 %, vendar pri relativno majhnem odstotku vseh pregledov (1 %), od 68 pregledov je bilo namreč ugotovljenih kar 27 nepravilnosti. Sledi delež nepravilnosti ugotovljenih pri nadzoru kmetijskih zemljišč (24 %) in po nitratni uredbi (23,3 %). Sledijo nepravilnosti na področju Zživ (20 % pregledov z nepravilnostmi) ter nadzor vodovarstvenih območij (9,8 %).

Tudi pri podatkih o izdanih ureditvenih odločbah je na prvem mestu področje nadzora na podlagi ZKZ (69 % vseh izdanih odločb), sledi nadzor nitratne uredbe s 87 izdanimi odločbami ter na podlagi ZŽiv s 56 izdanimi odločbami.

Iz slike 4 je razviden prikaz skupnega števila izdanih odločb v letu 2024 po vsebinskih področjih.



Slika 4: Skupno število izdanih odločb inšpekcije za kmetijstvo v letu 2024 po vsebinskih področjih.

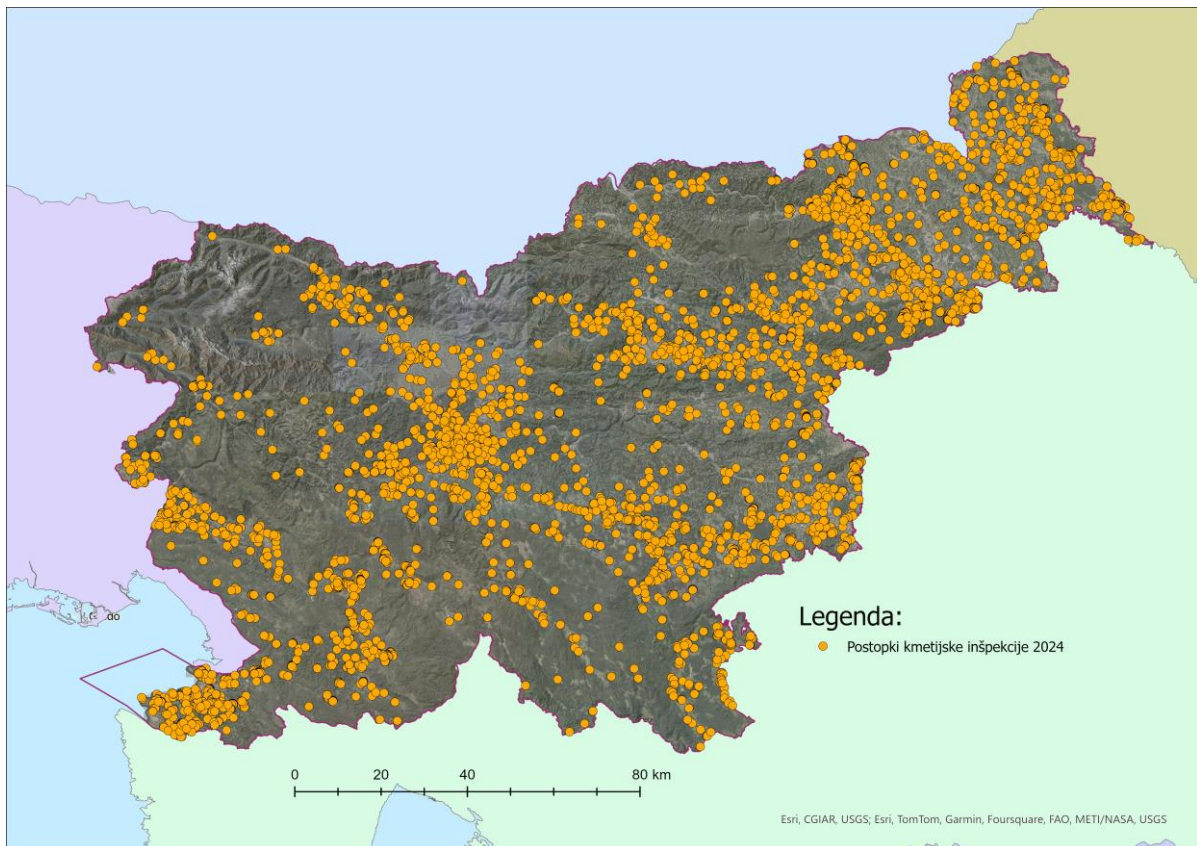
SKUPNO ŠTEVILO PREGLEDOV IN UPRAVNIH ODLOČB V LETU 2024

Iz podatkov o opravljenih pregledih v letu 2024 je razvidno, da je največ pregledov opravljenih na območjih z intenzivnim kmetijstvom, kjer je tudi največ prijav, manj pregledov pa je na območju TNP, dolenskega krasa, Zasavja, Jezerskega in obrobja Pohorja, tudi na račun gozdnatosti. Število samih pregledov se je v primerjavi z letom 2023 zmanjšalo za 24%, število izdanih inšpekcijskih upravnih odločb pa za 11% (iz 645 v letu 2023 na 574 v letu 2024). Podrobni razlogi pri inšpekciji za kmetijstvo so:

- spremenjen način dela; v letih 2020-2023 je bilo veliko število upravnih odločb izdanih v enostavnih postopkih kot so ne-sporočanja števila čebeljih družin, premikov prašičev v Centralnem registru prašičev (v nadaljevanju: CRp) in oljčnikov v RKG. Zaradi zahtevnih prijav in narave dela se nadzor v letih 2023 in 2024 usmerja v zahtevne postopke zaradi nenamenske rabe kmetijskih zemljišč;
- veliko število prijav, ki vplivajo na letni program dela - od skupno 1325 prijav na ravni IRSKGLR v letu 2024, jih inšpekcija za kmetijstvo obravnava 884 (67 % vseh prijav). Prijave se nanašajo predvsem na nenamensko rabo kmetijskih zemljišč (parkirišča, zaraščanje, oglasni panoji, v zadnjem času fotovoltaika ter nadzor nelegalnih peskokopov), postopki so v tem primeru dolgotrajni in se v

- več primerih zaključijo s sodbo Upravnega sodišča po preteku nekaj let;
- veliko število novinarskih vprašanj – 56 v letu 2024 in priprave izjav za javnost o delu inšpekcije za kmetijstvo;
 - priprava vmesnih poročil za kabinet in službe v sestavi ministrstva;
 - neugodna starostna struktura kmetijskih inšpektorjev in večji delež odsotnosti z dela zaradi bolniškega staleža;
 - 2 inšpektorici delo in naloge opravljata s krajšim delovnim časom;
 - 5 upokojitev v zadnjih dveh letih, uvajanje novih inšpektorjev traja najmanj eno leto.

Iz slike 5 so razvidni opravljeni pregledi inšpekcije za kmetijstvo v letu 2024.



Slika 5: Pregledna karta opravljenih pregledov inšpekcije za kmetijstvo v letu 2024.

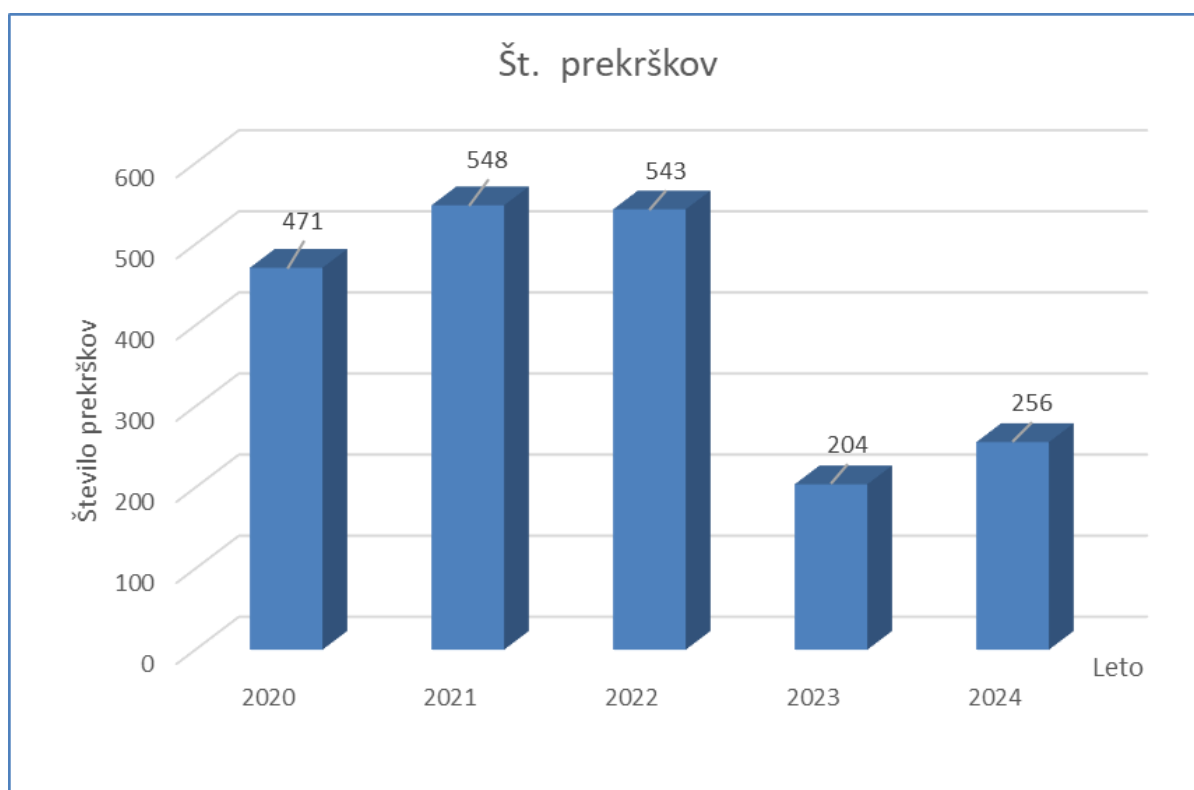
IZVRŠILNI POSTOPEK Z DENARNO PRISLITVIJO IN PO DRUGI OSEBI

Inšpekcija za kmetijstvo se je osredotočala na izvršilne upravne postopke z denarno prisilitvijo zaradi neizvrševanja inšpekcijskih upravnih odločb. V izvršilnih postopkih so kmetijski inšpektorji izdali 157 sklepov o dovolitvi izvršbe ter 153 sklepov o izvršbi z denarno prisilitvijo ter 3 sklepe o izvršbi po drugi osebi za odstranitev oglasnih panojev. Tako je bilo 12 sklepov o dovolitvi izvršbe izdanih na podlagi nitratne uredbe in neurejenih skladišč za živinska gnojila, kar 132 na podlagi ZKZ, od tega 41 zaradi zaraščanja kmetijskih zemljišč ter 31 zaradi nasipavanja in nelegalne uporabe

kmetijskega zemljišča kot manipulativnega prostora pri opravljanju dejavnosti. Po ZŽiv je bilo izdanih 17 sklepov o dovolitvi izvršbe, največ zaradi neoznačenih čebelnjakov. Skupna višina izrečenih denarnih kazni v izvršilnih postopkih je znašala 157.251 €.

Ukrepi po Zakonu o prekrških v letu 2024

V letu 2024 je inšpekcija za kmetijstvo skupno izrekla 236 prekrškovnih ukrepov, od tega 42 plačilnih nalogov, 33 odločb z izrekom globe, 86 opominov in 75 opozoril. Podrobnejša razdelitev izrečenih ukrepov je narejena po posameznih vsebinah poročila. Skupna višina izrečenih glob je 73.550,38 € in sodnih stroškov 7.050 €. V primerjavi z letom 2023 je bilo izdanih več opozoril, število ukrepov in višina glob pa je na isti ravni s preteklim poročanjem. Prikaz skupnega števila izrečenih prekrškovnih ukrepov v obdobju 2020-2024 je razviden iz spodnje slike.



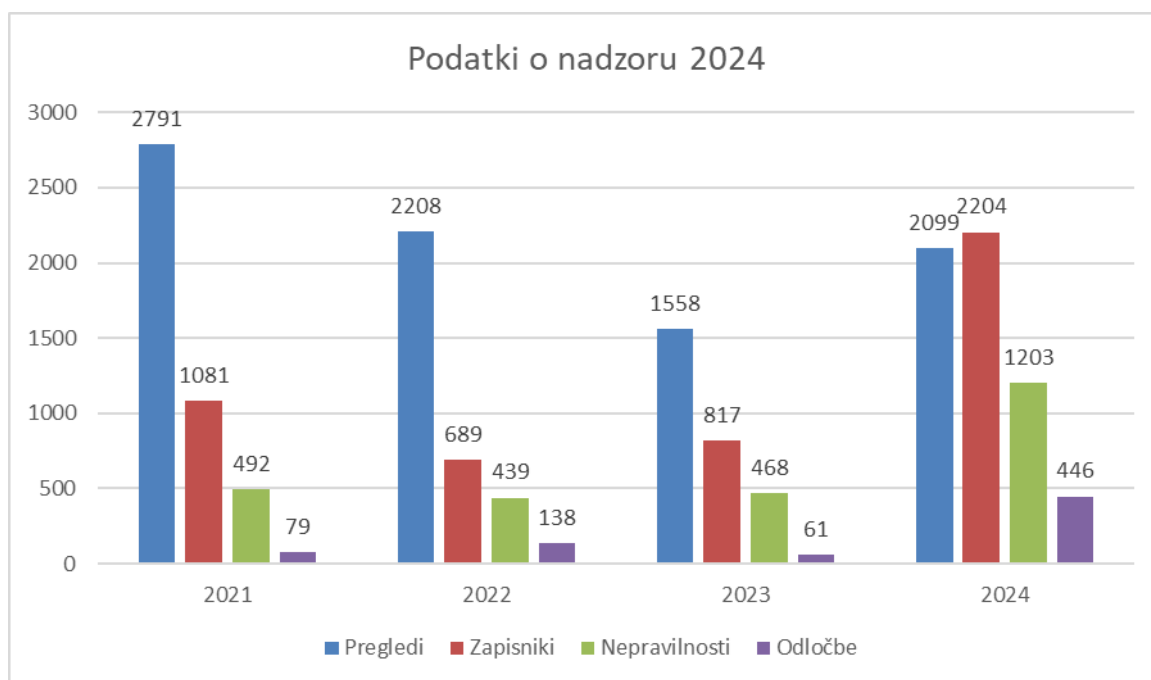
Slika 6: Skupno število izrečenih prekrškovnih ukrepov inšpekcije za kmetijstvo v obdobju 2020-2024.

KMETIJSKA ZEMLJIŠČA

Zaradi pomembnosti ohranjanja kmetijskih zemljišč inšpekcija za kmetijstvo daje velik poudarek nadzoru pravilne rabe in obdelanosti kmetijskih zemljišč, kjer pa mora poleg inšpekcijskih ukrepov, varovanje kmetijskih zemljišč biti podkrepljeno tudi s sistemskimi rešitvami. Pravilna interpretacija namenske rabe najboljših kmetijskih zemljišč je ključna za ohranjanje kmetijskih zemljišč, ki se bodo uporabljale izključno za pridelavo hrane in krme. Vse ostale dejavnosti, ki se izvajajo na kmetijskih zemljiščih pa večinoma predstavljajo degradacijo in posledično izgubo kmetijskih zemljišč.

Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2024 v upravnih zadevah po ZKZ opravila skupaj 2.099 pregledov, izdelala 2.204 zapisnikov, ugotovila 1.203 nepravilnosti in izdala 446 inšpekcijskih odločb. Inšpekcija za kmetijstvo je prejela 586 prijav, ki so vezana na problematiko kmetijskih zemljišč oziroma 66 % vseh prijav v letu 2024.

V prekrškovnih postopkih je inšpekcija za kmetijstvo izdala 10 plačilnih nalogov, 31 odločb o prekrških z izrekom globe in 7 opominov po ZP-1. Skupna višina izrečenih kazni v prekrškovnem postopku je v letu 2024 znašala 46.200 € v obliki glob in 3.934 € v obliki sodnih taks. Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb med leti 2020 in 2024 po ZKZ je razvidna iz slike 7.



Slika 7: Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb med leti 2020 in 2024 po Zakonu o kmetijskih zemljiščih.

Obdelanost kmetijskih zemljišč in zaraščanje

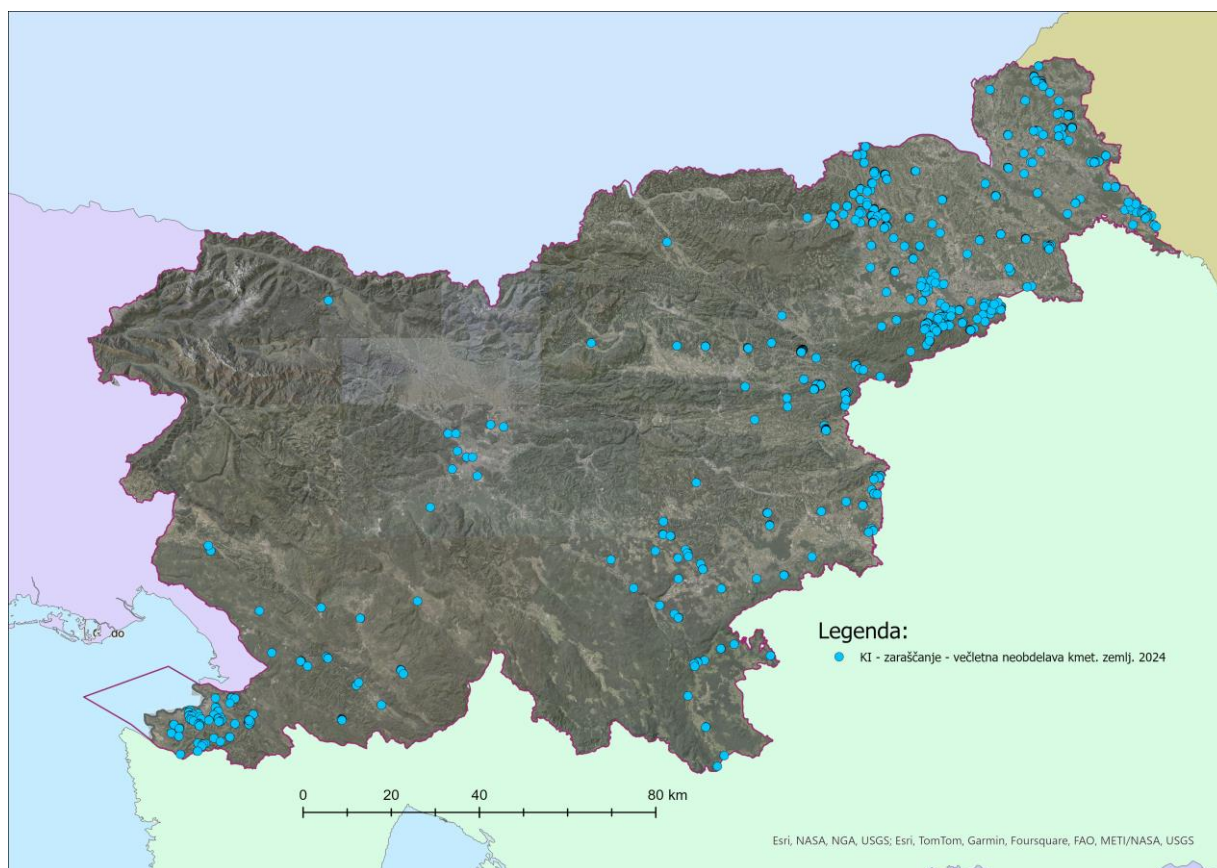
Inšpekcija za kmetijstvo je po vsebini zaraščanja in neobdelanosti kmetijskih zemljišč v letu 2024 izvedla 806 pregledov in ugotovila 604 nepravilnosti ter izdala 253 ureditvenih odločb.

V letu 2024 je inšpekcija za kmetijstvo izvedla tudi dve akciji odpravljanja zaraščanja kmetijskih zemljišč na območju Haloz ter na obalnem območju. Vsi nadzori so bili opravljeni na zemljiščih v upravljanju Sklada kmetijskih zemljišč Republike Slovenije.

Kmetijska zemljišča se še vedno zaraščajo predvsem zaradi nezainteresiranosti lastnikov za obdelavo, zaradi lastniških sporov, ostarelih lastnikov, ki ne želijo predati zemljišč v uporabo naslednikom ali zaradi bivanja lastnikov zemljišč v tujini.

Zaradi zgoraj navedenih razlogov so v inšpekcijskem postopku kmetijski inšpektorji pogosto v dilemi glede smiselnosti izvršb zaradi neizvršitve naloženih obveznosti z odločbami, izrečenih zaradi zaraščanja. Denarne izvršbe so relativno neučinkovite, ker lastniki nimajo sredstev oziroma se kljub izrekanju kazni, stanje na terenu v veliko primerih ne spremeni ali izboljša. Pri izvedbi izvršb po drugi osebi se površine sicer očistijo, vendar se porabljen sredstva od lastnikov ne morejo izterjati, očiščena površina pa se nato ne uporablja v kmetijske namene in se ponovno zarastejo.

Zaradi zaraščanja je še vedno veliko prijav tudi na zemljiščih v mešanem lastništvu Sklada kmetijskih zemljišč RS, v manjšem delu v lasti občin in fizičnih oseb. Iz slike 8 je razvidna prostorska razporeditev opravljenih pregledov zaradi večletnega zaraščanja v letu 2024.



Slika 8: Prostorska razporeditev opravljenih pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini večletnega zaraščanja v letu 2024.

Nenamenska raba kmetijskih zemljišč zaradi nasipavanj, izkopavanj in erozije

Na področju varstva, nasipavanja in izkopavanja kmetijskih zemljišč je bilo v letu 2024 skupaj izdanih 457 zapisnikov, ugotovljenih je bilo 212 nepravilnosti in izdanih 98 ureditvenih odločb.

Pristojnosti za ukrepanje pri posegih na kmetijska zemljišča, kot so nasipavanja in izkopavanja ima poleg inšpekcije za kmetijstvo še inšpekcija za naravne vire in rudarstvo ter inšpekcija za okolje. Ker se pristojnosti zelo prepletajo, predvsem v primerih, kjer je za nasipavanje izdano ali zahtevano, pa ni izdano okoljevarstveno dovoljenje, je ukrepanje pri takšnih posegih na kmetijskih zemljiščih kompleksno. Inšpekcija za kmetijstvo svoje ukrepe utemeljuje na podlagi 4., 7. in 107. člena ZKZ.

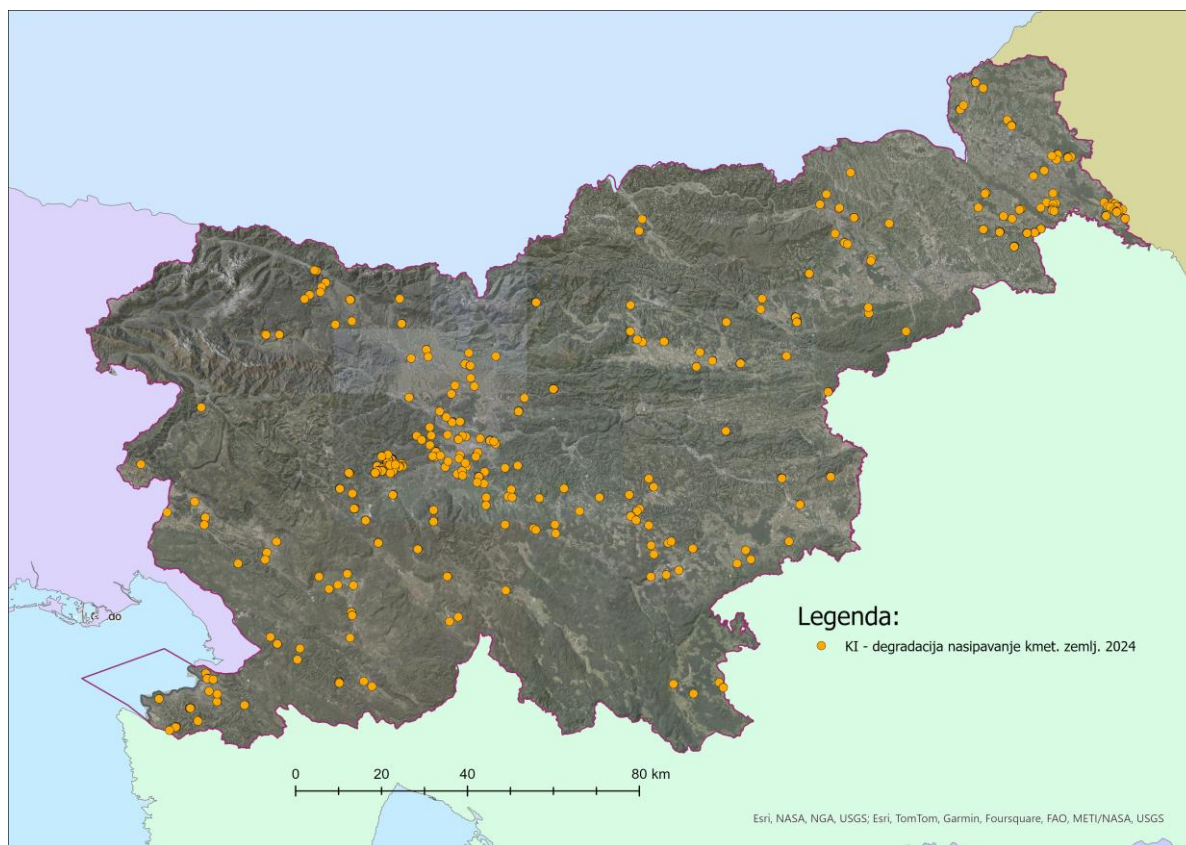
Objekti na kmetijskih zemljiščih in nenamenska raba kmetijskih objektov ter uporaba kmetijskih zemljišč kot nelegalna parkirišča

Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2024 opravila izdala 345 zapisnikov, pri čemer je ugotovila 125 nepravilnosti in izdala 58 ureditvenih odločb.

Inšpekciji za kmetijstvo pravno podlago za ukrepanje glede nenamenske rabe kmetijskega zemljišča in kmetijskih objektov določa ZKZ. Pristojnost za nadzor nad določbami ZKZ je urejena v 106. členu, ki določa, da izvajanje določb tega zakona in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, nadzorujejo kmetijski inšpektorji.

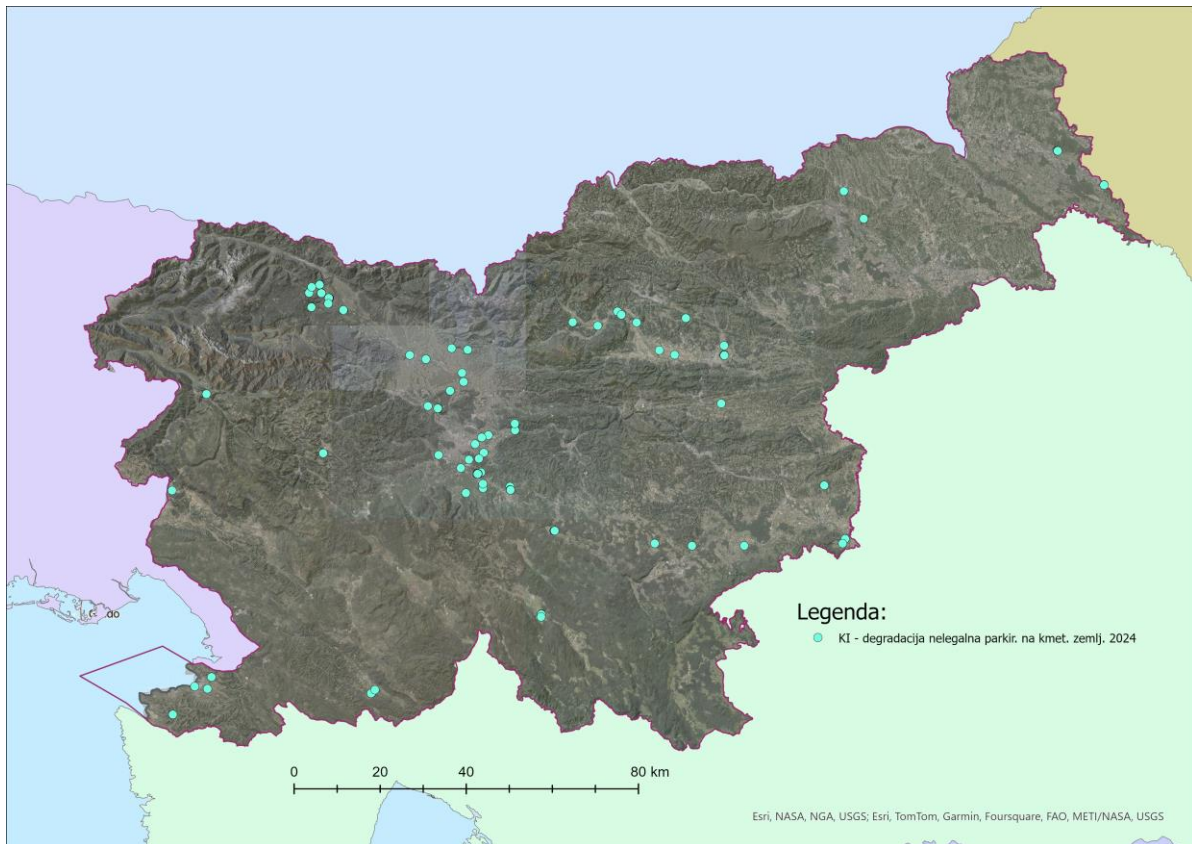
Glede nenamenske rabe kmetijskih objektov pa je treba upoštevati določilo desetega odstavka 3.ea člena ZKZ, ki določa, da je treba kmetijske objekte uporabljati le v kmetijske namene.

Prostorska razporeditev pregledov po vsebinskih področjih nasipavanja na kmetijskih zemljiščih v letu 2024 je razvidna iz slike 9.



Slika 9: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskih področjih nasipavanja na kmetijskih zemljiščih v letu 2024.

Pregledna karta postopkov po vsebinskih področjih nelegalnih parkirišč na kmetijskih zemljiščih v letu 2024 je razvidna iz slike 10.

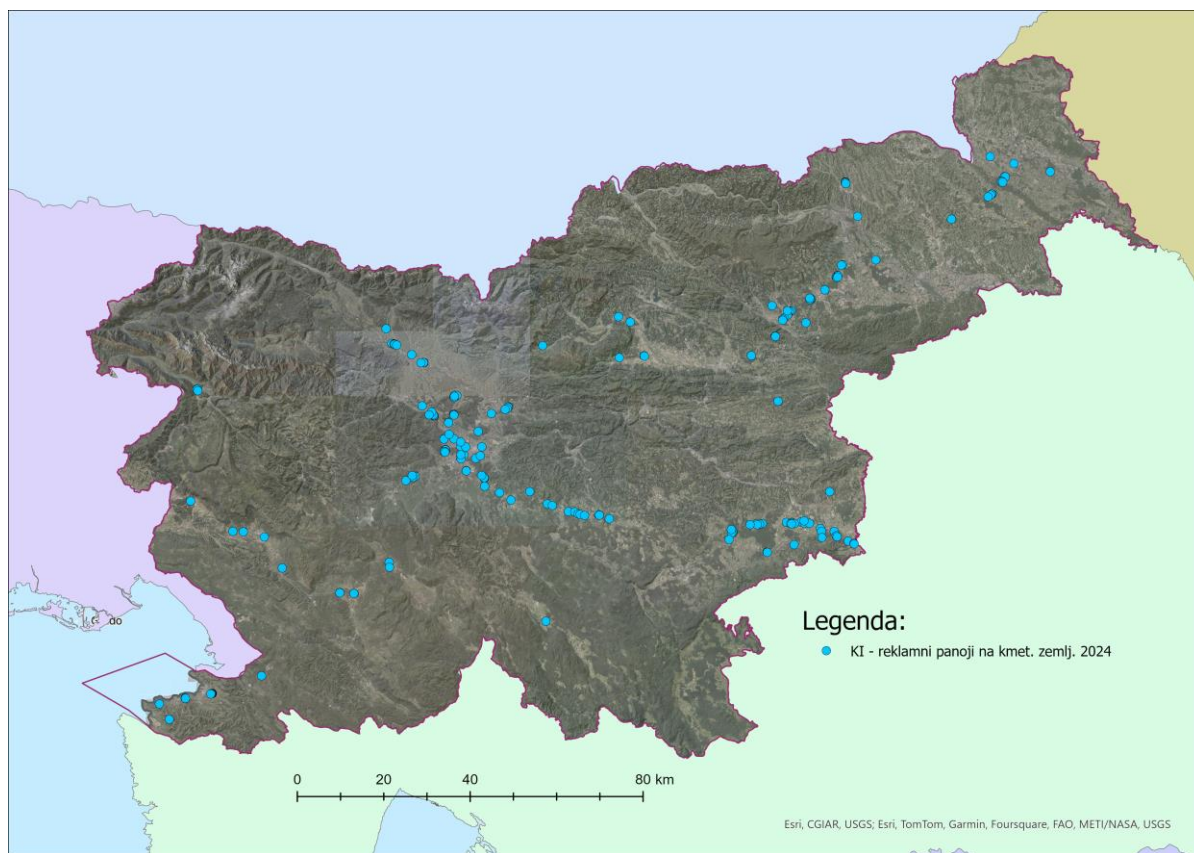


Slika 10: Pregledna karta postopkov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskih področjih nelegalnih parkirišč na kmetijskih zemljiščih v letu 2024.

Postavitev oglasnih panojev na kmetijskih zemljiščih

V sklopu nadzorov nenamenske rabe kmetijskega zemljišča inšpekcija za kmetijstvo izvaja tudi nadzor postavitve oglasnih panojev, za katera ni potrebno pridobiti gradbenega dovoljenja. Tako je v letu 2024 inšpekcija za kmetijstvo izdala 210 zapisnikov, pri katerih je bilo ugotovljenih 82 nepravilnosti in izdanih 46 ureditvenih odločb zaradi nelegalne postavitve oglasnih panojev. Število oglasnih panojev na kmetijskih zemljiščih, kljub nadzoru in ukrepanju, iz leta v leto povečuje. K reševanju te problematike je inšpekcija za kmetijstvo aktivno pristopila tudi pri spremembi ZKZ. Tako kot nelegalna parkirišča so tudi oglasni panoji postavljeni ob vpadnicah v večja urbana središča in v turističnih centrih. Ob tem se poudarja, da je v primeru odstranjevanja oglasnih panojev inšpekcijski postopek dokaj kompleksen, saj v postopku nastopajo lastniki zemljišč, zakupniki ter tudi oglaševalska podjetja, ki z vsemi pravnimi sredstvi zavlačujejo inšpekcijski postopek. Slamnata podjetja v tretjih državah se spretno izogibajo vročitvi dokumentov, zato bi morali vprašanje vročanja nasloviti na spremembe Zakona o splošnem upravnem postopku, kjer bi se pisemska pošiljka ob prvi zavrnitvi štela za vročeno z javnim naznanilom, kljub temu, da je naslovnik v tretji državi znan.

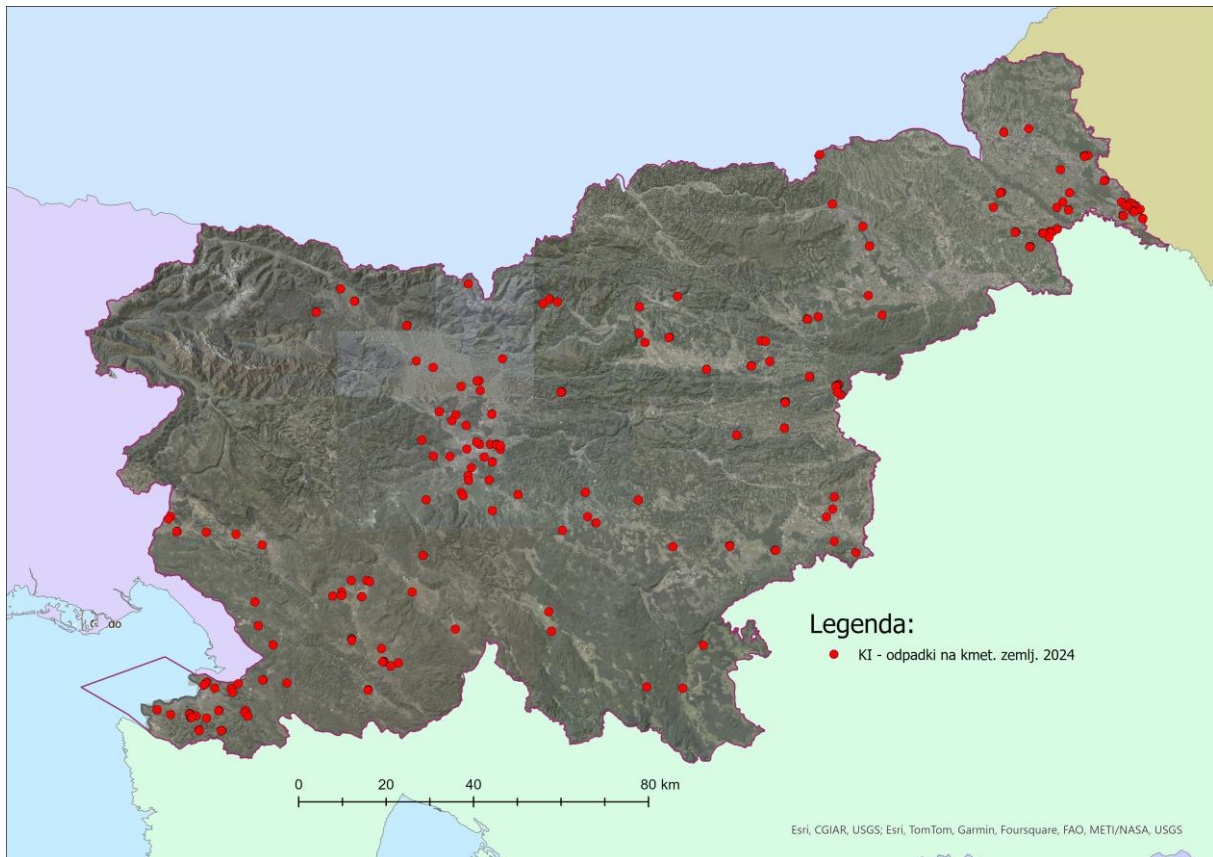
Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebinskih področjih reklamnih panojev na kmetijskih zemljiščih v letu 2024 je razvidna iz slike 11.



Slika 11: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskih področjih reklamnih panojev na kmetijskih zemljiščih v letu 2024.

Odlaganje odpadkov

Na področju odlaganja odpadkov na kmetijskih zemljiščih je bilo v letu 2024 izdanih 240 zapisnikov, ugotovljenih 113 nepravilnosti in izdanih 36 odločb. Ker se obseg gradbenih del povečuje, hkrati pa so se v letu 2024 zgodile naravne ujme, se predvideva, da se bo spet povečal pritisk na kmetijska zemljišča v obliki različnega odlaganja odpadnih gradbenih materialov in izkopov. Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebinskem področju odlaganja odpadkov na kmetijskih zemljiščih v letu 2024 je razvidna iz spodnje slike.



Slika 12: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebinskem področju odlaganja odpadkov na kmetijskih zemljiščih v letu 2024.

Namakalni in osuševalni sistemi ter agromelioracije

Namakalni sistem je skup naprav za zagotovitev vode, njeno distribucijo in rabo z namenom zagotoviti rastlinam zadostno količino vode v tleh. Kot namakalni sistemi se štejejo tudi oroševalni sistemi za protislansko zaščito. Namakalni sistem je sestavljen iz odvzemnega objekta, dovodnega omrežja in namakalne opreme.

Agromelioracije pa so posegi, s katerimi se izboljša kvaliteta in rodovitnost kmetijskih zemljišč. Tako je v zakonskih predpisih opredeljeno, da obstajajta dve različni vrsti agromelioraciji in sicer nezahtevne in zahtevne agromelioracije, ki so opredeljene v 78. členu ZKZ. Inšpekcija za kmetijstvo v sklopu nadzorov agromelioracij opravi pregled terena pred začetkom izvedbe agromelioracije, potem opravi nadzor med izvajanjem

agromelioracije, zadnji nadzor pa opravi, ko je agromelioracija zaključena oziroma, ko poteče rok iz izdane ureditvene odločbe MKGP.

Na podlagi nadzora agromelioracij je bilo izdanih 10 zapisnikov, pri katerih je bilo ugotovljenih 12 nepravilnosti in izdane 3 ureditvene odločbe.

Nadzor izvrševanja odločb o krčitvi gozda v kmetijske namene

V 2.a členu ZKZ je določeno, da po krčitvi gozda na zemljišču, za katero je izdano dovoljenje za krčitev gozda v kmetijske namene do 0,5 ha, lastnik zemljišča v roku 30 dni po izvedeni krčitvi obvesti Zavod za gozdove Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZGS) o izvedeni krčitvi. Nato ZGS na podlagi obvestila o izvedeni krčitvi izda ugotovitveno odločbo, s katero ugotovi, da je bil gozd deloma ali v celoti izkrčen. Na podlagi tega inšpekcija za kmetijstvo opravlja nadzor ali so taka zemljišča res vzpostavljena za kmetijsko rabo.

Na podlagi navede določbe je bilo izdanih 9 zapisnikov, pri katerih so bile ugotovljene 3 nepravilnosti in izdane 3 ureditvene odločbe.

MINERALNA GNOJILA

V letu 2022 je v veljavo stopila Uredba (EU) 2019/1009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu, spremembi uredb (ES) št. 1069/2009 in (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2003/2003, s katero se regulira trg večjega obsega sredstev za gnojenje z oznako CE, ki imajo prost pretok znotraj ES. Kljub temu, da je Uredba stopila v veljavo dne 16.07.2022, je pri njenem izvajanju še vedno veliko nedorečenosti. Potrebno je sprejeti Zakona o sredstvih za gnojenje ter Pravilnik o sredstvih za gnojenje.

V letu 2024 je kmetijska inšpekcija odvzela 32 vzorcev sredstev za gnojenje za kontrolo kakovosti, od tega 8 vzorcev ni bilo skladnih. Izdanih je bilo 7 ureditvenih odločb za izločitve teh gnojil iz prometa s stroški analiz. Zaradi neizvršitve izdane odločbe je bil izdan tudi 1 plačilni nalog in sklep o dovolitvi izvršbe.

Prav tako je bilo v letu 2024 opravljenih 270 pregledov sredstev za gnojenje/mineralnih gnojil v prometu. Pregledi so se opravljali skladno z Uredbo o izvajanju uredbe (EU) o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu 2019/1009 in Zakonom o mineralnih gnojilih. Večina pregledov se je nanašala na preverjanje pravilne označenosti SZG v prometu, na označbe v slovenskem jeziku, pravilne registracije ter ustrezne izjave o skladnosti. Izdanih je bilo 18 ureditvenih odločb v zvezi z ugotovljenimi nepravilnostmi.

Inšpekcija za kmetijstvo ima še vedno precej težav zaradi zastoja sprejemanja potrebnih zakonskih predpisov, ne imenovanja priglasišenih organov za nadzor kakovosti – laboratorijev, zato se mora v letu 2025 pospešiti tudi delo za sprejetje Zakona o SZG.

Članstvo in sodelovanje v ADCO EU - Administrativni skupini za sodelovanje na področju gnojil

Gre za harmonizirano ureditev kakovosti in varnosti gnojil na notranjem trgu Skupnosti in izvajanje Uredbe (EU) 2019/1009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o določitvi pravil o omogočanju dostopnosti sredstev za gnojenje EU na trgu, spremembi uredb (ES) št. 1069/2009 in (ES) št. 1107/2009 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 2003/2003, s katero se regulira trg večjega obsega sredstev za gnojenje z oznako CE, ki imajo prost pretok znotraj ES.

V okviru članstva v ADCO skupini za nadzor trga sredstev za gnojenje (SZG) – ADCO fertilizers se je kmetijska inšpektorica, ki vodi delovno skupino za SZG v juniju in v novembru preko spletne povezave udeležila dveh sestankov skupine, na katerih so predstavniki nadzornih organov v živo izmenjali njihove izkušnje in težave, ki jih imajo pri implementaciji in izvajanju Uredbe 2019/1009. Ponovno je bil izpostavljen problem vnosa opravljenih nadzorov v skupni informacijski sistem za nadzor trga harmoniziranih proizvodov (v nadaljevanju: ICSMS), s katerim tudi drugi udeleženci sestanka še nimajo izkušenj in ga uporabljajo v zelo omejenem obsegu, zato je bila s tem namenom formirana posebna skupina, ki naj bi pripravila predloge prilagoditve sistema za vnos podatkov o nadzoru SZG na trgu. Izkazalo se je, da so specialni posegi v sistem problematični in bi bili zelo dragi, zato je na drugem sestanku prišlo do odločitve, da bo delovna skupina pripravila navodila za lažjo uporabo sistema ICSMS za nadzor SZG na trgu. Izpostavljeni so bili tudi problemi glede možnosti izvedbe vseh predvidenih testiranj kakovosti, ki jih vključuje nova uredba in ugotovili, da imajo vse države članice (DČ), predvsem na področju ugotavljanja kakovosti inhibitorjev in biostimulantov zelo malo priglasiženih organov – laboratorijev, ki bi bili usposobljeni in pripravljeni izvajati tovrstne nadzore. Predstavniki so izpostavili tudi težave pri prekrivanju delovanja SZG z učinki FFS, česar se poslužujejo mnogi proizvajalci, da se izognejo strožjim pogojem registracij pri FFS.

S strani vodstva ADCO skupine je bil podan predlog za izdelavo navodil za doseganje dobre prakse pri nadzoru SZG na trgu EU, ki bi poenotila izvajanje pregledov. V skupino za pripravo navodil, je bila poleg petih sodelujočih, vključena tudi kmetijska inšpektorica iz RS.

Mreža za nadzor skladnosti proizvodov na trgu EU – EUPCN je za leto 2025 pripravila natečaj za izvajanje strokovnih nadzorov nad delom nadzornih organov držav članic po posameznih tematskih področjih. Za leto 2025 so predvideni tudi trije strokovni nadzori na področju trženja gnojil. Na razpis se je prijavila Turčija, ADCO skupina za gnojila pa mora za izvajanje nadzora pridobiti predstavnike nadzornih organov držav članic, ki bi izvajali strokovni nadzor v prijavljeni državni članici.

Problem pri kriterijih za določanje skladnosti SZG predstavlja tudi dejstvo, da so ti kriteriji opredeljeni v CEN standardih, ki so preneseni tudi v naš SIST standardni sistem, ki bo po zagotovilih Ministrstva za gospodarstvo, turizem in šport v bodoče brezplačen za nadzorne organe. Glede uporabe CEN standardov je stališče Evropske komisije, da niso obvezni in da se (zaenkrat) lahko uporabljajo tudi druga EU pravila, zapisana v zakonodaji EU ali tudi države članice. Popolnega seznama vseh potrebnih standardov za določanje skladnosti vseh funkcijskih kategorij sredstev za gnojenje še ni, roki za

sprejetje so še do konca leta 2027. Uredba (EU) št. 2019/1009 namreč opredeljuje sedem funkcijskih kategorij sredstev za gnojenje in sicer: anorgansko mineralna-organska gnojila, sredstva za apnenje, izboljševalce tal, rastne medije, inhibitorje, rastlinske bio-stimulante in mešanice teh sredstev za gnojenje. Predstavniki nadzornih organov so pri tem izrazili nezadovoljstvo, saj je na ta način težko voditi inšpekcijske postopke brez jasno opredeljenih pravil za določanje kakovosti, ki morajo biti v postopkih zavezujoča za stranko v postopku.

Na zadnjem sestanku ADCO skupine in na medresorski skupini nadzornih organov za implementacijo Uredbe (EU) 2019/1020 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. junija 2019 o nadzoru trga in skladnosti proizvodov ter spremembi Direktive 2004/42/ES in uredb (ES) št. 765/2008 in (EU) št. 305/2011, je bila poudarjena tudi problematika trženja preko velikih internetnih platform, pri čemer člani skupine za gnojila še nimajo izkušenj z nadzorom.

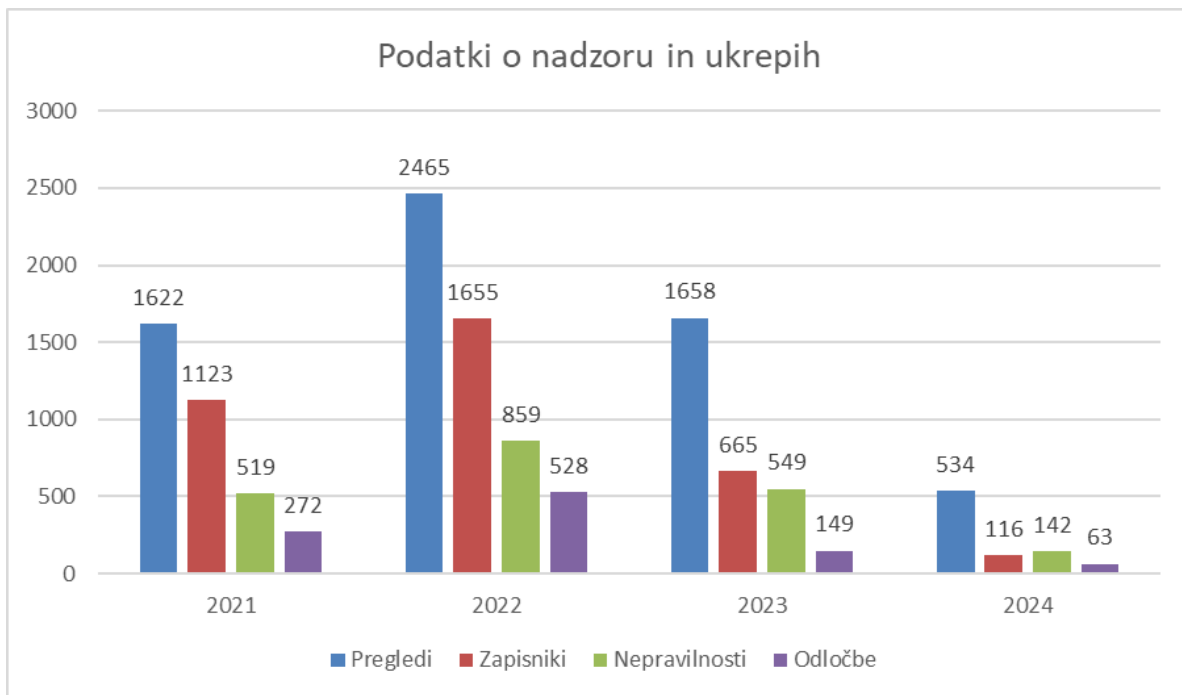
ŽIVINOREJA

Na področju ZŽiv je bilo opravljenih 534 pregledov. Ugotovljenih je bilo 142 nepravilnosti ter na podlagi tega izdanih 63 ureditvenih odločb. V prekrškovnem postopku sta bili izdani 2 odločbi o prekršku ter 3 plačilni nalogi.

Domače živali morajo biti označene in registrirane v predpisanih rokih in na predpisan način zaradi zootehniških in veterinarskih razlogov, izvajanja ukrepov kmetijske politike, prometa in sledenja domačih živali, zagotavljanja zadostne prireje živalskih proizvodov ter zagotavljanja kakovosti živalskih proizvodov. Za označitev domačih živali mora poskrbeti lastnik živali.

Rejci so dolžni voditi predpisano hlevsko knjigo in druge predpisane zbirke podatkov ter sporočati podatke na predpisan način.

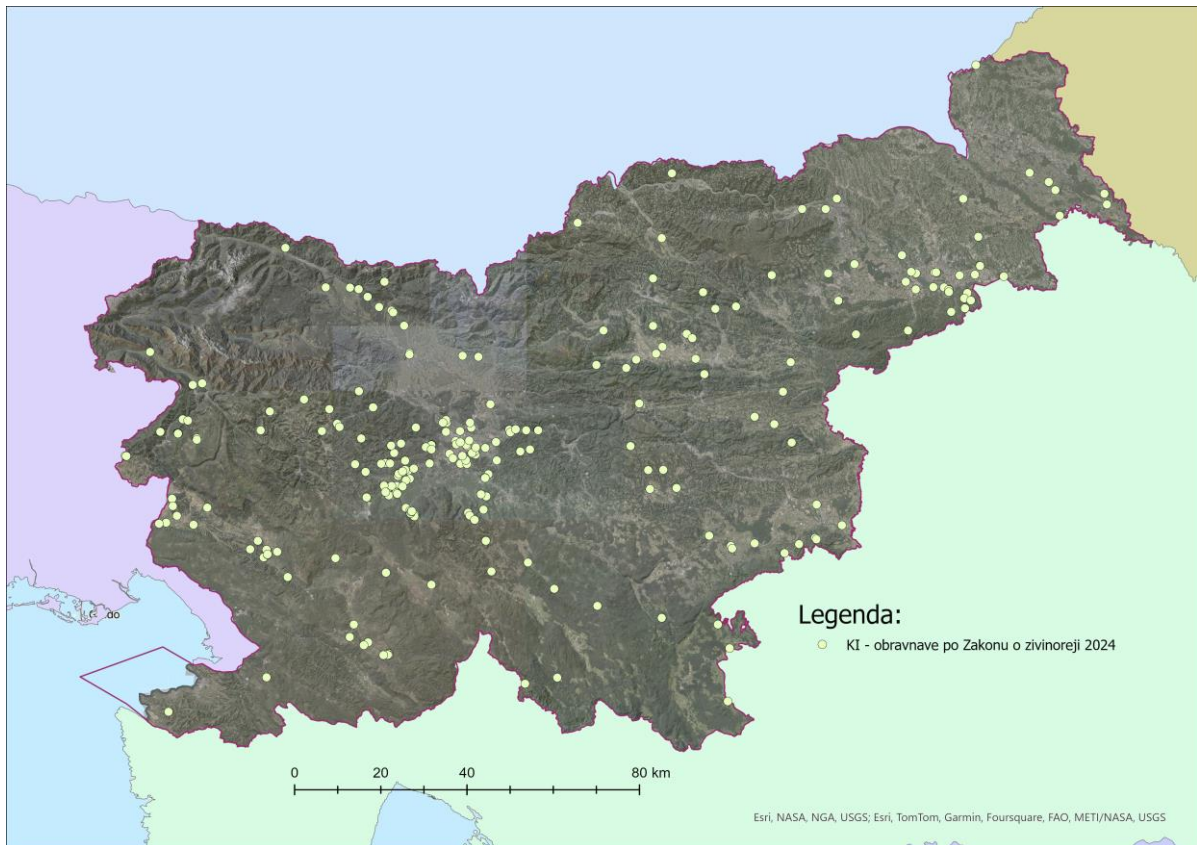
Iz slike 13 je razvidna primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po ZŽiv v obdobju 2020-2024.



Slika 13: Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o živinoreji v obdobju 2020-2024.

Inšpekcija za kmetijstvo opravlja usmerjene inšpekcijske preglede nadzora določenega vsebinskega področja, kamor spadata nadzor označevanja čebelnjakov in stojišč ter nadzor identifikacije in registracije prašičev, predvsem pri evidentiranju premikov. Nadzor identifikacije in registracije govedi ter drobnice pa potekata v sklopu ostalih nadzorov na kmetijskem gospodarstvu.

Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebini ZŽiv v letu 2024 je razvidna iz slike 14.



Slika 14: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini Zakona o živinoreji v letu 2024.

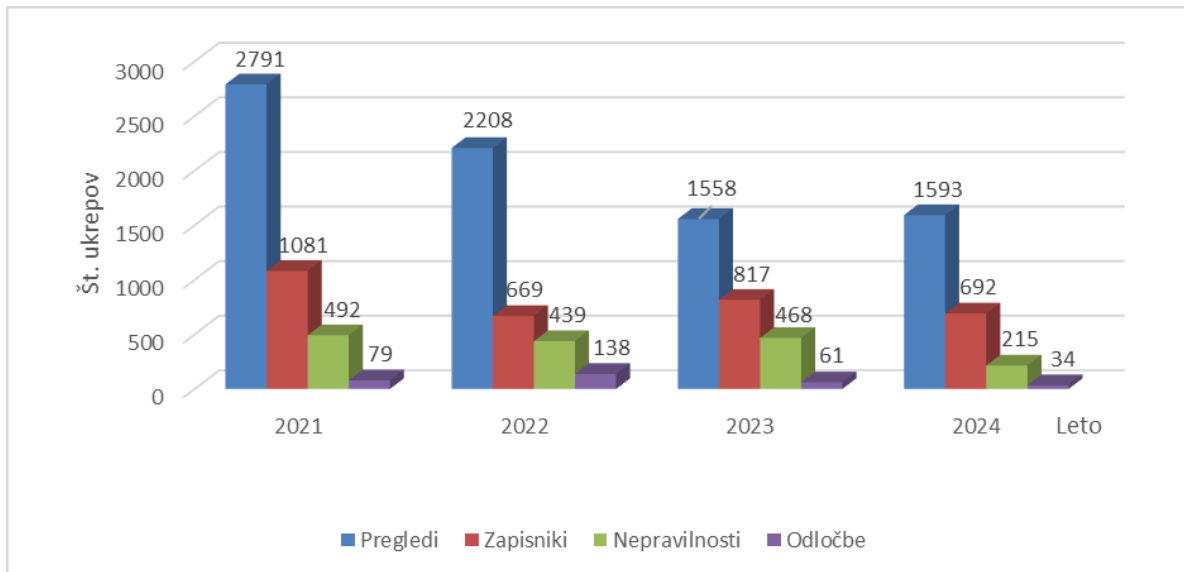
NADZORI IN UKREPI PO DOLOČBAH ZAKONA O KMETIJSTVU

Na podlagi ZKme-1 je bilo v letu 2024 skupno opravljenih 1593 pregledov, pri katerih je bilo ugotovljenih 215 nepravilnosti in izdanih 34 inšpekcijskih upravnih odločb. V prekrškovnem postopku je bilo izdanih 6 opominov zaradi nepopolnih podatkov v RKG, opravljanja dopolnilne dejavnosti brez dovoljenja, zavajanja potrošnikov pri oglaševanju kmetijske dejavnosti ter prodaje istovrstnih skupin končnemu potrošniku. 1 plačilni nalog je bil izdan zaradi kršitev določil ZKme-1 pri pridelavi pri pridelavi primarnih kmetijskih proizvodov.

Velik delež nadzora je bil usmerjen v nadzor prodaje kmetijskih pridelkov končnemu potrošniku, sledi nadzor zelenega javnega naročanja ter prodaja kmetijskih pridelkov in izdelkov s kmetij na tržnicah.

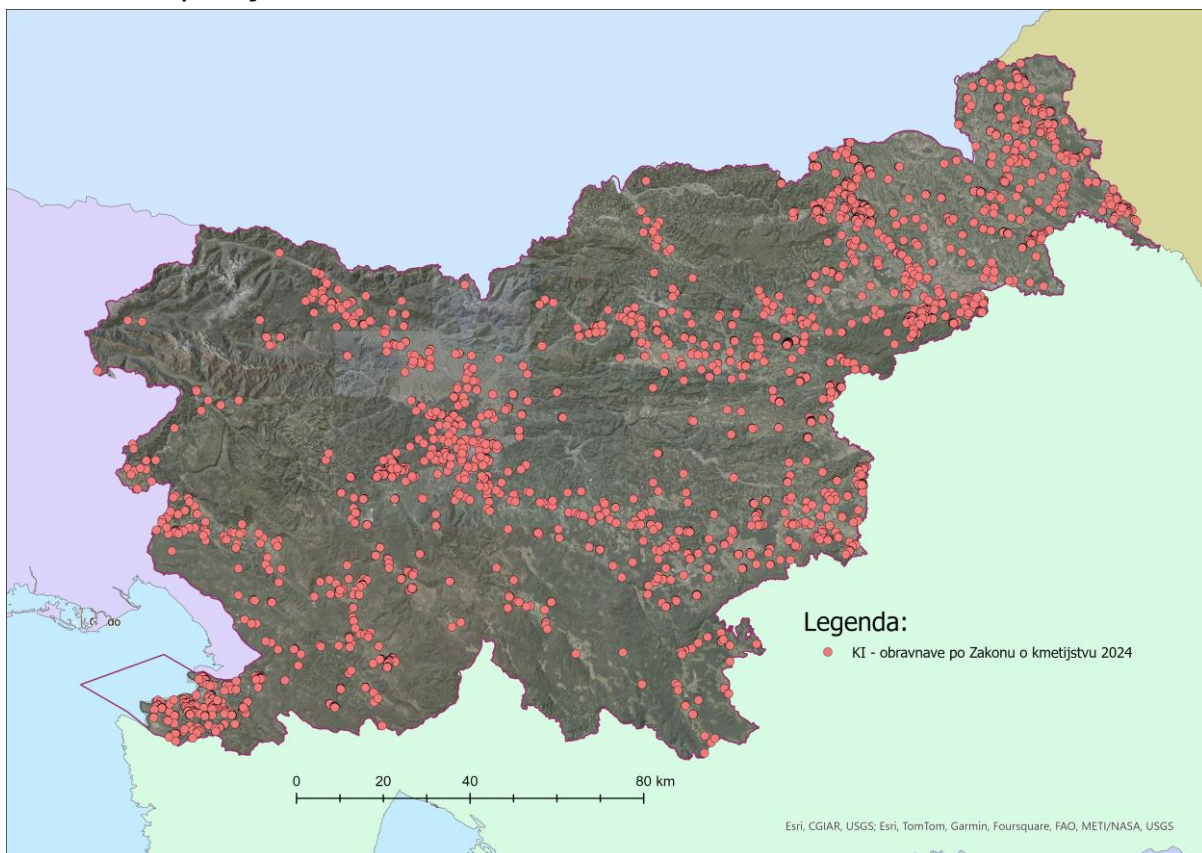
Iz slike je razvidno, da se je v letu 2024 v primerjavi z letom 2023 število izdanih upravnih odločb zmanjšalo. Razlog je v večjem številu opravljenih nadzorov sledljivosti slovenskega sadja in zelenjave na lokalnem trgu, ki poteka v koordinaciji z več inšpekcijskimi službami v okviru delovne skupine za preprečevanje goljufivih praks v agroživilski verigi, kjer pa s strani inšpekcije za kmetijstvo niso bile ugotovljene bistvene nepravilnosti, ker se je stanje v primerjavi z letom 2023 bistveno izboljšalo.

Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o kmetijstvu v obdobju 2021-2024 je razvidna iz slike 15.



Slika 15: Primerjava opravljenih pregledov, zapisnikov, ugotovljenih nepravilnosti in izdanih upravnih odločb po Zakonu o kmetijstvu v obdobju 2021-2024.

Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebini ZKme-1 v letu 2024 je razvidna iz spodnje slike.



Slika 16: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini Zakona o kmetijstvu v letu 2024.

NADZOR TRŽNIC GLEDE POREKLA SADJA IN ZELENJAVE TER STATUSA NOSILCEV KMETIJ PRI PRODAJI

V Sloveniji se že več let izpostavlja problematika prodaje svežega sadja in zelenjave na stojnicah ob cestah in na drugih javnih površinah. V preteklih nadzorih, ki so jih izvajali inšpektorji več inšpekcijskih služb, so bile ugotovljene kršitve različnih zakonskih predpisov. Zato je bilo v okviru vladne medresorske delovne skupine za preprečevanje goljufivih praks v agroživilski verigi dogovorjeno, da do sedaj vključene inšpekcijske službe z nadzori nad stojnično prodajo s sadjem in zelenjavo nadaljujejo tudi v letu 2023 in 2024. V letu 2024 se je k koordiniranem nadzoru povabilo tudi lokalne inšpekcijske službe na tistih območjih, kjer je pojavnost stojnic velika. Omenjene službe so pristojne za nadzor cestnega sveta ob lokalnih cestah ter za nadzor na javnih površinah.

Inšpekcijske službe so v letu 2024 izvedle 517 nadzorov, ki so bili usmerjeni v preverjanje izpolnjevanja zakonskih predpisov s področja dela in zaposlovanja na črno ter davčnega potrjevanja računov (FURS); higiene, sledljivosti, kakovosti in označevanja živil (UVHVVR); meroslovnih zahtev za neavtomatske tehtnice (MIRS); trgovine - soglasje za prodajo, označitev stojnic, zagotavljanje podatkov o stanju blaga, označitve cen (TIRS) ter zakonskih predpisov s področja cest - zagotavljanje varnosti vseh udeležencev v cestnem prometu: preverjanje priključkov, ustrezne preglednosti, izvajanje del v cestnem svetu in varovalnem pasu za namene prodaje sadja in zelenjave, postavljanje kakršnih koli predmetov v cestnem svetu, ki bi ovirali uporabo ceste in objekte za oglaševanje (IRSI); preverjanje porekla in sledljivosti kmetijskih pridelkov in živil iz kmetij v povezavi z dopolnilno dejavnostjo na kmetiji, preverjanjem skladnosti podatkov v registru kmetijskih gospodarstev ter zaposlenih na kmetiji (IRSKGLR). Poseben poudarek je bil namenjen prodajalcem sadja in zelenjave ob cestah.

Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2024 nadzirala prodajo sadja in zelenjave iz slovenskih kmetij na lokalnem trgu. Skupaj je bilo pregledanih 153 prodajalcev in prodajalk na večjih tržnicah v RS, obcestnih prodajah ter ob trgovskih centrih in na kmetijah. Nadzor se je izvajal v skladu z ZKme-1 in Uredbo o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji.

IRSKGLR je pristojen za nadzor porekla in sledljivosti kmetijskih pridelkov in živil iz kmetij, torej pridelovalcev fizičnih oseb, ki prodajajo svoje pridelke na lokalnem trgu, na tržnicah, obcestnih stojnicah, na kmetijah in od vrat do vrat. Nosilec kmetije lahko pri tem prodaja le istovrstne pridelke iz svoje osnovne kmetijske dejavnosti in ne sme dokupovati pridelkov iz prometa. Če dokupuje kmetijske pridelke in živila od drugih kmetij, mora za to imeti dovoljenje upravne enote za opravljanje dopolnilne dejavnosti in mora izdajati račune. Pri tem se nadzirajo tudi evidence rabe kmetijskih zemljišč ter vpis nosilca kmetije, članov ter zaposlenih v register kmetijskih gospodarstev. Pravne osebe v prometu lahko dokupujejo pridelke in živila od drugod, vendar pa nadzor glede porekla pridelkov in izdelkov pravnih oseb ali ne izdajanja računov izvajajo UVHVVR ter druge pristojne inšpekcije.

Na podlagi nadzora je inšpekcija za kmetijstvo v 4 primerih izdala opozorila po ZIN, ker stojnice niso bile primerno označene s podatki o kmetiji. Izdane so bile 3 upravne odločbe o začasni prepovedi prometa zaradi prodaje kmetijskih pridelkov in izdelkov iz

drugih kmetij brez dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. V 5 primerih so bili postopki ustavljeni na podlagi 135. člena ZUP. V 5 primerih je bila zadeva odstopljena stvarno pristojni inšpekciji zaradi ne izdajanja računov pravne osebe, oziroma statusa pravne osebe pri ugotavljanju sledljivosti porekla sadja in zelenjave ter predelanih živil.

V letu 2024 je bil opazen trend zmanjševanja neskladnosti pri prodaji sadja in zelenjave fizičnih oseb glede porekla ter vodenjem registrov na kmetiji, še vedno pa se pojavljajo nepravilnosti pri pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetijah. Zato bo poudarek pri nadaljevanju nadzora usmerjen v letu 2025 v te dejavnosti.

NADZOR VSEBNOSTI THC V KONOPLJI

V RS je dovoljeno gojiti konopljo ali vrtni mak na strnjeni površini, ki ni manjša od 0,1 ha. Konoplja se lahko goji za namen pridelave semena za nadaljnje razmnoževanje, za proizvodnjo hrane in pijač, za pridobivanje substanc za kozmetične namene, za pridelavo vlaken, za krmo živali in za druge industrijske namene. Vrtni mak se lahko goji za namen pridelave semena, in sicer za nadaljnje razmnoževanje, za namene kuhanja ter za pekovske in slaščičarske namene, za pridobivanje substanc za kozmetične namene, za prehrano živali in za industrijske namene.

Za konopljo se štejejo sorte konoplje, ki so našteje v Skupnem katalogu sort poljščin (evropska sortna lista), objavljenem vsako leto v Uradnem listu EU.

Vsebnost tetrahidrokanabinola (THC) v vzorcu konoplje ne sme presegati 0,3%. Kontrola se opravi v skladu z metodologijo, določeno v Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 809/2014 z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo.

Dovoljenje lahko pridobi nosilec kmetijskega gospodarstva za gojenje izključno na kmetijskih zemljiščih, ki jih ima vpisana v RKG, če izpolnjuje pogoje. Zainteresirani pridelovalec za gojenje konoplje ali maka mora za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje najpozneje do 10. maja, za pridelavo vrtnega maka najpozneje do 15. marca oziroma najpozneje do 31. avgusta za tekoče leto gojenja, odvisno od zvrsti vrtnega maka, vložiti vlogo na MKGP.

Vloga za pridobitev dovoljenja mora vsebovati naslednje podatke:

- ime, priimek in naslov oziroma firmo in sedež pridelovalca,
- identifikacijsko število kmetijskega gospodarstva (KMG-MID),
- površino kmetijskega zemljišča namenjeno za sejanje konoplje ali vrtnega maka z navedbo podatkov o GERK, na katerem se poseje konoplja ali vrtni mak: GERK-PID, domače ime GERK, vrsta dejanske rabe GERK, površina GERK (v ha, a in m²) ter površino posamezne sorte konoplje ali vrtnega maka (v ha, a in m²),
- sorto konoplje ali vrtnega maka,
- opredelitev namena pridelave,
- predvideni datum setve,
- količino semena, predvideno za setev,
- predvideni datum spravila.

Vlogi za dovoljenje je treba priložiti uradne etikete na embalaži. Dovoljenje se izda z veljavnostjo za čas trajanja ene vegetacije posevka. Ministrstvo po pravnomočnosti dovoljenja kopijo dovoljenja posreduje Policiji – Upravi kriminalistične policije.

Ob inšpekcijskem pregledu pridelovalec inšpektorju predloži kot dokazili o nakupu potrjenega semena konoplje ali vrtnega maka, ki ju je posejal na podlagi dovoljenja:

- račun o nakupu semena, iz katerega morata biti razvidni količina in sorta semena ter številka deklaracije o kakovosti semena,
- deklaracijo o kakovosti semena, ki jo je izdal registrirani dodelovalec, ki je dal seme v promet. Podatki na deklaraciji se morajo glede sorte in številke deklaracije ujemati s podatki na računu.

Iz posevkov konoplje odvzame inšpektor vzorce rastlin za analizo vsebnosti THC. Vzorčenje se izvede po metodi iz priloge Izvedbene uredbe Komisije (EU) št. 809/2014 z dne 17. julija 2014 o pravilih za uporabo Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z integriranim administrativnim in kontrolnim sistemom, ukrepi za razvoj podeželja in navzkrižno skladnostjo. Kmetijski inšpektor pošlje vzorce v analizo pooblaščenemu laboratoriju. Če se z analizo ugotovi, da vsebnost THC presega 0,2%, se s pridelkom ravna v skladu s predpisi, ki urejajo proizvodnjo in promet s prepovedanimi drogami.

Skladno z vsebino Sporazuma o posredovanju podatkov med Agencijo Republike Slovenije za kmetijske trge in razvoj podeželja (v nadaljevanju: ARSKTRP) in IRSKGLR nabor nosilcev kmetijskih gospodarstev za vzorčenje naredi ARSKTRP. IRSLGLR nato ARSKTRP obvesti o rezultatih inšpekcijskega nadzora ter jim posreduje zapisnike o vzorčenju, analizne izvide ter obvestila o vročitvi analiznih izvidov zavezancem. Poleg tega IRSKGLR opravi tudi manjši del vzorčenja tudi na podlagi lastne analize, ki jo pripravi na podlagi seznama upravičencev, ki jih posreduje MKGP. IRSKGLR izvaja vzorčenje na podlagi Pravilnika o pogojih za pridobitev dovoljenja za gojenje konoplje in maka.

Inšpekcija za kmetijstvo je v letu 2024 odvzela 40 vzorcev konoplje. Vsi vzorci konoplje so bili skladni z zakonskimi predpisi, razen v enem primeru pri sorti Fiona, ko je vrednost skupnega tetrahydrocannabinola Δ^9 -THC znašala 0,37 %.

Posevki maka niso bili predmet kontrole.

Iz slike 17 so razvidni rezultati analiz na vsebnost THC pri različnih sortah konoplje v letu 2024.

Statistična regija	Futura (75/79)	Finola	Eletta Campagna	Fedora (17)	KC-Dora	Monoica	Fiona	Enectarol	Northwest
	SORTA 1, THC %	SORTA 2, THC %	SORTA 3, THC %	SORTA 5, THC %	SORTA 7, THC %	SORTA 10, THC %	SORTA 14, THC %	SORTA 15, THC %	SORTA 16, THC %
GORIŠKA	0,10		0,11						
OBALNO KRAŠKA			< LOQ				0,37		
PRI MORSKO NOTRANJSKA									
GORENJSKA				0,06	0,13	0,06			
				0,06		0,06			
				0,07					
OSREDNJSLOVENSKA			0,15		0,03				
JUGOVZHODNA SLOVENIJA				0,04			< LOQ		
				0,06			0,06		
				0,04					
				0,05					
ZASAVSKA									
POSAVSKA							0,04		
							0,04		
							0,05		
SAVINJSKA								0,17	
KOROŠKA									
PODRAVSKA	0,07	0,15		0,04	0,22	< LOQ	< LOQ	0,05	
				0,06			0,04		
				< LOQ			0,04		
				0,04			0,03		
POMURSKA				0,04		0,08	0,04		

Slika 17: Rezultati analiz na vsebnost THC pri različnih sortah konoplje v letu 2024.

VZORČENJE TAL NA OSTANKE FFS, NITRATE IN TEŽKE KOVINE NA VVO TER NA ONESNAŽEVALA V TLEH GNOJENIH Z DIGESTATOM

Vodovarstvena območja (v nadaljevanju: VVO) in njihov režim varovanja so trenutno urejeni s petnajstimi vladnimi uredbami, in sicer za:

- za vodno telo vodonosnika Ljubljanskega polja,
- za vodno telo vodonosnikov Ljubljanskega barja in okolice Ljubljane,
- vodno telo vodonosnikov Ruš, Vrbanskega platoja, Limbuške dobrove in Dravskega polja,
- za vodno telo vodonosnikov Dravsko-ptujskega polja,
- za vodno telo vodonosnika Apaškega polja,
- za vodno telo vodonosnika Selniška dobrega,
- vodna telesa Ormož, Središče ob Dravi, Sveti Tomaž in del občine Ljutomer,
- za vodna telesa vodonosnikov na območju Slovenj Gradca,
- za vodno telo vodonosnikov za območje Celja in Žalca,
- za vodna telesa vodonosnikov za območja občin Šmartno ob Paki, Polzela in Braslovče,
- vodna telesa vodonosnikov za območje občin Črnomelj, Metlika in Semič,
- za VVO za občini Škofja Loka in Gorenja vas – Poljane,
- za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jezersko,

- za vodno telo vodonosnikov na območju občine Jesenice,
- za vodno telo vodonosnikov Rižane.

Na VVO so določene različne stopnje varovanja, ki so odvisne od naravnih značilnosti in stopnje ogroženosti vodonosnikov oziroma površinskih voda. Uredbe predvidevajo tri stopnje varovanja oziroma razvrstitve vodovarstvenih območij, in sicer VVOI (najožja območja), na katerih velja najstrožji režim varovanja (prepovedana ali omejena raba mineralnih gnojil, gnojnice in gnojevke ter fitofarmaceutskih sredstev), VVOII (ožja območja) in VVOIII (širša območja).

Poleg VVO, ki so določena z vladnimi uredbami, je še vedno veliko vodovarstvenih območij določenih z občinskimi odloki, ki so jih občinski sveti sprejeli do leta 2002 v skladu s takrat veljavnim Zakonom o vodah in se v skladu s prehodnimi določbami sedanjega zakona še uporabljajo.

V evidenci VVO, ki jo vodi Direkcija RS za vode, se VVO, določena z vladnimi uredbami, vodijo pod nazivom »državni nivo«, VVO, določena z občinskimi odloki, pa pod nazivom »občinski nivo«. Površina vodovarstvenih območij v RS je leta 2023 znašala 352.908 ha ali 17,4 % površine celotne države. Kmetijskih zemljišč v uporabi (v nadaljevanju: KZU) na teh območjih je bilo 93.973 ha, kmetovalci pa so na teh območjih prijavili 76.746 ha GERK KZU. Na območjih VVOI je bilo 2.665 ha KZU oziroma 2.262 ha GERK KZU.

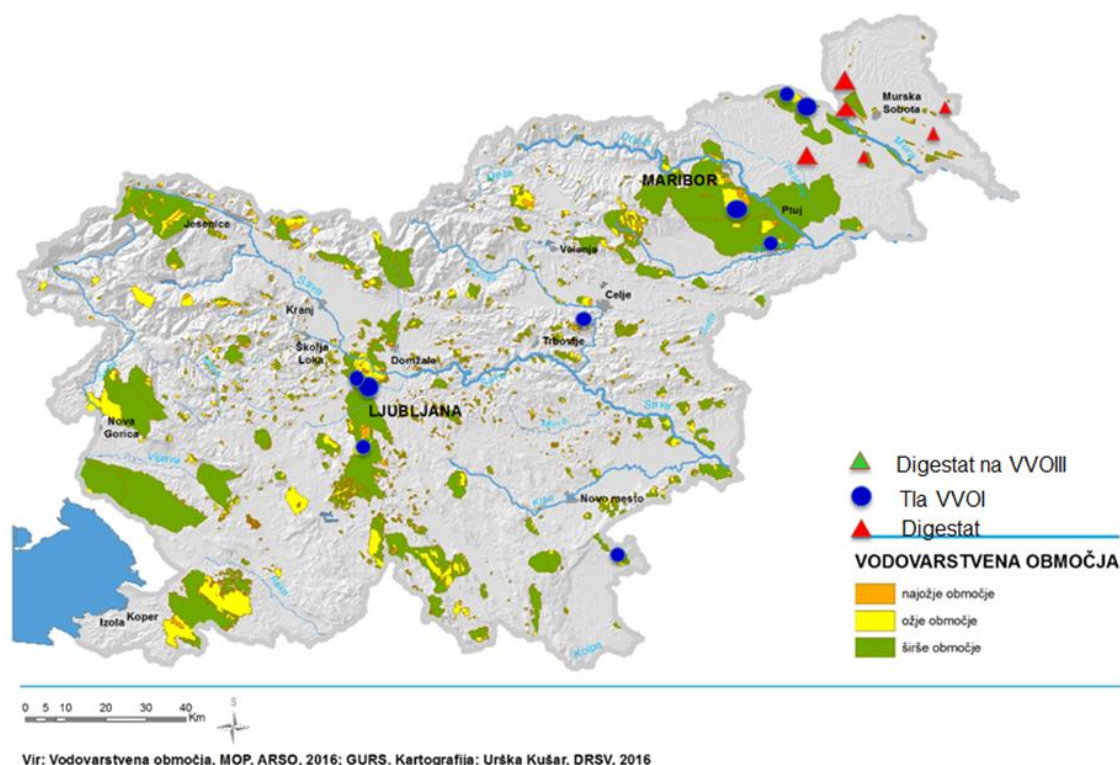
VVO, še posebej tista najožja z najstrožjim režimom varovanja so glede gradbenih posegov, industrijskih con, komunalne urejenosti in načina kmetovanja najbolj občutljiva glede ekološkega in kemičnega stanja podtalnice. Procesi v podtalnici so namreč izredno dolgotrajni, če pride do onesnaževanja vodnih teles z različnimi polutanti, kontaminanti ali celo gnojili in pesticidi. Polutant lahko potuje do vodnjaka za zajem pitne vode preko talnega profila in vodnega telesa tudi več let, zato so tudi procesi očiščevanja dolgotrajni.

Zaradi vsega navedenega je pomembno, da inšpekcija za kmetijstvo izvaja nadzor dobre kmetijske prakse na vodovarstvenih območjih glede gnojenja in rabe fitofarmaceutskih sredstev (v nadaljevanju: FFS), saj na podlagi posamičnih in sporadičnih primerov dokazuje, da kmetijstvo ne more biti in ni vir pojava težkih kovin, obstojnih organskih onesnaževal, lahko pa bistveno prispeva k zmanjševanju nitratov na aluvijalnih vodonosnikih.

Vzorčenje in analiziranje nevarnih snovi v tleh inšpekcijskih vzorcev je v letu 2024 izvedel Kmetijski inštitut Slovenije v sodelovanju z Nacionalnim laboratorijem za zdravje, okolje in hrano. Oba laboratorija sta akreditirana za izvajanje analiz na podlagi odločbe o imenovanju. Vzetih je bilo 108 vzorcev tal na 36. različnih lokacijah in sicer 84 vzorcev na 28. lokacijah na najožjih vodovarstvenih območjih VVO I ter 24 vzorcev na 8. lokacijah na tleh gnojenih z digestatom iz bioplinarn (preglednica 13). Pri vzorčenju je inšpekcija za kmetijstvo zaradi olajševalnih okoliščin upoštevala tudi območja, ki so bila prizadeta zaradi poplav med 3. in 5. avgustom 2023. Pomembno pa je tudi dejstvo, da je Ustavno sodišče z odločbo prepovedalo uporabo vseh FFS na vodovarstvenem območju Ljubljanskega polja in sicer v 5 metrskem pasu okoli vodarn

(VVO 0). V nadaljevanju ustavna presoja velja za prepoved rabe vseh FFS v 5 metrskem pasu okoli vseh vodarn (VVO 0), ki so določena z državnimi uredbami.

Prostorska razporeditev lokacij vzorčenja v letu 2024 je razvidna iz slike 18.



Vir: Vodovarstvena območja, MOP, ARSO, 2016; GURS. Kartografija: Urška Kušar, DRSV, 2016

Slika 18: Prikaz lokacij vzorčenja v letu 2024.

Vzorčenje tal je bilo opravljeno na 28 lokacijah na območju šestih uredb o VVO, ki jih je Vlada RS sprejela na podlagi Zakona o vodah. Vzorčenje na VVO se je opravilo znotraj najožjih vodovarstvenih območij VVO I. Prav tako se je na 8 lokacijah vzorčilo tla gnojena z digestatom iz bioplinarn, izven vodovarstvenih območij, pri čemer je porazdelitev lokacij vzorčenja razvidna iz preglednice 13.

Preglednica 13: Porazdelitev lokacij vzorčenja po posameznih uredbah o VVO.

Vrsta vzorčenja	Analizirani parametri	Število vzorcev	Predvideni čas vzorčenja
Tla – VVO I	FFS (163 a.s.)	28	September – oktober
	Dušik (skupni N) NH ₄ ⁺ , NO ₃ ⁺	28	September – oktober
	Težke kovine (Pb, Zn, Cd, Cu, Cr, Ni, Co, Mo, Hg, As)	28	September – oktober
Gnojenje površine z digestatom	N, težke kovine, PAH (16), PCB (7)	8	September – oktober

Vzorčenje tal je bilo opravljeno med 23.09.2024 in 01.10.2024 iz zgornjega (obdelovalnega) sloja tal (do 30 cm) enakomerno po celotnem obravnavanem kmetijskem zemljišču. Analize tal na vsebnost nitratnega dušika in težke kovine je opravil Kmetijski inštitut Slovenije, analize aktivnih snovi FFS, PCB in PAH pa Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, ki sta s strani IRSKGLR imenovana kot nacionalna akreditirana laboratorija za tovrstne analize.

Vzorci so bili analizirani na naslednje težke kovine:

- svinec (Pb), kadmij (Cd), cink (Zn), baker (Cu), krom (Cr), nikelj (Ni), kobalt (Co), molibden (Mo), živo srebro (Hg) in arzen (As).

Število analiziranih težkih kovin se je iz leta 2023 povečalo iz 6 na 10.

V vzorcih so bile opravljene kemijske analize 163 ostankov aktivnih snovi, ki se nahajajo v FFS.

V okviru analiz PAH za digestat so bile analizirane naslednje spojine:

- Naftalen, Acenaften, Acenaftilen, Antracen, Benzo(a)antracen, Benzo(a)piren, Benzo(b)fluoranten, Benzo(ghi)perilen, Benzo(k)fluoranten, Dibenzo(a,h)antracen, Fenantren, Fluoren, Fluoranten, Indeno(1,2,3-cd)piren, Krizen, Piren.

V okviru analiz PCB so bile analizirane naslednje spojine:

- PCB-28, PCB-52, PCB-101, PCB-118, PCB-138, PCB-153, PCB-180.

Podlago za oceno obremenitve tal z nevarnimi snovmi v RS predstavlja Uredba o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (v nadaljevanju: uredba), ki velja za celotno območje RS ne glede na sestavo ali vrsto rabe tal. Uredba onesnaženost tal opredeljuje s tremi stopnjami:

- Mejna imisijska vrednost je gostota posamezne nevarne snovi v tleh, ki pomeni takšno obremenitev tal, da se zagotavljajo življenjske razmere za rastline in živali, in pri kateri se ne poslabšuje kakovost podzemne vode ter rodovitnost tal. Pri tej vrednosti so učinki ali vplivi na zdravje človeka ali okolje še sprejemljivi.
- Opozorilna imisijska vrednost je gostota posamezne nevarne snovi v tleh, ki pomeni pri določenih vrstah rabe tal verjetnost škodljivih učinkov ali vplivov na zdravje človeka ali okolje.
- Kritična imisijska vrednost je gostota posamezne nevarne snovi v tleh, pri kateri zaradi škodljivih učinkov ali vplivov na človeka in okolje onesnažena tla niso primerna za pridelavo rastlin, namenjenih prehrani ljudi ali živali ter za zadrževanje ali filtriranje vode.

Na VVO I je poleg mejnih vrednosti nevarnih snovi, ki so določene za celotno ozemlje RS prepovedna tudi uporaba naslednjih aktivnih snovi, ki jih vsebujejo FFS:

- bentazon, s-metalaklor, terbutilazin, metamitron, izoproturon, mcpp, mcpp-p, mcpa, dimetenamid, kloridazon, tritosulfuron, nikosulfuron, rimsulfuron, flurokloridon, petoksamid, klopiraldid, dikloprop-p, matalaksil-m, metazaklor, dicamba, metribuzin, flufenacet, dimetaklor, klorotalonil, klorantraniliprol in triasulfuron.

Zaradi navedenega je bilo v primerih, ko je bil vzorec tal odvzet z VVO I, preverjeno tudi ali so lastniki kmetijskih zemljišč pri uporabi FFS upoštevali prepoved uporabe zgoraj navedenih aktivnih snovi na VVO I. Rezultate analiz v digestatu so na Kmetijskem inštitutu Slovenije vrednotili v skladu z Uredbo o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata.

TEŽKE KOVINE




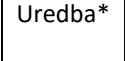
Presežene vrednosti težkih kovin so bile ugotovljene pri dvanajstih vzorcih. Enajst neskladnih vzorcev se je nahajalo na VVO I, od tega dve na poplavljenih zemljiščih ob velikih avgustovskih poplavah v letu 2023. Opozorilne vrednosti Cd so bile presežene na območju Celja, kar je posledica dolgoletnega industrijskega onesnaženja celjske kotline. Opozorilna vrednost bakra je bila presežena na območju Črnomlja in je lahko posledica dolgoletne rabe fungicidov na osnovi bakrenih pripravkov. Pri ostalih lokacijah pa so bile rahlo presežene mejne vrednosti, pri čemer je potrebno vzroke iskati tudi v naravni prisotnosti težkih kovin v tleh zaradi geolitološke podlage zemljine. Podatki o vzorcih tal, v katerih so bile ugotovljene presežene vrednosti težkih kovin (v mg/kg suhe snovi) so predstavljene v preglednici 14.

Preglednica 14: Podatki o vzorcih tal, v katerih so bile ugotovljene presežene vrednosti težkih kovin (v mg/kg suhe snovi).

Zap. št.	IRSKGLR št.	Uredba o VVO	VVO	Raba tal 2024	TK	Meritev	Merilna negotovost	Uredba*	
11	10447635	-	-	tritikala	As	32,1	27,3–36,9	MV	20
14	10449103	Celje	I	koruza	Cd	1,41	1,13–1,69	MV	1
15	10449110	Celje	I	oz. ječmen	Cd	1,54	1,23–1,85	MV	1
16	10449073	Celje	I	koruza	Cd	1,44	1,15–1,73	MV	1
17	10449080	Celje	I	koruza	Cd	2,83	2,26–3,40	OV	2
					Zn	302,0	256,7–347,3	MV	200
18	10449097	Celje	I	hmelj	Cd	2,40	1,92–2,88	MV	1
					Zn	253,0	215,1–291,0	MV	200
21	10442616	Lj. barje	I	TDM	As	25,1	21,3–28,9	MV	20
27	10439500	Črnomelj	I	ječmen	Co	34,5	29,33–39,68	MV	20
28	10439494	Črnomelj	I	ječmen	Co	32,6	27,71–37,49	MV	20
29	10464649	Črnomelj	I	ječmen	Co	34,1	28,99–39,22	MV	20
30	10459249	Črnomelj	I	koruza	Co	28,9	24,57–33,24	MV	20
31	10445167	Črnomelj	I	buče	Cu	163,4	138,9–187,9	OV	100

- * MV - mejna imisijska vrednost
- * OV - opozorilna imisijska vrednost
- * KV - kritična imisijska vrednost

Legenda:


	presežena mejna vrednost
	presežena opozorilna vrednost
	avgusta 2023 poplavljen KZ
	Uredba* Mejna (MV) in opozorilna (OV) imisijska vrednost v skladu z Uredbo o mejnih, opozorilnih in kritičnih imisijskih vrednostih nevarnih snovi v tleh (v mg/kg ss)

OSTANKI FFS NA VVOI

Ostanki FFS v tleh niso bili ugotovljeni. V 9 vzorcih tal je bila ugotovljena prisotnost petih aktivnih snovi FFS, ki niso prepovedane na VVO. To so herbicida diflufenikan in pendimentalin ter fungicidni pripravki fenpropidin, dimetomorf in mandipropamid.

Preglednica 15: Ugotovljeni ostanki FFS v vzorcih tal (v mg/kg suhe snovi)

Zap. št.	IRSKGLR številka	Uredba o VVO	Raba tal 2024	Diflufenikan	Dimetomorf	Fenpropidin	Mandipropamid	Pendimentalin
1	10442814	Apaško polje	ajda, proso			0,002		
2	10442838	Apaško polje	oljne buče			0,025		
4	10442845	Apaško polje	pšenica	0,006				
15	10449110	Celje	ozimni ječmen			0,002		
18	10449097	Celje	Hmelj				0,002	
19	10442609	Ljubljansko polje	Šparglji					0,003
22	10442630	Ljubljansko polje	Koruza					0,005
25	10442647	Ljubljansko polje	zelenjava		0,055		0,02	
35	10464632	Dravsko-ptujsko polje	koruza	0,002				

 poplavljen KZ

NITRATNI DUŠIK V TLEH

Sprejemljive ostanke NO₃-N v tleh (≤6 mg NO₃-N/kg) je inšpekcija za kmetijstvo ugotovila na 11 % kmetijskih zemljišč. Največ ostankov (75 %) je bilo zmernih (6–21 mg NO₃-N/kg). Na VVO I je bilo takšnih ostankov 79 %, izven VVO 50 %, na VVO III pa sta bila oba vzorca tal prav tako uvrščena v razred zmernih ostankov NO₃-N v tleh. Zmerne ostanke NO₃-N v tleh (6–21 mg NO₃-N/kg) smo ugotovili na 52 % kmetijskih zemljišč. Na VVO I je bilo zmernih ostankov 59 %, izven VVO pa 36 %. Preseženi ostanki NO₃-N v tleh (>21 mg NO₃-N/kg) so bili redki (14%), pri čemer jih je bila polovica ugotovljenih izven VVO, 7 % pa na VVO I.

Na vseh 33 obravnavanih kmetijskih zemljiščih, kjer so lastniki v rastni sezoni 2024 opravili gnojenje z dušikom, kršitev nitratne uredbe ni bilo ugotovljenih. Lastniki

kmetijskih zemljišč so upoštevali zahteve glede gnojenja z največ 250 kg N/ha iz organskih gnojil ter zahteve glede gnojenja izven obdobja časovnih prepovedi.

Kršitve uredb o VVO so bile ugotovljene na 9 od 27 kmetijskih zemljiščih na VVO I (33 %). Največ kršitev (6 KZ) se je nanašalo na prvo dognojevanje okopavin z mineralnimi gnojili, ki vsebujejo dušik, saj je bilo le to opravljeno brez hitrega talnega nitratnega testa (v nadaljevanju: HTNT). Gnojenje brez obveznega gnojilnega načrta je bilo ugotovljeno na 4 kmetijskih zemljiščih, na 3 zemljiščih pa je bil ugotovljen presežen enkratni vnos dušika iz mineralnih gnojil. Preseženega dovoljenega enkratnega vnosa dušika iz uležanega hlevskega gnoja na VVO I ni bilo ugotovljenega (Preglednica 16). **Zoper kršitelje so bili uvedeni ustrezni prekrškovni postopki.**

Preglednica 16: Število ugotovljenih kršitev uredb o VVO pri gnojenju.

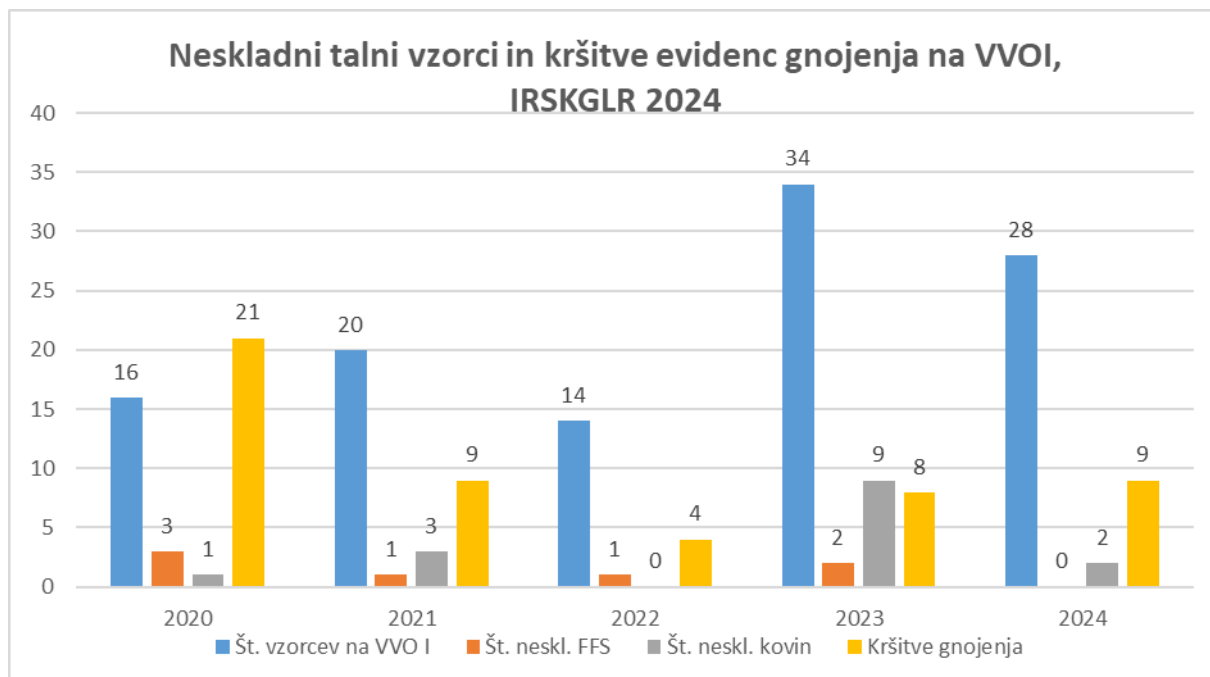
Opis kršitve na VVO I	Število kontrol	Število kršitev	% kršitev
Presežen dovoljen enkratni vnos N	18	3	17
Gnojenje brez gnojilnega načrta	27	4	15
Prvo dognojevanje okopavin z MG brez HTNT	16	6	38
Gnojenje z gnojevko in gnojnico	9	0	0
Presežen vnos N s hlevskim gnojem	9	0	0
Skupaj	27	9	33

VZORCI DIGESTATA IZVEN VVO

V vseh obravnavanih 8 vzorcih tal, ki so bili odvzeti na kmetijskih zemljiščih, kjer je bil v rastni sezoni 2024 uporabljen digestat, prisotnost PCB ni bila ugotovljena. Prisotnost PAH je bila ugotovljena v 3 (od 8) vzorcih tal, kjer je bil v rastni sezoni 2024 uporabljen digestat. Dva vzorca tal sta bila odvzeta na VVO III Dravsko-ptujsko polje, en vzorec tal pa izven VVO. V vseh treh primerih skupna koncentracija PAH ni preseгла dovoljene mejne vrednosti PAH v tleh (1 mg/kg ss). Tri zgoraj opisana kmetijska zemljišča v mesecu avgustu 2023 niso bila poplavljen.

Za 5 letno obdobje 2020-2024 lahko ugotovimo, da je število neskladnih vzorcev glede nedovoljene rabe FFS na VVOI iz leta v leto relativno majhno, kar kaže na dejstvo, da kmetovalci upoštevajo dobro kmetijsko prakso. Število vzorcev s preseženo opozorilno imisijsko vrednostjo težkih kovin je v letu 2023 znašalo 23 % predvsem zaradi avgustovskih poplav ter poostrelega vzorčenja na območju Celjske kotline, kjer so te vrednosti posledica dolgoletnega industrijskega onesnaženja. Opazen pa je trend kršitev uredb VVO pri gnojenju, bodisi da se gnoji brez gnojilnega načrta, da ni opravljen hitri talni nitratni test, da je presežen dovoljen enkratni vnos dušika oziroma vnos dušika s hlevskim gnojem, obstajajo pa tudi primeri gnojenja z gnojevko na najožjih vodovarstvenih območjih, kjer je to strogo prepovedano, kar je razvidno iz slike 19.

Zaradi pomembnosti vodovarstvenih območij za ohranjanje kakovostne in neoporečne pitne vode, varstva okolja ter ohranjanja sonaravnega kmetijstva, je ministrica za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano meseca novembra 2024 s sklepom ustanovila delovno skupino za preprečevanje vnosa onesnaževal iz okolja v tla, podtalnico, sistem oskrbe s pitno vodo ter prehransko verigo. Delovno skupino sestavljajo tri ministrstva z inšpekcijskimi službami ter presojevalci ocene tveganja.



Slika 19: Rezultati večletnih analiz tal na prepovedane FFS, težke kovine ter vsebnost dušika na VVOI v letu 2024.

VARSTVO VODA PRED ONESNAŽEVANJEM Z NITRATI IZ KMETIJSKIH VIROV

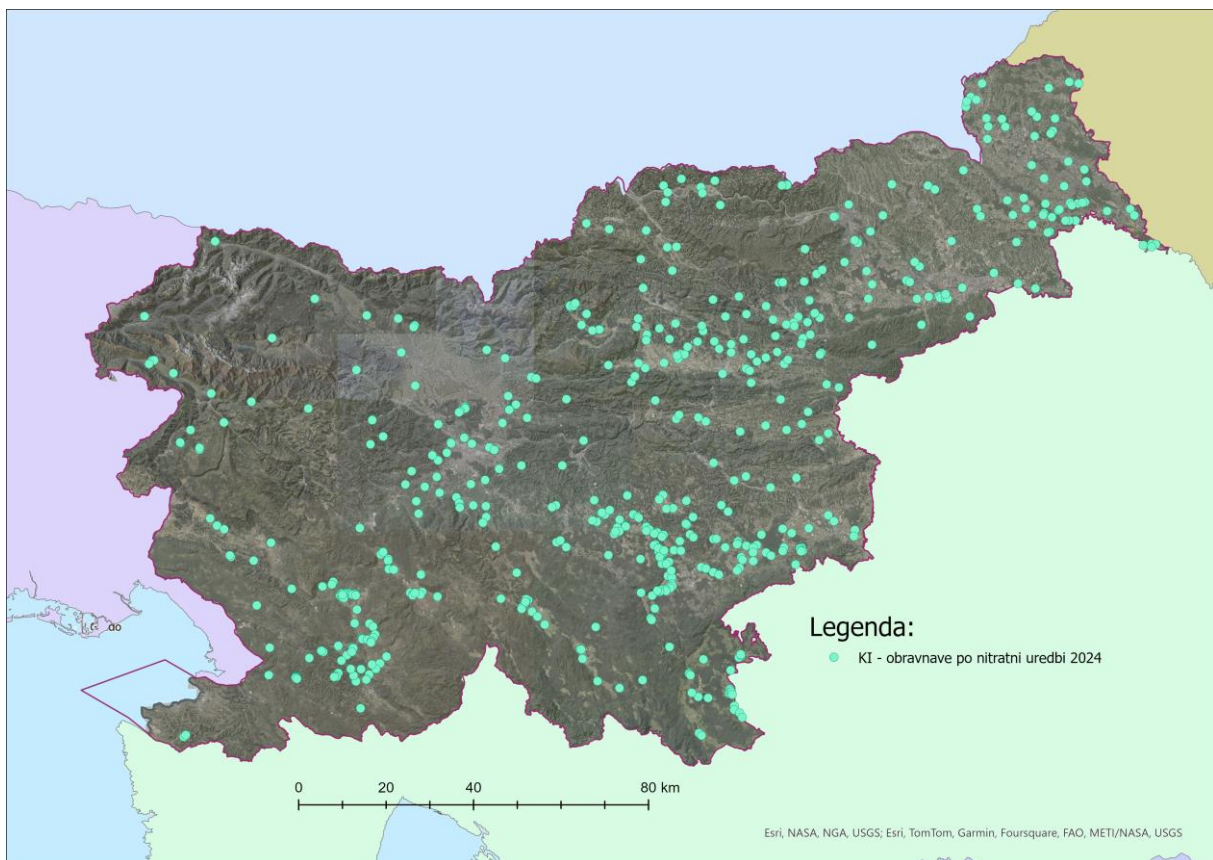
Med največjimi izzivi sodobnega kmetovanja je zagotoviti čim bolj učinkovito kroženje dušika v kmetijstvu. V RS so najpomembnejši vir dušika živalska gnojila (približno 30.000 ton letno), sledijo mineralna gnojila (približno 27.000 ton letno). Približno 2.000 ton dušika iz zraka vežejo metuljnice, 7.000 ton pa se ga iz zraka odloži na kmetijskih zemljiščih. Z zmanjšanjem uhajanja dušikovih spojin v vode in v zrak bi bilo mogoče brez posledic za pridelek kmetijskih rastlin porabo dušika iz mineralnih gnojil občutno zmanjšati. S tem bi lahko izboljšali tudi konkurenčnost kmetovanja.

Ker ima RS intenzivno živinorejsko proizvodnjo, je nadzor pravilnega gnojenja in urejenosti skladiščnih kapacitet za živalska gnojila izrednega pomena, ne samo na občutljivih varovanih območjih kot so VVO, bližina vodotokov in območja slovenskega Krasa, temveč na vseh kmetijskih površinah.

Zaradi opisanega dejstva ter tudi zaradi prej omenjenih negativnih vplivov nitratov v pitni vodi na zdravje ljudi, je na ravni EU leta 1991 nastala nitratna direktiva, katere

namen je preprečevanje in zmanjševanje obremenjevanja voda z nitrati, ki izvirajo iz kmetijstva.

Na podlagi Uredbe o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov inšpekcija za kmetijstvo tako opravlja nadzor nad pravilno rabo organskih in mineralnih gnojil na kmetijskih zemljiščih, s katerim se preprečuje prekomerna obremenitev tal, podtalnice in vodotokov z nitrati, ki lahko izhajajo iz kmetijske dejavnosti. Poleg tega se vrši nadzor nad uporabo organskih gnojil na vodovarstvenih območjih, preverja se vodotesnost in primerno velikost skladiščnih kapacitet za živalska gnojila na kmetijskih gospodarstvih, omejitve gnojenja v času prepovedi ter oddaja organskih gnojil iz enega kmetijskega gospodarstva na druge. Pregledna karta prostorske razporeditve pregledov po vsebini nitratne uredbe v letu 2024 je razvidna iz slike 22.

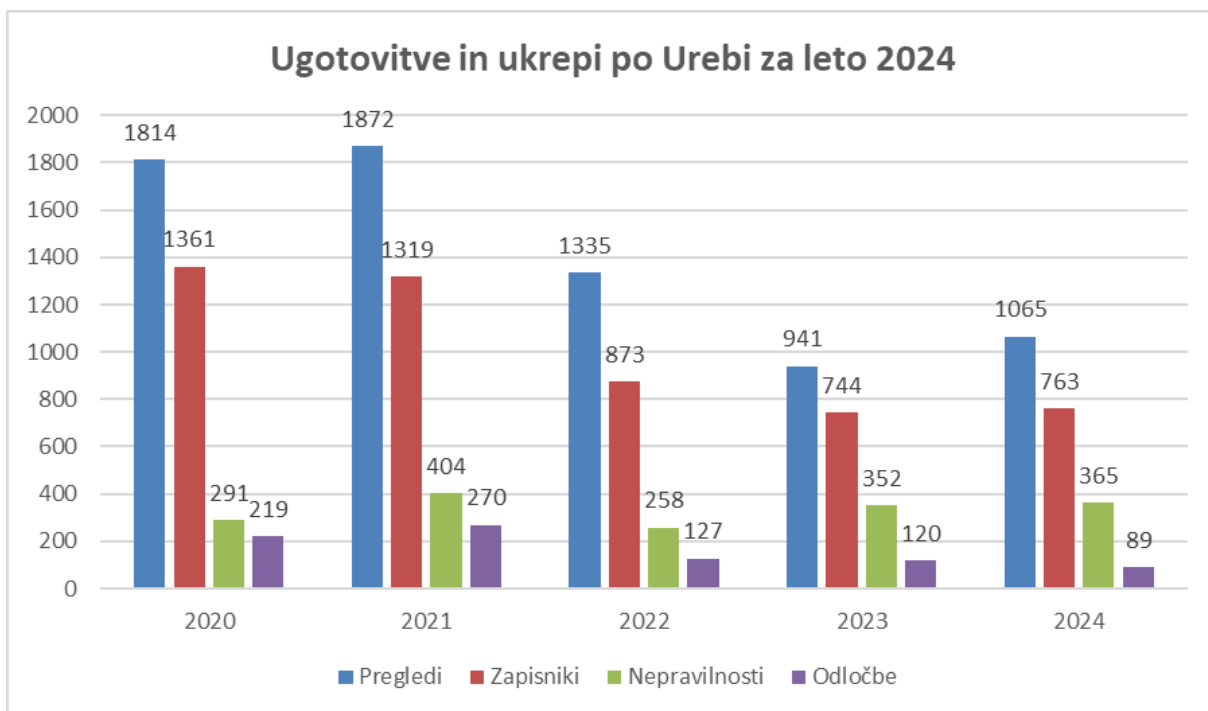


Slika 20: Prostorska razporeditev pregledov inšpekcije za kmetijstvo po vsebini nitratne uredbe v letu 2024.

Rezultati nadzora nitratne uredbe v letu 2024 so razvidni v spodnji preglednici.

Preglednica 17: Rezultati nadzora nitratne uredbe v letu 2024.

	Pregledi	Zapisniki	Nepravilnosti	Odlöbe	Pn vpisnik	Odlöbe ZP-1	Globe, Skupaj EUR	Opomin	Opozorilo po ZP-1	Sodne takse, EUR
Letni vnos dušika iz živinskih gnoji v tla na nivoju kmetijskega gospodarstva (5.)	136	97	95	10	2	2	960,00			60,00
Ravnanje s presežki živinskih gnojil (6.)	53	43	31	5	3	3	1630,00	2		60,00
Časovne omejitve gnojenja z gnojvko ali gnojnico (8.)	142	95	54	1	1	8	64,00	8		240,00
Časovne omejitve gnojenja s hlevskim gnojem (8.a)	78	55	1	0	0	0	0	0		0
Splošne omejitve gnojenja z organskimi in mineralnimi gnojili (10.)	27	20	3	0	0	0	0	0		0
Splošne omejitve vnosa gnojil v tla (11.)	23	16	5	0	0	5	150,00	5		150,00
Omejitev gnojenja 100 m od objekta za zajem pitne vode (11./3)	5	3	2	0	0	0	0	0	0	0
Omejitev gnojenja ob vodotokih (11./4)	71	40	17	1	1	1	830	1		30,00
Skladišni prostori za živinska gnojila (12.)	195	193	101	38	2	3	3.960,00	10	0	850,00
Časovna omejitev odlaganja uležanega hlevskega gnoja (12./5)	150	101	28	30	0	1	30,00	1	0	30,00
Omejitev odlaganja uležanega hlevskega gnoja 25 m od voda (12./5)	15	9	9	0	0	3	90,00	3	0	90,00
Prepoved začasnega odlaganje uležanega hlevskega gnoja 100 m od objekta za zajem pitne vode (12./6)	5	3	2	0	0	0	0	0	0	0
Pogoji skladoščenja hlevskega gnoja (12./12,13)	26	19	4	1	0	0	0	0	0	0
Skupni vnos dušika v tla (13.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Evidence o presežkih dušika (13./4)	38	31	7	2	0	0	0	0	0	0
Pisna dokazila o dokupljenih organskih gnojilih (6.a)	9	9	3	1	0	0	0	0	0	0
Raztrošenje mineralnih in organskih gnojil (14.)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Drugo	92	29	2							
SKUPAJ	1065	734	362	89	9	26	7.714,00	30	0	1.510,00



Slika 21: Primerjava rezultatov nadzora iz nitratne Uredbe v obdobju 2020-2024.

Iz zgornje slike, ki prikazuje primerjavo rezultatov iz nitratne uredbe v obdobju 2020-2024, je razvidno, da je bilo število ugotovljenih nepravilnosti in izdanih ureditvenih odločb v letu 2024 manjše kot v preteklih letih, posledično zaradi dejstva, da kmetje postajajo vse bolj ozaveščeni in upoštevajo omejitve gnojenja. Vseeno se bo v letu 2025 nadaljeval poostreni nadzor po tej uredbi, predvsem v času prepovedi gnojenja.

BIOLOŠKO RAZGRADLJIVI ODPADKI, UPORABA KOMPOSTA ALI DIGESTATA

Pravna podlaga za izvedbo nadzora je Uredba o varstvu voda pred onesnaževanjem z nitrati iz kmetijskih virov in Uredba o predelavi biološko razgradljivih odpadkov in uporabi komposta ali digestata.

Inšpekcija za kmetijstvo je opravila 6 inšpekcijskih pregledov, ugotovila 7 nepravilnosti ter izdala 1 odločbo o prekršku. V letu 2024 inšpekcija za kmetijstvo ni izvedla nadzora pri vseh prejemnikih digestata, saj je večina prejemnikov v prejšnjih letih že bila predmet nadzora.

PROMOCIJA KMETIJSKIH PRIDELKOV IN ŽIVIL

Dejavnosti skupne splošne promocije in promocije shem kakovosti za pospeševanje prodaje in porabe kmetijskih in živilskih proizvodov so ustaljena praksa javnih politik razvitih držav. To področje v RS ureja Zakon o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov (v nadaljevanju: ZPKŽP). Ključni cilj ZPKŽP je promocija široko zastopane

nacionalne sheme kakovosti »izbrana kakovost« ter tako označenih proizvodov. S pomočjo tovrstne promocije se potrošnika informira o pomenu in prepoznavnosti proizvodov iz shem kakovosti kot tudi o različnih načinih pridelave in predelave, prehranskih koristih in priporočeni rabi ter sledljivosti in zagotavljanju varnosti kmetijskih in živilskih proizvodov. Poleg tega pa se s promocijo v širši javnosti in med potrošniki tudi ustvarja pozitivna podoba kmetijskega in živilskega sektorja.

Za učinkovito promocijo (oglaševanje, tiskani material, promocijske dogodke, itd.) je potrebno zagotoviti dovolj finančnih sredstev. V skladu z zakonskimi predpisi s področja državnih pomoči je potrebno del finančnih sredstev zagotavljati tudi s prispevkom pridelovalcev in predelovalcev iz posameznih sektorjev. ZPKŽP ureja načrtovanje in izvajanje skupne splošne promocije in promocije shem kakovosti kmetijskih in živilskih proizvodov v RS ter vzpostavlja temelje za evropsko primerljiv model izvajanja promocije in informiranja potrošnikov. Hkrati opredeljuje tudi način pobiranja prispevka za promocijo s strani zavezancev za plačilo v določenem sektorju.

Prav tako je v zakonskih predpisih opredeljen nadzor nad izvajanjem zahtev, predvsem na področju plačila prispevkov s strani zavezancev. Sektorji se preko svojih predstavnikov v Sektorskih odborih samostojno odločajo o vstopu v takšno »nacionalno« promocijo, vstopu v shemo »izbrana kakovost« kot tudi o višini prispevka za promocijo. Nato skupaj z ministrstvom pripravijo triletni Program promocije, ki opredeljuje cilje promocije in način njihovega doseganja na slovenskem trgu.

Prispevek za izvajanje promocije je obvezen za zavezance iz sektorjev, za katere se na podlagi strateškega načrta potrdi program promocije.

Zavezanec za plačilo prispevka za sadje je določen v 10. členu ZPKŽP:

- nosilec kmetijskega gospodarstva, ki se ukvarja s primarno kmetijsko proizvodnjo medu, mleka, krušnega žita, grozdja za vino, sadja, vrtnin, oljk in z rejo živali (v nadaljnjem besedilu: nosilec kmetijskega gospodarstva) in je vpisan v RKG,
- kupec - fizična in pravna oseba oziroma samostojni podjetnik posameznik, ki opravlja dejavnost predelave primarnih proizvodov iz prejšnje alineje.

Odvajanje prispevka za mleko, goveje in perutninsko meso

Obdobje plačevanja obveznega prispevka za promocijo kmetijskih in živilskih proizvodov za zavezance iz sektorja pridelave in predelave mesa za goveje in perutninsko meso ter za zavezance iz sektorja pridelave in predelave mleka je trajalo od 01.01.2016 do 31.12.2018.

Evropska komisija je dne 24.08.2020 izdala RS Sklep o združljivosti sheme državne pomoči za promocijo in informiranje v sektorju govejega in perutninskega mesa (SA.57139 (2020/N)) in Sklep o združljivosti sheme državne pomoči za promocijo in informiranje v sektorju mleka (SA.57140 (20120/N)). Naznanilo o prejetju sklepov Evropske komisije o združljivosti državne pomoči s Pogodbo o delovanju EU je bilo dne 25.09.2020 objavljeno v Uradnem listu št. 128. To pomeni, da se je prispevek v novem obračunskem obdobju za oba sektorja pričel obračunavati od 01.10.2020 in se

obračunava do 31.12.2022. Prispevek se je podaljšal in se bo plačeval tudi za obdobje od 1.01.2023 do 31.12.2025.

Inšpekcija za kmetijstvo je opravila 19 pregledov, izdala 10 zapisnikov in izdala 4 ureditvene odločbe.

SPOROČANJE PODATKOV V TRŽNO INFORMACIJSKI SISTEM

Tržno informacijski sistem obsega zbiranje, obdelavo in objavljanje podatkov o količinah in cenah določenih kmetijskih pridelkov ali živil in kmetijskih zemljišč ter gozdov na reprezentativnih trgih. Tržno informacijski sistem vodi ARSKTRP. Minister je tisti, ki določi reprezentativne trge kmetijskih pridelkov ali živil in kmetijskih zemljišč ter gozdov, fizične in pravne osebe, ki morajo posredovati podatke, in predpiše vrsto, obseg in pogostnost zbiranja podatkov.

Meso in jajca

Namen izvajanja tržno informacijskega sistema za trg govejega, prašičjega, ovčjega in perutninskega mesa ter jajc, je ugotavljanje tržne cene na reprezentativnem trgu. Tržna cena je osnova pri ukrepih intervencijskega odkupa in podpore skladiščenju.

Z letom 2021 je uvedeno novo poročanje pakirnih centrov o obsegu proizvodnje jajc v lupini po načinih reje. Nacionalno zbiranje podatkov o obsegu proizvodnje jajc v lupini je potrebno zaradi mesečnega poročanja Evropski komisiji, ki je 01.10.2019 sprejela Izvedbeno uredbo komisije (EU) 2019/1746 in z njo predpisala mesečno poročanje pakirnih centrov.

Skladno s to uredbo in Pravilnikom o tržno informacijskem sistemu za trge prašičjega mesa, ovčjega mesa ter perutninskega mesa in jajc, so zavezanci za mesečno poročanje obsega proizvodnje jajc v lupini po načinih reje vsi pakirni centri v RS. Pakirni centri so bili s stran ARSKTRP pisno obveščeni o obveznosti novega poročanja.

V letu 2024 je inšpekcija za kmetijstvo opravila nadzor 40 pregledov pri 16 zavezancih. Pri 4 zavezancih so bile ugotovljene kršitve, zato se mu je izreklo opozorilo po ZIN.

USPOSABLJANJE ZA VARNO DELO S TRAKTORJEM IN TRAKTORSKIMI PRIKLJUČKI

Inšpekcija za kmetijstvo vrši nadzor nad usposabljanjem za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki. Za zagotovitev ustreznega usposabljanja je potrebno izvesti nadzor nad pooblaščenimi izvajalci usposabljanj tako glede izpolnjevanja predpisanih pogojev glede kadrov, opreme ter dokumentov in evidenc, kakor tudi nadzor nad samim izvajanjem usposabljanj. Pravno podlago za nadzor predstavljata Zakon o voznikih in Pravilnik o usposabljanju za varno delo s traktorjem in traktorskimi priključki.

Inšpekcija za kmetijstvo deluje v okviru delovne skupine za nadzor tečajev o varnem delu s traktorjem in traktorskimi priključki (VDT). V letu 2024 je opravila nadzore pri petih izvajalcih tega usposabljanja, pri čemer nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Splošno

Vinogradniške površine v RS so v povprečju zadnjih let, po podatkih iz registra pridelovalcev grozdja in vina (v nadaljevanju: RPGV) pri MKGP, razporejene v naslednjem razmerju vinorodnih dežel: 40 % površin vinogradov v Podravju, 16 % v Posavju in 44 % na Primorskem.

V poročilu Stanja na področju vinogradništva in vinarstva v RS, ki ga je pripravilo MKGP v mesecu septembru 2023, je v RKG v letu 2023 vpisanih 14.357 ha vinogradov, pridelek se redno prijavlja iz 13.000 ha. Iz podatkov o rabi kmetijskih zemljišč pa je razvidno, da imamo na ozemlju RS nekaj manj kot 16.430 ha vinogradov. V RPGV je vpisanih 26.400 pridelovalcev grozdja. Za stekleničenje je registriranih 2.700 pridelovalcev, od tega jih je 11 s količinami preko 500.000 litrov letno.

Za slovensko vinogradništvo je značilna velika razdrobljenost vinogradov. Največja razdrobljenost pridelave (manj kot 0,5 ha) je prisotna na območju Dolenjske (95%), Prekmurja (95%) in Bele krajine (94%). Najmanjša razdrobljenost pridelave je na območju Goriških Brd, kar 64 % pridelovalcev obdeluje več kot 1 ha vinogradov. Razdrobljenost pridelave je razvidna iz spodnje preglednice.

Preglednica 18: Razdrobljenost pridelave (velikostni razredi glede na površino vinogradov, ki jih obdeluje posamezen pridelovalec; vir: RPGV, stanje 11. 9. 2023)

Velikostni razred	Površina vinogradov (ha)	Št. pridelovalcev
< 0,1 ha	875 (6 %)	12034 (47 %)
0,1 – 0,5 ha	2089 (15 %)	9688 (38 %)
0,5 – 1 ha	1125 (8 %)	1590 (6 %)
1 – 2 ha	1463 (10 %)	1035 (4 %)
2 – 5 ha	2390 (17 %)	760 (3 %)
> 5 ha	6371 (44 %)	453 (2 %)

Letno se obnovi ali na novo zasadi v povprečju dobrih 300 ha vinogradov, kar ne zadostuje za enostavno reprodukcijo. Posledično se slabša starostna struktura vinogradov: 16 % vinogradov je starejših od 40 let, medtem ko je bilo pred 20 leti takih le 4 %. Največji delež vinogradov (do 25 let) je na Primorskem (70 %), medtem ko jih je v Podravju in Posavju le 50 %.

Na vinorodnem območju RS se prideluje 60 sort vinske trte, zastopanost glavnih sort je prikazana v preglednici 19.

Preglednica 19: Zastopanost glavnih sort vinske trte na vinorodnem območju RS (vir RPGV, januar 2020).

Sorta	%
Laški rizling	11 % (1570 ha)
Refošk	9 % (1230 ha)
Chardonnay	8 % (1120 ha)
Sauvignon	7 % (1060 ha)
Malvazija	7 % (990 ha)
Merlot	5 % (690 ha)
Žametovka	5 % (680 ha)
Rumeni muškat	5 % (670 ha)
Rebula	4 % (600 ha)
Modra frankinja	4 % (600 ha)
Sivi pinot	4 % (510 ha)
Renski rizling	3 % (470 ha)

V začetku leta 2021 se je dopolnil Pravilnik o seznamu geografskih označb za vina in trsnem izboru z novimi sortnim seznamom, ki dovoli sajenje nekaterih že poznanih sort vinske trte še v drugih vinorodnih deželah ter dovoljuje sajenje križancev tolerantnih sort na določenih geografskih območjih.

Po prvih ocenah Kmetijskega inštituta Slovenije o stanju kmetijstva v letu 2024 se je slovensko vinogradništvo in vinarstvo soočalo z izzivi zaradi vremenskih razmer s pomladansko pozebo, pogostimi padavinami v začetku rastne dobe, z neurji in točo, visokimi temperaturami v avgustu ter pomanjkanjem padavin na Primorskem, ki so zelo negativno vplivali na količino pridelanega grozdja. Prav tako je v vinogradništvu prisotna bolezen zlate trsne rumenice, ki je v letu 2024 še vedno krojila višino pridelka in obstoj vinogradov. Letina grozdja je bila zaradi vseh naštetih dejavnikov zmanjšana tudi do 60 %, odvisno od vinorodnega okoliša.

V trgatvi, ki se je začela zelo zgodaj, je bila že četrto leto zapored pridelana podpovprečna količina grozdja. V vinogradih naj bi bilo pridelanega najmanj grozdja do zdaj, približno 72 tisoč ton, kar je 92 % pridelka v letu 2023 in 20 % pod povprečjem zadnjih petih let (2019–2023). V primerjavi z letom prej so obrali za 10 % manjši pridelek belih sort in za 5 % manj grozdja rdečih sort. Pridelava grozdja je bila manjša v vseh slovenskih vinorodnih deželah, manjšo pridelavo vina kot v letu 2023 in v primerjavi s preteklimi petimi leti pa pričakujejo tudi v drugih večjih pridelovalkah vina v EU.

Manjša razpoložljivost grozdja zaradi skromnih zadnjih letin (2021–2024) in majhne zaloge vina vplivajo na povpraševanje po grozdju, tudi iz drugih držav, in na rast

odkupnih cen. Te naj bi bile po ocenah na podlagi trenutno razpoložljivih odkupnih cen Statističnega urada Republike Slovenije (v nadaljevanju: SURS) in informacij s terena v RS, že četrto leto zapored višje. V povprečju naj bi bila rast povprečne odkupne cene grozdja v letu 2024 vsaj 15 %, na letni ravni leta 2024 pa SURS napoveduje tudi 6 % zvišanje cen vina. Po podatkih tržnih poročil ARSKTRP je bila v prvih devetih mesecih leta 2024 zabeležena približno odstotna rast cen vina s slovenskim geografskim poreklom pri prodaji v RS in na trgih EU. Zaskrbljujoče pri tem je, da je bilo v navedenem obdobju prodanega 11 % vina manj kot v enakem obdobju leta 2023.

Po ocenah na podlagi modelnih kalkulacij so se stroški pri pridelavi grozdja v letu 2024 zvišali za 2 %.

Letno se pridelala med 63 in 89 milijonov litrov vina, pri čemer se ocenjuje približno 20 % za lastno porabo – registrirane pridelave je tako 45-55 milijonov litrov letno. Glavnino pridelka predstavljajo kakovostna vina z zaščitenim geografskim poreklom.

Po podatkih SURS je razpoložljiva količina vina za prehrano v opazovanem tržnem letu 2023/24 znašala 734.000 hektolitrov in se je v primerjavi s predhodnim tržnim letom povečala za 24 %. Belih vin je bilo 71 % oz. 518.000 hektolitrov. Razpoložljiva količina vina na prebivalca je tako znašala 35 litrov, od tega 24 litrov belih vin.

Spremenjenim razmeram na trgu grozdja in vina sledi tudi delo inšpekcije za vinarstvo, ki temelji na učinkovitosti, kakovosti in odgovornosti. Za doseg zastavljenih ciljev so bili v okviru strategije dela inšpekcije za vinarstvo dodatno okrepljeni notranji nadzorni mehanizmi, večja pozornost pa je bila namenjena tudi nadzoru kakovosti vina s ciljem varovanja potrošnikov pred zavajajočimi in goljufivimi praksami. Posebna pozornost je bila namenjena nadzoru označevanja in oglaševanja vina, zlasti glede zaščitenih geografskih označb in tradicionalnih izrazov. V letu 2024 je inšpekcija za vinarstvo nadaljevala z uvajanjem digitalizacije inšpekcijskih postopkov preko projekta eFokus, ki povečuje učinkovitost inšpekcije. Inšpekcija za vinarstvo je v letu 2024 krepila tudi mednarodno sodelovanje z izmenjavo dobrih praks z inšpektorji iz drugih držav članic, kot je bil obisk nemških vinarskih inšpektorjev, kar prispeva k izboljšanju nadzora in uvajanju novih zakonskih predpisov s področja vinarstva.

Osnova za delo inšpekcije za vinarstvo je Zakon o vinu (v nadaljevanju: ZVin), ki daje vinarškemu inšpektorju naslednje pristojnosti:

- dostopati in pregledovati vinograde, proizvodne obrate (kleti, polnilnice ipd.), skladišča, v katerih se skladiščijo grozdje, mošt, vino ali drugi proizvodi in enološka sredstva, stanovanjske prostore, v katerih se za promet namenjeni mošt, vino in drugi proizvodi pridelujejo ter v katerih se skladiščijo enološka sredstva, carinska skladišča v prisotnosti carinske službe, objekte, v katerih se grozdje, mošt, vino ali drugi proizvodi prodajajo končnemu potrošniku,
- pregledovati opremo za pridelavo grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov ter opremo za točenje vina,
- pregledovati grozdje, mošt, vino in druge proizvode v proizvodnem obratu, prevoznem sredstvu, prometu, vključno s ponudbo končnemu potrošniku, enološka sredstva, embalažo za mošt, vino in druge proizvode,

- pregledovati označbe na embalaži, ocene mošta, vina in drugih proizvodov, poročila pooblaščenih organizacij, analize izvide, listine in druge dokumente, ki spremljajo grozdje, mošt, vino in druge proizvode, namenjene za promet, kletarsko evidenco, podatke iz registra vinogradov in registra kmetijskih gospodarstev ter drugo dokumentacijo o grozdju, moštu, vinu in drugih proizvodih pri pridelovalcih, predelovalcih, gostincih in trgovcih, vključno s promocijskim materialom,
- nadzirati izvajanje dela pooblaščenih organizacij,
- na stroške lastnika jemati vzorce grozdja, mošta, vina, drugih proizvodov in enoloških sredstev ter jih dati v analizo,
- organoleptično preizkusiti mošt, vino in druge proizvode.

Organiziranost in kadrovska struktura inšpekcije za vinarstvo

Zaposleni

Nadzor nad izvajanjem določb ZVin in predpisov, izdanih na njegovi podlagi, je v letu 2024 izvajalo osem vinarskih inšpektorjev in inšpektorice, ki so delo opravljali na območnih enotah po RS, v zmanjšanem obsegu tudi vodja inšpekcije za vinarstvo. V sredini leta 2024 se je upokojila ena vinarska inšpektorica, konec leta 2024 pa še dve vinarski inšpektorici. V letu 2024 prosta delovna mesta še niso bila nadomeščena oziroma zasedena z novimi zaposlitvami. Vsa tri prosta delovna mesta planiramo zapolniti v začetku leta 2025.

Povprečna starost vinarskih inšpektorjev v letu 2024 je visoka, in sicer dosega 58 let.

Število inšpekcijskih pregledov je bilo v letu 2024, v primerjavi z letom 2023, manjše za 14%. Glavni razlogi pri inšpekciji za vinarstvo so:

- priprava vmesnih poročil za kabinet in službe v sestavi ministrstva,
- neugodna starostna struktura vinarskih inšpektorjev in večji del odsotnosti z dela zaradi bolniškega staleža,
- 4 upokojitve v zadnjih dveh letih, uvajanje novih inšpektorjev traja najmanj eno leto.

Dvojna pooblastila

Vinarski inšpektorji zaradi racionalizacije dela na osnovi pooblastil v ZKme-1 opravljajo tudi nadzore na področju dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, kamor sodijo:

- turistična kmetija z nastanitvijo,
- izletniška kmetija,
- vinotoč,
- osmica.

Vinarski inšpektorji imajo pooblastila za nadzor nad neobdelanimi vinogradi na podlagi ZKZ.

Delo izven rednega delovnega časa

Izven delovnega časa je bilo po različnih vsebinah opravljenih več vrst nadzora in sicer:

- nadzor prevoza grozdja in odkupa grozdja opravljenega v času trgatve,
- nadzor nosilcev dopolnilnih dejavnosti – turizem na kmetiji, ki opravljajo dejavnost predvsem ob koncu tedna,
- obravnavanje prijav oziroma pobud, ki jih ni mogoče obravnavati v delovnem času,
- izvajanje izobraževanj s poudarkom na vinarskih vsebinah na sedežih Kmetijsko gozdarskih zavodov Slovenije, ki poteka volontersko.

Glede časovne razporeditve je bil nadzor prometa z grozdom in odkupa grozdja opravljen v času trgatve od začetka septembra do sredine oktobra.

Prijave so se izven delovnega časa obravnavale celo leto oziroma po potrebi.

Izven delovnega časa so potekala predavanja za vinogradnike na kmetijsko gozdarskih zavodih in društvih. Termine za predavanja določijo organizatorji (zavodi in društva) in jih prilagodijo slušateljem. To pomeni, da je bila večina predavanj izvedena v popoldanskih in večernih urah, pri čemer se je večina predavanj izvajala preko spletne aplikacije na daljavo.

Inšpekcijski nadzor in ugotovitve po področjih nadzora

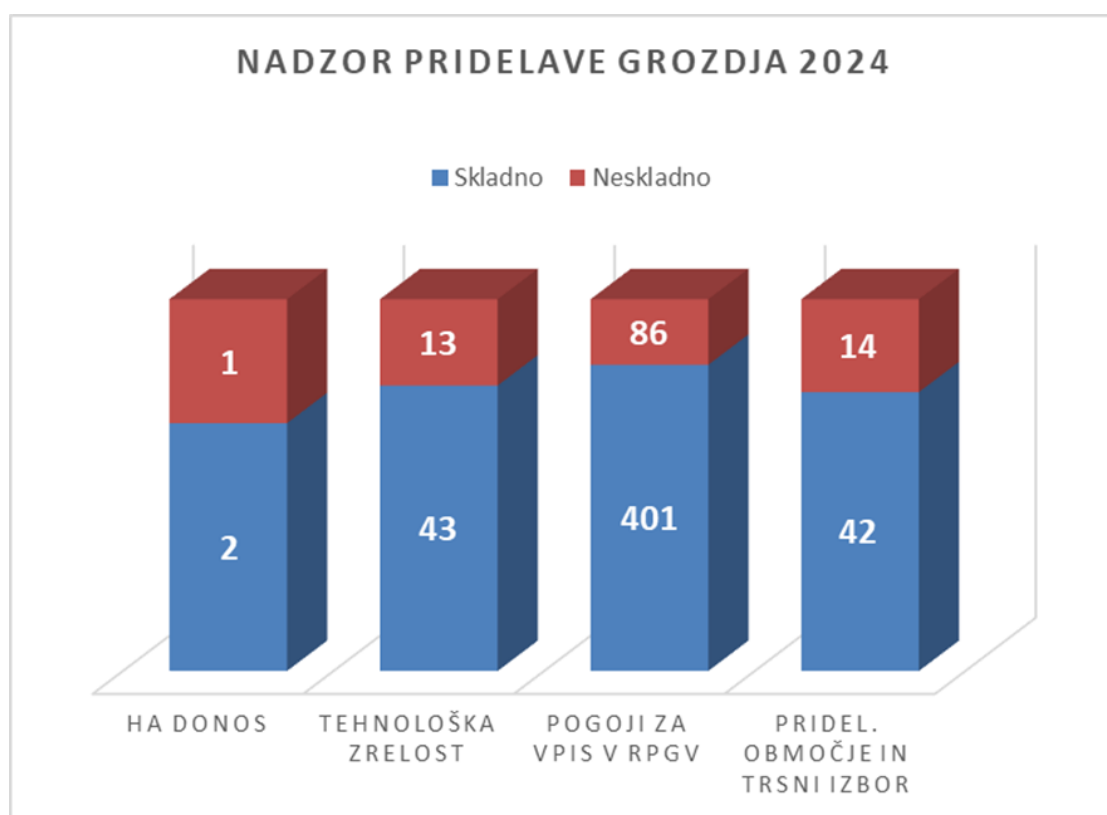
NADZOR PRIDELAVE GROZDJJA IN VINA

Pridelava grozdja obsega vsa dela v vinogradu, vključno s trgatvijo grozdja.

Postopek pridelave vina se prične s pečljanjem in mletjem grozdja. Pri pridelavi rdečih vin sledi maceracija zmletega grozdja, pri pridelavi belih vin se drozga običajno takoj stisne in razsluzi. Sledi alkoholno vrenje.

PRIDELAVA GROZDJJA IN VINA

Prikaz števila opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave grozdja v letu 2024 je razviden iz slike 22.



Slika 22: Število opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave grozdja v letu 2024.

Trsni izbor in pridelava grozdja

Zakonodajalec določi meje pridelovalnih območij in jih uvrsti na seznam geografskih označb na podlagi elaborata o pridelovalnih območjih, ki ga pripravi pooblaščen organizacija. Na podlagi utemeljenega predloga pridelovalcev se lahko določijo meje vinorodnih krajev in vinorodnih leg, ki se jih uvrsti na seznam geografskih označb. Iz predloga pridelovalcev mora biti razvidno, da obstaja zanimanje za uporabo te

geografske označbe ter da agrobiološki in drugi dejavniki za območje upravičujejo uvrstitev le-tega na seznam geografskih označb.

Zakonodajalec po uradni dolžnosti črta iz seznama geografskih označb vse vinorodne kraje in vinorodne lege, za katere ugotovi, da se v zadnjem petletnem obdobju niso uporabljali pri označevanju mošta, vina in drugih proizvodov.

Na vinorodnem območju RS se lahko sadijo le tiste sorte vinske trte *Vitis vinifera*, ki jih določa trsni izbor, ki je bil dopolnjen leta 2021 in 2022. Tega določi minister na podlagi elaborata o pridelovalnih območjih. Pooblaščen organizacija v tem elaboratu ugotavlja primernost posamezne sorte vinske trte za posamezno pridelovalno območje glede na ampelografske značilnosti sorte, značaj vina, pridelanega iz te sorte in tržne zanimivosti sorte.

Vrhunec vinogradniških del je trgategv grozdja, ki se lahko izvede ob tehnološki zrelosti grozdja, razen v primerih pridelave penečih in biser vin. Grozdje vsebuje med 150 in 250 gramov sladkorja na kilogram. Glavna sladkorja sta heksozi glukoza in fruktoza, majhen odstotek sladkorjev prispevajo pentoze (0,5 do 2,5 g/kg), ki ne fermentirajo. Ob zrelosti so najvažnejše sestavine grozdja sladkor, kisline (vinska, jabolčna, citronska...), mineralne, dušične in pektinske snovi, vitamini, dišiče in aromatične sestavine ter taninske snovi in barvila.

Če pridelovalec ne izpolnjuje pogojev glede trsnega izbora in pridelave grozdja, ima vinarski inšpektor pooblastilo, da:

- prepove sajenje in odredi uničenje trsov, ki niso v trsnem izboru,
- izloči iz prometa, zapleni, odredi predelavo ali odredi ustrezno označitev mošta, vina in drugih proizvodov:
 - če so pridelani iz grozdja vrst trte, ki niso *Vitis vinifera* ali ki niso križanec med *Vitis vinifera* in drugo vrsto rodu *Vitis*,
 - če so pridelani v RS iz grozdja medvrstnih križancev z vrsto *Vitis vinifera*,
 - katerih dejanske lastnosti oziroma geografsko poreklo ne ustrezajo označenim.

Pri nadzoru vsebine trsnega izbora ni bilo ugotovljenih nepravilnosti. Pri nadzoru vinogradov, ki niso vpisani v RPGV, so bile ugotovljene površine, zasajene s samorodnico. Te površine so pridelovalci evidentirali v RKG z vrsto rabe - drugi trajni nasadi.

Zaradi ekološke pridelave grozdja in posledično obdelave vinogradov v smislu »permakulture« se že pojavljajo težave, ki jih navajajo obdelovalci sosednjih intenzivnih vinogradov, ki se nanašajo predvsem na širjenje bolezni in škodljivcev.

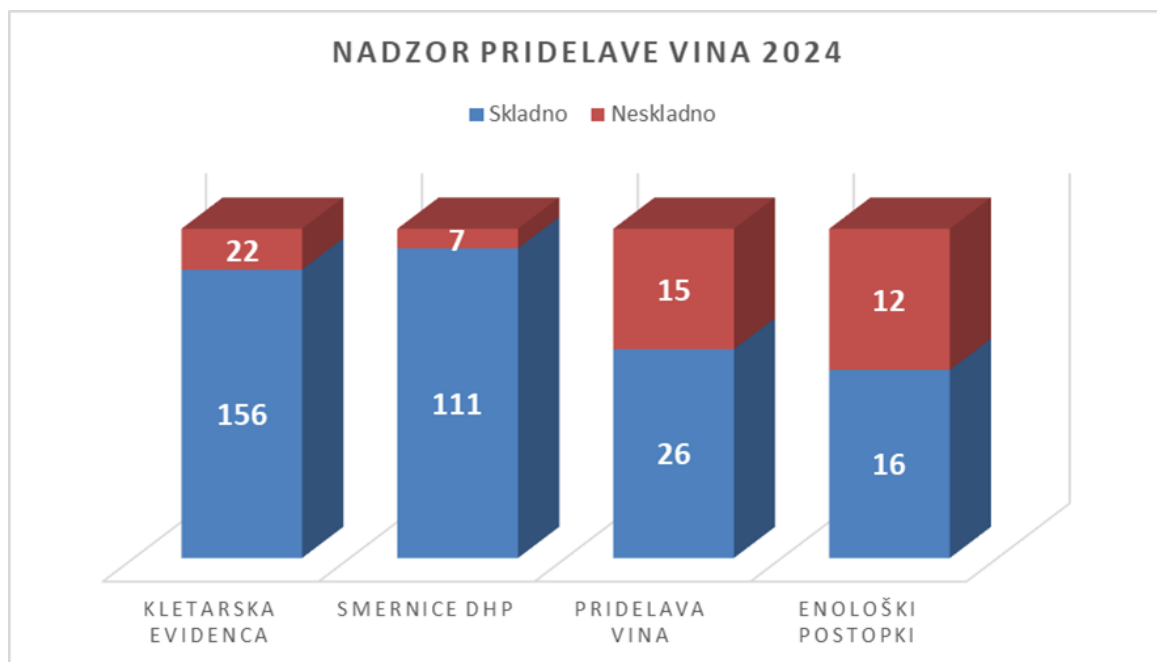
Po vsebinah pridelave grozdja je bilo opravljenih 741 pregledov in ugotovljenih 114 nepravilnosti. Vsebine nadzora pridelave grozdja so:

- omejitev največjega dovoljenega hektarskega pridelka grozdja: opravljeni so bili 3 pregledi, ugotovljena je bila 1 nepravilnost,
- tehnološka zrelost in kakovost grozdja: opravljenih je bilo 56 pregledov, ugotovljenih je bilo 13 nepravilnosti,

- izpolnjevanje pogojev za vpis v RPGV: opravljenih je bilo 487 pregledov, ugotovljenih je bilo 86 nepravilnosti,
- pridelovalna območja in trsni izbor: opravljenih je bilo 195 pregledov, ugotovljenih je bilo 14 nepravilnosti.

Pridelava mošta, vina in drugih proizvodov ter uporaba enoloških postopkov in sredstev

Prikaz števila opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave vina v letu 2024 je razviden iz slike 23.



Slika 23: Število opravljenih nadzorov in ugotovljenih nepravilnosti po vrstah nadzora glede pridelave vina v letu 2024.

Nadzor nad pridelavo in dodelavo grozdja, mošta in vina se vrši pri pridelovalcih oziroma na mestu pridelave ter obsega naslednje vrste nadzora:

- preverjanje kakovosti,
- nadzor varnosti (ostanki pesticidov, težkih kovin in nekovin, vsebnost prisotnost alergenov in mikrotoksinov),
- preverjanje geografskega porekla,
- ustrezna registracija pridelovalca – vpis v registre,
- sledljivost pridelave,
- sledljivost nabave enoloških sredstev, fitofarmaceutskih sredstev, čistil,
- sledljivost prodaje vina,
- nadzor vodenja evidenc (kletarska evidenca, uporaba enoloških sredstev, uporaba FFS, uporaba čistil),

- nadzor higienskih pogojev v kleti,
- nadzor tehničnih pogojev za predelavo grozdja v vino,
- obvladovanje kritičnih kontrolnih točk pri predelavi,
- umik/odpoklic nevarnega izdelka.

S ciljem, da se zajame čim širši spekter pridelovalcev, se nadzor nad pridelavo in dodelavo grozdja, mošta in vina razdeli med naslednje vrste pridelovalcev:

- *Pidelovalci, ki imajo dovoljenje za stekleničenje* in so si v zadnjem letu pridobili odločbe za ocenitev pridelanega vina.
- *Pidelovalci, ki imajo dovoljenje za stekleničenje* in si v zadnjem letu niso pridobili odločbe za ocenitev pridelanega vina. Ti pridelovalci lahko brez ocene tržijo samo vino brez geografskega porekla in navedbe sorte, ki se lahko daje v promet izključno kot originalno polnjeno vino. Pri teh pridelovalcih obstaja sum, da tržijo neocenjeno originalno polnjeno vino z navedenim geografskim poreklom ali celo navedeno sorto in/ali letnik.
- *Pidelovalci, ki nimajo dovoljenja za stekleničenje* in so si v zadnjem letu pridobili odločbe za ocenitev. Ti pridelovalci lahko tržijo samo neoriginalno polnjeno vino v svojem proizvodnem obratu ali na registrirani dodatni lokaciji vinske kleti ali dajo vino služnostno stekleničiti za to dejavnost registriranemu samostojnemu podjetniku ali pravni osebi.
- *Pidelovalci, ki nimajo dovoljenja za stekleničenje* in si v zadnjem letu niso pridobili odločbe za ocenitev. Pri teh pridelovalcih obstaja sum, da tržijo neocenjeno neoriginalno polnjeno vino.
- *Pidelovalci, ki so prijavili količino pridelka, ki odstopa od večletnega povprečja* (manj kot 5.000 kg grozdja na hektar ali več kot 16.000 kg grozdja na hektar). Pri teh pridelovalcih obstaja sum, da niso prijavili celotne količine pridelanega grozdja oziroma so kot svoj pridelek prijavili grozdje, ki ga niso pridelali sami.

Postopek pridelave vina se prične s pecljanjem in mletjem grozdja. Mletje ali drozganje se izvaja s posebnimi mlini, ki grozdnih jagod ne zmeljejo v celoti, temveč samo povzročijo, da jagodna kožica počí. Običajno se, predvsem v sodobni pridelavi vina, pri drozganju v pecljalniku ločijo jagode od pecljev. Pri pridelavi rdečih vin drozganju sledi maceracija zmletega grozdja. Maceracija omogoča podaljšan stik grozdnega soka s trdnimi deli grozdne jagode. Pri tem je posebej pomemben stik soka s kožico jagode, saj se pri tem izvaja ekstrakcija barve, arom, taninov in drugih snovi. Dolžina maceracije je odvisna od sorte grozdja in lahko traja več dni. Pri pridelavi rdečih vin se v postopku maceracije že začne alkoholno vrenje.

Pri pridelavi belih vin se drozga običajno takoj stisne, mošt, ki pri tem nastane, se praviloma še predbistri oziroma razsluzi. Z razsluzevanjem se odstranijo različne snovi, ki sedimentirajo in povzročajo preveliko motnost mošta. Pri pridelavi belih sort se maceracija izvaja pri proizvodnji t. i. oranžnih vin.

Mošt se nato pretoči v sode ali jeklene cisterne. Tu se običajno opravi tudi mlečnokislinska fermentacija ali razkis. S tem kletarji motečo jabolčno kislino v grozdu spremenijo v bolj prijetno mlečno, potem pa se prične končna fermentacija ali

alkoholno vrenje. Ta faza predstavlja glavni del pridelave vina, v njej pa kvasovke, ki so iz grozdnih jagod prešle v drozgo in mošt ali naknadno dodane selekcionirane kvasovke pretvarjajo sladkor v alkohol. Pri tem nastaja še vrsta stranskih produktov, ki kasneje vplivajo na aromo in značilnosti vina. Po končani fermentaciji, ko je večina sladkorjev pretvorjena v alkohol, se intenzivnost vrenja zmanjša, v vinu, ki nastane, pa vedno ostane nekaj ne povretega sladkorja.

Vse faze pridelave grozdja morajo slediti smernicam dobre higienske prakse (v nadaljevanju: smernice DHP). Naknadni nadzor nad dodelavo grozdja, mošta in vina se v fazi prometa z vinom opravi na podlagi nadzora evidence o uporabi FFS in nadzora kletarske evidence, kjer morajo biti zavedeni tudi vsi enološki postopki, ki so bili izvedeni pri pridelovalcih na mestu pridelave.

ZVin dovoljuje uporabo le predpisanih enoloških postopkov in enoloških sredstev pri pridelavi vina.

Glede vodenja kletarske evidence vinarski inšpektorji ugotavljajo, da jo dosledno vodijo predvsem večji pridelovalci, pri manjših pa se opažajo pomanjkljivosti, predvsem pri evidentiranju prodaje vina. Glede na to, da so pridelovalci vina, ki so fizične osebe, obdavčeni po katastrskem dohodku in niso zavezanci za izdajo računov, je otežen nadzor prodanih količin vina. Nadzor nad pridelanimi in prodanimi količinami omogočajo podatki o prijavi pridelka in zalog, podatek o stanju količin v kleti, razlika med pridelanimi količinami in stanjem v kleti, ob upoštevanju lastne porabe, je prodana količina vina, ki mora biti razvidna iz kletarske evidence.

Kletarska evidenca je sestavni del smernic DHP za predelavo grozdja v vino. Dobra higienska praksa za predelavo grozdja v vino vključuje vse faze od trgatve grozdja do prodaje vina in s tem zagotavlja visoko raven varovanja zdravja potrošnikov vina.

Z upoštevanjem Uredbe (ES) št. 178/2002 o določitvi splošnih načel in zahtevah živilske zakonodaje se zmanjšujejo ovire za promet z vinom znotraj držav članic EU.

Po Uredbi (ES) št. 852/2004 o higieni živil je za zagotovitev varnosti hrane potreben celovit pristop od kraja primarne proizvodnje do vključno dajanja proizvodov v promet. Vsak nosilec živilske dejavnosti v živilski verigi mora zagotoviti, da varnost hrane ni ogrožena.

Za zagotavljanje varnih vinskih proizvodov z nadzorom nad dejavniki tveganja za varnost vina vso odgovornost prevzamejo izvajalci živilske dejavnosti. Smernice, ki so zasnovane na načelih HACCP, spodbujajo uporabo ustreznih higienskih praks na kmetiji, zato pridelovalcem in predelovalcem svetujemo njihovo uporabo, lahko pa si tudi sami ustvarijo lasten sistem nadzora nad dejavniki tveganja. Lastni nadzor pridelovalca ali predelovalca nad tveganji ne nadomešča uradnega nadzora.

V kolikor kakšna od tradicionalnih metod proizvodnje, predelave, distribucije ali zaradi posebnih geografskih pogojev odstopa od ustaljene prakse, se zahteve lahko prilagodijo na nacionalnem nivoju.

Nosilci živilske dejavnosti vzpostavijo, izvajajo in vzdržujejo redne postopke, ki temeljijo na načelih HACCP ter vzpostavijo vodenje evidenc, sorazmernih z vrsto in velikostjo živilske dejavnosti, kar dokazuje učinkovito uporabo ukrepov. Evidence

morajo biti sproti osvežene, hranjene skozi ustrezno obdobje in vedno na voljo pristojnemu nadzornemu organu.

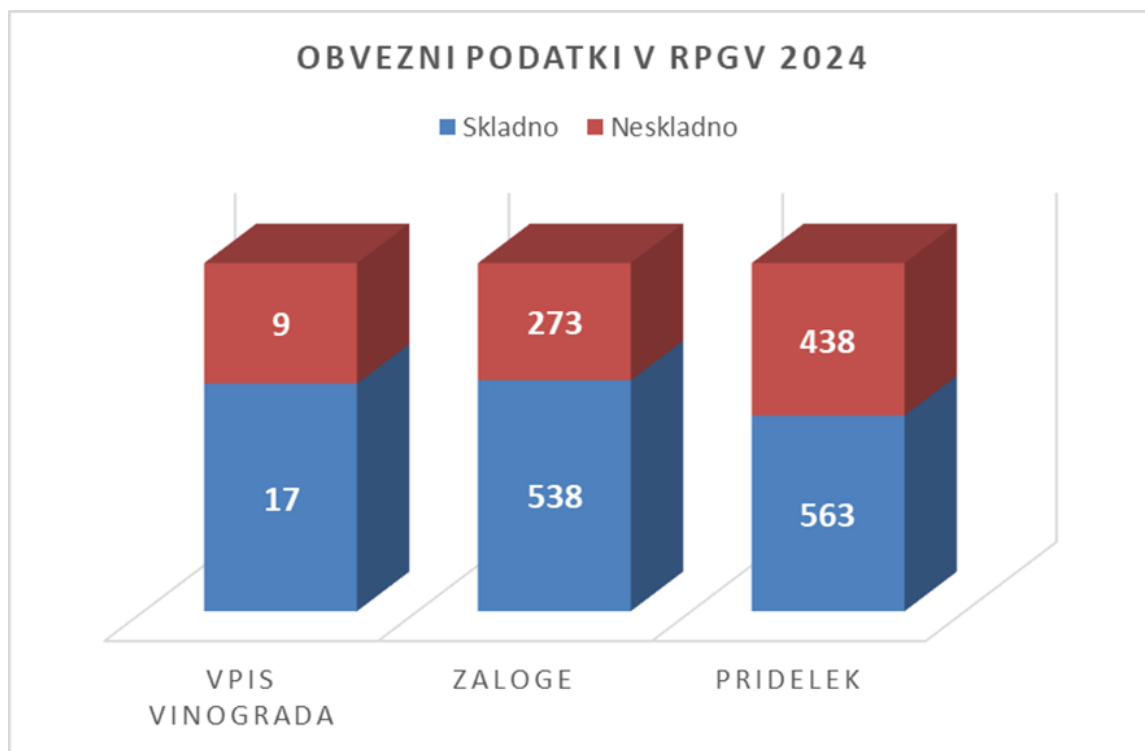
Po vsebinah pridelave grozdja, mošta in vina je bilo opravljenih 365 pregledov in ugotovljenih 56 nepravilnosti:

- vodenje kletarske evidence o pridelavi: opravljenih je bilo 178 pregledov, ugotovljenih je bilo 22 nepravilnosti,
- smernice dobre higienske prakse: opravljenih je bilo 118 pregledov, ugotovljenih je bilo 7 nepravilnosti,
- postopki pridelave mošta, vina: opravljenih je bilo 41 pregledov, ugotovljenih je bilo 15 nepravilnosti,
- nadzor uporabe enoloških postopkov in sredstev: opravljenih je bilo 28 pregledov, ugotovljenih je bilo 12 nepravilnosti.

REGISTER PRIDELOVALCEV GRODZJA IN VINA - RPGV

Inšpekcija za vinarstvo vrši administrativni nadzor podatkov o pridelovalcih in dodelovalcih grozdja in vina v RPGV, ki ga vodi MKGP. Preverja se podatke po različnih vsebinah, in sicer vsebine izpolnjevanja pogojev za vpis pridelovalcev v register, pogojev za uporabo zaščitene geografske oznake, pogojev za pridelavo grozdja in vina, pravilnost vpisane sorte, števila trsov in sadilne razdalje, prijavljene zmanjšane količine pridelka, izvedenih enoloških postopkov in prijava obveznih podatkov v RPGV (vpis vinograda, prijava zaloga, prijava pridelka).

Skupno je bilo opravljenih 1.838 preverb podatkov v RPGV in ugotovljenih 720 nepravilnosti. Največji delež nadzora predstavlja nadzor vpisanih obveznih podatkov v registru, to je vpis vinogradniških površin nad 5 arov, vsakoletna prijava zaloga vina in prijava pridelka grozdja, mošta in vina. Prikaz števila ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah obvezne prijave površin vinogradov, pridelka grozdja, mošta in vina, zaloga vina ter ostalih obveznih podatkov v letu 2024 je razviden iz slike 24.



Slika 24: Število ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah obvezne prijave površin vinogradov, pridelka grozdja, mošta in vina, zalog vina ter ostalih obveznih podatkov v letu 2024.

Nadzor prijave obveznih podatkov v RPGV obsega nadzor:

- površine vinogradov, ki so večji od 5 arov in niso evidentirani v RPGV,
- prijave pridelka grozdja, mošta in vina,
- prijave zalog vina,
- hektarskih pridelkov letnika (nad/pod povprečjem),
- prijave enoloških postopkov,
- preverbe pogojev za uporabo geografskega porekla,
- pravilnosti prijave sorte in števila trsov.

Nadzor prijave obveznih podatkov v RPGV se vedno prične z administrativnim nadzorom, v primeru ugotovljenih nepravilnosti se po uradni dolžnosti izvede inšpekcijski ugotovitveni postopek ter prekrškovni postopek.

Podatke o pridelku grozdja, mošta, vina oziroma drugih proizvodov in zalog vina morajo upravni enoti sporočiti pridelovalci, ki:

- obdelujejo najmanj 0,1 ha (10 ar) vinogradov,
- del ali celoten pridelek grozdja, mošta, vina oziroma drugih proizvodov tržijo ne glede na površino.

Vpis vinogradov

V RPGV so se dolžni vpisati vsi pridelovalci, ki obdelujejo nad 0,05 ha (5 a) površine vinogradov.

Tako je v RPGV vpisanih 26.400 pridelovalcev grozdja in skoraj vsi so tudi pridelovalci vina. Za stekleničenje je registriranih približno 2.700 pridelovalcev.

Strmo narašča vključenost kmetijskih gospodarstev v ekološko pridelavo grozdja - v letu 2022 je bilo v ekološko pridelavo vključenih 955 ha vinogradov, kar predstavlja približno 6% slovenskih vinogradov.

Ocenjuje se, da je v RS nekaj manj kot 16.500 ha obdelanih vinogradov, v RPGV pa je vpisanih 14.357 ha, pri čemer se pridelek prijavlja iz 13.000 ha. Glede razhajanja vrednosti o obdelanih površinah vinogradov in med površinami vinogradov, iz katerih se pridelek redno prijavlja, nastaja razlika površin, iz katerih pridelek ni evidentiran in lahko njegovo količino le ocenimo. Inšpekcija za vinarstvo na podlagi ZVin izvaja nadzor nad obvezo vpisa vinogradov v register. Ugotavlja se, da so vinogradi, ki niso vpisani v register, izredno majhni in razdrobljeni, zato njihovi obdelovalci niso zavezanci za vpis v RPGV. V naravi gre za vinograde, ki so manjši od 0,5 ar ter so v naravi opuščene in zaraščene terase ali manjši vinogradi z večjo medvrstno razdaljo.

Vinarski inšpektorji pregledujejo podatke v registru na osnovi izpisov iz RKG in ortofoto posnetkov. V primeru nejasnosti glede opuščanja in zaraščanja pa se opravi tudi terenski ogled vinograda.

V Podravju se zaradi stečaja nekaj večjih vinarskih podjetij izredno povečuje obseg zapuščenih vinogradov. Neobdelani vinogradi so prav tako posledica neurejenega nasledstva gospodarjev vinogradniške kmetije in tudi zato, ker Sklad kmetijskih zemljišč in gozdov RS težko najde novega zakupnika, ki bi obdeloval slabo vzdrževane vinograde.

Manjši vinogradniki krčijo vinograde, ob tem pa pozabijo na obveznost izbrisa vinogradniških površin oziroma vinograda iz RPGV in spremembo namenske rabe zemljišča v RKG.

Po vsebini nadzora obveznosti vpisa vinogradov v RPGV je bilo opravljenih 26 nadzorov in ugotovljenih 9 nepravilnosti.

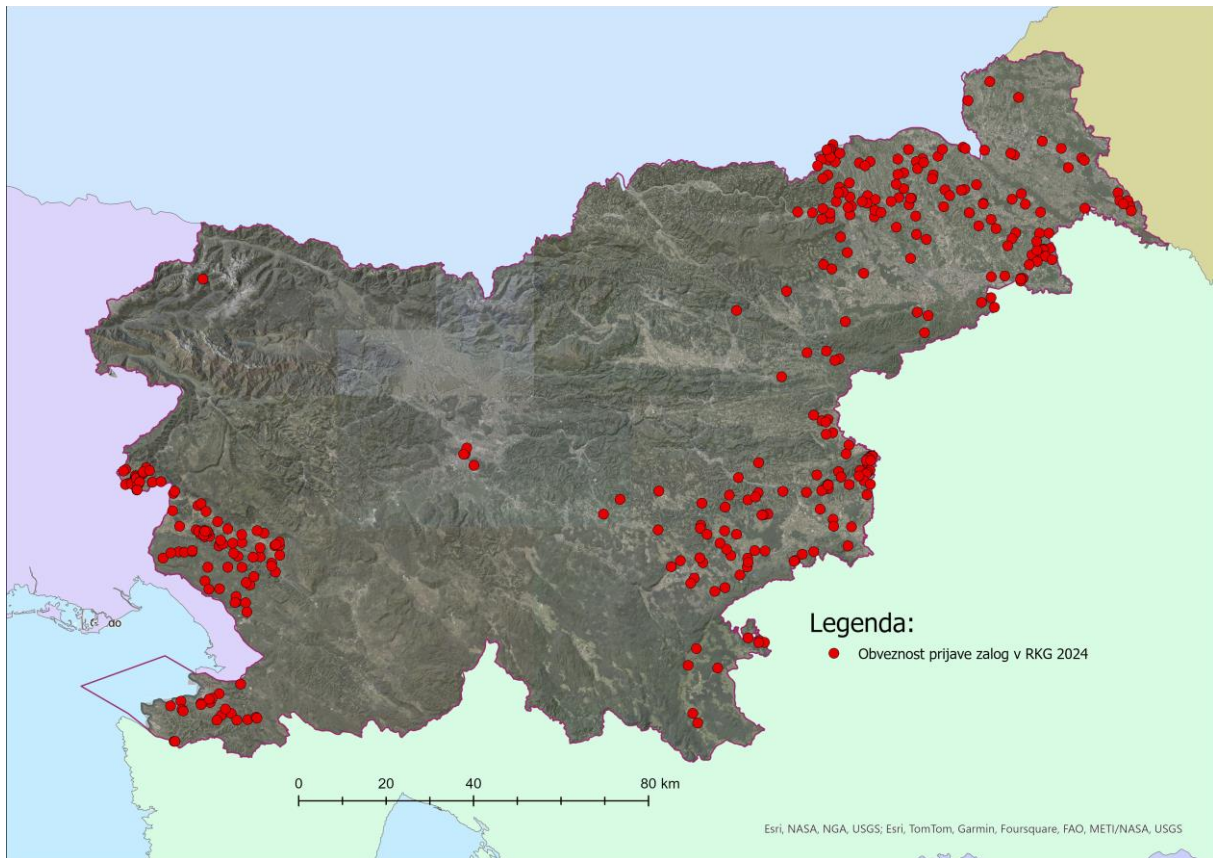
Prijava zalog vina

Namen nadzora prijave zalog vina je zmanjšati delež pridelovalcev, ki ne prijavijo zalog ter s tem preprečiti promet z grozdom in vinom brez ustreznih listih.

ZVin v 7. alineji prvega odstavka 15. člena določa, da se v RPGV vpišejo podatki o zalogah mošta, vina in drugih proizvodov. Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina v 17. členu določa, da mora pridelovalec do 7. septembra prijaviti zaloge vina na dan 31. julij v letu prijave.

Po vsebini obveznosti prijave zalog vina je bilo opravljenih 811 pregledov in ugotovljenih 273 nepravilnosti.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave zalog vina v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2024 je razvidna iz slike 25.



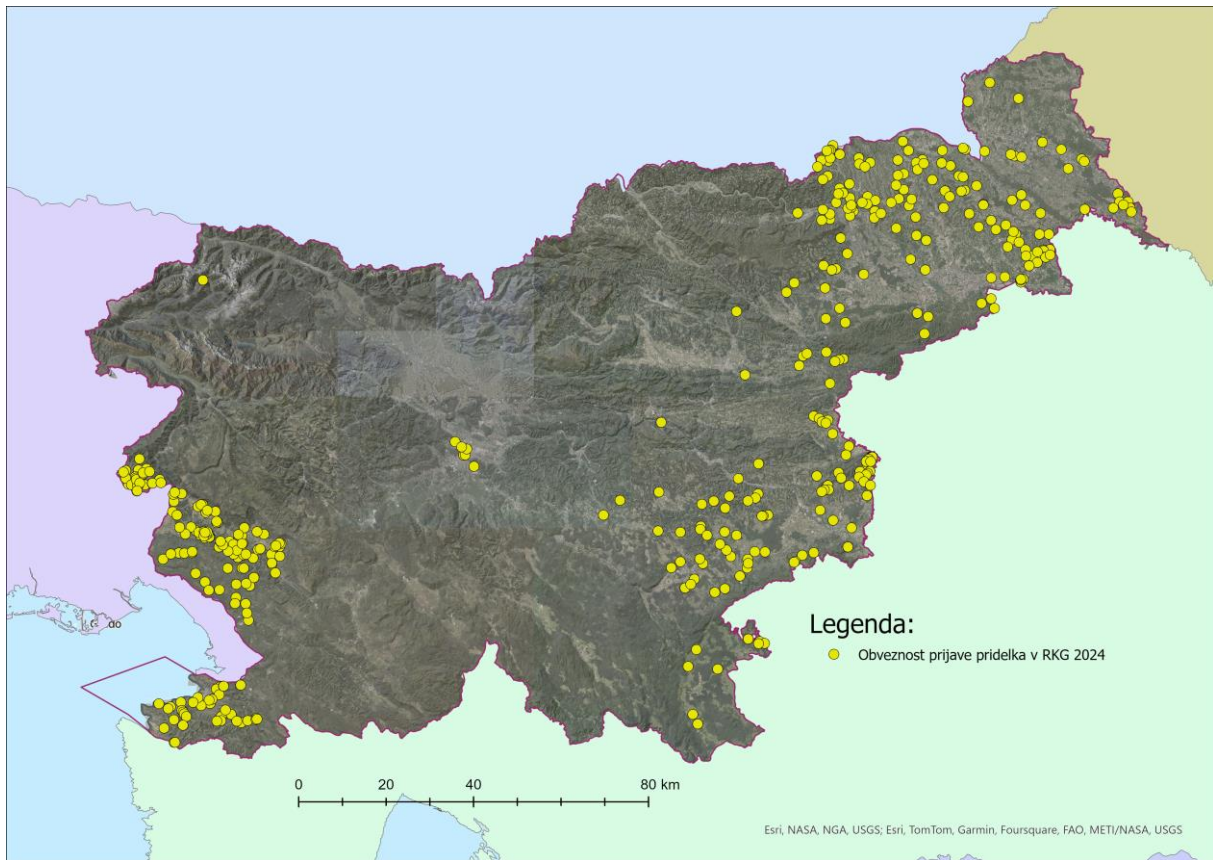
Slika 25: Lokacije opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave zalog vina v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2024.

Prijava pridelka grozdja, mošta in vina

Namen nadzora je zmanjšati delež pridelovalcev, ki ne prijavijo pridelka grozdja, mošta in vina ter s tem preprečiti promet z grozdom in vinom brez ustreznih listih.

ZVin v 6. alineji prvega odstavka 15. člena določa, da se v RPGV vpišejo podatki o pridelku: količina pridelanega grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov po sortah vinske trte, geografskem poreklu, podatki o odkupljenih in prodanih količinah, o enoloških postopkih ter ocenah mošta, vina in drugih proizvodov, pri pridelavi vrhunskega vina z zaščitnim geografskim poreklom pa tudi sladkorna stopnja v grozdu ob trgatvi. Pravilnik o registru pridelovalcev grozdja in vina v 13. členu določa, da morajo pridelovalci vsako leto, najpozneje do 20. novembra v letu trgatve prijaviti celoten pridelek grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov, vključno s pridelkom, namenjenim za lastno porabo. Pridelek grozdja iz kasnejših posebnih trgatav, ki se zgodijo po 20. novembru, pa morajo pridelovalci priglasiti najkasneje dvajset dni po opravljeni trgatvi, ob predložitvi zapisnika o ogledu pooblaščenice organizacije.

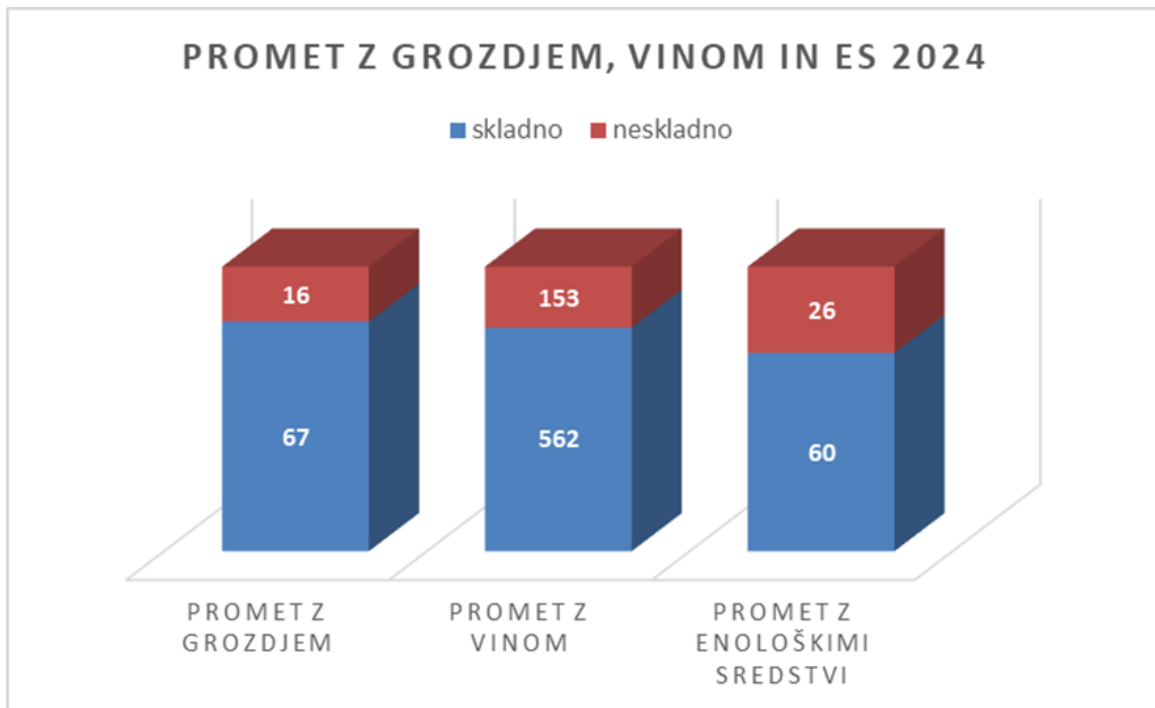
Po vsebini obveznosti prijave pridelka je bilo opravljenih 1001 pregledov in ugotovljenih 438 nepravilnosti. Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave pridelka v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2024 je razvidna iz slike 26.



Slika 26: Lokacije opravljenih nadzorov po vsebini obveznosti prijave pridelka v Register pridelovalcev grozdja in vina v letu 2024.

PROMET Z GROZDJEM, MOŠTOM IN ENOLOŠKIMI SREDSTVI

Število ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah prometa z grozdzem, vinom in enološkimi sredstvi v letu 2024 je razvidno iz slike 27.



Slika 27: Število ugotovljenih skladnosti in neskladnosti po vsebinah prometa z grozdzem, vinom in enološkimi sredstvi v letu 2024.

Promet z grozdzem

Nadzor prevoza grozolja se je opravljal z namenom povečanja deleža prijavljenega pridelka grozolja in omejevanja nelojalne konkurence registrirani pridelavi vina. Pri nadzoru sodelujejo predstavniki Policije ali FURS, ki ustavijo vozilo in legitimirajo voznika, saj vinarski inšpektorji nimajo pooblastil za ustavljanje vozil v prometu.

ZVin v drugem odstavku 45. člena določa, da morajo grozdje, mošt, vino in druge proizvode iz grozolja in vina v prometu spremljati predpisane listine. Te niso potrebne v primerih iz 9. člena Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273 z dne 11. decembra 2017 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede sistema dovoljenj za zasaditev vinske trte, registra vinogradov, spremnih dokumentov in certificiranja, registra o prejemu in izdaji, obveznega prijavljanja, uradnega obveščanja in objavljanja sporočenih informacij ter o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede ustreznih preverjanj in kazni, spremembi uredb Komisije (ES) št. 555/2008, (ES) št. 606/2009 in (ES) št. 607/2009 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 436/2009 in Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/560 in sicer, če vinski proizvodi, ki se prevažajo od vinograda do prostorov za pridelavo vina, med prostoroma istega podjetja ali med prostori v lasti skupine pridelovalcev, brez spremembe lastnika, če se prevoz izvede za namene pridelave vina, predelave, skladiščenja ali stekleničenja, kadar celotna cestna razdalja ne presega 70

kilometrov in se prevoz izvede izključno na ozemlju ene same države članice ali ga odobrijo pristojni organi zadevnih držav članic. Pri razdalji nad 70 kilometrov ali če grozdje vozi kupec oziroma nekdo v njegovem imenu, pa mora prevoz grozdja obvezno spremljati spremni dokument.

Ustrezne listine določata Delegirana uredba Komisije (EU) 2018/273 z dne 11. decembra 2017 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede sistema dovoljenj za zasaditev vinske trte, registra vinogradov, spremnih dokumentov in certificiranja, registra o prejemu in izdaji, obveznega prijavljanja, uradnega obveščanja in objavljanja sporočenih informacij ter o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1306/2013 Evropskega parlamenta in Sveta glede ustreznih preverjanj in kazni, spremembi uredb Komisije (ES) št. 555/2008, (ES) št. 606/2009 in (ES) št. 607/2009 ter razveljavitvi Uredbe Komisije (ES) št. 436/2009 in Delegirane uredbe Komisije (EU) 2015/560 in Pravilnik o kletarski evidenci in spremnih dokumentih za promet z vinom.

Spremni dokument za prevoz grozdja, mošta, vina in drugih proizvodov s poreklom v RS, ki se začne in konča na ozemlju RS, mora vsebovati podatke iz priloge V Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273 z dne 11. decembra 2017 in je lahko:

- na obrazcu, ki je priloga Pravilnika o kletarski evidenci in spremnih dokumentih za promet z vinom,
- na obrazcu, ki je priloga Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273,
- katerikoli drug dokument z zahtevanimi podatki, iz katerih je razvidno kdo, kdaj, kam, komu in koliko grozdja prevaža, katero grozdje in kdo je grozdje pridelal.

Spremni dokument izpolni pridelovalec sam in je sestavljen iz izvirnika in dveh kopij. Če je dokument potrjen s strani uradnega organa, služi tudi kot dokazilo o poreklu pridelka. Za namen prevoza pa imata uradno izdani izpolnjeni spremni dokument in dokument, z vsemi zahtevanimi podatki, ki ga izpolni pridelovalec sam, enako vrednost.

V primeru nakupa grozdja kopijo spremnega dokumenta obdrži pridelovalec, izvirnik kupec posreduje na upravno enoto, ki mu vpiše kupljen pridelek, drugo kopijo pa obdrži kupec.

V primeru prodaje končnemu potrošniku je potreben spremni dokument, ne glede na razdaljo. Kupec obdrži kopijo spremnega dokumenta, pridelovalec pa izvirnik posreduje na upravno enoto, ki mu razknjiži grozdje kot prodano končnemu potrošniku, drugo kopijo pa obdrži.

Izvod spremnega dokumenta mora imeti voznik pri sebi za vsak prevoz posebej.

Pri prevozu grozdja ali vina med državami je potreben spremni dokument na podlagi a) alineje 1. odstavka 10. člena Delegirane uredbe Komisije (EU) 2018/273 z dne 11. decembra 2017.

Pravne osebe in samostojni podjetniki lahko kupijo grozdje za predelavo v vino in nadaljnje trženje. Fizične osebe ne smejo odkupovati grozdja, mošta in vina, izjemoma grozdje zgolj za lastno porabo in ne za nadaljnji promet z vinom.

V primeru naravne nesreče, ko je pridelek lastnega grozdja zmanjšan za več kot 60 % glede na triletno povprečje, je v četrtem odstavku 13. člena ZVin določeno, da lahko fizična oseba izvede dokup grozdja za nadaljnjo predelavo iz vinorodnega okoliša

oškodovanega pridelovalca grozdja. V tem primeru se prijava grozdja opravi na ime pridelovalca, vino pa na ime kupca.

V letu 2024 so bili pregledi prevoza grozdja ter prometa z grozdom in moštom opravljeni v času trgatve na mestu odkupa grozdja, pri odkupovalcih vina, ki so praviloma večje kleti in izpolnjujejo pogoje za odkup grozdja za nadaljnjo predelavo.

Opravljenih je bilo 83 nadzorov pri pridelovalcih, ki so vršili promet z grozdom, pri čemer je bilo ugotovljenih 16 nepravilnosti.

Pri nadzoru prometa z grozdom v času trgatav je bilo ugotovljeno, da se je nedovoljen promet z grozdom med pridelovalci, ki opravljajo dejavnost kot fizične osebe, zmanjšal. Enako velja tudi za nedovoljen promet z grozdom med različnimi vinorodnimi okoliši za pridelavo kakovostnih vin, zmanjšal se je tudi delež prometa z vinom brez predpisanih listin, k čemur je prispevala tudi sprememba zakonskih predpisov v letu 2013, s katero se je omejil promet z neoriginalno polnjenim vinom samo pri samem pridelovalcu v njegovi kleti, na turističnih kmetijah z lastno pridelavo vina in na registriranih dodatnih lokacijah vinskih kleti.

Promet z vinom

Ob kontroli prometa z vinom se je izvajal poostren nadzor označevanja in oglaševanja, ki se je izvajal v trgovinah, v vinotekah, pri veleprodaji, pri uvoznikih, na spletnih straneh, pri pridelovalcih in na njihovih dodatnih lokacijah ter v kmetijskih trgovinah, v gostinskih objektih, na turističnih kmetijah, sejnih in prireditvah.

Na registriranih dodatnih lokacijah vinskih kleti se je ob nadzoru prometa z vinom hkrati preverjal vpis in delovanje dodatnih lokacij vinskih kleti, ki so registrirane na celotnem območju RS. V njih se lahko vrši tudi promet z neoriginalno polnjenim vinom v imenu pridelovalca.

V letu 2024 je bila večja pozornost namenjena nadzoru prometa z nizkocenovnim uvoženim vinom, ki se nahaja v različnih trgovskih verigah, po trgovskih centrih na območju celotne RS. Z vzorčenjem omenjenega vina se je preverjala kakovost in primernost za promet, hkrati pa tudi ustreznost označevanja vina.

Po vsebini nadzora prometa z vinom je bilo skupno opravljenih 715 nadzorov in ugotovljenih 153 nepravilnosti.

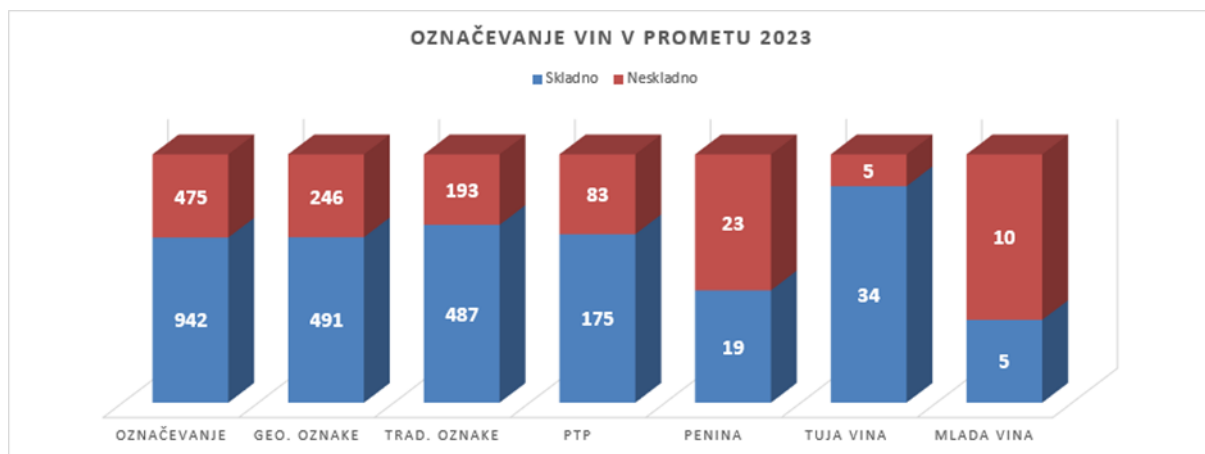
Promet z enološkimi sredstvi

Nadzor prometa z enološkimi sredstvi se je vršil v času pred trgatvijo. Pregledovali so se pogoji za prodajo enoloških sredstev, opremljenost s predpisanimi deklaracijami in priloge ustreznih in jasnih navodil za uporabo v slovenskem jeziku. Opravljena so bila vzorčenja ciljno izbranih enoloških sredstev v prometu pri trgovcih in distributerjih z namenom nadzora nad morebitno vsebnostjo nedovoljenih snovi.

Opravljenih je bilo 86 pregledov, pri čemer je bilo ugotovljenih 26 nepravilnosti.

Označevanje vina in enoloških sredstev

Število nadzorov in število ugotovljenih nepravilnosti po vsebinah označevanja vina v letu 2024 je razvidno iz slike 28.



Slika 28: Podatki nadzora in število ugotovljenih nepravilnosti po vsebinah označevanja vina v letu 2024: geografske označbe, tradicionalni izrazi, penine, tuja in mlada vina.

Z nadzori glede označevanja in oglaševanja vina se zagotavlja varovanje potrošnikov pred zavajajočim označevanjem in oglaševanjem (preverjanje geografskega porekla, izpisa deklaracije, prehranskih in zdravstvenih trditev, uporabo blagovnih znamk in podatkov), ki bi potrošnika zavajali ali spravili v zmotu.

Označevanje vina

Označevanje vina urejajo evropski predpisi o skupni ureditvi trgov kmetijskih proizvodov, med katere sodi tudi trg z vinom in sicer Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 ter Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/33 z dne 17. oktobra 2018 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vlogami za zaščito označb porekla, geografskih označb in tradicionalnih izrazov v vinskem sektorju, postopkom ugovora, omejitvami uporabe, spremembami specifikacij proizvoda, preklicem zaščite ter označevanjem in predstavitvijo. V delih, ki niso urejeni s sektorskimi zakonskimi predpisi za vino, veljajo za označevanje vina in drugih proizvodov vinske trte horizontalni zakonski predpisi o označevanju živil in sicer Uredba (EU) št. 1169/2011 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o zagotavljanju informacij o živilih potrošnikom, spremembah uredb (ES) št. 1924/2006 in (ES) št. 1925/2006 Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Komisije 87/250/EGS, Direktive Sveta 90/496/EGS, Direktive Komisije 1999/10/ES, Direktive 2000/13/ES Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Komisije 2002/67/ES in 2008/5/ES in Uredbe Komisije (ES) št. 608/2004.

ZVin določa, da se za označevanje mošta, vina in drugih proizvodov (na etiketah, embalaži, dokumentih in reklamnem gradivu, pri ponudbi končnemu potrošniku) lahko

uporabljajo le predpisane označbe in embalaža. To dvojje potrošnika ne sme zavajati v zмотo glede geografskega porekla, kakovosti, sestavin, sort grozdja, morebitnih odlikovanj, pridelovalcev, posebnih postopkov pridelave ter drugih lastnosti mošta, vina in drugih proizvodov.

Z 8. decembrom 2023 so pričela veljati nova pravila označevanja v skladu z določili Uredbe (EU) 2021/2117 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o spremembi uredb (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil, (EU) št. 251/2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in (EU) št. 228/2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije, ki vključujejo vse kategorije proizvodov vinske trte in aromatizirane vinske proizvode iz Uredbe (EU) št. 251/2014 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in o razveljavitvi Uredbe Sveta (EGS) št. 1601/91. Obvezna je navedba sestavin in hranilne vrednosti ter poimenovanje kategorije proizvoda vinske trte, ki ga lahko spremlja izraz "dealkoholiziran" ali izraz "delno dealkoholiziran" in minimalni rok trajanja za dealkoholizirane ali delno dealkoholizirane proizvode vinske trte. Za večino slovenskih proizvajalcev je obveznost nastala z označevanjem vin letnika 2024, v povezavi s čimer se je zasledilo znatno povečanje prošenj za pregled osnutkov deklaracij za vina, ki jih pridelovalci usmerjajo na Inšpekcijo za vinarstvo. Posamezni pridelovalci, še preden nudijo originalno polnjeno vino na tržišču, preverijo pravilnost in ustreznost izpisa deklaracije za vino tudi pri posameznih kontrolnih organizacijah (Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano, Bureaux Veritas in Kmetijsko gozdarski zavodi).

Ob spremembah obveznih označb vina je bilo posledično na trgu več nepravilno označenih vin, predvsem glede obveznih navedb sestavin in hranilne vrednosti, geografskih označb in tradicionalnih izrazov ter glede navajanja nekaterih drugih obveznih oznak na vinski etiketi (npr. navajanje alergenov in lot).

Skladno z Zakonom o javni rabi slovenščine mora biti vino, pridelano izven RS, pri prodaji na območju RS, na etiketi označeno v slovenskem jeziku. Pri tem se na prodajnih policah opaža nepravilna navedba oznak kakovostnih stopenj tujih vin, saj distributerji tradicionalne izraze, ki so zaščiteni za vina pridelana v RS, uporabljajo tudi za tuja vina oziroma tradicionalne izraze na etiketah tujih vin direktno prevajajo v slovenski jezik.

Na področju označevanja vina je inšpekcija za vinarstvo opravila 1.741 pregledov in ugotovila 406 nepravilnosti. Od tega je bilo opravljenih 683 pregledov glede ustreznosti navajanja geografskih oznak in pri tem ugotovljenih 196 nepravilnosti. Glede uporabe tradicionalnih izrazov je bilo opravljenih 527 pregledov, ugotovljenih nepravilnosti s tega področja pa 84.

Inšpekcija za vinarstvo je pregledala 129 primerov uporabe priznanih tradicionalnih poimenovanj (PTP), in sicer CVIČEK PTP, TERAN PTP, METLIŠKA ČRNINA PTP, BELOKRANJEC PTP, BIZELJČAN PTP, RITONJČAN PTP. Ugotovljenih nepravilnosti je bilo 38.

V prednovoletnem času je bil vršen poostren nadzor uporabe zaščenega tradicionalnega izraza PENINA, ker se lahko uporablja le za proizvode iz grozdja, za slovenska peneča vina in za peneča vina višjega kakovostnega razreda (kakovostno ali vrhunsko peneče vino z zaščenim geografskim poreklom). Opravljenih je bilo 27 pregledov, ugotovljenih je bilo 5 nepravilnosti.

Kontroliralo se je tudi označevanje TUJIH VIN, pri katerih se na deklaraciji dobesedno prevaja tradicionalne izraze, kar pa ni dovoljeno. Pregledanih je bilo 72 deklaracij, ugotovljenih nepravilnosti je bilo 7.

V prometu se je kontroliralo tudi MLADO VINO, ki je lahko kot tako označeno v prometu do 31.01. po letu trgatve. Število pregledov označevanja mladih vin je bilo 18, ugotovljene nepravilnosti so bile 4.

Označevanje enoloških sredstev

Poleg označevanja vina je bil opravljen tudi nadzor označevanja enoloških sredstev. Opravljenih je bilo 28 pregledov, kjer je bilo zaznanih 13 nepravilnosti.

VZORČENJE VINA IN ENOLOŠKIH SREDSTEV

V letu 2024 je bil izveden poostren nadzor vin v prometu glede na kakovostne in varnostne parametre ter enoloških sredstev v prometu. Ugotovljeno je bilo, da ostaja odstotek neprimernih vin za promet na nivoju zadnjih treh let in se giba okoli 16 %. Zvišal se je delež vin, ki bi jih bilo potrebno izločiti iz prometa zaradi kakovosti (napake ali bolezni) ali povišane vsebnosti elementov, kar je v nasprotju z dovoljenimi vrednostmi. Znižal se je delež vin, ki je bilo izločeno iz prometa zaradi neidentičnosti, kar pomeni, da se vino v embalaži ne ujema s številko odločbe, ki je navedena na deklaraciji.

Ob vzorčenju vin v prometu glede varnostnih parametrov se je pri enem vzorcu vina ugotovila presežena vsebnost snovi, kar je v nasprotju z dovoljenimi vrednostmi. Iz rezultatov analiz za prejeta oziroma uvožena vina je bilo razvidno, da izmerjeni parametri analiziranih vin niso presegali zakonsko predpisanih vrednosti. Pri vzorčenju enoloških sredstev ni bilo zaznanih vsebnosti nedovoljenih snovi.

VZORČENJE VINA NA PARAMETRE KAKOVOSTI IN PRIMERNOSTI ZA PROMET: V začetku leta 2024 je inšpekcija za vinarstvo za izvajanje analiz na kakovostne parametre in ugotavljanje primernosti vina za promet povabila pet akreditiranih pooblaščenih organizacij, in sicer tri zavode Kmetijsko gozdarsko zbornico Slovenije, Kmetijski inštitut Slovenije in Fabijan Lab, Zvonko Fabijan, s.p.. Nosilec pogodbe je bil en Kmetijsko gozdarski zavod, ki je z ostalimi štirimi podizvajalci podpisal celoletno pogodbo za analizo kakovostnih parametrov: kemijske analize in organoleptične ocene za 170 inšpekcijskih vzorcev vina.

VZORČENJE VINA NA VARNOSTNE PARAMETRE V VINU: Za analizo varnostnih parametrov v vinu je bil izbran Nacionalni laboratorij za zdravje, okolje in hrano (v

nadaljevanju: NLZOH). NLZOH je bil s strani IRSKGLR dne 19.04.2023, z odločbo št. 023-51/2023-8, na podlagi določb Uredbe o izvajanju uredbe (EU) o uradnem nadzoru in drugih uradnih dejavnostih na področju živil, krme, zdravja in dobrobiti živali ter zdravja rastlin in fitofarmaceutskih sredstev v povezavi z Uredbo (EU) 2017/625 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2017 o izvajanju uradnega nadzora in drugih uradnih dejavnosti, da se zagotovi uporaba zakonodaje o živilih in krmi, pravil o zdravju in dobrobiti živali ter zdravju rastlin in fitofarmaceutskih sredstvih imenovan za uradni laboratorij za izvajanje laboratorijskih analiz za potrebe uradnega nadzora varnosti vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina, glede prisotnosti alergenov, kovin, mikotoksinov, umetnih barvil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev za obdobje petih let, pod pogojem, da so ves čas izpolnjeni predpisani pogoji za določitev uradnega laboratorija. Odvzetih je bilo 19 vzorcev tujih vin in 6 vzorcev slovenskih vin.

IZOTOPSKE ANALIZE: Za analizo 10 vzorcev vina na izotopske analize je bil izbran Kmetijski inštitut Slovenije.

VZORČENJE ENOLOŠKIH SREDSTEV: Za analizo 16 vzorcev enoloških sredstev je bil izbran Kmetijski inštitut Slovenije.

IZVAJANJE URADNEGA NADZORA NA PODLAGI ANALIZE TVEGANJA: Ocena tveganja je osnovni kriterij in merilo za načrtovan odvzem vzorcev vina iz prometa ter enoloških sredstev. Namen uradnega nadzora je ugotavljanje kakovosti in primernosti za promet, varnostnih parametrov ter morebitnih goljufivih in zavajajočih praks. Analiza tveganja temelji na:

- ugotovljenih nepravilnostih v preteklem obdobju,
- velikosti proizvajalca ali pridelovalca (velikost vinograda, ki ga obdeluje pridelovalec oziroma količina odkupljenega grozdja pri polnilcih),
- obsegu proizvodnje,
- pridelavi vina z zaščitenim geografskim poreklom,
- številu opravljenih nadzorov v preteklem obdobju,
- sezonskemu in krajevemu pojavljanju v prometu,
- podatkih o novem pridelovalcu, proizvajalcu, polnilcu ali distributerju na slovenskem trgu,
- izvedenih enoloških postopkih ravnanja z vinom.

Pri spremljanju uvoza vina iz tretjih držav in prejema vina iz držav članic EU je ocena tveganja za odvzem vzorca sestavljena na osnovi:

- ugotovljenih nepravilnosti v preteklem obdobju,
- podatkov o novem uvozniku,
- večjega obsega uvoženih pošiljk vina,
- naključnega izbora za vzorčenje vina iz države EU in iz tretjih držav, ki vsebuje več kot 1.000 litrov, ne glede na obliko pakiranja (rinfuza ali polnjeno vino v predpisano embalažo).

Kakovostni parametri vina, identičnost z analizo in primernosti za promet

Z namenom kontrole kakovosti in zaščite geografskega porekla je bilo odvzetih 170 vzorcev vina, od tega 4 peneča vina, tako v prometu v gostinstvu in trgovini, kot tudi pri samih pridelovalcih. Število opravljenih analiz po parametrih kakovostih je razvidno iz spodnje preglednice.

Preglednica 20: Pregled števila opravljenih analiz po parametrih kakovosti v letu 2024.

PARAMETRI ANALIZE	Št. vzorcev
alkohol v vol. %	170
relativna gostota pri 20 oC	170
Skupni sladkor (glukoza + fruktoza) v g/l	170
skupni ekstrakt v g/l	170
ekstrakt brez sladkorja v g/l	170
skupna kislina, računana kot vinska kislina, v g/l	170
Hlapna kislina, računana kot očetna kislina, v g/l	170
prosta žveplasta kislina v mg/l	170
skupna žveplasta kislina v mg/l	170
pH	170
tlak CO ₂ pri penecih vinih, pri 20°C, bar	4

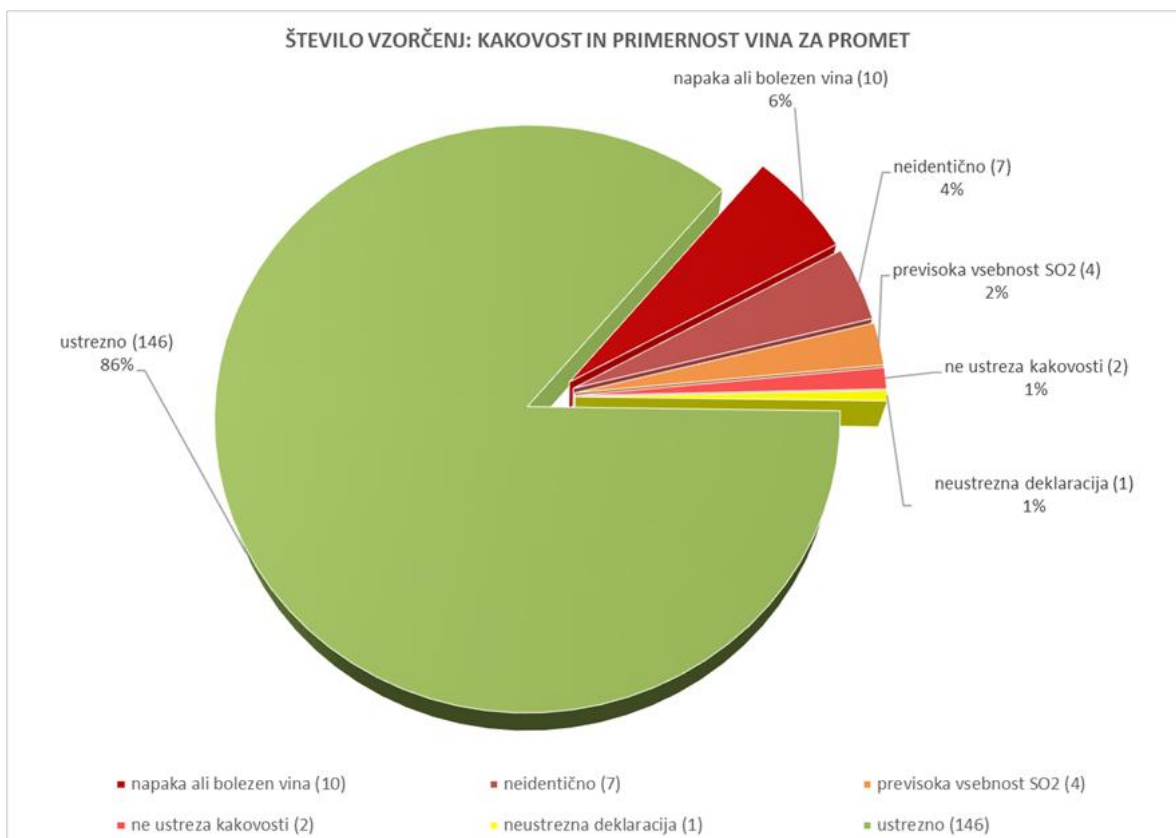
Rezultati:

Od odvzetih 170 vzorcev vina je bilo 24 izločenih iz prometa, kar predstavlja 16,4 % celotne količine. Od tega ni bilo primernih za promet 16 vzorcev:

- v 4 primerih je bil razlog previsoko skupno žveplo,
- v 2 primerih vino ni ustrezalo predpisanim kakovostnim parametrom,
- v 10 primerih je bila ugotovljena napaka vina.

7 vzorcev ni bilo identičnih z analizo pooblaščenega laboratorija ter 1 vzorec ni imel skladne deklaracije.

Prikaz vzorčenja vin v prometu glede na kakovostne parametre in primernost vina za promet v letu 2024 je razviden iz spodnje slike.



Slika 29: Prikaz vzorčenja vin v prometu glede na kakovostne parametre in primernost vina za promet v letu 2024.

Vzorčenje vina glede varnostnih parametrov v vinu

Na parametre varnosti glede prisotnosti alergenov, kovin, mikotoksinov, umetnih barvil in ostankov fitofarmaceutskih sredstev je bilo analiziranih 19 vzorcev tujih vin in 6 vzorcev slovenskih vin.

Vino iz uvoza iz tretjih držav ter vnosa iz drugih držav članic

Na portalu eDavki inšpekcija za vinarstvo dnevno spremlja podatke o prispelih pošiljkah vina uvoza iz tretjih držav in iz držav članic na podlagi podatkov iz carinskega (SIAS) in trošarinskega (EMCS) informacijskega sistema.

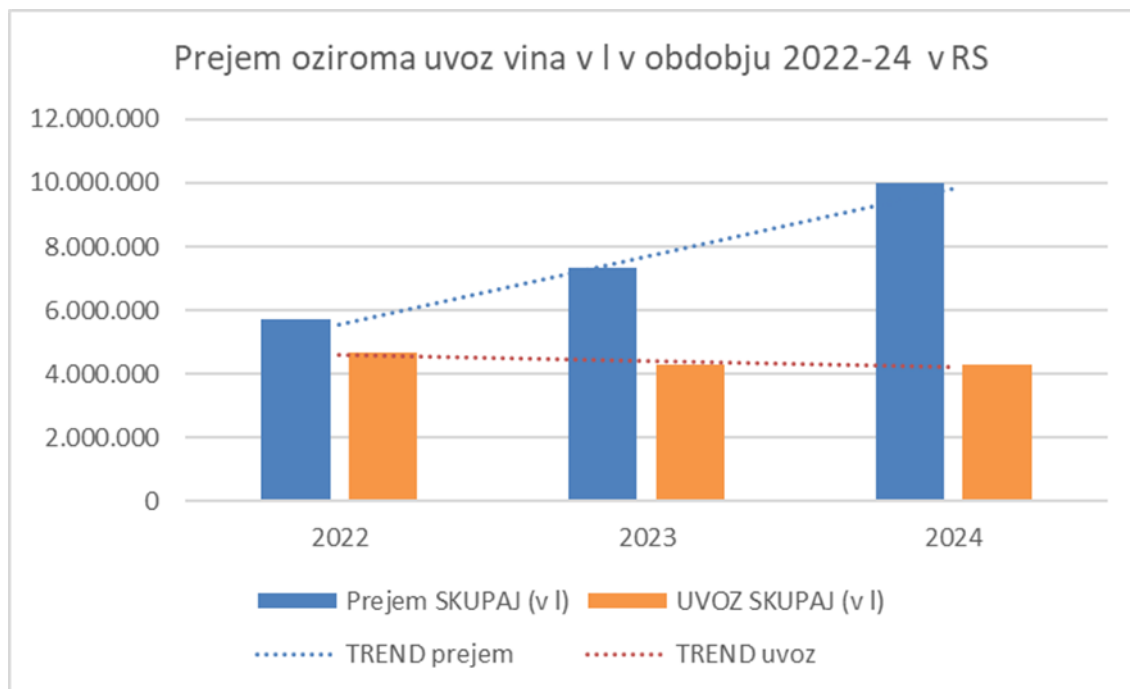
Prav tako inšpekcija za vinarstvo prejme osnovne podatke o pošiljki iz elektronskih sistemov SICIS in EMCS, in sicer s podatki o datumu odpreme in prejema, identifikaciji iz evidence, pošiljatelja in prejemnika blaga v RS, o količini in teži pošiljke ter načinu pakiranja. Vzorčenje pošiljk se opravi na podlagi ocene tveganja.

V uvozu vina količinsko prevladuje vino brez označbe porekla in geografske označbe, ki ga glede na strukturo pridelave in potrošnje primanjkuje, izvažata pa se predvsem vino z označbo porekla, ki se ga tudi največ pridelava. Glavni izvozni trgi za slovensko vino so Nemčija, ZDA, Hrvaška, Nizozemska, Bosna in Hercegovina ter v zadnjih letih

Češka. Največ vina v letu 2024 je bilo v RS pripeljanega iz Italije, Makedonije, Madžarske, Kosova, Španije in Avstrije.

V letu 2024 je v RS prispelo 9.981.861 litrov vina iz držav članic EU in 4.274.812 litrov vina iz uvoza iz tretjih dežel, v skupno 16.397 pošiljkah. Inšpekcija za vinarstvo je obravnavala zgolj pošiljke nad 1.000 litrov, kar količinsko pomeni 2.043 pošiljk vina v skupni količini 12.921.028 litrov (8.710.453 litrov iz prejema ter 4.210.575 litrov vina iz uvoza iz tretjih držav). V letu 2024 je inšpekcija za vinarstvo spremljala 606 različnih pošiljateljcev vina iz 20 držav članic EU in 76 uvoznikov vina iz 18 tretjih dežel.

Skupne količine pošiljk vina iz EU ter uvoza vina iz tretjih držav v litrih v obdobju 2022 – 2024 ter prikaz trenda prejema oziroma uvoza vina so prikazane s sliko 30.

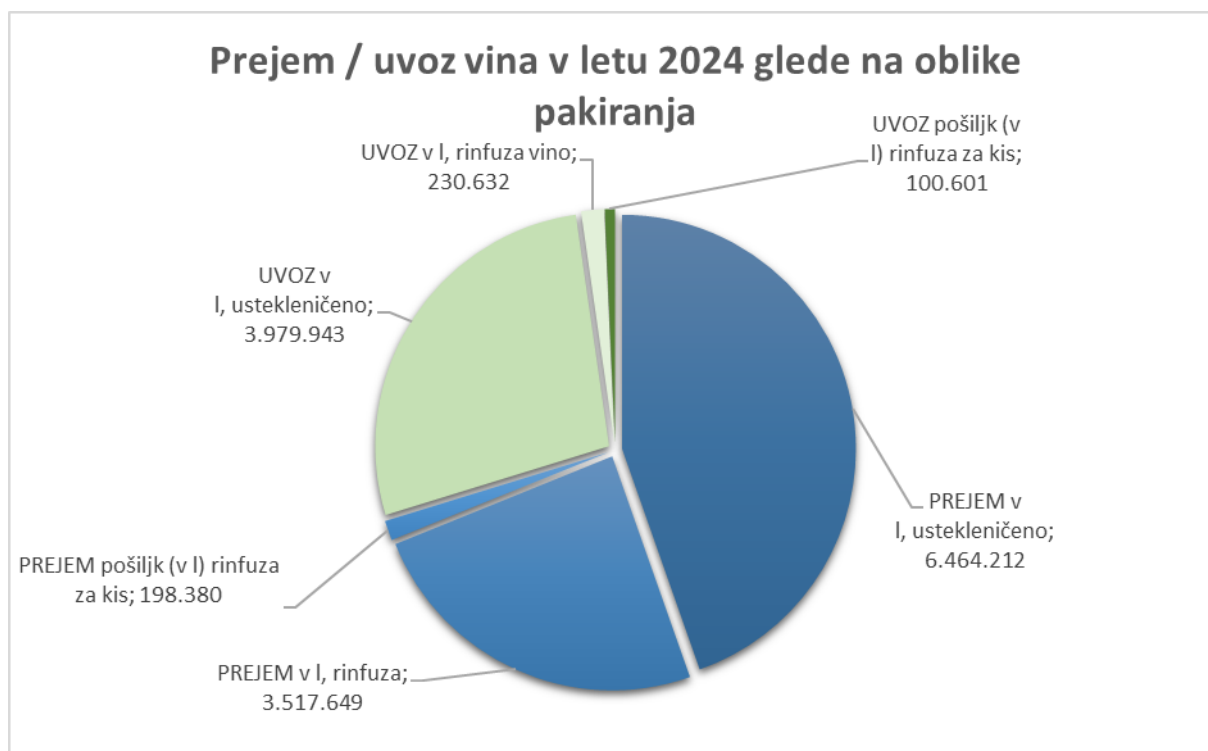


Slika 30: Prikaz skupnih količin pošiljk vina iz EU ter uvoza vina iz tretjih držav v litrih v obdobju 2022 – 2024 ter prikaz trenda prejema oziroma uvoza vina.

Spremljanje se izvaja z nadzorom sledljivosti in označevanja prejetega vina na trgu, kot tudi z vzorčenjem in analizami vin pri prejemnikih ter v prometu.

Količinsko skromnejša trgatvev letnika grozdja 2024 se odraža tudi na povečani količini uvoženega neoriginalno polnjenega vina (večinoma 25.000 litrske cisterne). Glede na podatke, ki jih inšpekcija za vinarstvo prejema preko sistema eDavki, je bilo v letu 2024 iz držav EU prejetega vina v količini 3.517.649 (v letu 2023 je bilo neustekleničenega vina prejetega 1.392.282 litrov) litrov, v tej količini je zajetih 198.380 litrov vina prejetega za namen nadaljnje predelave v kis in ni bilo predmet vzorčenja. Količina neoriginalno polnjenega uvoženega vina v letu 2024 iz tretjih dežel je znašala 230.636 litrov (v letu 2023 je bilo uvoženih 190.232 litrov), v 16 pošiljkah, v celotni količini neustekleničenega vina iz tretjih dežel je zajeto tudi neoriginalno polnjeno vino (100.601 l), ki je bilo namenjeno nadaljnji predelavi v kis in prav tako ni bilo predmet vzorčenja.

Količine pošiljk vina iz EU ter uvoza vina iz tretjih držav v letu 2024 glede na obliko polnitve so prikazane s sliko 31.



Slika 31: Prikaz količin pošiljk vina iz EU ter uvoza vina iz tretjih držav v letu 2024 glede na obliko polnitve.

V letu 2024 je bilo skupaj na varnost vzorčenih 25 vin, od tega 19 tujih vin ter 6 vin slovenskih proizvajalcev iz različnih vinorodnih deželah.

Vzorčenih je bilo 11 različnih vin iz petih držav članic EU:

- država izvora in polnjenja Italija: 6 vzorcev,
- država izvora in polnjenja Španija: 2 vzorca,
- država izvora in polnjenja Madžarska: 1 vzorec,
- država izvora in polnjenja Hrvaška: 1 vzorec,
- država izvora in polnjenja Francija: 1 vzorec.

Vzorčenih je bilo 8 uvoženih vin iz petih tretjih dežel:

- država izvora Kosovo: 4 vzorci (2 vzorca sta bila odvzeta ob carinjenju Obrežje),
- država izvora Srbija: 1 vzorec,
- država izvora Severna Makedonija: 1 vzorec,
- država izvora Čile: 1 vzorec,
- država izvora Avstralija: 1 vzorec.

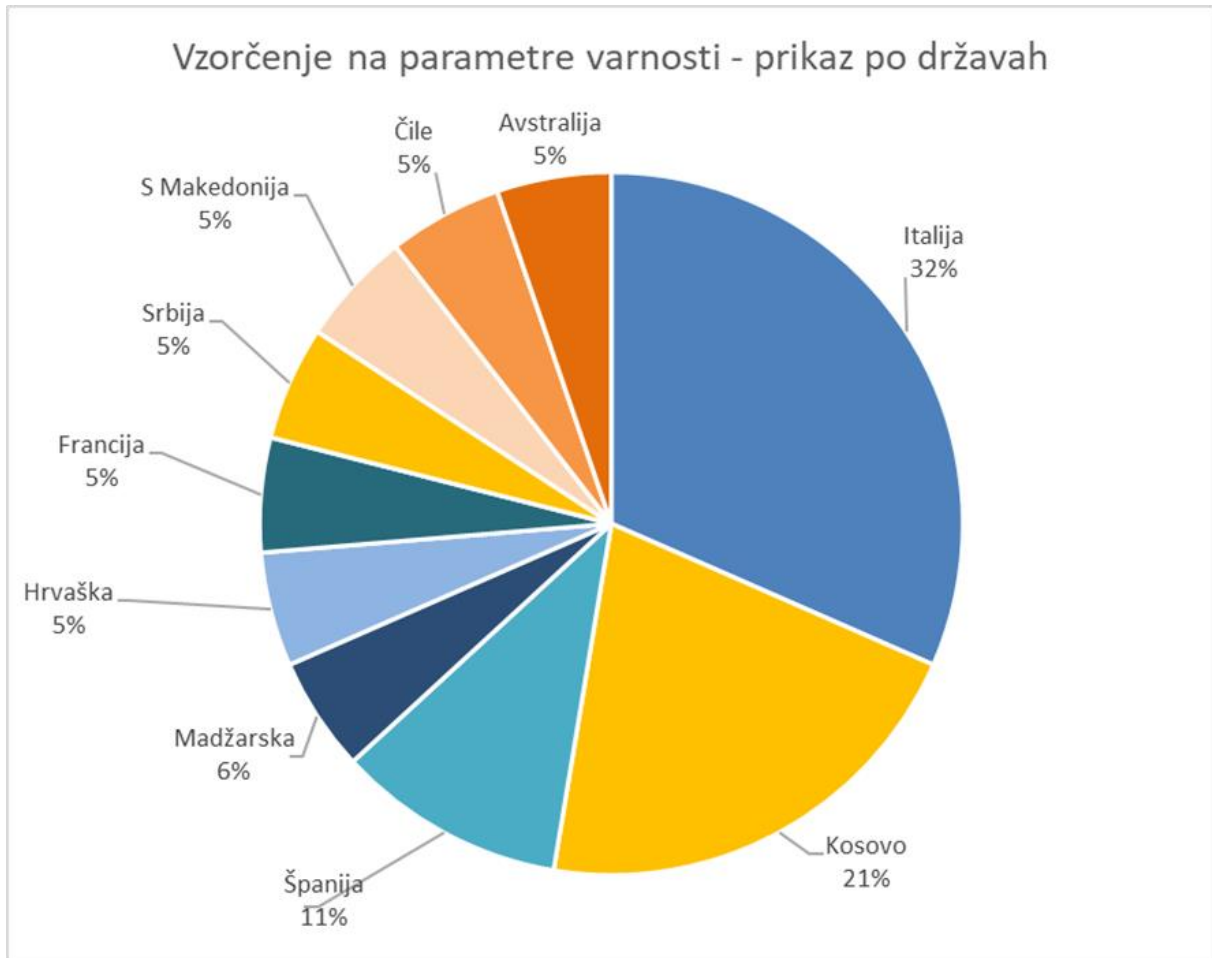
Rezultati:

- 19 vzorcev tujih vin je bilo glede analiziranih onesnaževal v živilih v skladu z

določili,

- 5 vzorcev slovenskih vin je bilo glede analiziranih onesnaževal v živilih ocenjenih kot varnih, 1 slovenski vzorec ni bil v skladu z določili Delegirane uredbe Komisije (EU) 2019/934 z dne 12. marca 2019. Pridelovalec vina ne trži izven RS, zaradi česar v Rasff sistem ni bilo podano obvestilo.

Število vzorčenj tujih in slovenskih vin glede na varnost in poreklo v letu 2024 je prikazano s sliko 32.



Slika 32: Prikaz vzorčenja tujih in slovenskih vin glede na varnost in poreklo v letu 2024.

Pregled analiziranih parametrov v vinu po vsebinah varnosti je razviden iz preglednice 21.

Preglednica 21: Pregled analiziranih parametrov v vinu po vsebinah varnosti.

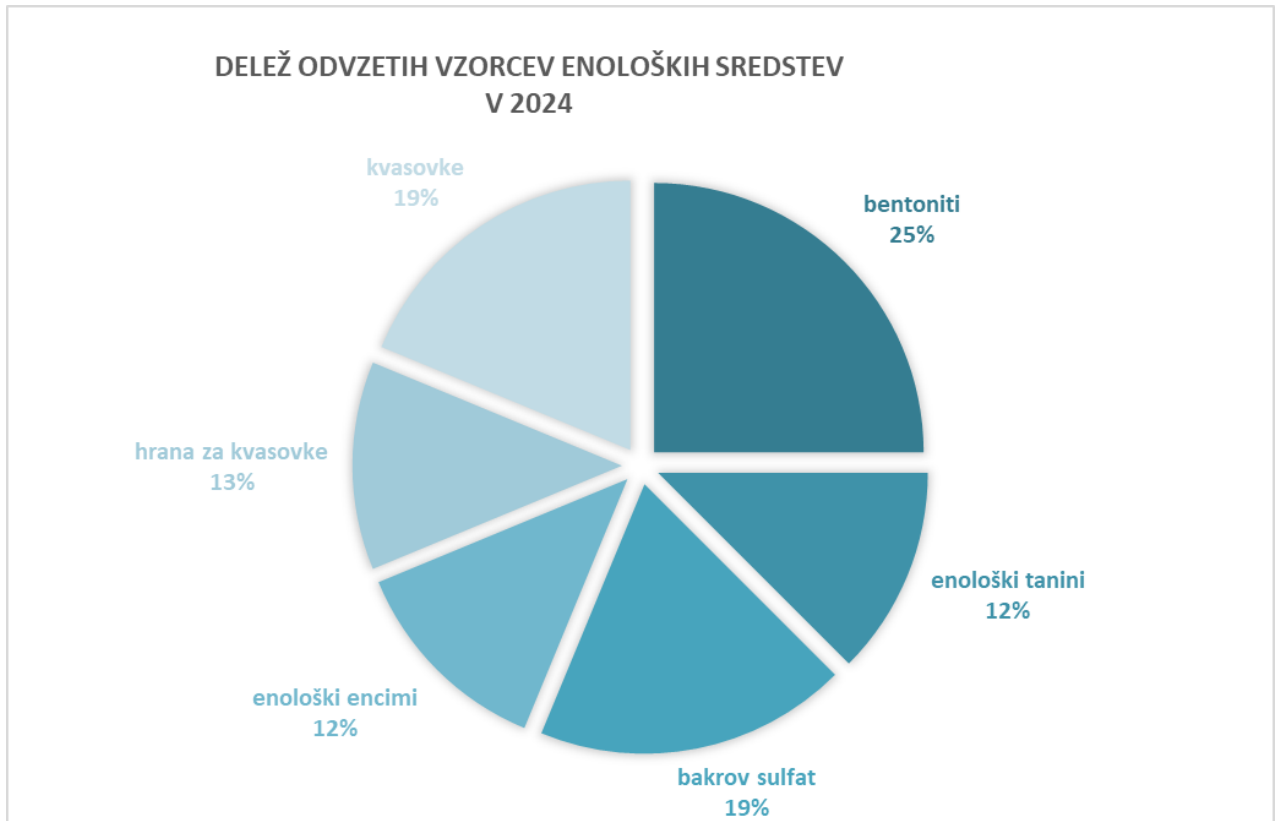
Skupine parametrov / parameter	Metodologija
Kovine in nekovine	
Pb	ISO 17294-2:2023
Pb, Cd, Sn, Cu, Br skupni, Ag, Zn, Al, As, B (kot element bor), Na Fe	ISO 17294-2:2023
F	OIV-MA-AS321-03
Alergeni	
Mlečne beljakovine	ND-OVKŽ-005, izdaja 14.0
Lizocim	ND-OVKŽ-007, izdaja 04
Beljakovine jajčnega beljaka	ND-OVKŽ-001, izdaja 11
Umetna barvila	
Tartrazin, Kinolinsko rumeno, Oranžno, Azorubin, Amarant, Rdeče 4R, Košenil rdeče, Eritrozin, Alura rdeče, Patentno modro, indigotin, Brilljantno modro, Zeleno, črno	ND-IV_ NLZOH -OKAMB-097, izdaja 9
Skupni žveplov dioksid	Ur.I.RS št. 43-2439/2011 točka X, 20. člen
Prosti žveplov dioksid	Ur.I.RS št. 43-2439/2011 točka X, 20. člen
Aflatoksini: Mikotoksini	SIST EN 17641-modif.: 2022

Vzorčenje enoloških sredstev

V letu 2024 je bilo odvzetih 16 vzorcev enoloških sredstev. Po trenutno veljavnih zakonskih predpisih s področja vinarstva se iz prometa izločijo enološka sredstva, ki vsebujejo nedovoljene snovi, vsebnost dovoljenih snovi pa se spremljajo kot monitoring.

Države proizvajalke enoloških sredstev, ki so bila analizirana so bile Nemčija (3 vzorci), Italija (8 vzorcev) in Francija (3 vzorci) ter RS (1 vzorec) in Švica (1 vzorec).

Delež odvzetih vzorcev enoloških sredstev v letu 2024 je razviden iz slike 33.



Slika 33: Delež odvzetih vzorcev enoloških sredstev v letu 2024.

BENTONITI

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 4 vzorci bentonita različnih proizvajalcev. Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- vlaga (105°C, 4h),
- pH (bentonit/voda = 1/20 – največja dopustna vrednost za naravne kalcijeve bentonite znaša 6,5 do 8,5, za naravne natrijeve ali aktivirane kalcijeve bentonite znaša 8,5 do 10),
- kalcij,
- magnezij,
- kalcij + magnezij v mg/100g - največja dopustna vrednost znaša 100,

- natrij v g/kg - največja dopustna vrednost znaša manj kot 10g/kg za naravne bentonite in manj kot 35 g/kg za aktivirane bentonite,
- železo v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 600,
- arzen v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 2,
- svinec v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v Mednarodnem kodeksu enoloških praks Mednarodne organizacije za trto in vino (OIV).

ENOLOŠKI TANINI

V inšpekcijskih postopkih sta bila v prometu odvzeta 2 vzorca enoloških taninov različnih proizvajalcev. Vzorca sta bila analizirana na naslednje parametre:

- vlaga (%) - največja dopustna vrednost znaša 10,
- pepel (% v s.s.) - največja dopustna vrednost znaša 4,
- železo v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 50 (oz. 201 za kostanj),
- arzen v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 3,
- svinec v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: pri enem vzorcu so bile vrednosti analiziranih parametrov pod največjo dopustno vrednostjo Kodeksa OIV. Pri drugem vzorcu tanina je bilo potrebno preveriti sestavo, če ta izvira iz kostanjevega lesa, saj je v tem primeru dovoljena višja vrednost železa po Kodeksu OIV. Pristojna vinarska inšpektorica je preverila tehnološki list, ki potrjuje izvor tanina iz kostanjevega lesa, zaradi česar ukrepanje ni bilo potrebno.

BAKROV SULFAT (ANTI BEKSER)

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 3 vzorci bakrovega pripravka (bakrov sulfat ali bakrov citrat). Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- bakrov sulfat, bakrov citrat ali bakrov sulfat, vodna raztopina - 1 % ali 2 %.

Rezultati: pri dveh vzorcih se je vrednost bakra ujemala z navedbo na embalaži, pri tretjem vzorcu (derivat bakrovega citrata) je bila vrednost bakra tolikšna, da bi lastnik proizvoda – prodajalec moral spremeniti vrednosti priporočljivega doziranja (2 do 10 g/100 l vina), saj pri doziranju nad 2,8 g/100 l vina, vrednost bakra v vinu preseže maksimalno dovoljeno količino. Po posredovanju pristojne vinarske inšpektorice je bila deklaracija urejena skladno z navodili iz tehnološkega lista, iz česar izhaja tudi pravilna navedba glede potrebne dodatne preverbe vrednosti bakra v vinu.

ENOLOŠKI ENCIMI

V inšpekcijskih postopkih sta bila v prometu vzeta 2 vzorca enoloških encimov. Vzorca sta bila analizirana na naslednje parametre:

- kadmij (Cd) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 0,5,
- arzen (Ar) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 3,

- svinec (Pb) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

HRANA ZA KVASOVKE

V inšpekcijskih postopkih sta bila v prometu odvzeta 2 vzorca hrane za kvasovke različnih proizvajalcev.

Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- železo (Fe) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 50,
- dušik (amonijev) v % - najmanjša dopustna vrednost znaša 25,
- arzen (As) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 3,
- svinec (Pb) v mg/kg - največja dopustna vrednost znaša 5.

Rezultati: pri obeh vzorcih so bile vrednosti analiziranih parametrov pod največjo dopustno vrednostjo kodeksa OIV, pri čemer skladnosti rezultata dušika kot NH₃, zaradi neznane točne sestave sredstva, pri obeh vzorcih ni bilo mogoče obravnavati.

KVASOVKE

V inšpekcijskih postopkih so bili v prometu odvzeti 3 vzorci kvasovk različnih proizvajalcev. Vzorci so bili analizirani na naslednje parametre:

- vlaga v % - največja dopustna vrednost znaša 8,
- arzen v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 3,
- kadmij v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 1,
- svinec v mg/kg s.s. - največja dopustna vrednost znaša 2.

Rezultati: vrednosti analiziranih parametrov niso presegale največjih dopustnih vrednosti, navedenih v kodeksu OIV.

Vzorčenje vina na izotopske analize

Izotopska analiza vina je pomembna metoda za preverjanje pristnosti in izvora vina ter za zaščito potrošnikov pred ponaredki. Z namenom ugotavljanja morebitnih potvorb vina, goljufije glede porekla, redčenja z vodo, mešanja različnih letnikov, se preverjajo naslednji parametri:

- razmerje stabilnih izotopov ogljika (¹³C/¹²C) v vinskem etanolu, kar pomaga določiti izvor sladkorjev, uporabljenih pri fermentaciji,
- razmerje stabilnih izotopov vodika (²H/¹H) v etanolu in vodi vina, kar omogoča preverjanje dodajanja vode ali drugih snovi,
- razmerje stabilnih izotopov kisika (¹⁸O/¹⁶O) v vodi vina, kar pomaga določiti geografski izvor grozdja,
- distribucija deuterija v etanolu (SNIF-NMR metoda), kar omogoča preverjanje pristnosti vina in odkrivanje morebitnih ponaredkov.

Odvzetih je bilo 10 vzorcev slovenskih kakovostnih vin ZGP. Pri 2 vzorcih kakovostnega vina ZGP sta odstopala izotopa devterij (D/H)II in kisik (izražen kot $\delta^{18}\text{O}$ v ‰). Odstopanje kaže na morebitno mešanje vina iz različnih geografskih območij oziroma letnikov, vendar tega pooblaščen laboratorij s statističnim testom ni mogel potrditi z dovolj veliko stopnjo. Pridelovalcema je bilo izrečeno pisno opozorilo po ZP-1.

Nadzor nad delom pooblaščenih organizacij

Vzorci vina, ki jih inšpekcija za vinarstvo v okviru svojih pooblastil, zakonskih določil in plana dela, vsako leto odvzame v prometu, se odda v analizo pooblaščenim organizacijam, ki je bila izbrana za izvajanje uradnih analiz in izpolnjuje pogoje akreditacije standard EN ISO/IEC 17025. Analizirajo se določeni kemijski parametri, ki jih v zapisniku o vzorčenju določi vinarski inšpektor. Inšpektor vzame vzorec vina, ga odnese na pooblaščen organizacijo, ki po opravljenih analizah poda izvedeniško mnenje, na podlagi katerega vinarski inšpektor ustrezno ukrepa. Če se stranka z mnenjem ne strinja, lahko zahteva super analizo, kjer nato iste kemijske parametre v istem vinu analizira še druga pooblaščen organizacija, določena s strani MKPG.

V skladu z določili 10. člena Pravilnika o postopku in načinu ocenjevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina so vinarski inšpektorji na pooblaščenih organizacijah nadzirali postopek in način ocenjevanja mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina ter analitiko in vse poti njihovega dela. Preverili so sestavo komisije (tripartitna), število vzorcev namenjenih ocenjevanju in sam potek ocenjevanja. Naknadno se preveri še sledljivost, od številke vzorca do pridelovalca samega. V RPGV se vrši tudi administrativni nadzor nad uradnimi degustatorji, ki sodelujejo v komisiji za ocenjevanje vina, če so ustrezno usposobljeni glede izobraževanja in preskusov, ki so predpisani.

Vino se ocenjuje z namenom pridobitve odločbe za promet z vinom pod pogojem, da so skladni s predpisanimi kemičnimi parametri, da so ugotovljeni kot primerni za promet ter jim je potrjeno geografsko poreklo.

Nadzor dela pooblaščenih organizacij se preverja na podlagi posameznih zaznanih neskladnosti v prometu, uporabe geografskih označb, zaščiteneh tradicionalnih izrazov ter dodatnih tradicionalnih izrazov in pravilnosti izpisov odločb skladno s kategorijami vinskih proizvodov in poreklom. Nadzor se vrši tudi nad izvedbo vzorčenja vin z zaščiteno označbo porekla.

Nadzor nad pooblaščenimi organizacijami obsega tudi njihovo preverjanje pri pridelovalcih in odkupovalcih grozdja. Nadzoruje se izdaja zapisnikov o pregledu ustreznosti opreme za prevzem grozdja, ki mora biti v skladu s predpisi s področja meroslovja.

Opravljenih je bilo 35 nadzorov nad delom pooblaščenih organizacij, od tega 15 nadzorov poteka uradnega ocenjevanja vina. Zaznani sta bili dve nepravilnosti, kateri

sta bili odpravljeni ob pregledu samem, za kar so bila izdana opozorila ob samem pregledu. Pri nadzoru dela in ocenjevanja v letu 2024 ni bilo zaznanih nepravilnosti.

Obogatitve drozge in mošta

V skladu z 11. členom Pravilnika o pogojih, ki jih mora grozdje izpolnjevati za predelavo v vino, o dovoljenih tehnoloških postopkih in enoloških sredstvih za pridelavo vina in o pogojih glede kakovosti vina, mošta in drugih proizvodov v prometu je obogatitev enološki postopek, s katerim povečamo volumenski delež alkohola v %.

Kadar klimatski pogoji in zdravstveno stanje grozdja tako zahtevajo lahko pooblaščen organizacija za spremljanje dozorevanja grozdja in ugotavljanje primernosti grozdja za vino (v nadaljnjem besedilu: pooblaščen organizacija za spremljanje dozorevanja grozdja), katera je imenovana v skladu s predpisom, ki ureja kontrolo kakovosti grozdja v času trgatve, izda mnenje o obogatitvi pod določenimi pogoji.

Obogatitev se dovoli, če je volumenski delež naravnega alkohola najmanj toliko, kolikor je zahtevan minimalni volumenski delež naravnega alkohola za posamezno kakovostno stopnjo za posamezno vinorodno območje.

Mnenje o obogatitvi se izda za pridelovalno območje, ki je enako ali manjše od vinorodnega okoliša za posamezno sorto grozdja.

Pridelovalec, ki namerava obogatiti več kot 10.000 l pridelka ali obogatiti s postopkom z delnim zgoščevanjem, si mora predhodno pridobiti individualno dovoljenje za obogatitev pri pooblaščeni organizaciji za spremljanje dozorevanja grozdja.

Po opravljenem postopku obogatitve mora vsak pridelovalec v skladu s predpisom, ki ureja RPGV in kataster vinogradov, zaprositi pooblaščen organizacijo za podajo mnenja o obogatitvi, na podlagi katere lahko pridobi dovoljenje za obogatitev. Pridelovalec mora po izvedbi enološkega postopka prijavo podati upravni enoti.

Obogatitev se sme izvajati na istem pridelku le enkrat, in sicer:

- svežemu grozdju, vinskemu moštu in novemu vinu, ki še vre, je dovoljeno dodajanje saharoze, zgoščeni grozdni mošt (v nadaljevanju: ZGM) in rektificiran grozdni koncentrat (v nadaljevanju: RKT),
- grozdnemu moštu je dovoljeno dodajanje saharoze, ZGM in RTK ali ga obogatiti z delnim zgoščevanjem z uporabo reverzne osmoze,
- vinskemu moštu je dovoljeno dodajanje saharoze, ZGM in RTK,
- namizno vino obogatimo z delnim zgoščevanjem s hlajenjem.

Dovoljeno je dodajanje saharoze raztopljene v moštu, ki je predmet obogatitve, ni pa dovoljeno raztapljanje saharoze v vodi.

V letih, ko so klimatski pogoji izjemno neugodni, se lahko poveča volumenski delež naravnega alkohola največ za 3,5 %, vendar samo za tista vinorodna območja, ki ne sodijo v vinorodno deželo Primorsko. V teh primerih lahko dodajanje ZGM oziroma RTK poveča volumen največ za 11 %.

Postopek obogatitve se mora izvesti do 16. marca v letu po trgatvi, razen v vinorodni deželi Primorski, kjer mora biti izveden do 1. januarja v letu po trgatvi in to samo za pridelke letnika trgatve, ki je bila neposredno pred tem datumom.

Postopek obogatitve mora potekati znotraj vinorodne cone, kjer je bilo vino pridelano.

Vino se ne sme zgoščevati, če so bili pridelki, iz katerih je vino pridobljeno, že predhodno obogateni.

Inšpekcija za vinarstvo spremlja izdajanje odločb o dovoljenju za obogatitev drozge ali mošta od različnih pooblaščenih organizacij.

Dopolnilne dejavnosti – turizem na kmetiji

Vinarski inšpektorji nadzirajo izvajanje Uredbe o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, pooblaščen kot kmetijski inšpektorji:

- z administrativnim nadzorom (registracije dejavnosti, pridobljenih ustreznih dovoljenj, registri, priglasitev letnega dohodka, oglaševanje na socialnih omrežjih),
- z rednim ali izrednim inšpekcijskim pregledom na terenu.

Ob terenskem nadzoru se pregleda izpolnjevanje pogojev za opravljanje dejavnosti, in sicer prostorske kapacitete, količine, vrednosti in poreklo surovin s prejetimi računi ter evidence o lastnih pridelanih surovinah, izkaz evidence gostov, označbe o poreklu na vidnem mestu ter ostalo oglaševanje turistične kmetije.

S tem se zagotavlja, da turistične kmetije delujejo v skladu z zakonskimi predpisi in zagotavljajo kakovost svojih storitev in proizvodov.

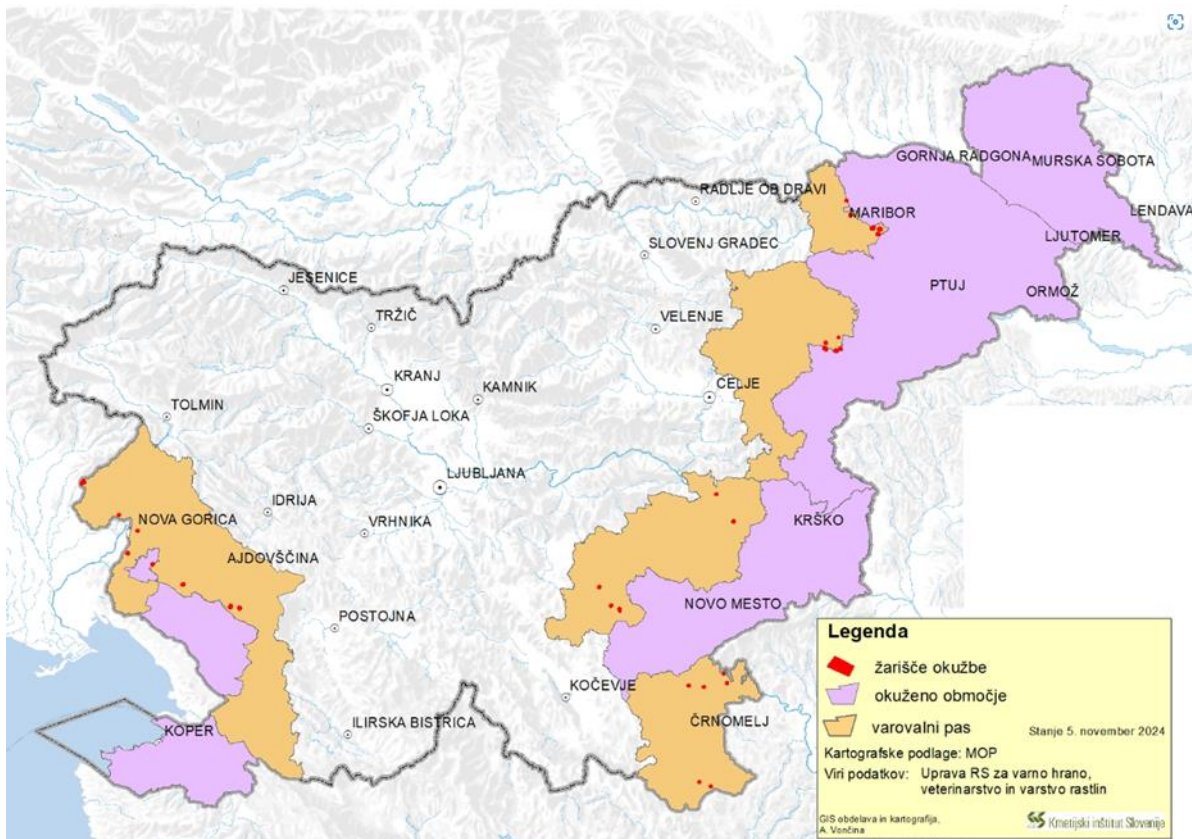
Opravljenih je bilo 61 nadzorov po vsebini Turizem na kmetiji, od tega je bilo ugotovljenih 9 nepravilnosti, predvsem glede zagotavljanja zadostnih lastnih surovin za pripravo obrokov, pomanjkljive evidence o lastnih pridelanih surovinah, zaradi česar je še dodatno otežkočen izračun deleža lastnih surovin. Zavajajoče označevanje z oznako KMETIJA za pravne osebe ni dovoljeno, zaradi česar je bilo v takem primeru zavezancu oziroma stranki naloženo, da odpravi pomanjkljivosti.

Ostale aktivnosti

Vinarski inšpektorji nadzirajo izvajanje zakonskih predpisov s področja vinarstva, ki določa pridelavo grozdja, mošta in vina ter promet z njimi in drugimi proizvodi iz grozdja, mošta in vina na celotni poti od vinograda do kozarca. Namen nadzorov je zmanjšanje tveganja za nepravilnosti pri pridelavi in prodaji vina ter drugih proizvodov iz grozdja, mošta in vina na področju varnosti, kakovosti, označevanja in zaščite geografskega porekla. V letu 2024 je bil nadzor poostren v sklopu pregledov nad socialnimi mediji, spletnimi trgovinami in ostalimi spletnimi aplikacijami, ki vršijo promet ali oglaševanje z grozdom, vinom in drugimi proizvodi iz grozdja, mošta in vina ter prometa na tradicionalnih prireditvah. V okviru pooblastil so se vinarski inšpektorji

v letu 2024 priključili nadzoru nad upravičenostjo zahtevkov za povrnitev škode zaradi naravnih nesreč ter nadzoru nad opuščenimi vinogradi z namenom zatiranja in preprečevanja zlate trsne rumenice. V letu 2024 je potekalo sodelovanje z evropskimi institucijami z namenom preprečevanja prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozolja, mošta in vina, ki bi vsebovale zdravju škodljive snovi, ki bi bila potrjena oziroma bi vršili goljufivo prakso na področju vin.

TRSNA RUMENICA: V okviru izvajanja Programa ukrepov za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice za obdobje 2023 – 2025 iz Uredbe o ukrepih za zatiranje in preprečevanje širjenja zlate trsne rumenice so vinarski inšpektorji v okviru navodil UVHVVR skupaj s kmetijskimi inšpektorji v okviru pristojnosti sodelovali pri reševanju problematike zlate trsne rumenice.



Slika 34: Prikaz razširjenosti trsne rumenice, stanje na dan 05.11.2024, vir: MKGP, Zlata trsna rumenica (Grapevine flavescence dorée) | GOV.SI.

Vinarski inšpektorji so opravili 14 predlogov vinogradov in ugotavljali ali gre za opuščene vinograde oziroma ali na njih rastejo opuščene trte, pri katerih so bile ugotovljene 4 nepravilnosti. Postopke, vezane na neobdelavo kmetijskih zemljišč, so v skladu s pooblastili nadaljevali kmetijski inšpektorji.

SPREMEMBA ZAKONSKIH PREDPISOV: vinarski inšpektorji so aktivno sodelovali z MKGP pri pripravi predlogov sprememb nacionalnih zakonskih in podzakonskih predpisov v smislu delitev izkušenj s terena in poznavanju zakonodaje EU. V letu 2024

so vinarski inšpektorji na več medresorskih usklajevalnih sestankih s predstavniki MKGP, Gospodarske zbornice Slovenije, Kmetijsko gozdarskega zavoda Slovenije, pridelovalcev, pooblaščenih organizacij in strokovnjakov z univerz pripravljali vsebine sprememb ZVin. Sodelovali so pri pripravi izhodišč za spremembo Zakona o varni hrani in krmi, Zakona o hrani ter Zakona o kmetijstvu. Aktivno so bili vključeni v obveščanje in implementacijo Uredbe (EU) 2021/2117 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 2. decembra 2021 o spremembi uredb (EU) št. 1308/2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov, (EU) št. 1151/2012 o shemah kakovosti kmetijskih proizvodov in živil, (EU) št. 251/2014 o opredelitvi, opisu, predstavitvi, označevanju in zaščiti geografskih označb aromatiziranih vinskih proizvodov in (EU) št. 228/2013 o posebnih ukrepih za kmetijstvo v najbolj oddaljenih regijah Unije, ki je stopila v veljavo 8. decembra 2023.

NADZORI V SODELOVANJU Z EU INSTITUCIJAMI: Goljufije na področju prometa z vinom so finančno motivirana kazniva dejanja, ki imajo lahko resne posledice za zdravje potrošnikov in tudi za gospodarstvo (pridelovalci in potrošniki).

Ponarejena vina ali vina slabe kakovosti lahko vplivajo na zdravje in varnost potrošnikov. V EU je vzpostavljena učinkovita pravna podlaga, ki zagotavlja varnost, kakovost in avtentičnost hrane, kar pa je močno odvisno od učinkovitega izvrševanja predpisanih norm. Primarna odgovornost za zagotavljanje skladnosti in varnosti živil je na strani odgovornih izvajalcev dejavnosti, naloga inšpekcijskih služb pa je preverjanje izpolnjevanja zahtev zakonskih predpisov. Goljufive in zavajajoče prakse se lahko zgodijo na katerikoli stopnji proizvodnje, predelave in trgovine, kupec, ki je žrtev goljufivih in zavajajočih praks, pa je lahko izvajalec dejavnosti in/ali končni potrošnik.

Vinarski inšpektorji aktivno sodelujejo z naslednjimi evropskimi delovnimi telesi:

- RASFF, dnevno spremljamo živila, ki vsebujejo zdravju škodljive snovi (zavajanje potrošnikov in zdravstvenega stanja vina),
- FOOD FRAUD: tedensko spremljanje in obveščanje o potvorjenih živilih in goljufijah pri prometu z živilom na portalu Food Fraud, sodelovanje na štirih sejah Medresorske delovne skupine (IRSKGLR, UVHVVR, ZIRS, TIRS in FURS) za preprečevanje goljufivih in zavajajočih praks v RS na področju agroživilske verige,
- OPSON operacija: ciljne akcije na področju goljufij z vinom in alkoholnimi pijačami, usmerjene s strani Delovne skupine Komisije za goljufije s hrano v sodelovanju z Interpolom.

SUŠA: V skladu z dogovorom med IRSKGLR in Upravo RS za zaščito in reševanje se je v letu 2024 pri posameznih vinogradnikih vršil nadzor upravičenosti zahtevkov za povrnitev škode zaradi naravnih nesreč (pozeba, suša, poplave...). Nadzor se je izvajal na način, da se je v RPGV administrativno preverilo podatke o prijavi pridelka grozdja, mošta in vina, katerega morajo pridelovalci prijaviti do 20. novembra v tekočem letu. Vpogled v RPGV imajo zgolj vinarski inšpektorji. Primerjali so se podatki RPGV za zadnja tri leta s podatki o prijavi naravne nesreče v tekočem letu.

NADZOR PRIREDITEV: Vinarski inšpektorji so v letu 2024 spremljali promet z vinom na sejmi, tradicionalnih prireditvah (martinovanje, božično-novoletni sejmi) in tržnicah. Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti smo izvedli natančnejše preglede pri pridelovalcih v kleti ter pri organizatorjih prireditev.

NADZOR MEDMREŽJA: Z letom 2024 so vinarski inšpektorji sistematično pristopili k poostrenem nadzoru promocije in oglaševanja vina na socialnih omrežjih ter prometa z vinom preko različnih aplikacij v medmrežju (npr. spletna trgovina). Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti so bili izvedeni natančnejši pregledi pri pridelovalcih, ki so se neskladno oglaševali na medmrežju.

MEDNARODNO SODELOVANJE Z IZMENJAVO DOBRIH PRAKS - SODELOVANJE Z NEMŠKIMI VINARSKIMI INŠPEKTORJI: V sklopu obiska vinarskih inšpektorjev iz Nemčije so obiskali tri različne vinorodne dežele, nekatere večje vinske kleti, obiskali pa so tudi pooblaščen organizacije, ki izvajajo analitske, strokovne in upravne naloge za vinogradništvo in vinarstvo ter izobraževalne ustanove. Cilj srečanja nemških in slovenskih vinarskih inšpektorjev je bila izmenjava dobrih praks pri nadzoru, uvajanju in izvajanju novih zakonskih predpisov EU s področja vinarstva ter pri nadzoru nad uvoženimi pošiljkami vina in distribucijo le tega. Dogodek je prispeval k večji prepoznavnosti RS kot destinacije z odličnimi vini z osredotočenostjo na trajnostni in gastronomski turizem. Obisk nemške delegacije je pomembno prispeval h krepitvi dvostranskega sodelovanja med državama članicama EU ter se ujema z delovnim načrtom dvostranskega sodelovanja RS z Nemčijo za programsko obdobje 2022–2024, ki ga je ministrstvo sprejelo na področju kmetijstva in prehrane. Obisk je prav tako pripomogel h krepitvi sodelovanja med inšpekcijami obeh držav ter k izmenjavi strokovnih izkušenj.

VZORČENJE VINA V TRANZITU S HRVAŠKIMI VINARSKIMI INŠPEKTORJI: Tekom leta 2024 je inšpekcija za vinarstvo ob pregledu podatkov o uvoženih pošiljkah vin (SIAS) zaznala pri določenem uvozniku večji obseg uvoženih pošiljk vina, zato se je na podlagi ocene tveganja odločila za izvedbo vzorčenja vina iz tretjih držav na varnostne parametre, vrednosti so bile v zakonsko predpisanih mejah. Ker je bilo vino vzorčeno v tranzitu ter je bilo sproščeno v promet na Hrvaškem, so se z izvedbo izotopskih analiz vključili tudi hrvaški vinarski inšpektorji. Analizni izvid je izkazal, da gre za potvorjeno vino glede nedovoljenega dodajanja sladkorja in vode.

SPREMEMBA APLIKACIJE REGISTRA PRIDELOVALCEV GROZDJA IN VINA: V začetku leta 2024 je MKGP izvedlo prehod na novo spletno aplikacijo RPGV, ki je bila funkcionalno in vizualno spremenjena. Ob uporabi nove aplikacije je bilo zaznati nudenje slabše preglednosti nad podatki. Pomanjkljivosti in težave je inšpekcija za vinarstvo skupaj z MKGP ter programerji aktivno usklajevala in do konca leta uskladila ključne funkcije za pripravo izpisov 14 modulov, ki bodo olajšali administrativni nadzor nad podatki ter hkrati olajšali delo vinarskim inšpektorjem.

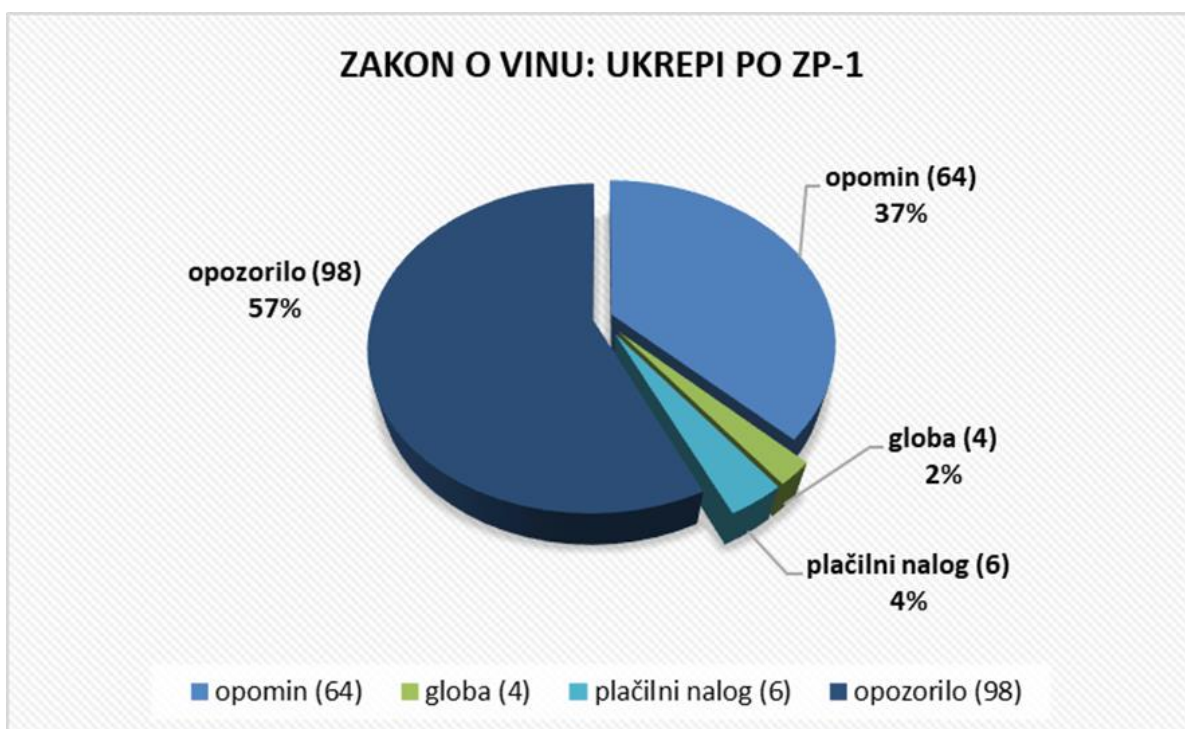
NOTRANJA PRESOJA: Obveznost izvajanja Notranjih presoj temelji na določilih iz Uredbe (EU) 625/2017 s ciljem zagotavljanja učinkovitega nadzora, ki določa, da države članice zagotovijo izvajanje in nadzor živilske zakonodaje. Spremlja in preverja se nosilce živilske dejavnosti ter dejavnosti proizvodnje krme v vseh fazah pridelave, predelave in distribucije, ali izpolnjujejo ustrezne zahteve živilske zakonodaje. Inšpekcija za vinarstvo je imela v letu 2024 usposobljeni dve vinarški inšpektorici za izvajanje notranjih presoj, ena od njih vodi skupino notranjih presojevalcev IRSKGLR. Vodja notranje presoje pripravlja letni plan notranjih presoj, izvaja presoje pri posameznih vinarških inšpektorjih in pripravi poročilo o izvedenih presojah, morebitnih korektivnih ukrepih in nadaljnjem ukrepanju. Kriteriji notranjih presoj obsegajo:

- skladnost vodenja postopkov in ukrepanja z zakonskimi predpisi,
- skladnost vodenja postopkov in ukrepanja z internimi navodili,
- upoštevanje navodil in ugotovitev iz preteklih presoj.

IZVEDBA PREDAVANJ ZA DELEŽNIKE: Izvajajo se predstavitve zakonskih vsebin s področja vinarstva, vinogradništva ter dopolnilnih dejavnosti na kmetiji kot gostinske dejavnosti v okviru izobraževanj na Kmetijsko gozdarskih zavodih in Gospodarski zbornici Slovenije.

Izrečeni ukrepi v skladu z določili Zakona o prekrških

Vsi izdani ukrepi po ZP-1 glede na vsebine ZVin so prikazani v sliki 35.



Slika 35: Prikaz vseh izdanih ukrepov po ZP-1 glede na vsebine ZVin v letu 2024.

Ukrepi so bili izrečeni po 34 različnih področjih nadzora, in sicer po vsebinah RPGV, pridelave in prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda, kakovosti mošta, vina in drugih proizvodov iz grozda in vina v prometu, označevanja mošta, vina in drugih proizvodov ter označevanja in prometa z enološkimi sredstvi. Skupno je bilo po teh vsebinah izrečenih 172 ukrepov po ZP-1, od tega 4 odločb z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 64 odločb z opominom po ZP-1, 6 plačilnih nalogov z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1 in 98 opozoril po ZP-1.

Skupna višina izrečenih glob je znašala 12.432,50 € ter sodnih taks 3.017,50 €.

Register pridelovalcev grozda in vina

Po vsebini RPGV so bile ugotovljene nepravilnosti po naslednjih vsebinah:

- pridelovalec ni priglasil prijave zaloga v RPGV,
- pridelovalec ni priglasil prijave pridelka v RPGV,
- izpolnjevanje pogojev za vpis pridelovalca v RPGV,
- pravilnost prijave sorte v RPGV.

Izrečenih je bilo 137 ukrepov, in sicer 1 odločba z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 53 odločb z opominom po ZP-1, 82 opozoril po ZP-1 in 1 plačilni nalog z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1.

Pridelava mošta, vina in drugih proizvodov

Po vsebini pridelave mošta, vina in drugih proizvodov so bile ugotovljene po naslednjih vsebinah:

- vodenje predpisane kletarske evidence o pridelavi in prometu z grozdom, moštom, vinom in ostalimi proizvodi,
- omejitve hektarskega pridelka.

Izrečena sta bila dva ukrepa in sicer 2 odločbi z opominom po ZP-1.

Promet z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda in vina

Po vsebini prometa z grozdom, moštom, vinom in drugimi proizvodi iz grozda so bile ugotovljene nepravilnosti po naslednjih vsebinah:

- pridelovalec je dal v promet mošt, vino in druge proizvode, ki za to niso primerni ali niso istovetni z listinami, ki ga spremljajo,
- pridelovalec je dal v promet mošt, vino in druge proizvode, za katere se zahteva obvezna ocenitev pred oddajo v promet, a niso ocenjeni,
- pridelovalec je dal v promet mošt, vino in druge proizvode, ki ne bi smeli biti v prometu (napaka, so pomanjkljivi, ne ustrezajo predpisani kakovosti),
- pridelovalec je izven svojega proizvodnega obrata dal v promet vino, ki ni originalno polnjeno.

Izrečenih je bilo 13 ukrepov, in sicer 2 odločbi z globo določeno z Zvin in skladno z določili ZP-1, 4 odločbe z opominom po ZP-1, 4 opozorila po ZP-1 in 3 plačilni nalogi z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1.

Kakovost mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina v prometu

Po vsebini kakovosti mošta, vina in drugih proizvodov je bilo izrečenih 10 ukrepov, in sicer 2 plačilna naloga z globo določeno z Zvin skladno z določili ZP-1, 6 odločb z opominom po ZP-1 in 2 opozorili po ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- mošt, vino in drugi proizvodi niso vsebovali predpisane vsebnosti snovi,
- proizvod je vseboval napako (zaradi fizikalno-kemičnih procesov ali sprejema tujih snovi),
- proizvod je bil pomanjkljiv (prenizka ali previsoka vsebnost sestavin),
- proizvod ni ustrezal predpisani kakovosti.

Označevanje mošta, vina in drugih proizvodov iz grozdja in vina

Po vsebini označevanja mošta, vina in drugih proizvodov je bilo izrečenih 16 ukrepov, izdan je bil 1 plačilni nalog z globo določeno v Zvin skladno z določili ZP-1, 5 odločb z opominom po ZP-1 in 10 opozoril po ZP-1 po naslednjih vsebinah:

- pridelovalec je uporabil geografsko označbo, tradicionalni izraz in dodatni tradicionalni izraz, čeprav ne izpolnjuje predpisanih pogojev,
- pridelovalec je v nasprotju z veljavno zakonodajo uporabil geografsko označbo, tradicionalni izraz ali dodatni tradicionalni izraz na proizvodih,
- pridelovalec je v nasprotju z veljavno zakonodajo uporabil označbo vino PTP,
- pridelovalec je nepravilno označil izvor mošta, vina in drugih proizvodov,
- pridelovalec je opremil ali dal v promet mošt, vino in druge proizvode z označbami, ki niso predpisane.

Označevanje in promet z enološkimi sredstvi

Po vsebini označevanja in prometa z enološkimi sredstvi je bil izrečen 1 ukrep, in sicer je bila izdana odločba z opominom po ZP-1 po vsebini prometa z enološkimi sredstvi, ki jim niso priložena ustrezna in jasna navodila za uporabo v slovenskem jeziku.

Predlogi za izboljšanje dela

Pri ocenjevanju oranžnih vin, penečih vin pet-nat, vin iz ekološke ter biodinamične pridelave se ugotavlja, da so ta vina kot osnovni vzorec ocenjena kot primerna za promet, kot inšpekcijski vzorec pa jih pooblaščen organizacije pogosto izločijo iz prometa. Menimo, da bi se glede na dejstvo, da je takih vin vedno več v prometu, morali zakonski predpisi čimprej uskladiti z dejanskimi potrebami in željami pridelovalcev in potrošnikov.

V bazi podatkov GERK bi bilo potrebno ažurirati površine z vrsto rabe. Te površine na podlagi izsledkov inšpekcijskih pregledov ne izkazujejo dejanskega stanja v naravi.

Inšpekcija za vinarstvo predlaga, da se v zvezi s tretjim odstavkom 13. člena ZVin, dvigne spodnja meja površine za obvezen vpis vinograda v RPGV s 5 ar na 10 ar, kar velja tudi ob registraciji oljčnikov.

Inšpekcija za vinarstvo prav tako predlaga prijavo pridelka grozdja po GERK, saj le tako lahko pridelovalci jasno prikažejo dejanski izpad pridelka, ki se sicer izgubi v skupnem povprečju hektarskega donosa.

Zakonodajalec je v zakonskih predpisih s področja vinarstva po večletni praznini normiral lastno porabo vina za kmetijska gospodinjstva. Za vino so normativi določeni v zakonskih predpisih s področja trošarin, kjer je priznana lastna raba vina za gospodinjstvo določena do 600 litrov na gospodinjstvo, iz česar izhaja tudi priporočilo inšpekcije za vinarstvo za nižanje glob malim pridelovalcem.

S spremembo ZVin inšpekcija za vinarstvo predlagala znižanje glob, ker so previsoke in jih težko izreka predvsem manjšim pridelovalcem, saj bi njihovo izrekanje pomenilo še hitrejšo ukinjanje vinogradniške proizvodnje in posledično zaraščanje površin ter spreminjanje kulturne krajine. S porastom pridelave vin brez geografskega porekla si pridelovalci znižujejo tržno vrednost vin in ne nazadnje tudi izgubljajo zaupanje potrošnikov, zato se na drugi strani povišujejo zavajajoče prakse označevanja.

Nadzore prevoza grozdja v času trgatve bi bilo smotrno združiti z nadzorom poteka prevzema grozdja pri pridelovalcih, ki odkupujejo grozdje ter s kontrolo izpolnjevanja pogojev za odkup grozdja za pridelavo vrhunskega vina pri odkupovalcih. Nadzor spremnih dokumentov za prevoz grozdja in neoriginalno polnjenega vina v prometu lahko opravi Policija ter v primeru ugotovljenih nepravilnosti zadevo odstopi inšpekciji za vinarstvo. Inšpekcija za vinarstvo podaja pobudo k sodelovanju Policiji, da v času trgatav okrepijo nadzor prevozov pridelkov grozdja, mošta in vina ter pregled obveznih spremnih dokumentov. Ugotovitve ob nadzoru posredujejo inšpekciji za vinarstvo.

V letu 2025 se bodo povečala finančna sredstva za odvzem vzorcev za 38%, tako bo lahko inšpekcija za vinarstvo vzela več vzorcev uvoženih vin, vzorcev za izotopske analize in določanje sintetičnega glicerola v vinu.

Za večji obseg nadzora na inšpekciji za vinarstvo so potrebne kadrovske okrepitve, prav tako pa je za izboljšanje stanja potreben še večji obseg usposabljanj in svetovanj vinogradnikom s strani Javne kmetijske svetovalne službe pri KGZS.

Splošno

RS je dežela gozdov, saj pokrivajo 58 % naše domovine. Po gozdnatosti smo na tretjem mestu v EU, za Švedsko in Finsko. Po podatkih ZGS je 77 % gozdov v zasebni lasti, 20 % gozdov v lasti države ter 3 % v lasti občin. Večje in strnjene gozdne posesti omogočajo lažje, kakovostno, strokovno in ekonomično gospodarjenje z gozdom. Zasebna gozdna posest je zelo razdrobljena, saj povprečna posest obsega okoli 3,2 ha in je pogosto nadalje razdeljena na več med seboj ločenih parcel. Po zadnjih podatkih je tako v RS že 282.500 gozdnih posesti, ki jih ima v lasti kar 409.000 gozdnih posestnikov. Takšna velika razdrobljenost, število lastnikov in solastnikov gozdov, otežuje strokovno delo in optimalno izrabo lesa v zasebnih gozdovih. Slovenske gozdove je v zadnjih letih prizadelo več naravnih ujm. Gozdove prizadete z žledom in vetrolomi nato ogrožajo še smrekovi podlubniki. V prvih osmih mesecih leta 2024 je bilo zaradi prenamnožitve podlubnikov potrebno posekati več kot 450.000 m³ lesa, kar presega mejo, ki je po zakonu opredeljena kot naravna nesreča. Prav zato je v zadnjih letih prva prioriteta dela inšpekcije za gozdarstvo nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del.

Organiziranost in delovanje inšpekcije za gozdarstvo

Inšpekcija za gozdarstvo, ki deluje v IRSKGLR, je v letu 2024 štela 17 gozdarskih inšpektorice in inšpektorjev (v nadaljevanju: inšpektorjev) vključno z direktorico inšpekcije za gozdarstvo. Na območju Območne enote Novo mesto in na območju Območne enote Nova Gorica je inšpekcija za gozdarstvo dobila nova sodelavca. Območja delovanja inšpektorjev so v večini omejena z mejami gozdnogospodarskega območja, vendar se zaradi pomanjkanja kadra občasno spreminjajo. Če inšpektorji nadzirajo samo posamezno gozdnogospodarsko enoto, imajo tako celosten pregled nad gozdarstvom v določenem gozdnogospodarskem območju. V kolikor občasno prestopajo meje enote, lahko dobijo širši pogled na problematiko slovenskih gozdov in gozdarstva.

Inšpekcijski postopki zahtevajo od inšpektorjev poleg strokovnega znanja tudi veščine obvladovanja konfliktnih situacij, ki so sestavni del inšpekcijskega nadzora. Povsem izogniti se jim ni mogoče in vsako leto beležimo prikrite grožnje, grožnje po telefonu, nadlegovanja po telefonu in podobno. Inšpektorji vsako tako grožnjo zabeležijo, v nekaterih primerih o tem obvestijo tudi Policijo.

Delo izven rednega delovnega časa

Inšpekcija za gozdarstvo vsako leto opravlja delo izven rednega delovnega časa. Na tak način gozdarski inšpektorji sledijo cilju, da je potrebno v času pričakovanih kršitev pooprstiti nadzor, ne glede na to ali je to v delovnem času ali izven njega.

V obravnavanem letu so gozdarski inšpektorji predvsem v sodelovanju z ZGS in Policijo izven rednega delovnega časa večinoma opravljali nadzor vožnje z vozili v naravnem okolju, nabiranja gob, nadzor izvajalcev del v gozdovih ter prevozov lesa. Skupaj so triindvajsetkrat ob koncih tedna opravili 160 ur nadzora.

Sestanki in izpopolnjevanje

Inšpekcija za gozdarstvo je imela v letu 2024 4 sestanke v živo. Namenjeni so bili predvsem pregledu opravljenega dela, usmeritvam dela za naslednje razdobje, novo sprejetim predpisom in aktualnim informacijam. Spletni sestanek je bil namenjen nadzoru gozdnega reprodukcijskega materiala. Gozdarski inšpektorji so se udeležili številnih internih in eksternih izobraževanj.

Sodelovanje z drugimi inšpekcijskimi službami in izvajanje 32. člena Zakona o inšpekcijskem nadzoru - odstopi zadev drugim inšpekcijskim organom

V inšpekciji za gozdarstvo se zavedamo, da je za učinkovito delo zelo pomembno sodelovanje znotraj inšpekcije, med posameznimi inšpekcijami znotraj organa in predvsem z drugimi organi nadzora. Pri tem je mišljeno sodelovanje z vsemi inšpekcijskimi in drugimi službami, ki delujejo v gozdu in gozdnem prostoru oziroma so zadolženi za upravljanje ali nadzor gospodarjenja z gozdovi v najširšem smislu. Zato so gozdarski inšpektorji pogosto pobudniki takega sodelovanja ali pa se na pobude za sodelovanje od drugod takoj odzovejo. Še posebej so zadovoljni, ko inšpekcijske službe sodelujejo pri obravnavanju konkretnih zadev. Na terenu vzpostavljeno sodelovanje se je pokazalo za učinkovito. Ugotavlja se tudi, da je sodelovanje boljše v tistih predelih in med tistimi inšpekcijami, ki imajo prostore na isti ali sosednji lokaciji, saj se inšpektorji med seboj osebno poznajo in se lažje dogovorijo za formalno in neformalno sodelovanje in si medsebojno pomagajo.

Tako kot pretekli leti je bila tudi v letu 2024 izvedena akcija nadzora nad izvajalci del v gozdovih skupaj z Inšpektoratom Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: IRSD). V 10 terenskih dneh so bili pregledani izvajalci pri njihovem delu v gozdovih, pri čemer je bil sklenjen dogovor, da se akcija ponovi tudi v prihodnjem letu. Pri nadzoru izvajalcev del v gozdovih, prevozih lesa in nadzoru Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, po katerem opravlja posredni nadzor tudi inšpekcija za gozdarstvo, se je vzpostavilo zelo dobro sodelovanje s FURS.

Tradicionalno dobro je sodelovanje s Policijo pri nadzoru voženj z vozili v naravnem okolju, pri nabiranju gozdnih sadežev in gob in kot pomoč pri nadzoru drugih kršiteljev v gozdu, kjer inšpektorji pričakujejo odpor. Policisti k učinkovitejšemu delu inšpektorjev pripomorejo že s svojo prisotnostjo v uniformi in tako predstavljajo tudi dodatno varnost za inšpektorje na terenu.

Na posameznih območnih enotah je vzpostavljeno tudi sodelovanje z medobčinskimi inšpekcijami, nekoliko slabše pa z Inšpektoratom za naravne vire in prostor. To sodelovanje je onemogočeno predvsem zaradi njihovega sistema obravnav primerov, ki je odvisen od rangiranja prijav.

Kot dobro lahko ocenimo tudi sodelovanje z ZGS. Ob nepravilnostih, ki jih ob svojem delu ugotovi ZGS, nam ob terenskih ogledih nudijo vso potrebno podporo. Na vprašanja in zahteve po podatkih, ki jih potrebujemo v inšpekcijskih postopkih, se odzivajo. Posamezni inšpektorji so vodstvom območnih enot ZGS v začetku leta predstavili ugotovitve in ukrepe v inšpekcijskih postopkih v predhodnem letu. V letu 2024 je ZGS še intenzivneje izvajal gozdni nadzor. V okviru gozdnega nadzora je

inšpekcija za gozdarstvo z njihove strani prejela predloge za uvedbo prekrškovnih postopkov, ki so se v večini nanašale na vožnjo v naravnem okolju in nespoštovanje režima uporabe gozdnih prometnic.

Inšpekcija za gozdarstvo ohranja tudi sodelovanje z gozdarskim inšpektorjem v Celovcu. Predstojnik IRSKGLR in direktorica inšpekcije za gozdarstvo sta se 03.10.2024 udeležila posveta z naslovom: Rekreacija v naravi – usmerjanje in nadzor.

Inšpekcija za gozdarstvo mora v skladu s 23. členom ZUP ves čas postopka paziti na stvarno pristojnost in če spozna, da ni pristojna za določeno upravno zadevo, jo mora v skladu s 65. členom ZUP odstopiti pristojnemu organu. V tretjem odstavku 32. člena ZIN je določeno, da mora inšpektor, ki ugotovi kršitev zakona ali drugega predpisa, za katerega ni stvarno pristojen, ugotoviti dejansko stanje, sestaviti zapisnik in ga posredovati pristojni inšpekciji. V odstopih drugim, pristojnim organom, gozdarski inšpektorji tudi zapišejo, da prosijo za odgovor v zvezi z izvedenimi ukrepi. V mnogih postopkih je namreč po tem, ko drugi organ že opravi svoje delo, naloga inšpekcije za gozdarstvo ali ZGS, da ukrepa še v skladu z ZG.

V letu 2024 je inšpekcija za gozdarstvo odstopila 79 primerov različnim inštitucijam. Največ odstopov se je nanašalo na neposredno na terenu zaznane primere nelegalno odloženih odpadkov v gozdu, na nezakonite gradnje, na nenamensko rabo kmetijskega zemljišča, poseg v vodno zemljišče, naravne vrednote, kulturno dediščino, na neusposobljenost izvajalcev del na področju usposobljenosti za varno in zdravo delo delavca, delovne opreme in osebne varovalne opreme. Zaradi nepravilnosti pri namestitvah hišnih predalčnikov in posledično težav z osebnim vročanjem so bili primeri odstopljeni v nadaljnjo obravnavo TIRS.

Preventivno delovanje inšpekcije za gozdarstvo

Dolžnost preventivnega delovanja inšpekcijskim službam določa 6. in 33. člen ZIN. S preventivnim delovanjem inšpektorji opozarjajo potencialne kršitelje na posledice ravnanja v nasprotju s predpisi. V inšpekciji za gozdarstvo se preventivno delovanje uresničuje na več načinov: z obveščanjem javnosti preko medijev in spletne strani IRSKGLR, z odgovori na vprašanja in z obveščanjem javnosti o predpisih, o dovoljenem pravnem ravnanju, o najpogostejših kršitvah predpisov in o načrtovanih akcijah nadzora. V praksi se najpogosteje odgovarja na vprašanja posameznikov po telefonu in elektronski pošti, pošilja dopise potencialnim kršiteljem, odgovarja na vprašanja medijev ter pripravlja predavanja za ciljne skupine. V akcijah nadzora voženj v naravnem okolju in voženj v nasprotju z režimom uporabe je bilo razdeljenih več sto zgibank o gozdnem bontonu in obvestil o pravilih vožnje v naravnem okolju. Na tak način se obiskovalce gozdov opozarja na pravilno vedenje v gozdnem prostoru in se hkrati opozarja na prisotnost nadzora. V letu 2024 je bil zaradi številnih tujih obiskovalcev v gozdu preventivni dopis Vožnja in nabiralništvo v slovenskih gozdovih, preveden v italijanski in angleški jezik. Preventivni dopis, ki ga inšpektorji na terenu lahko izročijo tujim obiskovalcem se je že izkazal za zelo dobro potezo, ki prispeva k boljšemu informiranju tudi tujih obiskovalcev naših gozdov.

Inšpekcija za gozdarstvo se je odzvala dvema povabiloma in preko sto izvajalcev del v gozdovih predavala o nadzoru izvajanja del v gozdovih in minimalnih pogojih, ki jih morajo izvajalci del pri tem spoštovati.

Inšpekcija za gozdarstvo se preko Službe za odnose z javnostmi in promocijo odziva na različna vprašanja novinarjev. Pisni odgovori so bili posredovani 7 različnim medijem, tako lokalnim kot tudi nacionalnim. Medije so zanimali predvsem predpisi in ukrepi ter nadzori s področja nabiranja gob in drugih gozdnih sadežev, gozdnega bontona in izvajanja sečenj, nekaj vprašanj pa se je nanašalo na konkretne inšpekcijske postopke.

S preventivnimi dopisi poskušamo potencialne kršitelje odvrniti od protipravnih dejanj. V letu 2024 je bilo teh preventivnih dejanj več kot 900. Večina preventivnih dopisov je lastnike gozdov opozarjala na podatek, da se bo rok za izvedbo sanitarne sečnje kmalu iztekel. Na ta način se konec zime skuša vzpodbuditi lastnike gozdov, ki morajo v spomladanskem času izvesti sanitarne sečnje, da se teh lotijo brez odlašanja. Gozdarski inšpektorji so opozarjali tudi na posege v gozd, na nedovoljene sečnje, na opremljenost skladišč z lovnimi pastmi, na pravilno rabo gozdov in na pravila vožnje v naravnem okolju.

Ocenjujemo, da je preventivno delovanje inšpekcije za gozdarstvo dobro sprejeto in učinkovito, zato mu bo tudi v prihodnjem letu posvečena ustrezna pozornost.

Sanitarna sečnja v letu 2024

Prenamnožitev podlubnikov v letu 2024 je posledica naravnih ujm predhodnih let ter izredno sušnih in vročih poletij. Dodatno so pozimi gozdove poškodovali in oslabili tudi močni vetrovi, ki predstavljajo zelo primerne pogoje za prenamnožitev populacije podlubnikov na poškodovanem območju. Poletni vetrolomi v mesecu juniju in juliju so v gozdovih povzročili dodatno škodo, saj je bilo po podatkih ZGS potrebno posekati preko 50.000 m³ iglavcev. Napad podlubnikov je bil tako kot v preteklih letih najbolj izrazit v GGO Kranj, Novo mesto, Slovenj Gradec in Bled. ZGS je na podlagi podatkov iz evidence izdanih odločb o poseku v obdobju od 01.01.2024 do 25.08.2024 ugotovil, da je bilo treba zaradi podlubnikov v letu 2024 in močnih vetrov v juniju in juliju 2024 posekati 451.593 m³ iglavcev, kar se v skladu z Zakonom o dodatnih ukrepih za preprečitev širjenja podlubnikov šteje za naravno nesrečo.

Iz preglednice 22 je razviden obseg sanitarne sečnje po žledolomu v letih.

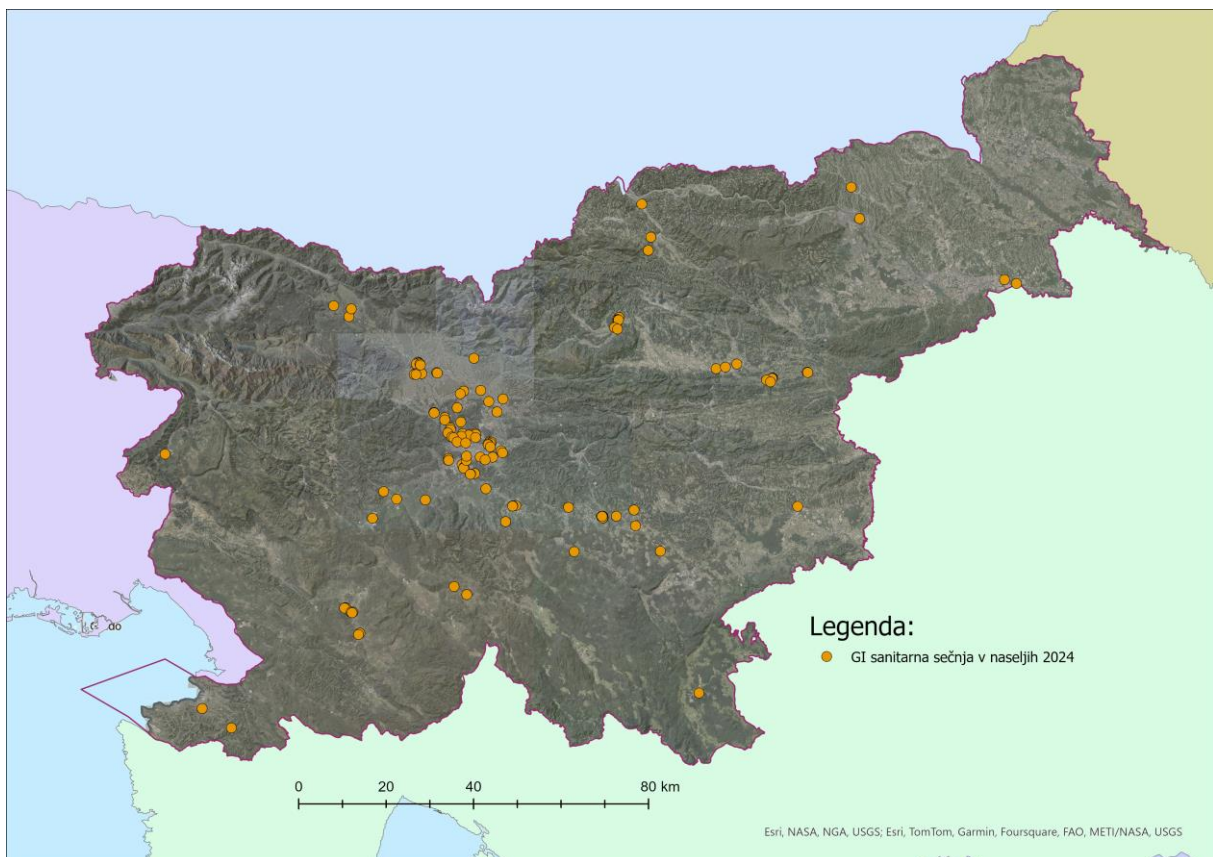
Preglednica 22: Obseg sanitarne sečnje v letih po žledolomu – vir ZGS.

Vrsta sečnje	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Sanitarna sečnja (m ³)	4.207.376	3.941.808	3.768.894	2.505.729	4.043.917	2.788.002	1.757.167	1.041.582	1.398.221	1.815.231	2.091.126
Druga sečnja (m ³)	2.142.360	2.089.234	2.333.736	2.478.906	2.017.042	2.499.860	2.470.308	3.033.86	3.172.756	2.485.429	2.513.762
SKUPAJ (m ³)	6.349.736	6.031.042	6.102.630	4.984.635	6.060.959	5.287.862	4.227.475	4.075.451	4.570.977	4.300.660	4.604.888

Inšpekcija za gozdarstvo je v letih po žledolomu vse svoje sile usmerila v to, da bi s svojimi ukrepi pospešila sanacijo v ujmah poškodovanih gozdov. Zakon o gozdovih (v nadaljevanju: ZG) določa, da mora lastnik gozda izvesti oziroma zagotoviti izvedbo sanitarne sečnje in preventivna varstvena dela v roku, ki jih z odločbo določi ZGS. V kolikor sanacija ni opravljena v določenem roku mora ZGS zagotoviti tudi izvršbo. Neizvršitev odločbe v postavljenem roku je po določbah ZG prekršek, ki se kaznuje z globo. ZGS je tisti, ki v upravnih postopkih zagotovi, da se sanitarne sečnje izvedejo. Ugotavlja se, da ZGS evidenc o izvedbi sanitarnih sečenj ne vodi ažurno, prav tako ob neizvedbi striktno ne vodi izvršilnih postopkov. Naloga inšpekcije za gozdarstvo na tem področju je vodenje prekrškovnih postopkov zoper tiste lastnike gozdov, ki sanacije ne izvedejo pravočasno.

ZG določa, da na posamičnem gozdnem drevju v naseljih inšpekcija za gozdarstvo zagotavlja izvajanje varstvenih del. Tako je bilo v letu 2024 izdanih 94 inšpekcijskih odločb za posek s podlubniki napadenih dreves v naseljih, kar je 40% manj kot preteklo leto. V 5 primerih je bilo ugotovljeno, da zavezanci v inšpekcijskih postopkih svojih obveznosti niso realizirali v roku, zato so inšpektorji uvedli izvršilne postopke. V 1 primeru je bila izvršba tudi izvršena.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih obravnav sanitarnih sečenj v naseljih v letu 2024 je razvidna iz slike 36.



Slika 36: Prostorski pregled inšpekcijskih obravnav sanitarnih sečenj v naseljih v letu 2024.

Zaradi težav, ki jih podlubniki povzročajo v gozdovih, je nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del že nekaj let v programu dela inšpekcije za gozdarstvo prva prioriteta. Inšpekcija za gozdarstvo deluje tako preventivno, z opozarjanjem lastnikov gozdov na spoštovanje rokov za izvedbo sanitarne sečnje s preventivnimi dopisi, kot tudi represivno in sicer z vodenjem prekrškovnih postopkov proti lastnikom, ki po preteku roka določenega v odločbi ZGS še niso pričeli z delom ali pa so z izvršitvijo odločb močno zamujali.

Ker v poletnem času, ko je problematika sanitarnih sečenj najbolj žgoča in izvajalcev del v gozdovih močno primanjkuje, ima inšpekcija za gozdarstvo kot pomoč pri iskanju usposobljenih izvajalcev del v gozdovih javno objavljen seznam izvajalcev, ki so v času inšpekcijskega nadzora izpolnjevali pogoje strokovne usposobljenosti ter upoštevajo predpise, ki urejajo varnost in zdravje pri delu za delavce, delovno opremo in osebno varovalno opremo.

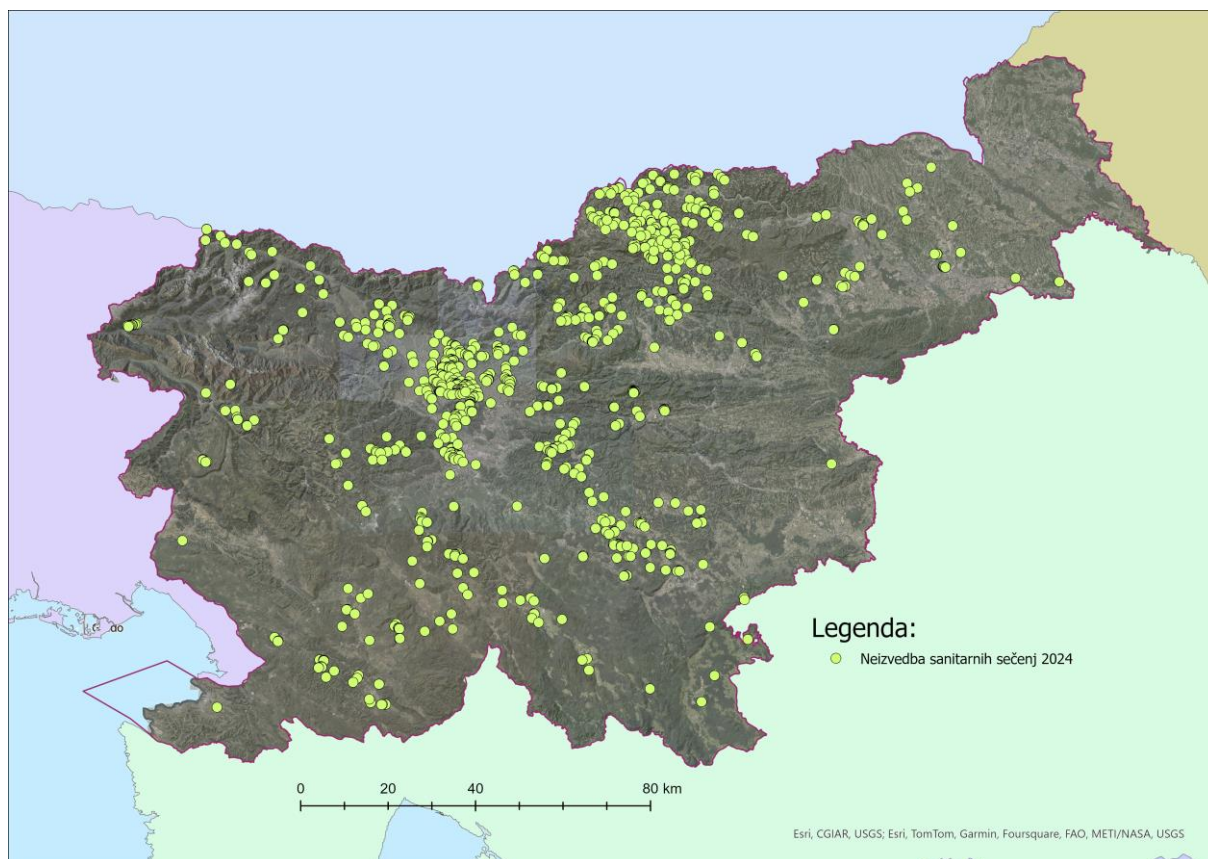
V preglednici 23 je vsebovan prikaz prekrškovnih ukrepov, sprejetih zaradi neizvedenih sanitarnih sečenj v določenih rokih.

Preglednica 23: Prekrškovni ukrepi zaradi neizvedbe sanitarnih sečenj v določenih rokih.

Leto	Št. uvedenih prekrškovnih postopkov	Št. izrečenih ukrepov v prekrškovnih postopkih			Skupaj izrečeni prekrškovni ukrepi	Poslani preventivni dopisi
		opozorilo	opomin	globa		
2015	364	56	162	77	295	507
2016	1.363	260	646	271	1.177	2.200
2017	524	92	352	191	635 *	566
2018	563	45	262	178	485	755
2019	327	69	202	76	347*	281
2020	329	47	158	86	291	494
2021	108	75	34	29	138*	62
2022	283	95	140	71	306*	99
2023	532	96	301	165	562*	596
2024	614	207	378	130	715	686

* Opomba: število izrečenih ukrepov v letu je večje od števila uvedenih postopkov, ker se ukrepi nanašajo tudi na postopke, ki so bili začeti v predhodnem letu.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih obravnav neizvajanja sanitarnih sečenj v letu 2024 je razvidna iz slike 37.



Slika 37: Prostorski pregled inšpekcijskih obravnav neizvajanja sanitarnih sečenj v letu 2024.

Za učinkovitejše spopadanje z nepravočasnimi sanacijami lubadarskih žarišč bi bilo potrebno učinkovitejše delo ZGS, saj se le z represivnimi ukrepi inšpekcije za gozdarstvo te problematike ne da rešiti. Na nekaterih območnih enotah ZGS še vedno, glede na število kršitev, izdajo zelo malo sklepov o izvršbi. Izvršilni postopki se ne dokončajo z izvršbo, kot je to zakonsko določeno.

Ker tudi v prihodnjem letu ni pričakovati izboljšanja razmer na tem področju, bo nadzor nad izvajanjem sanitarne sečnje in preventivnih varstvenih del ostal prioriteta v programu dela inšpekcije za gozdarstvo, saj menimo, da njeni ukrepi pripomorejo k hitrejšemu odzivu lastnikov gozdov, ki jim je ZGS izdal odločbo o izvedbi sanitarne sečnje.

Inšpekcijski postopek

V inšpekcijskem postopku, določenem v ZIN in subsidiarno ZUP, opravljajo inšpektorji temeljno poslanstvo svojega poklica. Inšpekcijski postopek je tisti, v katerem je moč z odločbami doseči vzpostavitev zakonitega stanja s prepovedjo ali zapovedjo. Glavno poslanstvo inšpekcijskih služb je, da v primerih kršitev z inšpekcijskimi postopki

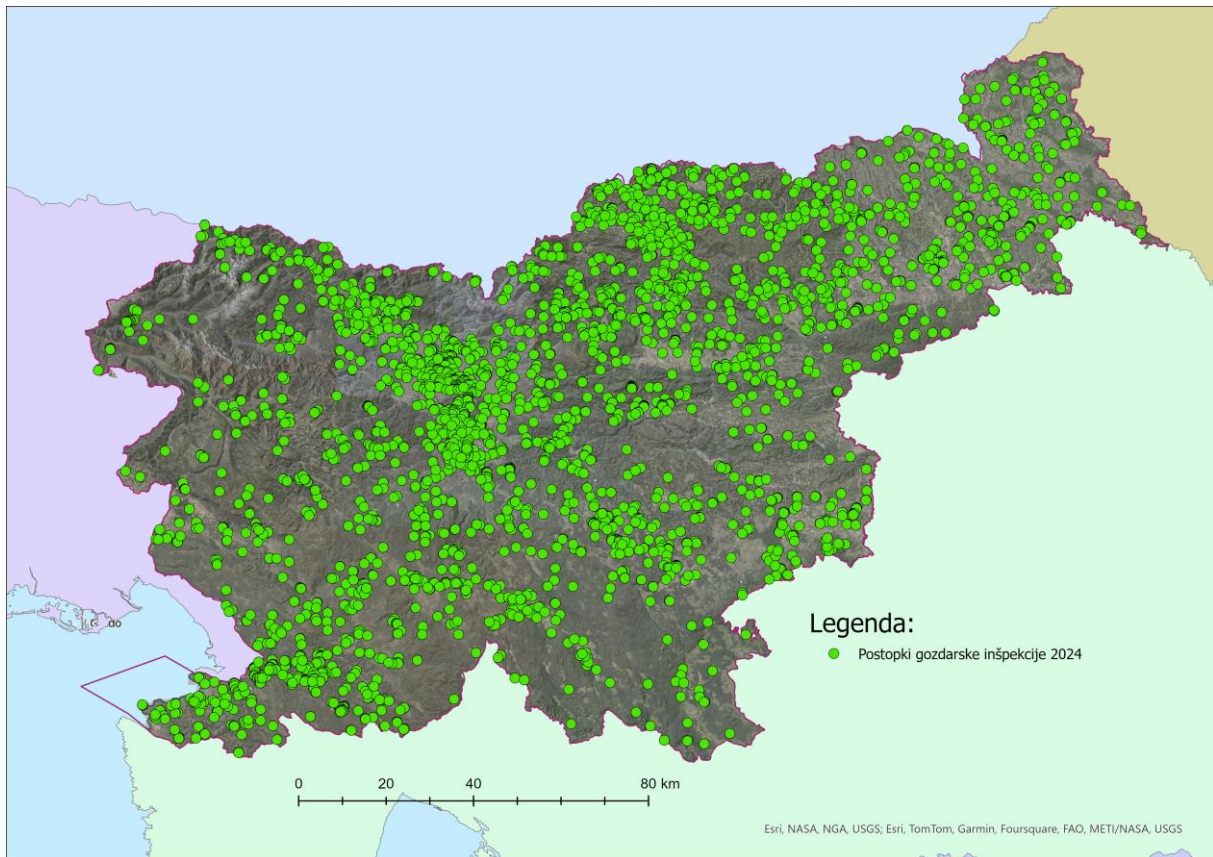
zagotovijo izvrševanje predpisov. Poleg tega inšpekcijske službe s svojimi poročili, pobudami in predlogi sporočajo izvršilni veji oblasti o stopnji izvrševanja posameznih predpisov in predlagajo njihove spremembe. Na ta način so pripravljavci predpisov seznanjeni z učinkovitostjo predpisov in stopnjo njihovega uresničevanja.

V preteklem letu so gozdarski inšpektorji opravili 2391 pregledov, izdali so 177 odločb v inšpekcijskem postopku in 187 sklepov v zvezi s temi postopki. V 22 izvršilnih postopkih je bila zavezancem za neizvršitev inšpekcijske odločbe večinoma zagrožena izvršba z denarno prisilitvijo. Ta način izvršbe odrejenih obveznosti se uporablja zaradi tega, ker je ta način v večini primerov ustrenejši, saj je cenejši, hitrejši in predstavlja manjši pritisk na zavezanca. Včasih pa izvršba po drugi osebi tudi ni mogoča. Izdanih je bilo tudi 72 opozoril po 33. členu ZIN, s katerimi se ob ugotovljenih manjših nepravilnostih zavezanca opozori na nepravilnosti ter na njihove posledice in določi rok za njihovo odpravo.

Vsi inšpekcijski postopki se vodijo po uradni dolžnosti. Pričnejo se na osnovi lastnih ugotovitev, ugotovljenih nepravilnosti, ki jih pri svojem delu zazna ZGS in na osnovi drugih podatkov o nepravilnostih, ki jih bodisi pošljejo kvalificirani prijavitelji bodisi iz drugih prijav. V tem letu je inšpekcija za gozdarstvo prejela 381 prijav. Vedno več je prijaviteljev, ki svoje medosebne spore skušajo namesto v pravnem postopku, reševati preko inšpekcijskih služb in težko sprejmejo dejstvo, da se inšpekcijski postopki vodijo po uradni dolžnosti in v javno korist, ter da prijavitelj nima položaja stranke v postopku. Vedno manj postopkov se prične na osnovi letnega načrta dela, ki predvideva tudi nadzor načrtovanja, gojenja gozdov ter v zvezi z njim obseg financiranja in sofinanciranja del. Inšpekcijski postopki niso enostavni in hitri, saj ugotavljanje kršitev in odgovornosti zanje običajno zahtevajo terenski ogled, zaslišanje zavezancev in prič, izrekanje ukrepov in spremljanje izvršitve le teh.

Podrobnejši pregled opravljenega dela po posameznem predpisu je razčlenjen v nadaljevanju.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za gozdarstvo v letu 2024 je razvidna iz slike 38.



Slika 38: Prostorski pregled inšpekcijskih postopkov inšpekcije za gozdarstvo v letu 2024.

ZAKON O GOZDOVIH (ZG)

Splošno

ZG ureja varstvo, gojenje, izkoriščanje in rabo gozdov ter razpolaganje z gozdovi kot naravnim bogastvom s ciljem, da se zagotovijo trajnostno, sonaravno ter večnamensko gospodarjenje v skladu z načeli varstva okolja in naravnih vrednot, trajno in optimalno delovanje gozdov kot ekosistema ter uresničevanje njihovih funkcij. To je tudi zakon, na podlagi katerega gozdarski inšpektorji opravijo največ inšpekcijskih nadzorov.

Povsem v vrhu števila kršitev predpisov je še vedno posek brez ali v nasprotju z izdano odločbo ZGS. ZG namreč določa, da ZGS lastniku gozda na podlagi gozdnogojitvenega načrta po predhodnem svetovanju in skupni izbiri dreves za možni posek izda odločbo v upravnem postopku. ZGS evidentira količino in strukturo drevja, ki je posekan brez ali v nasprotju z izdano odločbo, podatek vpiše v ustrezne evidence in o tem obvesti inšpekcijo za gozdarstvo.

Nadzor nad izvajanjem sečnje je nemalokrat otežen zaradi nepravilnega označevanja izbranih dreves. Gozdarski inšpektorji opažajo, da revirni gozdarji izbrana drevesa označijo le z barvno piko na drevesu in ne dodajo žiga na koreničniku. S takim načinom označitve drevja za posek se oteži ali pa celo onemogoči obravnavanje nedovoljenega poseka dreves oziroma sečnje dreves v nasprotju z izdano odločbo ZGS. V skladu s

Pravilnikom o izvajanju sečnje se mora sečnja dreves izvesti tako, da ostane oznaka vidna na panju tudi po poseku drevesa.

Inšpekcija za gozdarstvo prejme obvestila o poseku brez odločbe od ZGS oziroma si podatke o nedovoljenih sečnjah pridobi z neposrednim vpogledom v njihove evidence, vendar vseh kršitev zaradi velikega števila ne more obravnavati. V primerih nedovoljenega poseka le nekaj dreves, inšpekcija za gozdarstvo običajno pošlje lastniku gozda opozorilni dopis, v katerem ga pouči o zakonskih določilih glede sečnje dreves. V letu 2024 je bilo poslano 80 takih dopisov. Prijave fizičnih oseb, ki se nanašajo na posek brez odkazila, imajo pogosto izvor v medsosedskih ali družinskih sporih. Proti kršiteljem, ki so posek izvedli brez ali v nasprotju z izdano odločbo je inšpekcija za gozdarstvo prekrškovno ukrepala.

Drugi najpogostejši razlog inšpekcijskega ukrepanja so posegi v gozd brez soglasja ZGS oziroma sum kršitev 21. člena ZG. Sem po vsebini sodijo tudi krčitve gozdov v kmetijske namene brez dovoljenja ZGS. Gozdarski inšpektorji so opravili 59 pregledov zaradi suma kršitev krčitve gozdov v kmetijske namene. Posegi v gozd se izvajajo najpogosteje za namene gradnje objektov, pogostokrat tudi za to, da kršitelji te površine uporabljajo za različne druge namene, kot na primer motokros poligon, kolesarski poligon, poligon za paintball, prostor za parkiranje ali kampiranje. Problem postaja iz leta v leto večji. Kadar gre za gradnje objektov v gozdu ali za navažanje odpadnega materiala v gozd in gozdni prostor, so ukrepi inšpekcije za gozdarstvo odvisni tudi od tega ali bosta gradbena in okoljska inšpekcija opravili inšpekcijske postopke s področja njihove pristojnosti. Problem pri teh kršitvah so izjemno dolgotrajni postopki, v katerih zavezanci uporabijo vsa pravna sredstva, da bi lahko čim dlje časa obdržali in uporabljali stanje v nasprotju s predpisi. Posegi v gozd in gozdni prostor so tudi težko popravljivi, če sploh so in zahtevajo znatna finančna sredstva, običajno precej večja, kot so bila potrebna za sam poseg.

Inšpekcija za gozdarstvo je v preteklem letu, podobno kot v zadnjih letih, posebno pozornost namenila nadzoru nad izvajanjem določb ZG s področja varstva gozdov oziroma predpisanih ukrepov za preprečitev in zatrtje rastlinskih bolezni in prenamnoženih populacij žuželk, ki lahko porušijo biotsko ravnovesje v gozdu, ter za preprečitev druge škode v gozdovih. V primeru neizvedbe sanitarne sečnje v gozdovih so bili vodeni predvsem prekrškovni postopki na podlagi podatkov ZGS. Posebno pozornost so gozdarski inšpektorji v letu 2024 namenili izvajanju varstvenih del na posamičnem gozdnem drevju v naseljih. Za odstranitev predvsem s podlubniki napadenih dreves v naseljih je bilo izdanih 94 inšpekcijskih odločb, kar je manj kot v preteklih letih.

V preteklem letu je bilo izvedeno 219 inšpekcijskih pregledov zaradi suma kršitev določil prvega odstavka 18. člena ZG, to je zmanjševanje ravnosti in rodovitnosti rastišč, stabilnosti ali trajnosti gozda oziroma ogrožanje funkcij gozdov. Običajno gre po obsegu za manjše posege v gozd in gozdni prostor zaradi odlaganja ali odvzemanja materiala, postavitve začasnih objektov in za primere, ko je zaradi poseka drevja prišlo do zmanjševanja funkcij gozdov. Pojavljati pa so se začeli tudi obsežni navozi izkopnega materiala pri gradnji večjih objektov v gozd in odlaganje izkopnega materiala iz strug rek.

Precej inšpekcijskega dela se je nanašalo tudi na nepravilnosti, ki se nanašajo na gradnjo in vzdrževanje gozdnih prometnic. Zaradi nepravilnosti pri gradnji in vzdrževanju gozdnih prometnic je bilo izvedenih 91 nadzorov. Lastnikom gozdov, ki so gradili gozdne vlake brez ustreznih elaboratov, ki jih pripravi ZGS, je inšpekcija za gozdarstvo z inšpekcijsko odločbo odredila odpravo nepravilnosti.

ZG omogoča, da ZGS skupaj z lastniki gozdov gozdnim cestam določi režim uporabe. Nadzor nad spoštovanjem režima uporabe gozdnih cest je poostreno nadzirala inšpekcija za gozdarstvo, predvsem pa ZGS v okviru gozdnega nadzora. Redkejši so primeri obravnavanja prekomerne uporabe gozdnih cest, zaradi česar na gozdni cesti ostanejo posledice take uporabe.

43 inšpekcijskih nadzorov se je nanašalo na ograditve posameznih delov gozda v nasprotju s predpisi. Gre za primere ograjevanja svoje lastnine, pogosto se gozdna površina stika z gradbeno ali pa gre za ograditev gozda ob pašniku, pa tudi za ograje obor za rejo divjadi. V inšpekcijskem postopku se zavezance seznanili z možnostjo pridobitve soglasja za postavitve ograje, če to ni možno, se odredi odstranitev.

Paša v gozdu je v splošnem prepovedana. Izjemoma je na podlagi kriterijev, določenih v predpisu o varstvu gozdov, paša lahko dovoljena z gozdnogojitvenim načrtom. 13 pregledov je se je nanašalo na nadzor nedovoljene paše v gozdu. Prav tako so bili na nedovoljeno pašo pozorni gozdarji ZGS, ki so nepravilnosti opazili v okviru gozdnega nadzora.

Nadzor porabe proračunskih sredstev, namenjenih subvencioniranju gojitvenih in varstvenih del

Inšpekcija za gozdarstvo ima v skladu z ZG pristojnost nadzirati porabo proračunskih sredstev, ki so namenjena financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove in gozdarstvo. Pri tem inšpekcija za gozdarstvo nadzira delo ZGS, katerega naloga je v skladu s 50. členom ZG, da načrtuje in usmerja gospodarjenja z gozdovi in prevzema dela, ki so bila opravljena v gozdovih, v kolikor so bila sofinancirana iz proračuna RS. Inšpekcija za gozdarstvo pri nadzoru izhaja iz določil ZG in Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo.

V spodnji preglednici je navedeno število pregledanih obračunov gojitvenih in varstvenih del s strani inšpekcije za gozdarstvo, ki jih je ZGS prevzel v letu 2024 in lastnikom gozdov namenil subvencije za gojitvena in varstvena dela. Navedena je skupna površina vseh gojitvenih in varstvenih del ter skupna obračunana vrednost za izvedeno delo, vrednost izdanih materialov pri izvedenih sadnjah, zaščitah, itd.. Celotna obračunana vrednost pri nadzoru gojitvenih in varstvenih delih skupaj z materiali je razvidna iz tabele kot seštevek obračunane vrednosti del in materialov ter znaša skupaj 83.631,52 EUR.

Preglednica 24: Prekrškovni ukrepi zaradi neizvedbe sanitarnih sečenj v določenih rokih.

Število pregledanih obračunov gojitvenih in varstvenih del	Količina pregledanega	obračunana vrednost (EUR)
objektov na površini: 51	35,59 ha	13.619,27 EUR
Material (tulci, koli, zaščitni premazi vršičkov...) + sadike	6.475 kosov + 8.430 kosov sadik	16.114,72 EUR
Naravni razvoj habitata	1662,4 m ³	33.248,00 EUR
Vzdrževanje protipožarnih presek: 3	4,19 km	6.795,75 EUR
Zaščitna ograja: 3	1035 m	13.853,78 EUR
	Skupaj:	83.631,52 EUR

Ugotovitve:

- V veliki večini inšpekcija za gozdarstvo ni ugotovila nepravilnosti. ZGS je v večini primerov prevzel realizirana gojitvena in varstvena dela, ki so bila predhodno načrtovana z gozdnogojitvenimi načrti, ustrezno izvedena na terenu ter so bila sredstva za ta dela lastnikom v celoti upravičeno izplačana.
- V enem primeru je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da ima ZGS težave z usklajevanjem plana in realizacije gojitvenih del ter razporejanjem namenskih sredstev (za spomladansko sadnjo skrben lastnik gozda ni prejel vseh sadik, del jih je lahko dobil šele jeseni, tako pozno – 25. 11., da je že zapadel sneg, izplačila sofinanciranja dela v letu 2024 za to delo ni bilo).
- V primeru nadzora nege drogovnjaka je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da je bila posekana količina dreves glede na prilogo 1 tabele 1 Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove premajhna, saj mora biti vsaj 15 % od lesne zaloge, zato je bilo ZGS izrečeno opozorilo po 33. členu ZIN. Naknadno je ZGS označil dodatna drevesa, ki so bila posekana.
- V vzhodni Sloveniji (okolica Ptuja) je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da so gojitvena dela (predvsem nega gošče, nega mladja) že drugo leto zapored slabo izvedena, čeprav so bila s strani ZGS prevzeta. Prav tako je ZGS kot gojitveno delo prevzel nego drogovnjaka, ki je bila po mnenju inšpekcije za gozdarstvo neupravičena, saj je bilo drevje v določenem deležu predebelo in zato ukrep neupravičen. Glede sadnje je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da je bila v enem od primerov izvedena pod sestojem, da obžetev ni bila izvedena in da je bilo število sadik neustrezno.
- V nekaj primerih je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila slab uspeh sadnje zaradi suše, predvsem pri spomladanski sadnji (vzhodni del RS). V splošnem pa je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da je bila sadnja v večini primerov v vseh predelih RS uspešno izvedena, predvsem pa je bila jesenska sadnja veliko uspešnejša od spomladanske.

- Inšpekcija za gozdarstvo je v enem od primerov ugotovila, da je ZGS istemu lastniku za sadnjo na dveh različnih lokacijah izdal 6 odločb v zvezi z ukrepi pri sadnji (sadnja, izdelava kolov, količenje). Sadnja je bila v enem od teh primerov izvedena na popolnoma že pomlajenem sestoji z veliko pestrostjo naravnih drevesnih vrst z razlogom, da je lastnik želel pestrost sestave drevesnih vrst še dopolniti z macesnom.
- V primeru sadnje v državnem gozdu je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da gre za slab uspeh sadnje pri macesnu (50%).

Nadzor porabe proračunskih sredstev – vzdrževanje gozdnih cest

V skladu z ZG je predmet nadzora inšpekcije za gozdarstvo vzdrževanje gozdnih cest, ki spada med dela, ki se sofinancirajo iz sredstev proračuna RS v skladu s Pravilnikom o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove. Nadzor porabe proračunskih sredstev pri vzdrževanju gozdnih cest inšpekcije za gozdarstvo poteka na ZGS, kjer se pregleda vso razpoložljivo dokumentacijo v zvezi z vzdrževanjem gozdnih cest na naključno izbranih gozdnih cestah (pogodba o izvedbi vzdrževalnih del med občino, ZGS in izbranim izvajalcem, letni oziroma operativni program vzdrževalnih del po posameznih cestah in morebitna dodatna dokumentacija, ki se da izvajalcu vzdrževanja ob oddaji del, aneks v primeru spremembe programa, usklajen in potrjen s strani občine, zapisnike ZGS o tekoči spremljavi in nadzoru izvajanja vzdrževanja gozdnih cest, potrdilo o legalnem izvoru in primernosti nasipnega materiala, zapisnik o prevzemu vzdrževalnih del z navedenimi podatki glede količin, kakovosti, vzrokov v primeru odstopanja od programa, pomanjkljivosti, rok odprave ter na koncu potrjena situacija, opravi pa tudi terenski ogled posameznega odseka gozdne ceste, ki je bila vzdrževana v tekočem letu.

Pri terenskem delu inšpekcija za gozdarstvo preveri količino opravljenega dela (po posameznih vrstah del), kakovost opravljenih del ter ugotavlja morebitne nepravilnosti in pomanjkljivosti. V primeru ugotovljenih nepravilnosti in pomanjkljivosti inšpekcija za gozdarstvo izreka ukrepe za odpravo le teh. Pri ugotovljenih hujših nepravilnosti (predvsem glede kršitev pogodbe) inšpekcija za gozdarstvo obvesti naročnika – občino.

Inšpekcija za gozdarstvo je na ta način v letu 2024 opravila nadzor vzdrževanja gozdnih cest in porabe proračunskih sredstev, namenjenih za vzdrževanje gozdnih cest s podatki navedenimi v preglednici 25.

Preglednica 25: Prekrškovni ukrepi zaradi neizvedbe sanitarnih sečenj v določenih rokih.

Število pregledanih odsekov cest	obračunana vrednost (EUR)
28 (pregledani odseki cest in dokumentacija) + 60 (pregledana le dokumentacija)	181.058,90 EUR

Ugotovitve:

- V večini nadzornih pregledov je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da je bilo

vzdrževanje gozdnih cest opravljeno skladno s programom vzdrževanja, kvalitetno, ob dobrem sodelovanju ZGS z naročniki in izvajalci ter po ustaljenem sistemu in da so bila vzdrževalna dela ustrezno prevzeta s strani ZGS in občine. V večini primerov nadzora inšpekcija za gozdarstvo ni ugotovila nepravilnosti.

- V enem od primerov so bile s strani inšpekcije za gozdarstvo ugotovljene nekatere manjše pomanjkljivosti, ki pa so bile po ustnem priporočili gozdarskega inšpektorja ZGS-ju naknadno odpravljene.
- V enem od primerov je gozdarski inšpektor ugotovil, da občina kot naročnik ni zagotovila izvedbe po tripartitni pogodbi, zato bo v inšpekcijskem postopku v letu 2025 gozdarski inšpektor o tem pisno obvestil občino. Občino bo opozoril, da po 21. členu Pravilnika o financiranju in sofinanciranju vlaganj v gozdove, občina sredstva RS za vzdrževanje gozdnih cest pridobi sama, na podlagi pogodbe, sklenjene med ministrstvom, pristojnim za gozdarstvo, občino in Zavodom (tripartitna pogodba) in da nato prevzema in obračuna opravljena vzdrževalna dela skupaj z ZGS na gozdnih cestah, ki so vključene v letni program vzdrževanja gozdnih cest, ki ga prav tako pripravi ZGS. Hkrati je gozdarski inšpektor pri pregledu ugotovil, da dela na terenu po izvedenem programu ZGS in po prevzemu ZGS niso bila v celoti izvedena, zato je gozdarski inšpektor na podlagi 33. člena ZIN izrekel opozorilo. Naknadno je izvajalec dela izvedel.
- Inšpekcija za gozdarstvo je pri enem od nadzorov vzdrževanja na gozdnih cestah ugotovila, da se program vzdrževanja razlikuje od izvedbe del, saj so bila na gozdnih cestah (v nadaljevanju: GC) prevzeta dodatna dela in so se hkrati planirana dela količinsko razlikovala od izvedenih del, vendar je bila izvedba korektna ter s strani ZGS in občine prevzem ustrezen. Inšpekciji za gozdarstvo je bila predložena vsa potrebna dokumentacija: tripartitna pogodba, izvedbeni program s cenami, aneks zaradi spremembe načrtovanih del, prevzemni zapisnik ZGS, zapisnik kontrolnega pregleda, dokazilo o ustreznosti materiala, prevoznice, situacije, kolavdacijski zapisnik.
- V enem od primerov je inšpekcija za gozdarstvo ugotovila, da je pri vzdrževanju GC predvsem problem ugotavljanja izvora nasipnega materiala. Nasipni material, ki se ga lahko vgradi v GC mora biti pridobljen na legalen način ali mora biti pripeljan iz legalnih peskokopov. Zato mora ZGS pri vzdrževanju od izbranega izvajalca pridobiti tudi dokazilo o legalnosti (ustreznosti) materiala. Dokazilo o legalnosti oziroma ustreznosti materiala je del dokumentacije, ki jo inšpekcija za gozdarstvo nadzoruje. V tem primeru so pregledi preobsežni in zato postopki v zvezi z ugotavljanjem legalnosti materiala še potekajo in bodo znani v letu 2025.

Spremljanje izvajanja gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtov

Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2024 na podlagi Pravilnika o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo izvedla 23 pregledov načrtov gozdnogospodarskih enot glede izpolnjevanja evidenc in vodenja gozdne kronike. Posamezni inšpektorji so

pripravili pripombe na osnutke gozdnogospodarskih načrtov ali pa so svoje pripombe podali na javnih razgrnitvah. Gozdnogojitvene načrte gozdarski inšpektorji pregledujejo ob nadzoru gojitvenih in varstvenih del ter kadar ugotovijo nepravilnosti pri gradnji gozdnih vlak. Elaborat gozdnih vlak je namreč predpogoj za izdelavo gozdnih vlak in je del gozdnogojitvenega načrta. Gozdarski inšpektorji ugotavljajo, da so gozdnogojitveni načrti velikokrat zastareli in pomanjkljivi, na kar redno opozarja tudi ZGS.

Pravilnik o načrtih za gospodarjenje z gozdovi in upravljanje z divjadjo v 56. členu določa, da je preseganje možnega poseka za 30 odstotkov na ravni oddelka mogoče na podlagi komisijskega ogleda, pri katerem mora biti navzoč tudi pooblaščen predstavnik ministrstva. Ker večina inšpektorjev Sklepa o imenovanju pooblaščenih predstavnikov za sodelovanje pri komisijskih ogledih za določitev presežka dopustnega odstopanja od možnega poseka ni imela, pri teh ogledih niso sodelovali.

Nadzor izvajalcev glede izpolnjevanja pogojev za opravljanje del v gozdovih

Inšpekcija za gozdarstvo opravlja nadzor izvajalcev del v gozdovih, ki tam izvajajo dela (v nadaljevanju: izvajalci) skladno s pooblastilom na osnovi 7. alineje prvega odstavka 77. člena ZG ter Pravilnika o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih. Prvi pravilnik je bil sprejet leta 1994 in predpisuje minimalne pogoje, ki jih morajo izpolnjevati osebe, registrirane za izvajanje del v gozdovih. ZKme-1 pooblašča inšpekcijo za gozdarstvo za nadzor nad dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji, ki se nanašajo na gozdarske dejavnosti in izvajanjem storitev z gozdarsko mehanizacijo v okviru strojnih krožkov.

Veliko izvajalcev ob registracijah dejavnosti različne dejavnosti prijavijo »na zalogo« in v gozdu del ne izvajajo. Gozdarski inšpektorji so tako v preteklosti vodili številne inšpekcijske postopke pri zavezancih, ki del v gozdovih sploh niso izvajali, gozdarske dejavnosti pa so registrirali. Zato je bila v letu 2024 nadzor usmerjen na izvajalce na terenu. Pomoč pri ozaveščanju novo registriranih izvajalcev del je prevzel Gozdarski inštitut Slovenije, ki je v okviru projekta Moj gozdar novo registrirane izvajalce obveščal o zakonski obveznosti, da morajo preden prvič pričnejo z delom v gozdu, vso ustrezno dokumentacijo predložiti inšpekciji za gozdarstvo. Odziv je bil majhen.

Poleg dokazil o strokovni usposobljenosti ob pregledu gozdarski inšpektorji preverijo tudi ali ima izvajalec urejeno dokumentacijo s področja Zakona o varnosti in zdravju pri delu:

- izdelano Izjavo o varnosti z oceno tveganja,
- opravljen zdravniški pregled pri pooblaščenem zdravniku specialistu medicine dela,
- izdelano zdravstveno oceno delovnega mesta,
- opravljen teoretičen in praktičen preizkus iz varnosti in zdravja pri delu,
- pregledano in preizkušeno delovno opremo in
- vodeno evidenco osebne varovalne opreme, ki jo uporablja pri delu.

Na nekaterih območnih enotah, kjer obstaja možnost, potrebno dokumentacijo s področja varnosti in zdravja pri delu (v nadaljevanju: VZD) pregledajo pristojni inšpektorji za delo, kar bistveno olajša delo gozdarskih inšpektorjev. Ugotavlja se, da imajo le redki izvajalci del že na začetku postopka zbrano vso potrebno dokumentacijo. Najbolj pomanjkljiva je potrebna dokumentacija iz področja VZD (največkrat manjka izdelana zdravstvena ocena delovnega mesta). Kadar izvajalci nepravilnosti v zvezi z VZD ne odpravijo v roku določenim z opozorilom po ZIN, inšpekcija za gozdarstvo zadevo odstopi inšpektorjem, pristojnim za nadzor VZD.

Na spletni strani IRSKGLR je objavljen seznam izvajalcev del v gozdovih, ki so ob inšpekcijskem pregledu ustrezali predpisanim pogojem. Na tem seznamu je bilo do konca leta 2024 uvrščenih 1.234 izvajalcev, za sledeče dejavnosti:

- sečnja: 1.170,
- spravilo: 979,
- gojenje: 431,
- žičničarsko spravilo: 69,
- strojna sečnja: 80.

Izvajalci imajo registriranih več dejavnosti, tako jih je za sečnjo in spravilo registriranih 930 izvajalcev, za sečnjo, spravilo in gojenje 431, za sečnjo, spravilo gojenje in žičničarsko spravilo 35.13 izvajalcev je registriranih za vse navedene dejavnosti.

Na seznam izvajalcev del v gozdovih, ki jim je bilo z odločbo prepovedano opravljati dela v gozdovih je bilo do konca 2024 uvrščenih 334 izvajalcev.

Obseg dela inšpekcije za gozdarstvo v preteklem letu je v številkah prikazan v spodnji preglednici.

Preglednica 26: Ugotovitve nadzora usposobljenosti izvajalcev del v gozdovih v letu 2024.

Skupaj		Število pregledanih subjektov		Ukrepi inšpekcije za gozdarstvo (število)			
		Ne-registrirani *	Registrirani	Opozorilo ZIN	Odločba prepoved dela	Odstop **	Postopek o prekršku
Število	146	11	135	1	26	4	8
Delež (%)	100	7	93	1	16	3	5

*Neregistrirani = delo na črno + medsosedska pomoč + strojni krožki + delo v lastnem gozdu

**Število odstopljenih zadev: IRSD – 4

Na področju nadzora usposobljenosti izvajalcev je izdano še:

- 13 sklepov o ustavitvi postopka (135. člen ZUP),
- 23 sklepov o ustavitvi postopka (28. člen ZIN),
- 7 sklepov o podaljšanju roka,
- 156 zapisnikov – splošnih,

- 104 zapisnikov + sklep 28. člen ZIN,
- 14 zapisnikov + sklep 135. člen ZUP,
- 21 zapisnikov o zaslišanju,
- 24 zapisnikov – ostalih,
- 8 odločb o prekršku – ZG,
- 4 odločbe o prekršku – ZIN (nedostavljena dokumentacija).

V ZG je za opravljanje dela v gozdu za izvajalce, ki ne izpolnjujejo predpisanih pogojev glede strokovne usposobljenosti za delo v gozdu, predpisana globa. Večina (8) prekrškovnih postopkov, je uvedenih zaradi kršenja 19. člena ZG in storitve prekrška po 6.a točki prvega odstavka 79. člena ZG.

V letu 2024 je inšpekcija za gozdarstvo izvajala tudi nadzore na terenu, na sečiščih v državnih in zasebnih gozdovih. Nadzori so bili izvedeni v sodelovanju z inšpektorji iz drugih območnih enot in v sodelovanju drugih organov. Z IRSD je inšpekcija za gozdarstvo na terenu pregledala 10 izvajalcev. Nadzor na terenu poteka tudi tekom opravljanja drugih nalog. Ko gozdarski inšpektorju v gozdu naletijo na izvajalce z njimi opravijo razgovor in ustrezno ukrepajo.

Hkrati s pregledom izvajalcev na terenu se izvajajo tudi pregledi delovišč (poškodbe na tleh, vlakah, drevju). Ugotovljeno je bilo, da so ponekod izvajalci del na deloviščih pogosto sami, kar ni v skladu s Pravilnikom o varstvu pri delu v gozdarstvu, ki določa, da morata biti pri opravljanju del v gozdu z večjo nevarnostjo za poškodbe in zdravstvene okvare, na delovišču vsaj dva delavca v vidni ali slišni oddaljenosti. Kršitev tega člena predstavlja kršitev zakonskih predpisa s področja dela. Delovni inšpektorji so v takšnih primerih izvajalcem z ustnimi odločbami odredili prenehanje del do odprave nepravilnosti. Ustna odločba o ustavitvi del je bila izrečena tudi zaradi opravljanja dela z vidno okvarjenim hidravličnim dvigalom.

Ocenjuje se, da je na področju izpolnjevanja minimalnih pogojev za izvajanje del več pomanjkljivosti pri izvajalcih del v gozdovih, ki dela izvajajo v zasebnih gozdovih. Zaradi vse večjega staranja prebivalstva in nezmožnosti ter nezainteresiranosti za delo v gozdu, bodo vse več dela izvajali drugi izvajalci. Med njimi je veliko takih, ki ne zadostujejo nobenim zahtevanim pogojem in dela izvajajo pod krinko medsosedske pomoči.

Pri načrtovanih nadzorov se ugotavlja oteženo lociranje aktivnih sečišč. Pri tem ima možnost nudenja pomoči nudi ZGS, vendar se je v določenih primerih zgodilo, da so bili nato izvajalci opozorjeni na prihod inšpekcije za gozdarstvo in jih ob nadzoru inšpekcije na deloviščih ni bilo. V kmetijski krajini se sečnja v jesenskih mesecih zaradi kmetijskih opravil ne izvaja, kar je potrebno upoštevati pri načrtovanju nadzora. Ocenjujemo, da je znižanje cene lesa v letu 2024 vplivala na zmanjšanje redne sečnje v zasebnih gozdovih.

Pri kontroli delovišč v upravljanju Slovenskih državnih gozdov, d.o.o. (v nadaljevanju: SiDG), izvajalci del praviloma zadostujejo pogojem glede strokovne usposobljenosti in usposobljenosti iz varnosti in zdravja pri delu, oziroma je zabeleženih pomanjkljivosti manj. Opažamo pa, da se veliko del izvede s podizvajalci, torej izvajalci, ki nimajo neposredne pogodbe s SiDG. Žal še vedno ugotavljamo, da v državnih gozdovih SiDG

nima pregleda kdo po sklenitvi pogodbe dejansko izvaja dela v gozdovih. Pri nadzoru na terenu je bilo prav tako ugotovljeno, da delavci podizvajalskega podjetja, ki so sicer bili usposobljeni za delo, niso vedeli za katerega izvajalca, ki je pridobil delo v državnem gozdu kot najugodnejši ponudnik na razpisu, opravljajo dela. V državnih gozdovih so podizvajalci na razpisih izbranih izvajalcev prej pravilo kot izjema. To so pretežno manjši samostojni podjetniki in nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Njihovo sodelovanje z izvajalcem, ki je dobil delo na razpisu, ima pogosto vse elemente delovnega razmerja, torej gre lahko za prekarne oblike zaposlitve, ki so širše družbeno nesprejemljive, saj vplivajo na najbolj ranljive dele družbe. Vse več se poslužujejo tuje delovne sile (delavci iz nekdanje SFRJ).

Nadzor knjigovodskih listin

Na podlagi Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o gozdovih iz leta 2016 morajo gozdne lesne sortimente (v nadaljevanju: GLS), ki so naloženi na vozilo ali se prevažajo po cesti, zaradi spremljanja sledljivosti prometa z GLS in izvajanja nadzora v skladu s tem zakonom, spremljati knjigovodska listina. Le ta vsebuje podatke o lastniku gozdnega drevja ali gozdnih lesnih sortimentov, pošiljatelju, prevozniku, prejemniku, vrsti in količini gozdnih lesnih sortimentov ter času in kraju nakladanja in razkladanja. Za nadzor knjigovodskih listin sta poleg gozdarskih inšpektorjev pristojni tudi FURS in Policija. Inšpekcija za gozdarstvo ne more ustavljati vozil v prometu, zato nadzor običajno vrši ob sodelovanju s Policijo in FURS, samostojno pa pri nalaganju GLS ter ob pregledovanju dokumentacije pri pošiljateljih, prevoznikih in prejemnikih lesa, običajno skupaj z nadzorom sistema potrebne skrbnosti po določbah Uredbe (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode.

Opravljenih je bilo 50 nadzorov knjigovodskih listin tako pri prevoznikih, prejemnikih kot tudi pri pošiljateljih. Prevozniki so že seznanjeni s predpisi na tem področju, zaradi česar večjih nepravilnosti ni bilo ugotovljenih.

Prevozniki lesa so seznanjeni z zahtevami področnih zakonskih predpisov, vendar pri izpolnjevanju knjigovodskih listin niso dovolj natančni. Še vedno jim razlikovanje med pojmi pošiljatelj in prejemnik ter pošiljatelj in lastnik dreves povzroča nemalo težav.

Nadzor prevoza in prodaje okrasnih dreves

ZGS vsako leto v začetku decembra javnost obvesti o pravilih pridobivanja, prevoza in prodaje okrasnih drevesc. Okrasna drevesa, ki so pridobljena v slovenskih gozdovih, morajo biti pri prevozu in prodaji opremljena s plombo, ki je vsako leto drugačne barve. Inšpekcija za gozdarstvo ob koncu vsakega leta izvede nadzor predvsem nad prodajo okrasnih dreves. Nadzor se opravlja na standardnih lokacijah (kmetijske zadruge, vrtnarije, tržnice in večji trgovski centri), kjer okrasna drevesca že vrsto let prodajajo isti prodajalci, ki so s predpisi na tem področju že seznanjeni. Opravljenih je bilo 28 nadzorov, nepravilnosti niso bile ugotovljene. Gozdarski inšpektorji ugotavljajo, da je prodaja domačih okrasnih drevesc v upadu. Vse več se ljudje odločajo za nakup gojenih, predvsem tujerodnih okrasnih drevesc (npr. kavkaška jelka), opažajo tudi uvoz na plantažah pridobljenih smrečic iz Hrvaške in Madžarske, ki jih z nalepkami ni

potrebno opremiti in prodajo okrasnih drevesc v loncih. Največ prodajnih mest se beleži v obmorskih krajih, kjer poleg okrasnih drevesc v tem času prodajajo še mah in bela omela.

NADZOR DOLOČB UREDBE (EU) 995/2010

Konec meseca maja 2023 sprejeta Uredba EU o proizvodih, ki ne povzročajo krčenja gozdov (v nadaljevanju: EUDR), je razveljavila Uredbo 995/2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode. Pravila EUDR se bodo začela uporabljati leto dni kasneje, kot je bilo predvideno, in sicer 30.12.2025. Zamik izvajanja naj bi zagotovil pravno varnost, predvidljivost in dovolj časa za nemoteno in učinkovito izvajanje pravil.

Uredba (EU) št. 995/2010 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. oktobra 2010 o določitvi obveznosti gospodarskih subjektov, ki dajejo na trg les in lesne proizvode določa, da je dajanje nezakonito pridobljenega lesa ali proizvodov iz takega lesa na trg prepovedano. Inšpekcija za gozdarstvo je tudi leta 2024 sledila programu dela in preverjala, če subjekti, ki dajejo les ali lesne proizvode na trg ravna s potrebno skrbnostjo. Imeti morajo vzpostavljen sistem potrebne skrbnosti (v nadaljevanju: SPS). Trgovci z lesom in lesnimi proizvodi morajo biti v celotni dobavni verigi sposobni navesti dobavitelje in kupce proizvodov.

V preglednici 27 so razvidni izrečeni ukrepi pri nadzoru subjektov, ki dajejo les prvič na trg po posameznem zavezancu.

Preglednica 27: Izrečeni ukrepi pri nadzoru subjektov, ki dajejo les prvič na trg po posameznem zavezancu.

	Vrsta kršitve	Opozorilo ZIN	Inšp. odločba	Opozorilo ZP-1	Opomin	Globa
1	Nima SPS	1		4	5	15
2	Neustrezen SPS	3			0	0
3	Ne ravna v skladu s SPS				0	0
4	Dajanje nezakonito posekanega lesa na trg	0	2	2	8	10

Nadzor subjektov, ki dajejo na trg gozdne lesne sortimente, se opravlja po sprejetem načrtu pregledov. Naključno se po posameznem GGO izbere 2 lastnika, ki sta v preteklem letu izvedla sečnjo. Podatke si inšpekcija za gozdarstvo pridobi iz zaključenih odločb ZGS. Po pregledu njihovih SPS se opravi še pregled 1 trgovca, ki so mu les prodali. Pri pregledu trgovca se izbere še 5 lastnikov, ki so trgovcu prodali les v tekočem letu in se jih pozove k predložitvi SPS. Nadzor SPS se opravlja tudi ob drugih kršitvah določb ZG. Nadzor je bil opravljen pri 154 subjektih, tako pri fizičnih kot tudi pri pravnih osebah.

Pri nadzoru SPS so bila izdana 4 opozorila po ZIN z rokom za odpravo pomanjkljivosti, v prekrškovnih postopkih so bili kršiteljem izrečeni, ker niso imeli vzpostavljenega sistema potrebne skrbnosti 4 opozorila po ZP-1, 5 opominov in 15 glob.

Lastniki gozdov ZGS običajno ne sporočajo količine in strukture dodatno posekanih dreves, kar je bilo opaženo ob razkoraku med podatki, ki so navedeni na dovoljenju za posek in količino prodanih gozdnih lesnih sortimentov. Iz podatkov, ki jih inšpekciji za gozdarstvo predložijo zavezanci (predvsem iz dokazil o odvozu lesa) se ugotavlja, da ZGS zaključuje sečišča še preden je les iz gozda odpeljan.

Uredba (EU) št. 995/2010 prepoveduje dajanje nezakonito posekanega lesa na trg. V preteklem letu je inšpekcija za gozdarstvo ukrepala tudi na tem področju, kjer večinoma obravnava dajanje nezakonito posekanega lesa na trg, ko sta odvoz in prodaja lesa že izvršena. V dveh primerih sta bili izdani odločbi o prepovedi dajanja nezakonito posekanega lesa na trg. Poleg prekrškovnih sankcij zaradi sečnje dreves brez ali v nasprotju z določbo ZGS sta bili zaradi dajanja nelegalno posekanega lesa na trg izrečeni 2 opozorili po ZP-1, 8 opominov in 10 glob.

ZAKON O GOZDNEM REPRODUKCIJSKEM MATERIALU

V RS se lahko za obnovo gozdov uporablja izključno gozdni reprodukcijski material (v nadaljevanju: GRM), ki ustreza pogojem, ki jih določajo zakonski predpisi s področja zagotavljanja kakovostnega in rastišču prilagojenega GRM in hkrati zakonski predpisi s področja zdravstvenega varstva rastlin. Uradni nadzor obeh področjih poteka celostno in istočasno.

Zakon o gozdnem reprodukcijskem materialu (v nadaljevanju: ZGRM) ureja drevesne vrste in umetne križance, ki so vključeni v Odredbo o seznamu drevesnih vrst in umetnih križancev. Na seznam vpliva tudi Odločba Evropske Komisije (v nadaljevanju: Komisija) številka 2005/871/EC z dne 06.12.2005. Namen ZGRM je zagotoviti pridelovanje ter trženje kakovostnega in rastišču prilagojenega GRM, ki omogoča trajno in optimalno delovanje gozdnih ekosistemov, njihovo obnavljanje in varstvo gozdnih genskih virov. GRM lahko trži le dobavitelj, ki je vpisan v register dobaviteljev v skladu z ZGRM in je hkrati vpisan v register izvajalcev poslovnih dejavnosti (FITO – register) ter ima dovoljenje za izdajanje rastlinskih potnih listov (v nadaljevanju: RPL) za GRM, vključno dobavitelji, ki niso pridelovalci in imajo dovoljenje za izdajanje RPL. Register dobaviteljev GRM vodi MKGP. Dobavitelj mora najpozneje do 30.01. na MKGP posredovati letno poročilo o trženju GRM v preteklem koledarskem letu. Do 30.04. mora dobavitelj prijaviti obseg in lokacijo pridelave pristojnim fitosanitarnim inšpektorjem ali pooblaščenim organom za fitosanitarni nadzor - za GRM je to Gozdarski inštitut Slovenije (v nadaljevanju: GIS). Fitosanitarne, prav tako kot splošne in zdravstvene preglede, opravlja v gozdarskih drevesnicah gozdarski inšpektor v sodelovanju z Gozdarskim inštitutom Slovenije dvakrat letno.

ZAKON O ZDRAVSTVENEM VARSTVU RASTLIN

Zakon o zdravstvenem varstvu rastlin (v nadaljevanju: ZZVR-1) določa zdravstveno varstvo rastlin in organe, ki so odgovorni za njegovo uresničevanje, inšpekcijsko nadzorstvo ter ureja ukrepe in obveznosti v zvezi s pojavom, preprečevanjem vnosa in širjenja ter zatiranjem škodljivih organizmov na rastlinah, rastlinskih proizvodih in

nadzorovanih predmetih. Namen ZZVR-1 je zagotoviti varstvo rastlin in rastlinskih proizvodov pred škodljivimi organizmi v najširšem pomenu besede, torej ugotavljanje, določanje, preprečevanje vnosa in širjenje ter zatiranje škodljivih organizmov. Uredbe (EU), delegirane uredbe Komisije (EU) in izvedbene uredbe Komisije, ki zadevajo zdravje rastlin in varstvo pred škodljivimi organizmi rastlin se uporabljajo neposredno, saj njihova vsebina ni prenesena v nacionalno zakonodajo. V skladu z zakonskimi predpisi s področja zdravstvenega varstva rastlin morajo biti rastline in rastlinski proizvodi določenih vrst pri premeščanju oziroma v prometu opremljene z RPL. GRM mora biti fitosanitarno pregledan, da se ugotovi zlasti, da ni okužen s karantenskimi in nadzorovanimi nekarantenskimi škodljivimi organizmi. RPL izdajajo dobavitelji, ki imajo za to dovoljenje in sicer za tiste rastline, za katere jim to na zapisniku potrdi GIS. Kdor ima dovoljenje za izdajanje RPL potrebuje tudi načrt za ukrepanje v primeru pojava ali odkritja škodljivih organizmov kar preveri UVHVVR v postopku izdaje dovoljenja za izdajanje RPL. Zaradi zagotavljanja sledljivosti reprodukcijskega materiala za katerega je bilo izdano glavno spričevalo o istovetnosti in zaradi zagotavljanja njegove istovetnosti v vseh fazah pridelovanja in trženja, dobavitelj za vsako količino reprodukcijskega materiala, ki se trži ali premešča med posameznimi enotami pridelave, izda dobaviteljev dokument. RPL je uradna etiketa, ki spremlja pošiljke rastlin. Brez RPL ni premeščanja GRM. RPL mora biti fizično nameščen na prodajno enoto GRM od drevesnice do posamičnega mesta razkladanja. Običajno je to krajevna enota ZGS. Prodajna enota je lahko del partije ali celotna partija. V praksi to pomeni, da mora biti RPL pritrjen vsaj na enega izmed šopov iste partije GRM že v drevesnici, torej tudi med prevozom in razkladanjem sadik na mestu, kjer ZGS sadike prevzame. Razen sadilnega materiala vseh gozdnih drevesnih vrst, ki mora biti pri premeščanju oziroma v prometu opremljen z RPL, slednjega potrebuje tudi les platane, oreha in oreškarjev pri premeščanju znotraj EU.

V času od 18. do 30. septembra 2024 je bila v RS izvedena presoja Komisije glede sistema RPL oziroma njegove skladnosti z evropskimi predpisi s tega področja. Večjih nepravilnosti ni bilo ugotovljenih, le manjše pomanjkljivosti, ki po mnenju Komisije ne predstavljajo pomembnejšega tveganja za zdravje rastlin v EU, vendar kljub temu slabijo sicer dober sistem RPL v RS. Z namenom odprave ugotovljenih pomanjkljivosti, je Komisija v poročilo zapisala določena priporočila, ki so jih pristojni organi dolžni vzeti v obzir:

1) priporoča se, da pristojni organi dosledno preverjajo ali imajo izvajalci poslovnih dejavnosti (v nadaljevanju: IPD) znanje, potrebno za izvajanje pregledov v zvezi s karantenskimi škodljivimi organizmi za Unijo ali škodljivimi organizmi za katere veljajo ukrepi sprejeti v skladu s členom 30(1) Uredbe (EU) 2016/2031 Evropskega parlamenta in Sveta o ukrepih varstva pred škodljivimi organizmi rastlin, karantenskimi škodljivimi organizmi za varovano območje in nadzorovanimi nekarantenskimi škodljivimi organizmi za Unijo, ki bi lahko vplivali na zadevne rastline, rastlinske proizvode in druge predmete ter v zvezi z znaki navzočnosti navedenih škodljivih organizmov, simptomi, ki jih ti povzročajo ter načini za preprečevanje navzočnosti in širjenja navedenih škodljivih organizmov kot je določena v členu 89(1) Uredbe (EU) 2016/2031. Tekom presoje je bilo izpostavljeno, da pred leti opravljeno preverjanje znanja ni zadostno zagotovilo, da z znanjem še vedno razpolagajo. UVHVVR priporoča,

da IPD občasno ponovno preučijo gradivo za preverjanje znanja. Gradivo je na razpolago na spletni strani UVHVVR, ki ga sproti posodablja. Pristojni gozdarski inšpektor bo v bodoče tekom inšpekcijske pregleda dosledno preverjal ali drevesničarji še vedno posedujejo znanje za izvajanje pregledov rastlin in praks, ukrepov in drugih dejavnosti, potrebnih za preprečevanje navzočnosti in širjenja nadzorovanih škodljivih organizmov. Če znanje ne bo zadovoljivo, bo inšpektor odredil določene korekcijske ukrepe, v skrajnem primeru bo lahko inšpektor predlagal odvzem dovoljenja za izdajanje RPL.

2) Pristojni inšpektor bo dosledno preverjal vodenje evidence o zdravstvenih pregledih: ali se rezultati pregledov, ki jih opravljajo IPD, beležijo in hranijo vsaj 3 leta, kot je zahtevano v členu 87(3) točka (d) Uredbe (EU) 2016/2031. O vizualnih pregledih je namreč treba voditi posebno evidenco, iz katere so razvidni podatki o času, kraju in obsegu pregleda ter ugotovljenih dejstvih. Če vizualne pregleda opravlja še kdo drug kot oseba z znanjem, mora biti to iz evidenc razvidno.

3) Ugotovljeno je bilo, da delavci IPD, ki sicer dnevno rokujejo s rastlinami, niso opravili preverjanja znanja s področja zdravja rastlin. IPD mora za te osebe zagotoviti ustrezno usposabljanje, oziroma da osebe, ki so opravile preverjanje znanja s področja zdravja rastlin, osvojeno znanje redno prenašajo na svoje sodelavce. Pristojni inšpektor bo dosledno preverjal ali IPD svojemu osebju, vključenemu v preglede po potrebi nudijo redno usposabljanje v skladu s členom 90 (2) Uredbe (EU) 2016/2031. O tem se mora voditi ustrezna evidenca.

4) V skladu s priporočilom bo gozdarski inšpektor tekom inšpekcijskega pregleda dosledno preverjal, če IPD in RPL ustrezno nameščajo na prodajne enote GRM, kot je to določeno v 88. členu Uredbe (EU) 2016/2031. Izpostavljeno je bilo, da pri GRM RPL niso v obliki razpoznavne etikete in se ne nameščajo na posamezno prodajno enoto, temveč je vsebina RPL sestavni del dobaviteljevega dokumenta, kot ga predpisujejo predpisi s področja gozdarstva, torej le v obliki spremne listine, ki spremlja pošiljko. IPD morajo najpozneje v letu 2025 poskrbeti, da bo vsaka prodajna enota (lahko snop sadik) opremljena z RPL v obliki etikete ali vsaj v obliki dobaviteljevega dokumenta, katerega sestavni del je RPL, ki bo v plastificirani foliji nameščen na vsako prodajno enoto. V kolikor se ga namesti na najmanjšo prodajno enoto, ki se na trgu ali pri razdeljevanju ne deli na manjše enote, potem gre lahko ta enota do končnega prejemnika oziroma mesta sajenja s prvotnim RPL, ki ga je izdal pridelovalec. V nasprotnem primeru mora trgovec oziroma razdeljevalec prejete prvotne RPL nadomestiti s svojimi RPL, za kar potrebuje dovoljenje UVHVVR.

Inšpekcija za gozdarstvo izvaja nadzor GRM na več nivojih. Krajevno pristojni gozdarski inšpektor opravi nadzor, ki predstavlja prvi, drugi in tretji kontrolni nivo. Na prvem nivoju gozdarski inšpektor zapisniško preveri izpolnjevanje pogojev dobaviteljev GRM za vpis v register na MKGP. Na drugem nivoju gozdarski inšpektor pri dobavitelju, ki je že vpisan v register (in ob spremembah pomembnih za vpis v register), med drugim preveri ali je MKGP dobavitelju izdalo odločbo o vpisu v register dobaviteljev GRM ali je UVHVVR izdala odločbo, ki predstavlja dovoljenje za izdajo RPL. Na tretjem nivoju gozdarski inšpektor najmanj enkrat letno preveri ali dobavitelji izpolnjujejo obveznosti iz 25. člena ZGRM. Na četrtem nivoju vsi gozdarski inšpektorji preverjajo in nadzirajo

razdeljevanje GRM, ki poteka po celotni RS (država iz sredstev proračuna lastnikom gozdov financira ali sofinancira stroške vlaganj v gozdove). Gozdarski inšpektor sodeluje ob strokovnem, zdravstvenem in fitosanitarnem pregledu GRM pri dobavitelju.

Gozdarski inšpektorji so v letu 2024 izvedli 36 nadzorov s področja ZGRM in 20 nadzorov s področja ZZVR. V mesecu juniju so gozdarski inšpektorji izvedli nadzor uresničevanja določb ZGRM in ZZVR pri spomladanski sadnji. Ugotovljenih je bilo več nepravilnosti:

- sadike pri prevozu ni neposredno spremljal dobaviteljev dokument,
- v dobaviteljevem dokumentu ni bila vpisana številka dokumenta,
- spričevalo o istovetnosti in kakovosti GRM ni bilo izpolnjeno v celoti,
- ni bilo zapisov o porabi in zalogah,
- rastlinski potni listi niso bili nameščeni na snopih sadik,
- ni bilo izjave o ustrezni tržni kakovosti.

Pri drevesničarjih, ki so že vpisani v register je inšpekcija za gozdarstvo izvedla prve preglede po vpisu v register dobaviteljev. Preverila je tudi ali so dobavitelji izpolnjevali obveznosti iz 25. člena ZGRM.

UREDBA O VARSTVU SAMONIKLIH GLIV

Število kršiteljev je odvisno od gobarske sezone, saj se gobarji ob intenzivni rasti gob težko držijo količinske omejitve, kljub temu, da so z njo seznanjeni. Kršitve ostalih določb Uredbe o varstvu samoniklih gliv in Uredbe o zavarovanih prostoživečih glivah so redke. V dveh postopkih je bilo ugotovljeno, da so obiskovalci nabrali tudi zaščiteno vrsto in sicer knežjo mušnico ali karželj. Letošnjo gobarsko sezono bi težko označili kot dobro. Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2024 izvedla 30 nadzorov nabiranja gob in pri tem zaradi kršitev določb Uredbe o varstvu samoniklih gliv izrekla 4 opozorila.

Nadzor nabiranja gob je težaven, saj je potrebno kršitelja ujeti pri samem dejanju, običajno v gozdu, daleč od poti. Prepričani smo, da ob dobrih pogojih za rast gob odkrijemo le manjši del kršiteljev. Do kršitev predpisov o nabiranju samoniklih gliv prihaja predvsem v času njihove intenzivne rasti, ki je sezonska ter časovno in krajevno nepredvidljiva.

Pomembnejša od kaznovalne je preventivna nota takšnih nadzorov. Gre za razgovore z nabiralci in širjenje informacij s pomočjo opozorilnih dopisov glede rabe gozda in vožnje v gozdu ter zloženek o gozdnem nadzoru, ki jih puščamo na vetrobranskih steklih parkiranih vozil.

NADZOR VOŽENJ V NARAVNEM OKOLJU

Nadzor tega področja, ki ga urejata tako Zakon o ohranjanju narave (v nadaljevanju: ZON) kot ZG, je po izkušnjah učinkovit le takrat, kadar se izvaja ob pomoči Policije in takrat, kadar je pričakovati največ kršitev. To pa je izven rednega delovnega časa in ob koncu tedna. Gozdarski inšpektorji nadzor vožnje v naravnem okolju običajno vršijo hkrati z nadzorom nabiranja gozdnih sadež in plodov. Problem nedovoljene vožnje je

tudi področje, ki javnost in medije zelo zanima. Kršitelja je potrebno zalotiti ob dejanju prekrška, kar predstavlja kar nekaj težav. Vsa vozila, ki kršijo pravila vožnje namreč niso registrirana. Izkušnje učijo, da je zavest kršiteljev zelo nizka in da včasih ne zadošča niti prisotnost Policije, saj se kršitelji, opremljeni z zaščitnimi čeladami in z neregistriranimi vozili, ne želijo ustaviti. Že skoraj desetletje opozarjamo, da je ZON leta 2014 predvidel, da morajo biti vozila na motorni pogon, ki niso registrirana v skladu s predpisi, ki urejajo motorna vozila, ker niso namenjena vožnji po cestah (motorne sani, štirikolesniki, motorna kolesa in druga vozila) z namenom opravljanja učinkovitejšega nadzora nad vožnjo z vozili na motorni pogon v naravnem okolju, vpisana v evidenco vozil na motorni pogon in označena na način, ki omogoča identifikacijo vozila. Ta evidenca vozil še ni vzpostavljena in onemogoča učinkovit nadzor na terenu.

V letu 2024 je inšpekcija za gozdarstvo izvedla 49 nadzorov vožnje v naravnem okolju. Nadzori so potekali tudi izven rednega delovnega časa konec tedna ali v poznih popoldnevih med tednom. Nadzori so potekali tudi v sodelovanju s Policijo in ZGS. Od Policije, občinskih redarstev in ZGS je inšpekcija za gozdarstvo prejela tudi 152 predlogov za uvedbo prekrškovnih postopkov, kar je trikrat več kot preteklo leto. Po ZG je bilo zaradi uporabe gozdnih cest v nasprotju z določenim režimom uporabe izdanih 65 opozoril po ZP-1, izrečenih 62 glob ter zaradi vožnje izven gozdnih cest razen za namene gospodarjenja z gozdovi in reševanja izdanih 8 opozoril po ZP-1 in izrečenih 46 glob. Zaradi nedovoljene vožnje s kolesom izven gozdnih cest sta bili izdani 2 opozorili in v 4 primerih izdana odločba z globo.

UGOTOVITVE IN PREDLOGI ZA SPREMEMBE

Inšpekcija za gozdarstvo je v letu 2024 delala pretežno na področju izvajanja sanitarnih sečenj, nedovoljene sečnje, nedovoljenih posegov v gozdove, nadzora izvajalcev del v gozdovih, sledljivosti lesa, nedovoljene vožnje v gozdovih in obravnave prijav, za katere je ocenila, da so utemeljene. Inšpekcija za gozdarstvo je podala predloge za spremembo ZG, ki naj bi se spreminjal v letu 2025, prav tako je podala pripombe na predlog ZON.

Navajamo še zmeraj aktualne pripombe iz prejšnjih let:

- Ker Uredba o varovalnih gozdovih nima nadzornega in prekrškovnega dela, ni podlaga za ukrepanje v primeru kršitev določb omenjene uredbe, je potrebna njena dopolnitev.
- Če je les nezakonito posekanega drevja še v gozdu, inšpekcija za gozdarstvo z odločbo prepove dajanje tega lesa na trg. Problem nastane kadar gre za poskus kraje. V tem primeru je lastnik dvojno kaznovan, les so mu posekali in ga ne sme prodati. Poiskati je potrebno ustrezno zakonsko podprto rešitev, ki bo lastniku omogočala prosto razpolaganje s takim lesom.
- Prenoviti je potrebno Pravilnik o minimalnih pogojih, ki jih morajo izpolnjevati izvajalci del v gozdovih.
- Petnajst let je preteklo odkar je bil ZGS določen kot prekrškovni organ, z delom pa še vedno niso pričeli.

- Pogoji za skladiščenje posekanega lesa v predpisih niso dovolj jasno opredeljeni. Ni določeno, kje so lahko taka skladišča in kako morajo biti urejena.
- V izobraževalne programe dodiplomskega izobraževanja gozdarstva je nujno potrebno uvesti osnove ZUP, prav tako je potrebno zagotoviti nenehno izpopolnjevanje o splošnem upravnem postopku zaposlenih ZGS.

Delo inšpekcije za gozdarstvo kot prekrškovnega organa

Pregled izrečenih ukrepov

Število izrečenih ukrepov v prekrškovnih postopkih je bilo v letu 2024 za 13 % večje kot v predhodnem letu. Od skupno 1294 ukrepov je bilo izrečenih 394 opozoril, 31 glob s plačilnim nalogom, 556 odločb z izrekom opomina ter 313 odločb z izrekom globe.

Skupaj je bilo v letu 2024 podanih 22 zahtev za sodno varstvo. Napovedanih je bilo tudi 8 zahtev za sodno varstvo zoper odločbe o prekršku z izrečenim opominom.

Podanih je bilo 157 predlogov za prisilno izterjavo neplačanih terjatev (tako glob kot stroškov postopka).

Iz preglednice 28 je razvidno število ukrepov v prekrškovnih postopkih.

Preglednica 28: Število ukrepov v prekrškovnih postopkih.

	Število		Globa €		Stroški postopka €		Zahteva za sodno varstvo		Predlogi za izterjavo	
	Skupaj	1294	izrečeno	plačano	izrečeno	plačano	število	delež	število	Delež
			184.040	60.626	34.209	26.494	22	2,4	157	17,4

Opomba: Plačani zneski so nižji kot izrečeni zaradi izterjav, pri globah pa lahko storilci v 8 dneh po pravnomočnosti plačajo polovico izrečene globe.

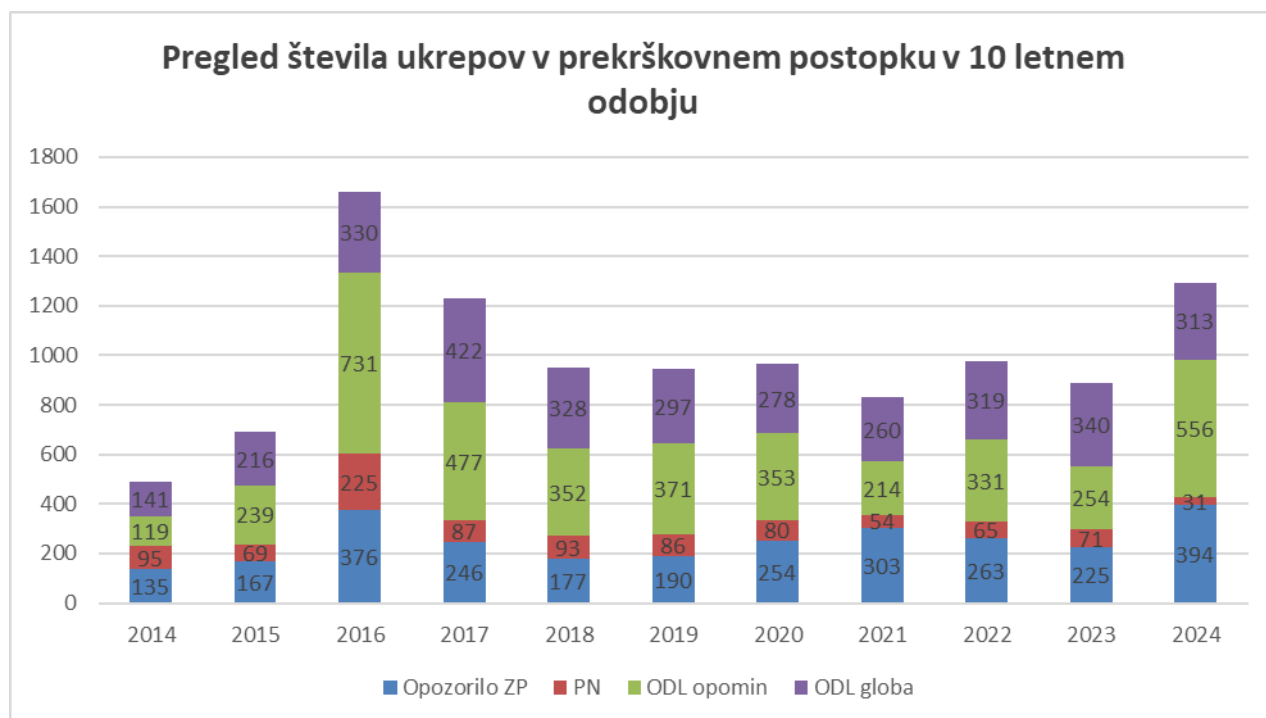
Inšpekcija za gozdarstvo je s strani sodišč prejela 19 sodb, ki so se nanašale na vložene zahteve za sodno varstvo v preteklih letih. 2 odločbi o prekršku in 2 plačilna naloga sta bila odpravljena, 1 zahteva za sodno varstvo je bila zavržena, 4 zahteve za sodno varstvo so bile zavržene (3 odločbe in 1 plačilni nalog so bili potrjeni), v 8 primerih pa so pristojna sodišča spremenila odločbo in izrek globe spremenilo v opomin.

Velika večina zadev v inšpekciji za gozdarstvo je na prvi stopnji zaključena. V zadnjem letu je bil obseg zahtev za sodno varstvo zoper izdane odločbe o prekršku le 2,6 % prekrškovnih sankcij, povprečje od leta 2005 pa je nekoliko pod 10 %. Število zahtev za sodno varstvo in pregled odločitev sodišč, ki so odločale v zahtevah za sodno varstvo pokaže, da je kakovost pripravljenih ukrepov inšpekcije za gozdarstvo na visoki strokovni ravni in da je le nekaj primerov, ko so sodišča odpravila odločbe prekrškovnega organa. Seveda bi si želeli, da se postopki na sodiščih hitro rešijo in da se s tem postopki zaključijo.

Naraščanje števila sodb, s katerimi sodišča spreminjajo odločbe o prekrških in izrekajo opozorila, je bilo v letu 2024 posebej opazno. Analiza prekrškovnih ukrepov zadnjih

nekaj let je pokazala, da se gozdarski inšpektorji le v 1/3 prekrškovnih postopkov odločijo za izdajo odločbe z izrekom globe in sicer v primerih, ko so resnično prepričani, da ni druge možnosti. Zato naraščajoče število sodb, ki odločbe o prekrških z izrečenimi globami spreminjajo v opomine inšpekcijo za gozdarstvo upravičeno skrbi. Spreminjanje glob v opomine vzpodbuja storilce k vlaganju zahtev za sodno varstvo, saj je velika verjetnost, da jim uspe izogniti se plačilu kazni. V zadnjih šestih letih je bilo kar 25% odločb po zahtevi za sodno varstvo spremenjenih v opomine, na kar je IRSKGLR opozoril tudi inšpekcijski svet.

Prikaz števila ukrepov inšpekcije za gozdarstvo v prekrškovnih postopkih po vrsti izrečenega ukrepa v pet letnem obdobju je razviden iz slike 39.



Slika 39: Pregled števila ukrepov v prekrškovnem postopku po vrsti izrečenega ukrepa.

V večini izrečenih prekrškovnih ukrepov so storilci z dejanjem storili en prekršek. V 59 primerih so gozdarski inšpektorji izdali odločbe v steku in sicer v večini za dva prekrška hkrati, v 8 nekaterih primerih celo za tri prekrške. V največji meri so se v steku izdane odločbe nanašale na posek dreves brez odločbe in kršitev Uredbe o lesu in v primerih več nepravčasno izvedenih sanitranih sečenj.

V letu 2024 je bilo izdanih tudi 11 odločb o prekršku z izrekom globe v razponu, kot oteževalna okoliščina je bila upoštevano predvsem okoliščina, da gre za povratnike.

V letu 2024 je inšpekcija za gozdarstvo Okrožnemu državnemu tožilstvu v Kranju podala 1 predlog ovadbe zaradi suma storitve kaznivega dejanja in sicer uničenja gozda po 340. členu Kazenskega zakonika. Lastnik gozda, prevozno podjetje, je del gozda spremenilo v parkirišče za kamione.

Ugotovitve o izvajanju Zakona o prekrških

ZIN določa, da če inšpektor pri opravljanju nalog inšpekcijskega nadzora ugotovi, da je kršen zakon ali drug predpis, katerega izvajanje nadzoruje, ima poleg pravice in dolžnosti, da odredi ukrepe za odpravo nepravilnosti in pomanjkljivosti tudi dolžnost, da izvede postopke v skladu z ZP-1.

Število prekrškovnih postopkov, ki jih vodi inšpekcija za gozdarstvo, je zelo visoko. Ob spremembi zakonskih predpisov je potrebno razmisliti, če so vsi danes opredeljeni prekrški v zakonih, ki jih nadzira inšpekcija za gozdarstvo tako družbeno in ekosistemsko škodljivi, da jih je potrebno sankcionirati. Kljub temu, da ZP-1 določa, da se o prekrških odloča po hitrem postopku, prekrškovne postopke na prvi stopnji težko označimo za hitre. Postopki so dolgotrajni, vse več kršiteljev v postopkih zastopajo odvetniki. Še zlasti so zahtevni in dolgotrajni prekrškovni postopki zoper pravne in njihove odgovorne osebe. V prekrškovnem postopku je potrebno dokazati, da je konkretna oseba s svojim dejanjem (storitvijo ali opustitvijo) pri opravljanju dejavnosti pravne osebe kršila določbe materialnega predpisa. ZP-1 bi bilo potrebno spremeniti tako, da je za prekršek vedno odgovorna oseba zakoniti zastopnik pravne osebe, saj je za zakonitost poslovanja pravne osebe prvi odgovoren. Na tak način bi olajšali delo prekrškovnih organov, ki navsezadnje po svoji profesiji niso pravniki, temveč univerzitetno diplomirani gozdarski inženirji.

Splošno

Pestrost avtohtonih prostoživečih vrst, njihova številčnost in raznolika življenjska okolja so izjemna vrednota in pomembno naravno bogastvo RS. Zato je upravljanje z divjadjo izjemno pomembno področje. Upravljanje z divjadjo obsega načrtovanje, ohranjanje, trajnostno gospodarjenje in spremljanje stanja divjadi. To zagotavlja ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi ter njenega življenjskega okolja. Nosilci trajnostnega gospodarjenja z divjadjo pa so upravljavci lovišč s podeljeno koncesijo in upravljavci lovišč s posebnim namenom. Upravljavci lovišč so organizirani v lovskih družinah in so člani Lovski zveze Slovenije, takih upravljavcev lovišč je v RS več kot štiristo, lovišč s posebnim namenom je v RS dvanajst, z desetimi gospodari ZGS, ki je tudi nosilec načrtovanja na področju lovstva, eno lovišče s posebnim namenom je v sestavi Triglavskega narodnega parka in eno lovišča v sestavi protokolarnega objekta Brdo.

Ribištvo je pomembna tradicionalna dejavnost v RS, ki je še posebej na obalnem območju močno prepletena z drugimi sektorji, zlasti turizmom.

Slovensko ribiško floto sestavljajo pretežno stara plovila dolžine do 6 metrov oziroma 6 do 12 metrov. Leta 2024 je bilo v RS registriranih 156 ribiških plovil, ki so imeli dovoljenje za izvajanje gospodarskega ribolova, skupni ulov rib v letu 2024 je bil nekaj več kot 108 ton. Plovila se uporabljajo predvsem za mali priobalni ribolov na pridnene (bele) ribe. Najpogostejša ribiška oprema so stoječe mreže, ki se uporabljajo predvsem za lov pridnenih rib.

Športni ribolov ribiči izvajajo s predpisano ribiško opremo na podlagi letnega dovoljenja za športni ribolov do dovoljene količine dnevnega ulova.

Z vidika ribiškega upravljanja so celinske vode v RS razdeljene na 12 ribiških območij, ta pa na 67 ribiških okolišev. V ribiških okoliših izvajajo ribiško upravljanje izvajalci, ki so na podlagi javnega razpisa dobili koncesijo za izvajanje ribiškega upravljanja v posameznem ribiškem okolišu. Upravljavci so organizirani v ribiških družinah, ki so članice Ribiške zveze Slovenije.

V vodah posebnega pomena ribiško upravljanje izvaja Zavod za ribištvo Slovenije.

Organiziranost in kadrovska sestava

Inšpekcijski nadzor na področju lovstva in ribištva je v letu 2024 poleg vodje inšpekcije za lovstvo in ribištvo opravljalo 13 inšpektorice in inšpektorjev (v nadaljevanju: inšpektorjev), ki so organizirani v petih enotah inšpektorata.

Neposredni nadzor na področju lovstva je poleg vodje inšpekcije za lovstvo in ribištvo opravljalo 7 inšpektorjev, dva inšpektorja sta poleg inšpekcije za lovstvo opravljala tudi dela na področju inšpekcije za gozdarstvo. V začetku leta 2024 se je upokojil inšpektor, ki je opravljal delo na področju lovstva in gozdarstva, meseca marca 2024 se je na inšpekciji za lovstvo in ribištvo zaposlila nova lovska inšpektorica.

Na področju sladkovodnega ribištva sta opravljala nadzor 2 inšpektorja, ki sta opravljala inšpekcijski nadzor tudi na področju prodaje rib in ribiških proizvodov.

Na področju nadzora morskega ribištva so nadzor vse leto opravljali štirje inšpektorji, vključno z ribiško inšpektorico, ki je opravljala delo v Centru za spremljanje ribištva.

Zaradi značilnosti dela inšpekcije za lovstvo in ribištvo je obseg dela izven običajnega delovnega časa zelo visok, inšpektorji ga opravijo pretežno s prerazporeditvijo delovnih ur, delno pa tudi z opravljanjem plačanih nadur (ponoči, čez vikend), kadar prerazporeditev ur ni več mogoča.

Pregled opravljenega dela

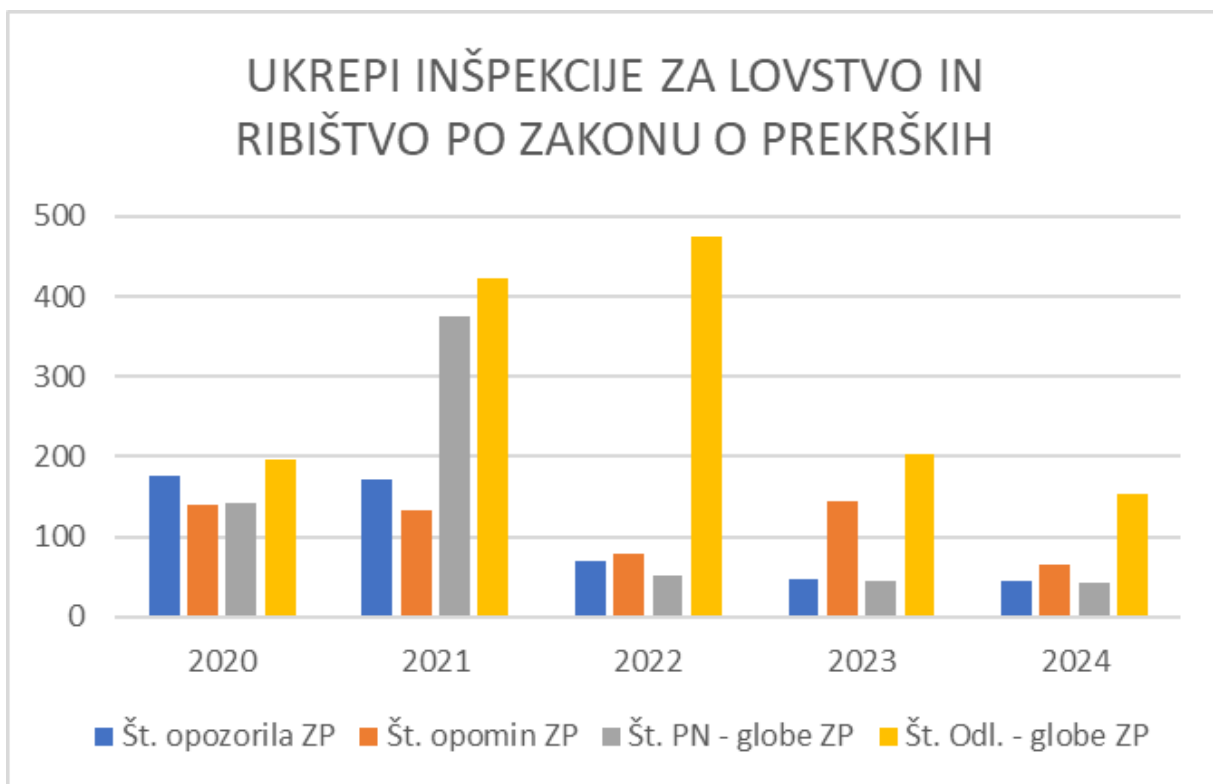
Delo inšpekcije za lovstvo in ribištvo v letu 2024 je bilo izvedeno v skladu z letnim programom dela.

Obseg dela po ZIN in ZUP je razviden iz slike 40.



Slika 40: Grafični prikaz upravnih ukrepov inšpekcije za lovstvo in ribištvo v pet letnem obdobju.

Inšpekcija za lovstvo in ribištvo je v letu 2023, v skladu z ZP-1 izrekla 306 ukrepov. Število ukrepov po ZP-1 se že drugo leto zapored zmanjšuje. Zmanjševanje ukrepov nakazuje na to, da je bilo delo inšpektorjev v preteklem letu dobro in da so bili izrečeni ukrepi učinkoviti. Obseg izrečenih ukrepov prikazujeta sliki 41 in 42 v nadaljevanju.



Slika 41: Grafični prikaz prekrškovnih ukrepov inšpekcije za lovstvo in ribištvo v pet letnem obdobju.



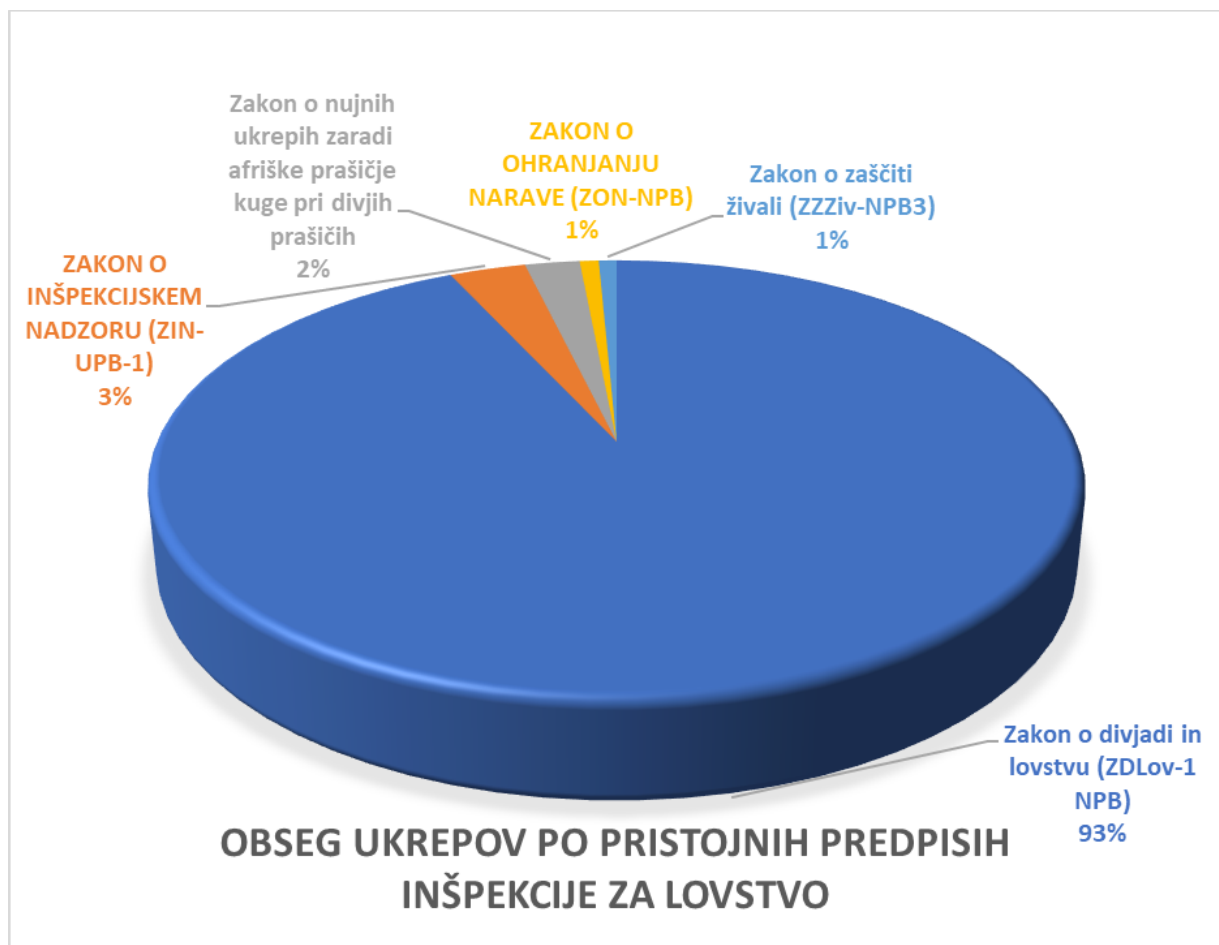
Slika 42: Višina izrečenih glob, stroškov postopka in sodnih taks v prekrškovnih postopkih inšpekcije za lovstvo in ribištvo v letu 2024.

Inšpekcija za lovstvo

Pregled kršitev posameznih zakonskih določil

Pri nadzoru izvajanja materialnih predpisov je bilo v skladu z ZUP in ZIN izvedenih 535 inšpekcijskih pregledov (zapisniki in uradni zaznamki o pregledih). Število pregledov se je v letu 2024 zmanjšalo, ker je inšpekcija za lovstvo v letu 2023 opravila preglede lovsko čuvajske službe pri vseh upravljavcih lovišč, v letu 2024 pa je že odprte postopke nadzora lovsko čuvajske službe zaključevala.

Obseg ukrepov po pristojnih predpisih inšpekcije za lovstvo je razviden iz slike 43.

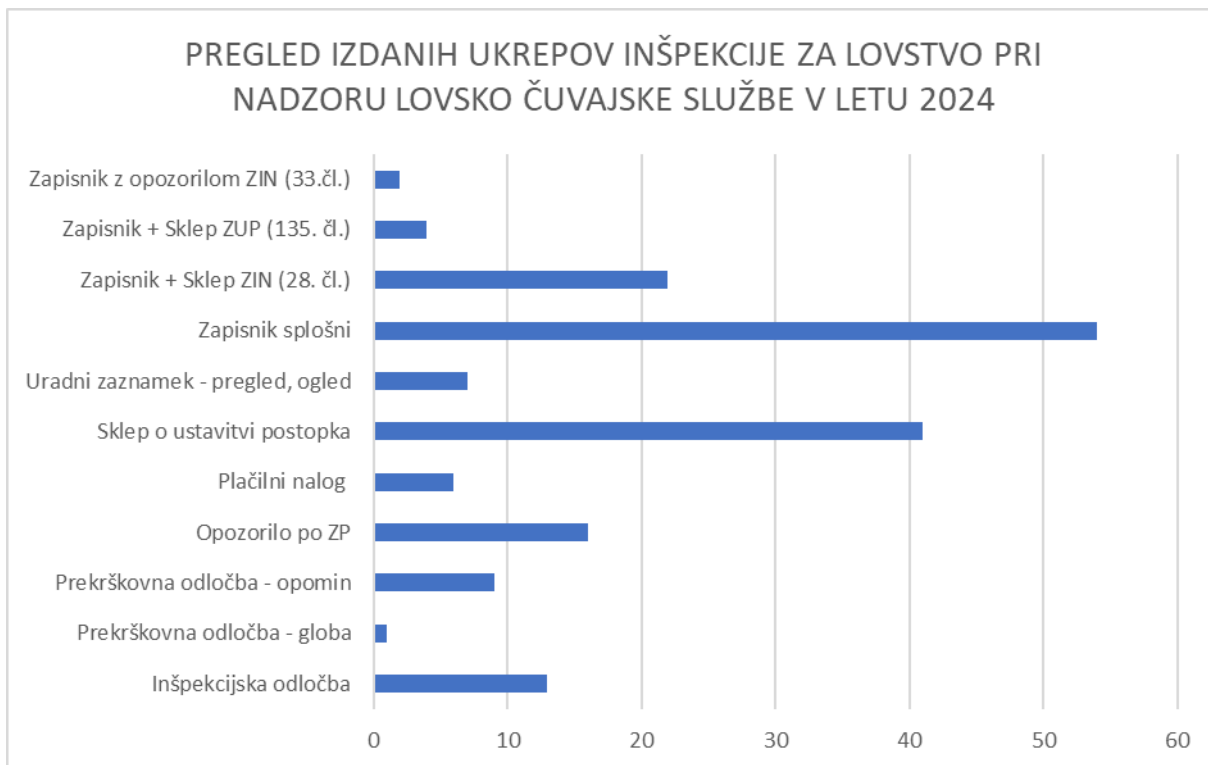


Slika 43: Delež obsega dela inšpekcije za lovstvo glede na materialni predpis.

Leto nadzora čuvajske službe

Na podlagi ugotovljenih nepravilnosti v prejšnjih letih je bila posebna pozornost posvečena nadzoru lovsko čuvajske službe. Poostren nadzor lovsko čuvajske službe, ki je bil v planu dela za leto 2023, se je zaradi ugotovitev pri nadzoru in ugotovljenih nepravilnosti nadaljeval še v celotnem letu 2024.

Pregled izdanih ukrepov inšpekcije za lovstvo pri nadzoru izvajanja lovsko čuvajske službe sledi v sliki 44.



Slika 44: Pregled izdanih ukrepov inšpekcije za lovstvo pri nadzoru izvajanja lovsko čuvske službe.

Namen nadzora je bilo nadaljevanje dela iz leta 2023 in sicer predvsem opomniti upravljavce lovišč in čuvaje na zakonske dolžnosti, ureditev stanja na terenu, povečanje sodelovanja med inšpekcijami in čuvaji ter ureditev lovsko čuvske službe na splošno. Upravljavci so v večini primerov, po samem pregledu in ugotovitvenem zapisniku, uredili zadeve in odpravili nepravilnosti. Izdanih je bilo 12 ureditvenih odločb ter 11 ukrepov po ZP-1. V razrešitev ministru je inšpekcija za lovstvo zaradi kršenja zakonskih določil ali ne opravljanja nalog, predlagala 1 lovsko čuvaja.

Divjad na ne lovni površinah / izredni posegi

Tudi v letu 2024 je inšpekcija za lovstvo zaradi vedno večjega pojavljanja divjadi v urbanem okolju nadaljevala z izrednimi posegi. Del izrednih posegov, ki jih je odredila inšpekcija za lovstvo, je bil stroškovno ovrednoten in izplačana so bila finančna nadomestila upravljavcem lovišč, ki so imeli z izvajanjem izrednih posegov dodatne finančne obveznosti. Število izrednih posegov v skupnem številu se je v letu 2024 občutno zmanjšalo zaradi sodelovanja inšpekcije za lovstvo zgolj pri izrednih posegih, ki so bili težje rešljivi in izključno na nelovnih površinah. V skladu z Zakonom o divjadi in lovstvu (v nadaljevanju: ZDlov-1) lahko upravljavci lovišča v določenih primerih sami odločajo o izvedbi izrednega posega, pri čemer so se v letu 2024 v 99 primerih za to odločili in izvedli izredni poseg.

Vrednost izplačil izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2024 je razvidna iz slike 45.



Slika 45: Vrednost izplačil izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2024.

Delež odrejenih izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2024 je razviden iz slike 46.



Slika 46: Delež odrejenih izrednih posegov po vrstah divjadi v letu 2024.

Lovski inšpektorji so izdali 39 ureditvenih odločb za ureditev razmer, ki so bila uspešno izvršene. Izplačanih je bilo skupaj 5.028,64 evrov sredstev za povračilo stroškov intervencije upravljavcem lovišč.

Skupaj je bilo sicer izdanih 68 odločb z dovoljenjem za izredne posege, pri 29 odločbah stroški intervencije niso nastali, poleg odstrela ranjenih in poškodovanih živali na ne lovni površinah podatek vključuje še ukrepe za preprečevanje škod od divjadi.

Kategorizacije

Inšpekcija za lovstvo je tudi v letu 2024 izvedla nadzor dela komisij za ocenitev odvzema divjadi v loviščih in nadzor upravljavcev lovišč v zvezi s posredovanjem materialnih dokazov o odstrelu in izgubah za preteklo leto. Lovski inšpektorji ocenjujejo, da je delo komisij za ocenitev odvzema dobra, delo poteka tekoče, utečeno in na strokovno visoki ravni. Poudarek dela inšpektorjev se je nanašal na kontrolo posredovanja materialnih dokazov komisijam za ocenitev odvzema divjadi. Uničenje materialnih dokazov je potekalo na kraju samem, razen v nekaj primerih, kjer je bilo zaradi izredno velikega števila čeljustnic uničevanje na kraju samem praktično nemogoče, v tem primeru so se materialni dokazi shranili v zapečatenih vrečah do komisijskega uničenja, ki ga je naknadno izvedla posamezna komisija v prisotnosti lovskega inšpektorja. Glede na ugotovitve inšpekcije za lovstvo pri nadzoru komisij za oceno odvzem se ocenjuje, da ni potrebno posvečati večje pozornosti nadzoru na tem področju in da se nadzor lahko izvaja naključno.

Nadzor vodenja evidenc

Konec leta 2024 so inšpektorji izvedli pregled vodenja evidenc v elektronski in fizični obliki v zakonsko predpisanih rokih za vsa lovišča v RS. Vodenje evidenc oziroma opustitev izmere predpisanih podatkov za odvzeto divjad so upravljavci lovišč v letu 2024 vodili v večini primerih v skladu z zakonskimi predpisi, saj se je v tem letu število kršitev zmanjšalo. Inšpekcija za lovstvo je obravnavala 12 kršitev s tega področja. Ugotovljenih je bilo nepričakovano izredno veliko kršitev, največ zaradi opustitve pravočasnega vpisa male divjadi v evidence v elektronski obliki, pri čemer je bilo skupno izdanih 32 prekrškovnih odločb.

Opustitev izvajanja načrtovanih ukrepov

Po zaključku prvega obdobja dvoletnih načrtov je inšpekcija za lovstvo ugotovila odstopanja od načrtov in izrekla ustrezne ukrepe v 18 primerih. Šlo je predvsem za prekoračitve planov v posamezni kategoriji ali nedoseganje plana. V 10 Lovsko upravljavskih območjih (v nadaljevanju: LUO) večje število upravljavcev lovišč ni izvršilo plana odvzema srnjadi. Za omenjena Lovsko upravljavska območja je bil s strani inšpekcije za lovstvo na MKGP podan predlog za presojo ustreznosti načrtovanih ukrepov.

Lov brez veljavne lovske izkaznice, uporaba nedovoljenega orožja

Nadzoru izvajanja skupnih lovov, ki vključuje nadzor lova brez izkaznic in nadzor uporabe pravilnega orožja se je inšpekcija za lovstvo posvetila na nadzorih skupnih lovov. Dvakrat so vsi lovski inšpektorji opravili skupni nadzor na področju Štajerske in

Prekmurja, večjih kršitev ni bilo ugotovljenih. Lovske družine so izvajale skupne love v skladu z zakonskimi določili. Nadzor skupnih lovov se je v letu 2024 izvajal na način, da so vsi lovski inšpektorji na določen dan opravili nadzor v enem LUO. Pri nadzoru se je posebno pozornost namenila tudi izvajanju določil Zakona o nujnih ukrepih zaradi afriške prašičje kuge pri divjih prašičih (v nadaljevanju: ZNUAPK). Lovski inšpektorji so nadzore opravili v dveh LUO. Pri nadzoru inšpekcija za lovstvo ni ugotovila večjih nepravilnosti tako na področju izvajanja ZDLov-1 kot na področju izvajanja določil ZNUAPK. Vsak inšpektor je opravil najmanj po en nadzor, dvakrat pa je bila izvedena skupna akcija nadzora, ki je obsegala nadzor od 10 do 12 lovskih družin hkrati. V 11 primerih so bile izdane odločbe o prekršku in plačilni nalogi zaradi opustitve posedovanja lovskih izkaznic pri izvajanju lova, v 3 primerih pa plačilni nalogi zaradi uporabe polavtomatskega orožja, katerega nabojnik je mogoče napolniti z več kot dvema nabojema.

Spuščanje psov brez nadzora

Spuščanje psov brez nadzora v prosto naravo predstavlja stalne kršitve, saj se inšpekcija za lovstvo z njimi srečuje vsako leto. Kršitve na tem področju se vsako leto pojavljajo približno v enakem obsegu. Na tem področju se veliko naporov vlaga tudi v izobraževanje lovskih čuvajev, ki lahko preventivno delujejo v loviščih.

Lov v lovopustu

Lovski inšpektorji so v letu 2024 skupaj s Policijo sodelovali pri nadzoru vožnje v naravnem okolju. Nadzor se je vršil ob določenih sobotah in nedeljah na širšem področju Ljubljane in na Kočevskem. V času nadzora večjih nepravilnosti ni bilo ugotovljenih, ker se s pričetkom nadzora preko socialnih medijev obvešča udeležence, da se vrši nadzor s strani Policije in inšpekcije. Na področju vožnje z motornimi vozili v naravnem okolju se razmere vsako leto slabšajo, saj je v naravnem okolju poleg motornih vozil in štirikolesnikov tudi vse več kolesarjev, ki vozijo v naravnem okolju.

Lov v lovopustu

Kršitve zaradi lova izven lovne dobe (odstreli v lovopustu) je inšpekcija za lovstvo obravnavala tudi v letu 2024, pri čemer do napak prihaja zaradi zamenjave kategorij posameznih vrst divjadi, ki imajo različno lovno dobo (srna/mladica, srna/mulast srnjak, košuta/junica).

Mednarodno sodelovanje

V okviru projekta Life, ki ga kot partner v RS izvaja ZGS v sodelovanju s partnerji iz Italije je bilo organizirano izobraževanje v Rimu na temo nedovoljenega lova oziroma nelegalnega odvzema iz narave prostoživečih živalskih vrst. Predstavljena je bila organizacija Carabinerjev, ki se delijo na:

- »zeleni« del: v tem delu organizacije je združen nadzor vseh področij, ki se nanašajo na naravno okolje – vode, izpusti, požari, živali, rastline...
- »črni« del službe, ki opravlja ostale naloge, ki jih opravlja Carabinieri.

Predstavljeno je bilo delo centra za spremljanje požarov, delo forenzičnega centra in centra za determinacijo strupov. Predstavljeno je bilo delo spremljanja telekomunikacij

med kršitelji, pri čemer imajo pooblastila tudi za izvajanje prikritih dejanj. Prav tako je bila predstavljena organizacija in delo skupine službenih psov namenjenih odkrivanju strupov in orožja. Še posebej je bila predstavljena problematika postavljanja strupov v naravno okolje s tem se precej pogosto srečujejo.

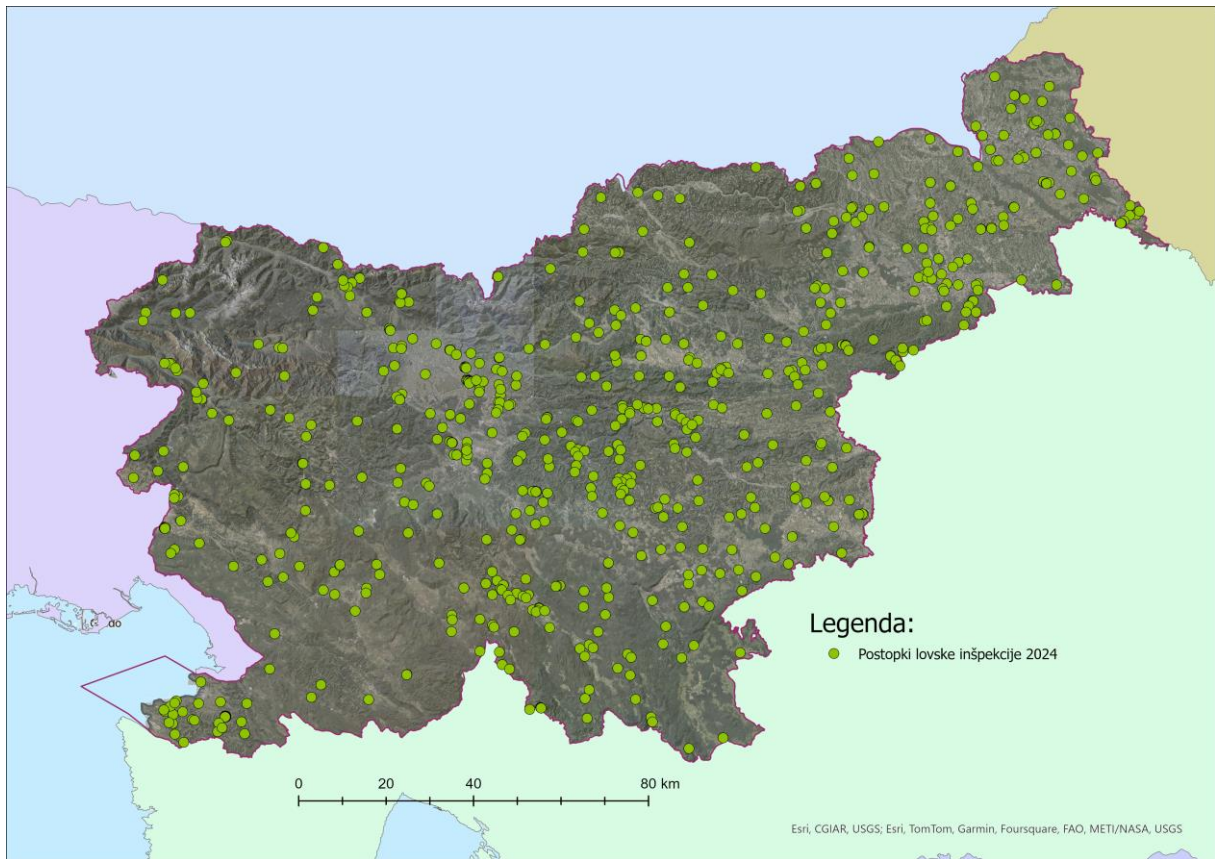
V sklop izobraževanja je bil vključen tudi obisk centralnega skladišča za celotno Italijo za zasežene predmete iz nedovoljene trgovine z živalskimi in rastlinskimi zaščitnimi vrstami (CITES). Praktično je bilo predstavljeno delo službenih psov za iskanje postavljenih strupov.

Ostalo

Lovski inšpektorji so pripravili izobraževanje za lovske čuvaje, kjer je bilo obravnavano izpolnjevanje obveznosti lovskih čuvajev pri vpisu opažanj o nadzoru v lovsko čuvajske dnevnik. Veliko vprašanj se je nanašalo tudi na vedno bolj razširjeno prakso v loviščih, to je postavitve kamer. Lovski čuvaji so bili seznanjeni, da morajo biti kamere označene v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov.

Inšpekcija za lovstvo je zaradi poenotenja dela inšpekcije v letu 2024 pripravila več navodil ravnanja, tako imenovane Standardne operativne postopke (v nadaljevanju: SOP) za posamezna ožja področja dela inšpekcije. Pripravljeni so bili SOP za: zadrževanje divjadi v ujetništvu, izvajanje izrednih posegov, nadzor skupnih lovov in nadzor lovsko čuvajske službe. V letu 2025 namerava inšpekcija za lovstvo pripraviti še dodatne SOP, saj se je izkazalo, da so dober pripomoček pri poenotenju in izvajanju dela lovskim inšpektorjem. Spoštovanje določil ZNUAPK je inšpekcija za lovstvo pregledovala pri rednih nadzorih upravljavcev in pri nadzorih skupnih lovov. Delovanje je bilo predvsem preventivno oziroma svetovalno.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za lovstvo v letu 2024 je razvidna iz slike 47.



Slika 47: Pregledna karta z lokacijami nadzora in ukrepov inšpekcije za lovstvo v letu 2024.

Inšpekcija za ribištvo - sladkovodno ribištvo

Delo na področju inšpekcije za sladkovodno ribištvo so v letu 2024 opravljal trije ribiški inšpektorji, ki opravljajo nadzor tudi na področju morskega ribištva. Delo na področju sladkovodnega ribištva zajema preglede izpolnjevanja programov ribiških družin, koncesijskih pogodb, posegov v vodotoke, ki imajo status varstvenih revirjev ter vodenje prekrškovnih postopkov, ki so uvedeni na podlagi predlogov ribiških čuvajev.

Prekrškovni postopki na področju sladkovodnega ribištva so še vedno v večini primerov uvedeni na podlagi predloga za uvedbo postopka, ki ga poda ribiški čuvaj. Največ kršitev je na področju ribolova brez veljavne ribolovne dovolilnice in na načine, ki so prepovedani. Kršitelji so v veliko primerih socialni problemi, saj imajo zakonsko prebivališče na centrih za socialno delo, kar inšpekciji za ribištvo otežuje vročanje pošte. Prekrškovni postopki se posledično v veliko primerih zaključijo z izterjavo.

Ukrepi inšpekcije za sladkovodno ribištvo v prekrškovnih postopkih v letu 2024 so razvidni v sliki 48.



Slika 48: Ukrepi inšpekcije za sladkovodno ribištvo v prekrškovnih postopkih v letu 2024.

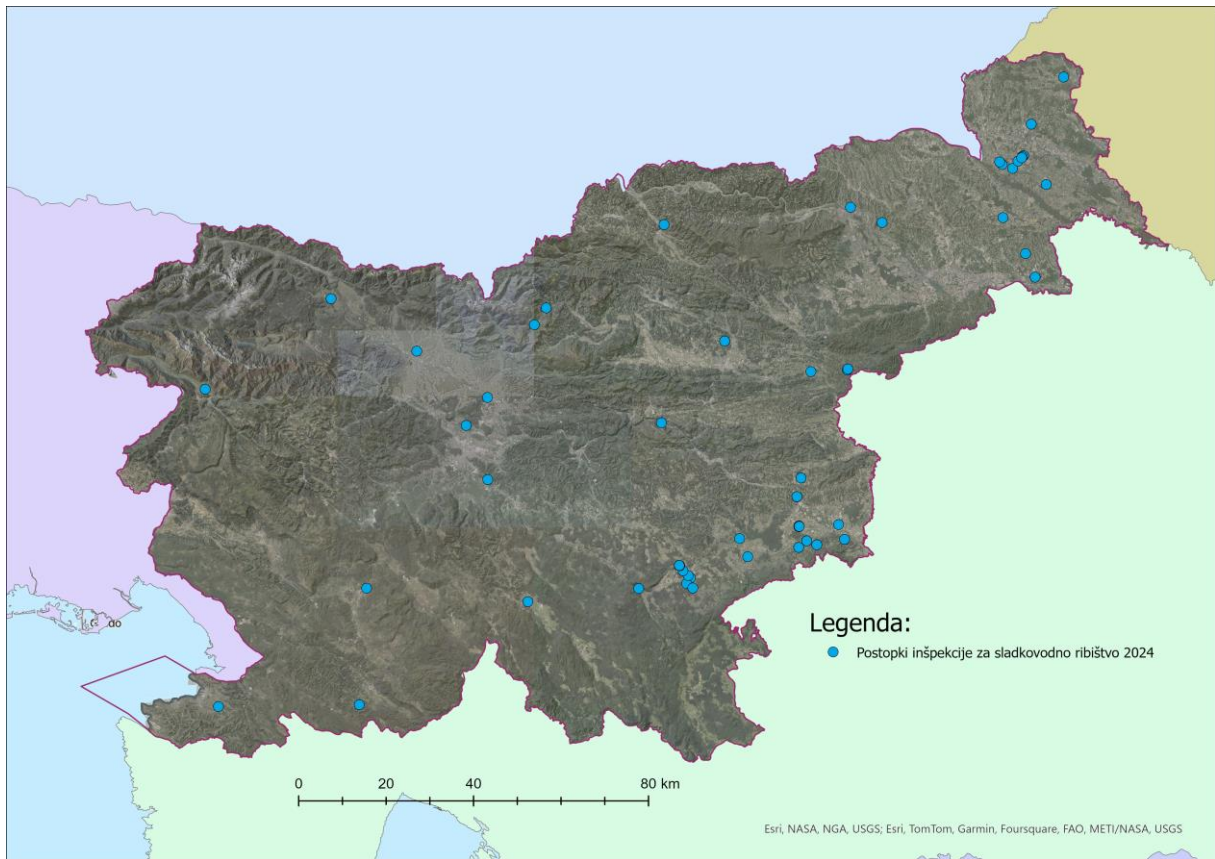
Nepravilnosti, ki jih pri izvajanju upravljanja storijo ribiške družine so, da v program Ribiškega katastra Rib-Kat ne zabeležijo ustreznega števila ribolovnih dni oziroma ustrezno prilagodijo predvidene ribolovne dni s številom izrabljenih dni, na kar morajo biti pozorni, da ne prihaja do večjih obremenitev voda. Vse več ribiških družin se odloča za elektronsko prodajo ribolovnih dovolilnic ter elektronsko vodenje obhodov ribiških čuvajev. Elektronsko vodenje omogoča večjo preglednost v realnem času in lažjo pripravo poročil ribiške družine, ki jih potrebuje Zavod za ribištvo Republike Slovenije (v nadaljevanju: ZZRS) kot tudi inšpekcija za ribištvo.

Delovanje ribiških družin je v veliki večini zgledno. Dobro je tudi sodelovanje ZZRS z ribiškimi družinami pri oddaji poročil in programov. Čuvajske službe v ribiških družinah so ustrezno organizirane, k čemur pripomore redno pregledovanje pogodb, zavarovanj in mesečnih poročil ribiških čuvajev. Ribiški čuvaji so nenehno v kontaktu z inšpektorji za sladkovodno ribištvo, kar je zelo pomembno pri podajanju predlogov za uvedbo postopka o prekršku. Pregledane ribiške družine imajo urejeno nezgodno zavarovanje za čuvaje in z njimi sklenjeno pogodbo o opravljanju ribiško-čuvajske službe. Vsako leto je zaznati več tujcev, ki izvajajo ribolov na nezakonit način, saj pri ribolovu uporabljajo več ribolovnih priprav kot je dovoljeno, ribolov izvajajo na ribolovne vrste, ki so v varstveni dobi. Pri identifikaciji tujcev pa so ribiški čuvaji primorani poklicati asistenco Policije.

V letu 2024 je inšpekcija za ribištvo z ZZRS izvedla pošiljanje pozivov ribiškimi čuvajem, ki jim je poteklo imenovanje ter niso vrnili ribiške izkaznice in značke ribiškega čuvaja kot narekuje Pravilnik o obliki in vsebini značke in službene izkaznice ribiškega čuvaja ter poročanju in vodenju evidenc o opravljanju ribiško-čuvajske službe. ZZRS vodi evidenco, ki jo je posredoval inšpekciji. Inšpekcija za ribištvo je posredovala 110 pozivov za vračilo izkaznic in značk. Končni seznam vrnjenih značk in izkaznic ter urejena evidenca bo s strani ZZRS predstavljena v letu 2025.

Skrben nadzor se izvaja tudi na področju posegov v vodotoke, ki niso skladni s soglasjem oziroma mnenjem ZZRS ali ga sploh nimajo. Sodelovanje z ZZRS je bilo okrepljeno s posredovanimi pozitivnimi soglasji oziroma mnenji o posegih, ki jih sprotno pregledujejo ribiški inšpektorji. Inšpekcija za sladkovodno ribištvo je obveščena tudi o morebitnih kršitvah pri delih v vodotokih, ki niso v skladu s podanimi smernicami. Zaradi intervencijskega zakona v letu 2023, ki je sanacije dopuščal v letu 2024 je prišlo do več posegov tudi izven dobe veljavnosti interventnega zakona, kar so pripisovali nujnim sanacijam. Pregledani posegi so bili v varstvenih dobah in brez usklajenih mnenj. V omenjenih primerih so oziroma bodo upravni postopki zaključeni in bodo uvedeni prekrškovni postopki.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za sladkovodno ribištvo v letu 2024 je razvidna iz slike 49.



Slika 49: Pregledna karta inšpekcijskih postopkov inšpekcije za sladkovodno ribištvo v letu 2024.

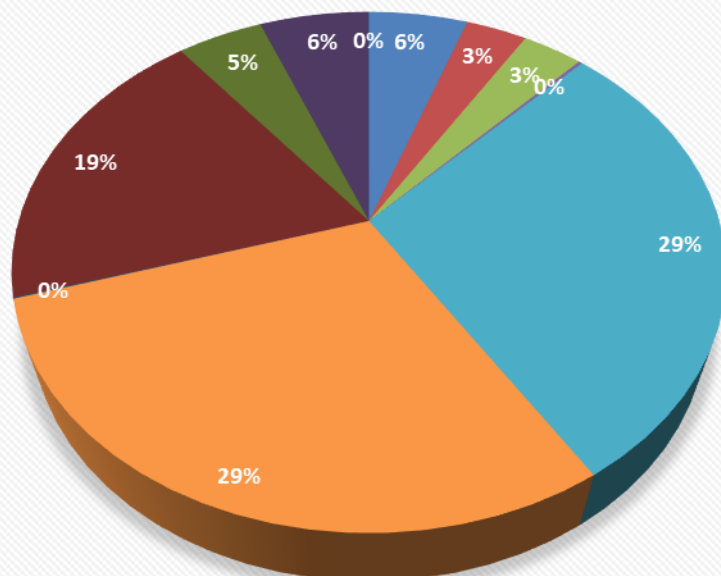
Inšpekcija za ribištvo – morsko ribištvo

V letu 2024 so se skladno z letnim planom in analizo tveganja opravili pregledi, in sicer:

- v ribarnicah (1x/leto),
- v ribjih restavracijah na obali (1x/leto),
- pri grosistih na obali (1x/leto),
- iztovor plovil s stoječimi mrežami v pristaniščih Koper, Izola, Piran (naključno),
- nadzor vseh ribičev z globinsko vlečno mrežo najmanj 1x letno (nekateri tudi večkrat),
- naključni nadzor ribičev s stoječimi mrežami,
- naključni nadzor športnih ribičev,
- nadzori po prispelih prijavah drugih državnih organov (Policija, URSP, Krajinski parki,...)
- nadaljevanje nadzorov hrvaških ribičev v Piranskem zalivu (v manjšem obsegu kot predhodna leta),
- CSR: navzkrižno preverjanje podatkov satelitskega sistema za spremljanje plovil (VMS), ribolovnih ladijskih dnevnikov in deklaracij o iztovarjanju, dovoljenj za gospodarski ribolov, evidenc oddaj ribolovnih ladijskih dnevnikov in trgovskih dokumentov, oddanih trgovskih dokumentov, seznamov trgovskih in znanstvenih imen ter 3-črkovnih kod FAO (od 12.02.2024: naključno in v skladu z neskladji, javljenimi v modulu VALID),
- CSR: nadzor iztovora s plovil z vlečno mrežo (od 12.02.2024: naključno).

Obseg dela inšpekcije za morsko ribištvo po vrsti predpisa in številu izdanih dokumentov je razviden iz slike 50.

OBSEG UKREPOV PO PRISTOJNIH PREDPISIH INŠPEKCIJE ZA MORSKO RIBIŠTVO V LETU 2024



- Izvedbena uredba Komisije (EU) št. 404/2011 z dne 8. aprila 2011 o določitvi podrobnih pravil za izvajanje Uredbe Sveta (ES) št. 1224/2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne rib.pol.
- Uredba (EU) št. 1379/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2013 o skupni ureditvi trgov za ribiške proizvode in proizvode iz ribogojstva
- Uredba (EU) št. 640/2010 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 7. julija 2010 o uvedbi programa za dokumentacijo o ulovu modroplavutih tunov Thunnus thynnus in o spremembi Uredbe Sveta (ES) št. 1984/2003
- Uredba o izvajanju uredbe (EGS), uredb (ES) in uredbe (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike (UrPrRibPol)
- Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov (Ur. L. RS, št. 22/2024)
- Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov (Uradni list RS, št. 38/16)
- Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov (UR-SUPR) X
- Uredba Sveta (ES) št. 1224/2009 z dne 20. novembra 2009 o vzpostavitvi nadzornega sistema Skupnosti za zagotavljanje skladnosti s pravili skupne ribiške politike

Slika 50: Pregled obsega dela inšpekcije za morsko ribištvo po vrsti predpisa, po številu izdanih dokumentov.

Iztovor

Evropska Komisija je RS pisno obvestila, da ni potrebe po izvajanju odobrenega načrta vzorčenja, ki ga je RS skladno s 60. in 61. členom Uredbe (ES) 1224/09 pred leti predložila Komisiji, le ta pa odobrila. Naveden načrt vzorčenja je predvideval minimalno 1 kontrolo (vzorčenje) iztovora na mesec. Na podlagi pisnega obvestila lahko slovenski ribiči tehtajo ulov na plovilih.

V letu 2022 se je v področje tehtanja ribiških proizvodov vključil Urad za meroslovje RS, ki je ugotovil, da Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških v členu, ki predpisuje tehtanje ribiških proizvodov, ni v skladu z Zakonom o meroslovju. Na MKGP je stekel postopek o uskladitvi uredbe z zakonom (staro uredbo je nadomestila nova Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov) ter razpis za nabavo overjenih tehtnic za potrebe ribičev. Tehtnice so bile v letu 2024 s strani MKGP kupljene in kasneje tudi razdeljene ribičem. MKGP je pogojeval dodelitev tehtnice posameznemu ribiču z zadostnim številom izdanih obvestil o prodaji ribiških proizvodov.

V letu 2021 je bilo pregledanih 25 plovil, leta 2022 24 plovili, leta 2023 23 plovil, v letu 2024 pa 20 plovil. Ugotovi se lahko, da se je povprečno število pregledanih plovil na iztovoru ustalilo okrog številke 1,6 plovila na mesec.

Razlogov za padec števila pregledov je več in sicer:

- padec števila ribolovnih potovanj med ribiči, ki lovijo s stoječimi mrežami,
- v Izoli 3 večji ribiči v poletni turistični sezoni (začetek maja – do polovice oktobra) s plovili opravljajo turistične usluge in ne lovijo,
- v RS ni določene ure iztovarjanja ulova iz ribiških plovil, tako da je nadzor ribiških plovil, ki niso opremljena z Sistem za spremljanje plovil (v nadaljevanju: VMS) sistemom težko izvajati, saj ulov iztovarjajo preko celega dneva.

Transport

V letu 2024 se je v sodelovanju z mobilno enoto FURS opravilo 6 skupnih mejnih kontrol transporta ribiških proizvodov, in sicer na mednarodnem mejnem prehodu (v nadaljevanju: MMP) Dragonja, MMP Jelšane in MMP Starod. Skupno je bilo preverjenih 11 vozil, pri tem je bila ugotovljena 1 kršitev s strani hrvaškega nosilca dejavnosti, ki je bila sankcionirana. Znotraj države so bile v letu 2024 opravljene 3 kontroli. Nepravilnosti niso bile ugotovljene.

Kontrola na morju

Kontrola gospodarskega ribištva na morju je bila usmerjena na nespoštovanje arbitražne odločitve s strani hrvaških gospodarskih ribičev in kontrolo slovenskih gospodarskih in športnih ribičev. Hrvaški ribiči ribolov še vedno izvajajo do namišljene sredinske črte. Pri tem je potrebno opozoriti, da slovenski ribiči s stoječimi mrežami ribolova v tem območju ne izvajajo zaradi pritiska hrvaške policije in bojazni, da jim bodo mreže s strani hrvaških koč uničene. Izjema so le ribiči z globinsko vlečno mrežo, vendar se tudi slednji v določeni meri ob manjši pojavi rib temu področju izogibajo.

Še naprej se je delo na področju arbitražne razsodbe vršilo tudi preko prispelih prijav s strani Policije. Administrativno delo na področju arbitražne razsodbe se ni zmanjšalo, saj so določeni postopki pripeljani do točke, ko se pripravljajo dopisi in potrdila za izterjavo glob, ki so postale pravnomočne. Določeni postopki so zastarali in je potrebno pripraviti sklepe za povrnitev stroškov. V decembru se je inšpekcija za ribištvo povezala s Postajo pomorske policije in pri tem ugotovila, da Okrajno sodišče v Kopru prevaja sodbe prve stopnje. Čaka pa se še odločitev Vrhovnega sodišča glede prevajanja sodb druge stopnje. Ko bo inšpekcija za ribištvo prejela to odločitev, bo ravnala v skladu z odločitvijo.

Pri kontroli gospodarskih ribičev z globinsko vlečno mrežo, se je v skladu z obveznostjo iztovora (»landing obligation«) pozornost posvečala izpolnjevanju obrazca za zadnji izvlek (»Last Haul«) in obveznemu poročanju Evropski agenciji za nadzor ribištva (v nadaljevanju: EFCA). S tem se je število pregledov z vodenjem obrazca za zadnji izvlek povečalo. Pri kontroli na morju je zaznati upad kršitev pri gospodarskih ribičih. Kljub opravljenemu večjemu številu pregledov plovil je zaznanih kršitev manj.

Ob vsakem izplutju s službenim plovilom so se preverila zavarovana območja, kjer je prepovedano izvajanje ribolova. Kršitve izvajanja ribolova v rezervatih ne odstopajo od predhodnih let. Ugotovljeno je bilo, da gre večinoma za povratnike. Iz tega je moč razbrati, da je ribolov v zavarovanih območjih donosen, saj kršitelji tudi redno poravnajo globe in z dejanji nadaljujejo. Ribolov gospodarskih ribičev v zavarovanih območjih ni bil zaznan.

Iz Krajinskega parka Strunjan je inšpekcija za ribištvo prejela kar nekaj predlogov za uvedbo postopka o prekršku, kar pa ocenjuje kot neprimerno, saj tudi sami delujejo kot prekrškovni organ in lahko zadeve rešujejo sami, zato bo v prihodnje podan predlog za izvedbo sestanka z vodstvom parka.

Pri izdanem dovoljenju za izlov orad v ribiškem rezervatu je bilo nadzor praktično nemogoče izvajati. Školjkar je izbiral izvajalca izlova, kar je privedlo do negotovanja med posameznimi ribiči. O pričetku izvajanja ribolova ni bilo potrebno obveščati ribiškega inšpektorja, tako da čas ribolova ni bil znan, zato ni bilo mogoče izvajati nadzor izlova.

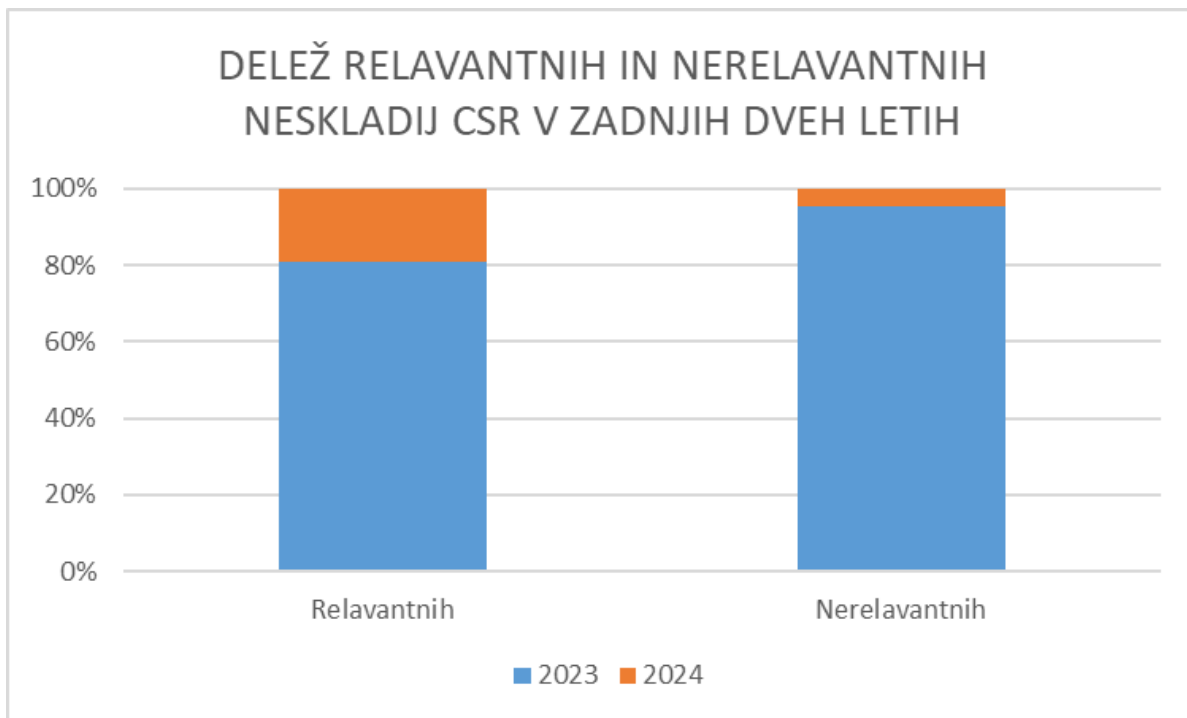
Iz slike 51 je razvidno razmerje med leti 2023 in 2024 glede izrečenih ukrepov inšpekcije za morsko ribištvo zaradi kršitve razsodbe arbitražnega sodišča.



Slika 51: Prikaz razmerja med leti 2023 in 2024 glede izrečenih ukrepov inšpekcije za morsko ribištvo zaradi kršitve rajsodbe arbitražnega sodišča.

Center za spremljanje ribištva

Operativno delo je inšpekcija za ribištvo izvajala na vseh področjih nadzorov inšpekcije (morje, iztovor in prva prodaja). Obenem se je izvajalo tudi navzkrižno pregledovanje podatkov iz navedenih področij, dovoljenj za gospodarski ribolov, evidenc oddaj ribolovnih ladijskih dnevnikov in deklaracij o iztovarjanju ter seznama ribiških proizvodov in 3-črkovnih kod. Pri svojem delu je inšpekcija za ribištvo v letu 2024 pregledala in primerjala podatke iz več kot 492 različnih izrisov in dokumentov, ki so zavedeni v informacijskem sistemu IRSKGLR kot priloge.



Slika 52: Delež relevantnih in ne relevantnih neskladij CSR v zadnjih dveh letih.

Trend števila inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov CSR je razviden iz slike 53.



Slika 53: Trend inšpekcijskih in prekrškovnih postopkov Centra za spremljanje ribištva v zadnjih štirih letih.

Skupne dejavnosti nadzora in inšpekcijskih pregledov (JDP)

Skladno s Sklepom izvršnega direktorja Evropske agencije za nadzor ribištva št. 2023/20 z dne 08.12.2023, se je tudi v letu 2024 izvajal skupni JDP program (Joint Deployment Plan) tj. nadzori z izmenjavo inšpektorjev med Hrvaško, Italijo in RS. Poleg pet tedenskih izmenjav skladno z navedenim programom, je sklepom predpisana tudi štiri tedenska posebna kompanija MSC5 »Jadran«. RS se je uspelo glede na majhnost ribiškega sektorja preko usklajevalne skupine pri Agenciji za nadzor ribištva uskladiti, da se je kampanji MSC5 »Jadran« pridružila le za dva tedna. Je pa prvič za en teden poslala enega od inšpektorjev na inšpekcijsko plovilo Agencije za nadzor ribištva Ocean Sentinel, ko je le to prišlo v severno Jadransko morje.

V letu 2024 se je torej organiziralo in izvedlo 7 tednov nadzora, ki so bili koordiniran s strani Evropske agencije za nadzor ribištva (v nadaljevanju: EFCA). Sama organizacija izvajanja JDP, dnevno poročanje ter redni sestanki tehnične skupine (v času MSC5 »Jadran« vsak dan) vzamejo vedno več časa, če se v obzir številu inšpektorjev, ki delujejo na področju morskega ribištva.

Opravili so se sledeči skupni nadzori v okviru JDP programa in Kampanje MSC5 »Jadran«:

- SVN-HRV 11.-15.03.2024 (Koper),
- HRV-SVN 03.-07.06.2024 (Šibenik),
- HRV-SVN 07.-11.10.2024 (Pula),
- EFCA plovilo Ocean Sentinel 16.-21.09.2024 (Pula),
- organizacija za upravljanje z morskim okoljem (Marine management organization-MMO) - vaja SAR 02.10.2024 (Koper).

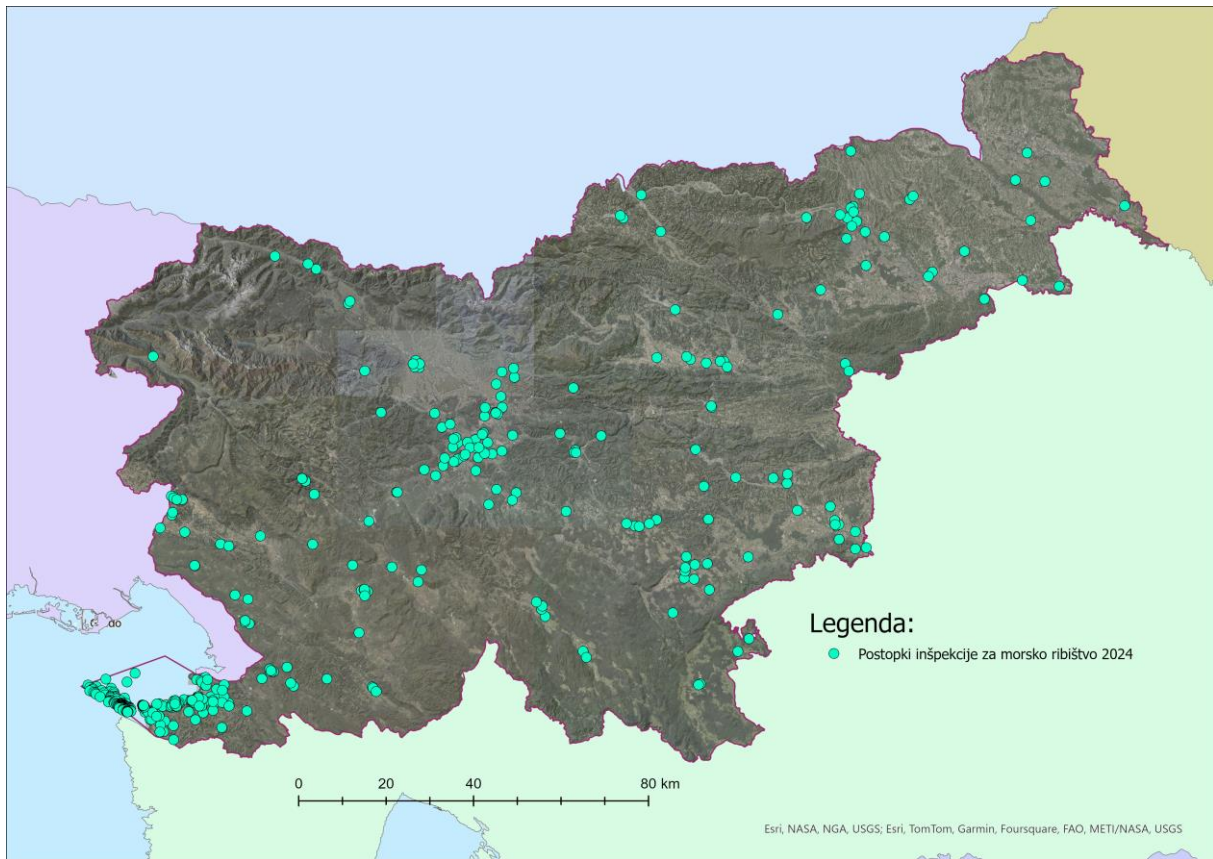
Bilateralni sporazum z Italijo

V letu 2024 smo obudili bilateralni protokol o skupnem sodelovanju med IRSKGLR in italijansko obalno stražo v Trstu, podpisanim dne 17.04.2015. V letu 2024 so bile v okviru tega protokola opravljene skupne kontrole s tržaško obalno stražo in sicer:

- ITA-SVN 16.04.2024,
- SVN-ITA 15.-16.05.2024,
- ITA-SVN 22.-23.07.2024,
- SVN-ITA 12.-14.08.2024,
- ITA-SVN 16.-17.09.2024.

Z Agencijo za nadzor ribištva se je inšpekciji za ribištvo uspelo dogovoriti, da so se navedene izmenjave v okviru bilateralnega protokola z italijansko obalno stražo šteje v program Skupne dejavnosti nadzora in inšpekcijskih pregledov.

Pregledna karta prostorske razporeditve opravljenih inšpekcijskih postopkov inšpekcije za morsko ribištvo v letu 2024 je razvidna iz slike 54.



Slika 54: Pregledna karta s prikazom lokacij pregledov in drugih postopkov inšpekcije za morsko ribištvo v letu 2024.

Ocena stanja pri spoštovanju posameznih predpisov

Zakonski predpisi na področju ribištva z vso svojo specifično glede označevanja, sledljivosti, prvo prodajo ter specifičnimi trgovskimi dokumenti, se je med nosilci dejavnosti, ki opravljajo promet z ribami in ribiškimi proizvodi ter samimi ribiči že dodobra udomačila. Stanje na terenu je bolj ali manj stabilno. Bistvenih odstopanj glede na pretekla leta se ne beleži.

Označevanje in sledljivost ribiških proizvodov pri grosistih in v maloprodaji je z občasnimi izjemami skladna z veljavnimi zakonskimi predpisi. V letu 2024 ni bilo zaznanih večjih kršitev navedenih zakonskih predpisov.

Ocenjuje se, da je sledljivost ribiških proizvodov v obalnih restavracijah na ustreznem nivoju kljub temu, da 100% sledljivosti ribiških proizvodov v gostinstvu ni mogoče zagotoviti zaradi slovenske posebnosti zamrzovanja svežih ribiških proizvodov, ki ga lahko izvajajo sami gostinci za lastne potrebe. V gostinstvu je potrebna redna in stalna kontrola, da se vzdržuje dosežen nivo sledljivosti. V praksi to pomeni inšpekcijske preglede vsaj enkrat letno (skladno z analizo tveganja) razen v primeru kršitev, ko se pregled ponovi.

Pri nadzoru iztovora malega priobalnega ribolova (plovila brez VMS) v letu 2024 ni bilo ugotovljenih posebnosti. Vsi aktivni ribiči so seznanjeni, da morajo za tehtanje ulova

uporabljati overjeno tehtnico, redno izpolnjevati ribolovni ladijski dnevnik ter pri izvajanju prve prodaje izpolnjevati obvestilo o prvi prodaji, ki ga je tako kot ladijski dnevnik potrebno oddati pristojnim organom v roku 48 ur.

Stanje glede gospodarskih ribičev pri izvajanju ribolova na morju z leti izboljšuje in je kršitev vedno manj, kljub večjemu številu pregledanih plovil. Inšpekcija za ribištvo čaka uradno razlago Komisije glede globinskih vlečnih mrež. Ko jo prejme, bo pozornost polagala na uporabo mreže, ki bo skladna z zakonskimi predpisi.

KLJUČNI PROBLEMI UGOTOVLJENI PRI NADZORU

Zakonski predpisi

Zaradi sprememb evropskih predpisov na področju ribištva (velika večina evropskih uredb se je z leti spremenila in dopolnila, nekatere ne veljajo več) je postala »prekrškovna uredba« tj. Uredba o izvajanju uredbe (EGS), uredbe (ES) in uredb (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike praktično neuporabna, saj zakonodajalec ne sledi spremembam in »prekrškovne uredbe« ne spreminja oziroma dopolnjuje. Njena neusklajenost z veljavno evropskimi ribiškimi predpisi v praksi povzroča velike težave pri sankcioniranju prekrškov. Nujno potrebna je uskladitev Uredbe o izvajanju uredbe (EGS), uredbe (ES) in uredb (EU) za določitev prekrškov in sankcij s področja skupne ribiške politike s spremenjenimi in dopolnjenimi evropskimi uredbami. Inšpekcija za ribištvo je prejela informacijo, da naj bi MKGP v letu 2025 uskladilo prekrškovno uredbo in Zakon o morskem ribištvu.

Ker v RS ni urejenega borznega odkupa ulova, Uredba o spremljanju ulova in prodaji ribiških proizvodov pa dovoljuje različne poti prodaje ulovljenih rib in ribiških proizvodov, je nadzor nad prvo prodajo otežen, predvsem pa razdrobljen. Zaradi zagotavljanja sledljivosti nacionalna uredba sicer predvideva oddajanje dokumentacije o prvi prodaji tako za ribiča kot za kupca (grosista, ribarnico ali gostinca) vendar sistem beleženja oddaje, ki je trenutno v veljavi in ga vodi ZZRS, ne evidentira neoddane ali pomanjkljivo izpolnjene trgovske dokumente. Tako so na eni strani ribiči, ki oddajajo trgovske dokumente skupaj z ladijskimi dnevniki, na drugi strani pa kupec, za katerega inšpekcija ne ve ali je skladno z veljavnimi zakonskimi predpisi oddal trgovski dokument. Ta problem je bil začasno rešen z vzpostavitvijo CSR. CSR je od leta 2022 pričel z bolj sistematičnim navzkrižnim preverjanjem oddane dokumentacije.

V letu 2013 je bila sprejeta Uredba o izvajanju Uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o uvedbi programa za dokumentacijo o ulovu modro plavutih tunov *Thunnus thynnus*, ki ne regulira tudi pristočnega ribolova modro plavutih tunov. Trend povečanja prisotnosti modro plavutega tuna v slovenskem morju in s tem problematike pristočnega ribolova na modro plavutega tuna še vedno ostaja. Zakonodajalec še vedno ni sprejel zakonskega predpisa, ki bi reguliral predmetno področje.

V letu 2016 je Mednarodna komisija za nadzor in ohranjanje atlantskega tuna (ICCAT) vzpostavila eBCD – elektronsko potrdilo o ulovu, ki mora spremljati vsako transakcijo modro plavutega tuna v prometu, pri čemer RS ni izjema. Navedeno predstavlja dodatek pri delu inšpekcije za ribištvo, saj je potrebno pregledati vsako vlogo in jo pred kakršnokoli morebitno nadaljnjo transakcijo tudi potrditi oziroma opraviti inšpekcijski

pregled. Iz prispelih eBCD vlog v obdobju od leta 2018 do leta 2024 je razvidno, da so najpogostejši kupci modro plavutega tuna restavracije v Ljubljani in njeni okolici ter nekaj malega tudi grosisti. Potreba po nadzoru restavracij v notranjosti RS, predvsem v Ljubljani in njeni okolici ostaja, kar pomeni, da so kupci v RS tudi končni kupci in ni potrebno potrjevati eBCD.

Ker se v praksi pojavlja problem zavajanja potrošnika pri prodaji ribjih filejev, brez možnosti odvzema vzorcev na DNK analizo, ni možnosti učinkovitega nadzora in nadaljnjega ukrepanja. Da bi se učinkovito spopadli s problematiko zavajanja potrošnika, bi bilo potrebno sprejeti ustrezno nacionalno zakonodajo v zvezi z vzorčenjem rib in ribiških proizvodov na DNK analizo.

Zakon o morskem ribištvu v svoji osnova obravnava le morsko ribištvo čeprav se zavedamo, da evropski predpisi na področju ribištva obsegajo poleg tega tudi iztovor, transport, prvo prodajo in promet (trženje) ribiških proizvodov in proizvodov iz ribogojstva. Možnosti zaplembe ribiških proizvodov v prodaji oziroma trženju ne obravnava in ne omogoča. Tudi za pregledovanje vpisnih listov ribiškega plovila nacionalnih predpisih ribiški inšpektorji nimajo pooblastil kljub temu, da ga evropski inšpekcijski zapisniki po Izvedbeni uredbi Komisije (EU) št. 404/2011 zahtevajo. Zakonodajalec bi moral novelirati Zakon o morskem ribištvu.

Zadnja sprememba Zakona o morskem ribištvu je razveljavila Odlok o morskem ribištvu. Slednji je določal meje rezervatov Strunjan-Portorož ter tudi zavarovano območje Ruda-Molet. Z razveljavitvijo tega odloka praktično rezervatov v slovenskem morju ni več. Prav tako je bilo z preklicem odloka odpravljena omejitev plašenja ribi med lovom. To v letu 2024 ni bilo urejeno, zaradi česar obstoji še eno odprto področje, ki bi ga bilo potrebno urediti z zakonskim predpisom.

Tudi v letu 2024 se nadaljuje problematika pri nabiranju školjk s strani oseb, ki ne posedujejo dovoljenja za gospodarski ribolov. Kljub večletnemu opozarjanju ni bil spremenjen Zakon o morskem ribištvu v delu, ki obravnava nabiranje školjk, kar bi omogočilo izvajanje nalog v smislu omogočanja sankcioniranja kršitev fizičnih oseb. Fizične osebe za nabiranje školjk se praktično ne more sankcionirati zaradi pomanjkljivih nacionalnih zakonskih predpisov. Prav tako bi bilo potrebno v predpise uvesti obvezen zaseg morskih sadežev.